

Rocznik Statystyczny Województwa Wielkopolskiego

URZĄD STATYSTYCZNY
W POZNANIU
STATISTICAL OFFICE
IN POZNAŃ

Statistical
Yearbook
Wielkopolskie
Voivodship

2017

KOMITET REDAKCYJNY URZĘDU *EDITORIAL BOARD OF STATISTICAL*
STATYSTYCZNEGO W POZNANIU *OFFICE IN POZNAN*

PRZEWODNICZĄCY *PRESIDENT*

Jacek Kowalewski

REDAKTOR GŁÓWNY *EDITOR IN CHIEF*

Tomasz Klimanek

CZŁONKOWIE *MEMBERS*

Monika Dybizbańska, Małgorzata Gniot, Ewa Kowalka, Kazimierz Kruska, Anna Łukarska, Monika Natkowska,
Arlęta Olbrot-Brzezińska, Artur Owczarkowski, Dorota Stachowiak, Justyna Szymańska

SEKRETARZ *SECRETARY*

Emilia Bogacka

Publikacja przygotowana w Dziale Opracowań *Publication was prepared in Division of Aggregate*
Zbiorczych w Wielkopolskim Ośrodku Badań *Studies in Regional Surveys Centre of Wielkopolska*
Regionalnych przez Zespół w składzie: *by group consisting of:*

Agnieszka Bieniek, Emilia Bogacka, Ewa Filipczuk, Urszula Kędzior, Marta Kowalczyk,
Ewa Kowalka, Katarzyna Piątek, Leszek Siwka

PROJEKT OKŁADKI *COVER DESIGN*

Lidia Motrenko-Makuch

Prosimy o podanie źródła przy publikowaniu *When publishing data of Statistical Office*
danych Urzędu Statystycznego *– please indicate source*

ISSN 1640-0119

Publikacja dostępna na CD *Publication available on CD-ROM*
oraz w Internecie – <http://poznan.stat.gov.pl> *and at website – http://poznan.stat.gov.pl*

DRUK *PRINTING*

Zakład Wydawnictw Statystycznych *Statistical Publishing Establishment*
Warszawa *Warsaw*

Nakład 160 egz. *Edition 160 copies*

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Poznaniu przekazuje Państwu najnowsze wydanie *Rocznika Statystycznego Województwa Wielkopolskiego* – jednej z najważniejszych pozycji corocznego planu wydawniczego, dostarczającej informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej regionu. W tegorocznej edycji zawarto liczbowe podsumowanie zmian gospodarczych i przeobrażeń społecznych odnotowanych w roku 2016. Dla ukazania dynamiki zachodzących zmian oraz śledzenia rysujących się tendencji rozwojowych, bieżące dane zestawiono z wynikami dla lat poprzednich.

Pod względem ogólnej konstrukcji, jak też budowy tablic i prezentacji określonych obszarów tematycznych, *Rocznik Statystyczny Województwa Wielkopolskiego 2017* stanowi kontynuację poprzednich edycji tego wydawnictwa.

Bazę informacyjną dla *Rocznika Statystycznego Województwa Wielkopolskiego 2017* stanowiły przede wszystkim bogate zasoby statystyki publicznej, ale wzorem poprzednich edycji wykorzystano także źródła administracyjne.

Treść tegorocznego wydania *Rocznika* została wzbogacona o dodatkowe informacje z zakresu pomocy dla rodzin. Po raz pierwszy zaprezentowano dane dotyczące nowych form wspierania rodziny w ramach programu *Rodzina 500+* czy *Karty Dużej Rodziny*.

Przekazując Państwu najnowszą edycję *Rocznika Statystycznego Województwa Wielkopolskiego*, dziękuję wszystkim osobom i instytucjom, których opinie i uwagi przyczyniły się do kształtowania jego treści. Mam nadzieję, że niniejsze opracowanie zaspokoi oczekiwania Czytelników poszukujących wiedzy na temat rozwoju społeczno-gospodarczego województwa wielkopolskiego.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Poznaniu

Jacek Kowalewski

PREFACE

The Statistical Office in Poznań presents the latest edition of the Statistical Yearbook of Wielkopolskie Voivodship, which is one of the most important titles in its annual publication schedule, providing information about the socio-economic situation of the region. The current edition contains a quantitative summary of economic changes and social developments observed in 2016. To highlight the dynamics of changes and track trends, the current statistics are compared with those for the previous years.

In terms of its general structure, the thematic scope and the manner in which different thematic areas are presented, the Statistical Yearbook of Wielkopolskie Voivodship 2017 continues the familiar format of its previous editions.

The main source of information presented in the Statistical Yearbook of Wielkopolskie Voivodship 2017 are the databases of official statistics, but as in previous years, administrative sources have also been used.

The content of the current edition of the Yearbook has been supplemented by additional information concerning financial support for families. For the first time, the Yearbook contains statistics about new forms of family support provided under the Family 500+ programme or the Large Family Card.

Recommending the latest edition of the Statistical Yearbook of Wielkopolskie Voivodship, I wish to thank all people and institutions for sharing their opinions and suggestions, and thus contributing to its improving the final product. I hope the Yearbook will meet expectations of readers looking for information about the socio-economic development of the voivodship.

*Director
of the Statistical Office in Poznań*

Jacek Kowalewski

SPIS RZECZY**CONTENTS**

		Str. Page
Przedmowa	<i>Preface</i>	3, 4
Spis tablic	<i>List of tables</i>	6–16
Spis wykresów	<i>List of graphs</i>	17
Objaśnienia znaków umownych	<i>Symbols</i>	18
Skróty	<i>Abbreviations</i>	18–19
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	20–25

TABLICE PRZEGLĄDOWE**REVIEW TABLES**

I. Województwo na tle kraju w 2016 r.	<i>Voivodship on the background of the country in 2016</i>	26–31
II. Ważniejsze dane o województwie	<i>Major data on voivodship</i>	32–49

DZIAŁY**CHAPTERS**

I. Geografia	<i>Geography</i>	50–51
II. Stan i ochrona środowiska	<i>Environmental protection</i>	52–70
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny	<i>Administrative division and local government</i>	71–75
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości	<i>Public safety. Justice</i>	76–83
V. Ludność	<i>Population</i>	84–110
VI. Rynek pracy	<i>Labour market</i>	111–143
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	<i>Wages and salaries. Social security benefits</i>	144–154
VIII. Budżety gospodarstw domowych	<i>Household budgets</i>	155–162
IX. Infrastruktura komunalna. Mieszkania	<i>Municipal infrastructure. Dwellings</i>	163–174
X. Edukacja i wychowanie	<i>Education</i>	175–204
XI. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	<i>Health care and social welfare</i>	205–221
XII. Kultura. Turystyka. Sport	<i>Culture. Tourism. Sport</i>	222–235
XIII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne	<i>Science and technology. Information society</i>	236–252
XIV. Ceny	<i>Prices</i>	253–256
XV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	<i>Agriculture, hunting and forestry</i>	257–284
XVI. Przemysł i budownictwo	<i>Industry and construction</i>	285–296
XVII. Transport. Telekomunikacja	<i>Transport. Telecommunications</i>	297–304
XVIII. Handel i gastronomia	<i>Trade and catering</i>	305–309
XIX. Finanse przedsiębiorstw	<i>Finances of enterprises</i>	310–322
XX. Finanse publiczne	<i>Public finance</i>	323–330
XXI. Inwestycje. Środki trwałe	<i>Investments. Fixed assets</i>	331–338
XXII. Rachunki regionalne	<i>Regional accounts</i>	339–343
XXIII. Podmioty gospodarki narodowej	<i>Entities of the national economy</i>	344–349
XXIV. Targi	<i>Fair</i>	350–354

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

DZIAŁ I. GEOGRAFIA

CHAPTER I. GEOGRAPHY

	Tabl. Table	Str. Page
Polożenie geograficzne	Geographic location	1 50
Powierzchnia i granice w 2016 r.	Area and borders in 2016	2 50
Układ pionowy powierzchni	Elevations	3 50
Większe sztuczne zbiorniki wodne	Major artificial reservoirs	4 51
Temperatury powietrza	Air temperatures	5 51
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie	Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness	6 51

DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION

Uwagi ogólne	General notes	x 52
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzystaniu powierzchni województwa	Geodesic status, directions and changes of voivodship land use	1 (7) 58
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i grunty leśne wyłączone na cele nieleśne	Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes	2 (8) 59
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane	Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land	3 (9) 59
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	Water withdrawal for needs of the national economy and population	4 (10) 60
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	Water consumption for needs of the national economy and population	5 (11) 60
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania stawów rybnych	Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as water for filling fish ponds	6 (12) 60
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi	Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground	7 (13) 61
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków	Plants discharging wastewater by place of discharge and wastewater treatment plants possessed	8 (14) 61
Oczyszczalnie ścieków	Wastewater treatment plants	9 (15) 62
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza	Emission and reduction of air pollutants	10 (16) 63
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality	11 (17) 64
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona	Area of special nature value under legal protection	12 (18) 65
Parki narodowe	National parks	13 (19) 65
Rezerwy przyrody	Nature reserves	14 (20) 66
Parki krajobrazowe	Landscape parks	15 (21) 66
Pomniki przyrody	Monuments of nature	16 (22) 67
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania	Waste generated and landfilled up to now (accumulated) as well as their storage yards areas	17 (23) 67
Odpady według rodzajów w 2016 r.	Waste by type in 2016	18 (24) 67
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące)	Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (current prices)	19 (25) 68
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej (ceny bieżące)	Tangible effects of investments in environmental protection and water management	20 (26) 69
Kierunki finansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Financing directions of the Voivodship Environmental Protection and Water Management Fund	21 (27) 70
Wpływy z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej	Receipts from fees and fines for environmental protection and water management fund	22 (28) 70

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ III. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	CHAPTER III. ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT		
Uwagi ogólne	General notes	x	71
Jednostki administracyjne województwa	Administrative units of voivodship	1 (29)	73
Gminy w 2016 r.	Gminas in 2016	2 (30)	73
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2016 r.	Powiats and cities with powiat status in 2016	3 (31)	74
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2016 r.	Councillors of organs of local government units in 2016	4 (32)	74
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej	Paid employment, wages and salaries in the public administration	5 (33)	75
DZIAŁ IV. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	CHAPTER IV. PUBLIC SAFETY. JUSTICE		
Uwagi ogólne	General notes	x	76
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych	Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings	1 (34)	78
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję	Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police	2 (35)	80
Wpływ spraw do sądów powszechnych	Incoming cases in the common courts	3 (36)	80
Wpływ spraw do sądów powszechnych w 2016 r.	Incoming cases in the common courts in 2016	4 (37)	81
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego	Adults validly sentenced by common courts for crimes prosecuted by public accusation	5 (38)	82
Załatwione sprawy rodzinne	Resolved family cases	6 (39)	82
Załatwione sprawy rodzinne w 2016 r.	Resolved family cases in 2016	7 (40)	83
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym	Entities in the National Judicial Register	8 (41)	83
DZIAŁ V. LUDNOŚĆ	CHAPTER V. POPULATION		
Uwagi ogólne	General notes	x	84
Ludność	Population	1 (42)	88
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym	Working and non-working age population	2 (43)	88
Ludność według płci i wieku	Population by sex and age	3 (44)	89
Miasta i ludność w miastach	Towns and urban population	4 (45)	90
Gminy zamieszkane przez ludność wiejską	Gminas and rural population	5 (46)	90
Mediana wieku (wiek środkowy) ludności według płci	Median age of population by sex	6 (47)	90
Ruch naturalny ludności	Vital statistics	7 (48)	91
Małżeństwa zawarte i rozwiązane	Marriages contracted and dissolved	8 (49)	92
Małżeństwa zawarte w 2016 r. według wieku nowożeńców	Marriages contracted by age of bridegrooms and brides in 2016	9 (50)	92
Małżeństwa zawarte w 2016 r. według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców	Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2016	10 (51)	94
Małżeństwa wyznaniowe	Church or religious marriages	11 (52)	95
Rozwody w 2016 r. według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa	Divorces by age of spouses at the moment of filing petition for divorce in 2016	12 (53)	96
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie	Divorces by the number of underage children in the marriage ..	13 (54)	97
Urodzenia	Births	14 (55)	97
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki	Live births by birth order and age of mother	15 (56)	98

		Tabl. Table	Str. Page
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności	<i>Female fertility and reproduction rates of population</i>	16 (57)	98
Zgony według płci i wieku zmarłych	<i>Deaths by sex and age of deceased</i>	17 (58)	99
Zgony według przyczyn	<i>Deaths by causes</i>	18 (59)	100
Zgony niemowląt według płci i wieku	<i>Infant deaths by sex and age</i>	19 (60)	101
Zgony niemowląt według przyczyn	<i>Infant deaths by causes</i>	20 (61)	102
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez Policję	<i>Suicides registered by Police</i>	21 (62)	103
Przeciętne dalsze trwanie życia	<i>Life expectancy</i>	22 (63)	103
Prognoza ludności	<i>Population projection</i>	23 (64)	104
Prognoza gospodarstw domowych	<i>Households projection</i>	24 (65)	105
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały	<i>Internal and international migration of population for permanent residence</i>	25 (66)	105
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków	<i>Internal migration of population for permanent residence by direction</i>	26 (67)	106
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów	<i>Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants</i>	27 (68)	107
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów	<i>International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants</i>	28 (69)	107
Rezydenci	<i>Usual residence population</i>	29 (70)	108
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym	<i>Working and non-working age usual residence population</i>	30 (71)	108
Kościoły i związki wyznaniowe	<i>Churches and religious associations</i>	31 (72)	109
DZIAŁ VI. RYNEK PRACY	CHAPTER VI. LABOUR MARKET		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	111
Aktywność ekonomiczna ludności	<i>Economic activity of the population</i>		
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL	<i>Economic activity of the population aged 15 and more – on the LFS basis</i>	1 (73)	118
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2016 r. – na podstawie BAEL	<i>Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2016 – on the LFS basis</i>	2 (74)	119
Pracujący	<i>Employment</i>		
Pracujący	<i>Employed persons</i>	3 (75)	120
Pracujący według statusu zatrudnienia	<i>Employed persons by employment status</i>	4 (76)	121
Przeciętne zatrudnienie	<i>Average paid employment</i>	5 (77)	122
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni	<i>Full- and part-time paid employment</i>	6 (78)	123
Przyjęcia do pracy	<i>Hires</i>	7 (79)	124
Zwolnienia z pracy	<i>Terminations</i>	8 (80)	125
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy	<i>The graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time</i>	9 (81)	127
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2016 r.	<i>Job vacancies, newly created and liquidated job in 2016</i>	10 (82)	128
Bezrobocie	<i>Unemployment</i>		
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy	<i>Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers</i>	11 (83)	130
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani	<i>Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls</i>	12 (84)	130
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawiania bez pracy oraz stażu pracy	<i>Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority</i>	13 (85)	131

	Tabl. Table	Str. Page
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy	<i>Registered unemployed persons benefitting from labour market programme as well as job offers</i>	14 (86)
Wydatki Funduszu Pracy	<i>Expenditures of Labour Fund</i>	15 (87)
Warunki pracy	Work conditions	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)	<i>Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture)</i>	16 (88)
Wydarzenia i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)	<i>Contact-mode of injury and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture)</i>	17 (89)
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie	<i>Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture</i>	18 (90)
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia	<i>Persons working in hazardous conditions</i>	19 (91)
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2016 r.	<i>Paid employees on position for which evaluation of occupational risk was done in 2016</i>	20 (92)
Choroby zawodowe	<i>Occupational diseases</i>	21 (93)
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych	<i>Persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions</i>	22 (94)
Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	<i>Occupational accidents and occupational diseases benefits</i>	23 (95)
DZIAŁ VII. WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	CHAPTER VII. WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x
Wynagrodzenia	Wages and salaries	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto	<i>Average monthly gross wages and salaries</i>	1 (96)
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	<i>Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2016</i>	2 (97)
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.	<i>Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2016</i>	3 (98)
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	<i>Average gross wages and salaries for October 2016</i>	4 (99)
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r. ...	<i>Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment) by great occupational groups for October 2016</i>	5 (100)
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Social security benefits	
Emeryci i renciści	<i>Retirees and pensioners</i>	6 (101)
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto	<i>Gross retirement and other pension benefits</i>	7 (102)
DZIAŁ VIII. BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH	CHAPTER VIII. HOUSEHOLD BUDGETS	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x
Gospodarstwa domowe	<i>Households</i>	1 (103)
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych	<i>Average monthly per capita available income in households</i>	2 (104)
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych	<i>Average monthly per capita expenditures in households</i>	3 (105)
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych	<i>Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs in households</i>	4 (106)
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania	<i>Households equipped with selected durable goods</i>	5 (107)
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych	<i>At-risk of poverty rates in households</i>	6 (108)

**DZIAŁ IX. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA.
MIESZKANIA**
CHAPTER IX. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

	Tabl. Table	Str. Page
Uwagi ogólne	General notes	x 163
Infrastruktura komunalna	Municipal infrastructure	
Wodociągi i kanalizacja	Water supply and sewage systems	1 (109) 167
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	Consumers and consumption of electricity in households	2 (110) 167
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	3 (111) 168
Ogrzewnictwo	House-heating	4 (112) 168
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej	Population using water supply, sewage and gas supply systems	5 (113) 169
Odpady komunalne	Municipal waste	6 (114) 169
Nieczystości ciekłe	Liquid waste	7 (115) 170
Składowiska odpadów komunalnych	Landfill sites with municipal waste	8 (116) 170
Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej	Generally accessible and estate area green belts	9 (117) 170
Mieszkania	Dwellings	
Zasoby mieszkaniowe	Dwelling stocks	10 (118) 171
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje	Dwellings in dwelling stocks fitted with installations	11 (119) 171
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2016 r.	Housing allowances paid out in 2016	12 (120) 172
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe	Administration of grounds for dwelling construction	13 (121) 172
Mieszkania, których budowę rozpoczęto	Dwellings in which construction has begun	14 (122) 173
Mieszkania oddane do użytkowania	Dwellings completed	15 (123) 173
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb	Dwellings completed by number of rooms	16 (124) 174

DZIAŁ X. EDUKACJA I WYCHOWANIE
CHAPTER X. EDUCATION

Uwagi ogólne	General notes	x 175
Edukacja według szczebli kształcenia	Education by level	1 (125) 180
Szkoły według organów prowadzących	Schools by school governing authority	2 (126) 182
Uczniowie według grup wieku	Pupils and students by age groups	3 (127) 184
Współczynnik skolaryzacji	Enrolment rate	4 (128) 185
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych	Pupils and students studying foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools	5 (129) 186
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych	Students studying foreign languages in schools for adults	6 (130) 187
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	Education of people with special educational needs	7 (131) 188
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii oraz ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze	Special education centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres	8 (132) 189
Wychowanie pozaszkolne	Extracurricular education	9 (133) 190
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	Boarding-schools and dormitories for children and youth (excluding special schools)	10 (134) 190
Domy i stołówki studenckie	Student dormitories and canteens	11 (135) 191
Studenci szkół wyższych otrzymujący stypendia	Students of higher education institutions receiving scholarships	12 (136) 191
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	Primary schools for children and youth (excluding special schools)	13 (137) 192
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools)	14 (138) 193
Zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	Basic vocational schools for youth (excluding special schools)	15 (139) 194

	Tabl. Table	Str. Page
Uczniowie i absolwenci zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według kierunków kształcenia	<i>Students and graduates of basic vocational schools for youth (excluding special schools) by fields of education</i>	16 (140) 194
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	<i>General secondary schools for youth (excluding special schools)</i>	17 (141) 194
Licea profilowane dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	<i>Specialized secondary schools for youth (excluding special schools)</i>	18 (142) 195
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	<i>Technical secondary schools for youth (excluding special schools)</i>	19 (143) 195
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według kierunków kształcenia	<i>Students and graduates of technical secondary schools for youth (excluding special schools) by fields of education</i>	20 (144) 195
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży	<i>Level art schools for children and youth</i>	21 (145) 196
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych)	<i>Post-secondary schools (excluding special schools)</i>	22 (146) 197
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według kierunków kształcenia	<i>Students and graduates of post-secondary schools (excluding special schools) by fields of education</i>	23 (147) 197
Szkoły wyższe	<i>Higher education institutions</i>	24 (148) 198
Filie, zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne oraz zamiejscowe ośrodki dydaktyczne szkół wyższych według lokalizacji	<i>Branches sections, basic organizational units in another location as well as teaching centres in another location of higher education institutions by place of residence</i>	25 (149) 198
Studenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół	<i>Students of higher education institutions by study forms and type of schools</i>	26 (150) 199
Absolwenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół	<i>Graduates of higher education institutions by study forms and type of schools</i>	27 (151) 199
Nauczyciele akademicy w szkołach wyższych	<i>Academic teachers in higher educational institutions</i>	28 (152) 200
Cudzoziemcy – studenci i absolwenci według form studiów i typów szkół	<i>Foreigners – students and graduates by study forms and type of schools</i>	29 (153) 200
Studia podyplomowe i doktorantki	<i>Postgraduate and doctoral studies</i>	30 (154) 201
Studia podyplomowe według podgrup kierunków kształcenia ...	<i>Postgraduate studies by narrow fields of education</i>	31 (155) 202
Szkoły dla dorosłych	<i>Schools for adults</i>	32 (156) 203
Wychowanie przedszkolne	<i>Pre-primary education</i>	33 (157) 203

DZIAŁ XI. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

CHAPTER XI. HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 205
Pracownicy medyczni	<i>Medical personnel</i>	1 (158) 211
Lekarze specjaliści	<i>Doctors specialists</i>	2 (159) 211
Ambulatoryjna opieka zdrowotna	<i>Out-patient health care</i>	3 (160) 212
Stacjonarna opieka zdrowotna	<i>In-patient health care</i>	4 (161) 213
Szpitalne ogólne	<i>General hospitals</i>	5 (162) 214
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna	<i>Emergency medical services and first aid</i>	6 (163) 215
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne	<i>Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets</i>	7 (164) 215
Krwiodawstwo	<i>Blood donation</i>	8 (165) 216
Ocena stanu zdrowia ludności	<i>Perceived health status of population</i>	9 (166) 216
Ludność w wieku 15 lat i więcej według wagi ciała	<i>Population at the age of 15 and more by body weight</i>	10 (167) 216
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia	<i>Incidence of infectious diseases and poisonings</i>	11 (168) 217
Żłobki i kluby dziecięce	<i>Nurseries and children's clubs</i>	12 (169) 218
Wspieranie rodziny w 2016 r.	<i>Family support in 2016</i>	13 (170) 218
Placówki wsparcia dziennego	<i>Day-support centres</i>	14 (171) 219
Rodzina piecza zastępcza	<i>Family foster care</i>	15 (172) 219
Instytucjonalna piecza zastępcza	<i>Institutional foster care</i>	16 (173) 219
Pomoc społeczna stacjonarna	<i>Stationary social welfare</i>	17 (174) 220
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców	<i>Stationary social welfare facilities by groups of residents.....</i>	18 (175) 220
Świadczenia pomocy społecznej	<i>Social assistance benefits</i>	19 (176) 221

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XII. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT	CHAPTER XII. CULTURE. TOURISM. SPORT		
Uwagi ogólne	General notes	x	222
Kultura	Culture		
Książki i broszury wydane	Books and pamphlets published	1 (177)	225
Gazety i czasopisma wydane	Newspapers and magazines published	2 (178)	225
Biblioteki publiczne (z filiami)	Public libraries (with branches)	3 (179)	226
Muzea	Museums	4 (180)	226
Galerie sztuki	Art galleries	5 (181)	226
Teatry, instytucje muzyczne, przedsiębiorstwa estradowe	Theatres, music institutions, entertainment enterprises	6 (182)	227
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice	Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres	7 (183)	227
Kina stałe	Fixed cinemas	8 (184)	228
Abonenci telewizji kablowej	Cable television subscribers	9 (185)	228
Abonenci radiowi i telewizyjni	Radio and television subscribers	10 (186)	228
Turystyka	Tourism		
Baza noclegowa turystyki	Tourist accommodation establishments	11 (187)	229
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki ...	Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments	12 (188)	231
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki	Occupancy in tourist accommodation establishments	13 (189)	232
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki	Catering establishments in tourist accommodation establishments	14 (190)	232
Sport	Sport		
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe	Physical education organizations and sports clubs	15 (191)	233
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2016 r.	Selected sports fields and kinds of sports in sports clubs in 2016	16 (192)	233
Wybrane obiekty sportowe w 2014 r.	Selected sports facilities in 2014	17 (193)	235
DZIAŁ XIII. NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	CHAPTER XIII. SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY		
Uwagi ogólne	General notes	x	236
Nauka i technika	Science and technology		
Podmioty oraz pracujący w działalności badawczej i rozwojowej	Entities and internal personnel in research and development activity	1 (194)	241
Pracujący w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia	Internal personnel in research and development activity by educational level	2 (195)	242
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące)	Gross domestic expenditures on research and development activity (current prices)	3 (196)	243
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według dziedzin B+R (ceny bieżące)	Gross domestic expenditures on research and development activity by field of R&D (current prices)	4 (197)	244
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według sektorów instytucjonalnych (ceny bieżące)	Gross domestic expenditures on research and development activity by institutional sector (current prices)	5 (198)	244
Nakłady bieżące na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów badań (ceny bieżące)	Current expenditures on research and development activity by type of activity (current prices)	6 (199)	245
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej	Degree of consumption of research equipment in research and development activity	7 (200)	245
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2016 r.	Share of net revenues from sales of new or significantly improved products in net revenues from sales in industry in 2016	8 (201)	246

	Tabl. Table	Str. Page
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2014–2016	<i>Innovative enterprises in industry by type of introduced innovation during 2014–2016</i>	9 (202) 247
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące)	<i>Expenditures on innovation activity in industry (current prices)</i>	10 (203) 248
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące)	<i>Expenditures on innovation activity in industry by source of funds (current prices)</i>	11 (204) 250
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe	<i>Domestic inventions and utility models</i>	12 (205) 251
Spółeczeństwo informacyjne	Information society	
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne	<i>Enterprises using selected information and communication technologies</i>	13 (206) 252
Cele wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach	<i>Purpose of using the Internet by enterprises</i>	14 (207) 252
DZIAŁ XIV. CENY	CHAPTER XIV. PRICES	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 253
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	<i>Price indices of consumer goods and services</i>	1 (208) 254
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług	<i>Retail prices of selected goods and services</i>	2 (209) 254
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych	<i>Average procurement prices of major agricultural products</i>	3 (210) 256
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach ..	<i>Average marketplace prices received by farmers</i>	4 (211) 256
DZIAŁ XV. ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO	CHAPTER XV. AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 257
Rolnictwo	Agriculture	
Ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie	<i>Major economic and production results in agriculture</i>	1 (212) 262
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków	<i>Agricultural land area by land type</i>	2 (213) 263
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych	<i>Farms by area groups</i>	3 (214) 264
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe)	<i>Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices)</i>	4 (215) 264
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe)	<i>Structure of gross and market agricultural output (constant prices)</i>	5 (216) 265
Powierzchnia zasiewów	<i>Sown area</i>	6 (217) 266
Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów	<i>Selected crop production and yields</i>	7 (218) 267
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw gruntowych	<i>Area, production and yields of ground vegetables</i>	8 (219) 268
Powierzchnia i zbiory owoców z drzew	<i>Area and production of tree fruit</i>	9 (220) 269
Powierzchnia i zbiory z krzewów owocowych i plantacji jagodowych	<i>Area and production of fruit bushes and berry fruit</i>	10 (221) 270
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie	<i>Cattle, pigs, sheep and horses</i>	11 (222) 271
Drób	<i>Poultry</i>	12 (223) 272
Produkcja żywca rzeźnego	<i>Production of animals for slaughter</i>	13 (224) 272
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów	<i>Production of meat, fats and pluck</i>	14 (225) 273
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych	<i>Production of cows' milk and hen eggs</i>	15 (226) 273
Ciągniki rolnicze	<i>Agricultural tractors</i>	16 (227) 274
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik	<i>Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient</i>	17 (228) 274
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące)	<i>Value of agricultural products procurement (current prices)</i>	18 (229) 275
Skup ważniejszych produktów rolnych	<i>Procurement of major agricultural products</i>	19 (230) 276
Ekologiczne gospodarstwa rolne	<i>Organic farms</i>	20 (231) 277

		Tabl. Table	Str. Page
Łowiectwo	Hunting		
Ważniejsze zwierzęta łowne	Major game species	21 (232)	277
Odrztał ważniejszych zwierząt łownych	Shoot of main game species	22 (233)	278
Kola i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwo- dy łowieckie	Clubs and members of the Polish Hunting Association and hunting districts	23 (234)	278
Leśnictwo	Forestry		
Powierzchnia gruntów leśnych	Forest land	24 (235)	279
Powierzchnia lasów	Forest areas	25 (236)	280
Zasoby drzewne na pniu	Growing stock of standing wood	26 (237)	281
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane	Renewals, afforestations and other forest breeding work	27 (238)	282
Pozyskanie drewna	Removals	28 (239)	283
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień	Trees and shrubs outside the forest and removals	29 (240)	284
Požary w lasach	Forest fires	30 (241)	284
DZIAŁ XVI. PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO	CHAPTER XVI. INDUSTRY AND CONSTRUCTION		
Uwagi ogólne	General notes	x	285
Przemysł	Industry		
Produkcja sprzedana przemysłu	Sold production of industry	1 (242)	287
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące) ..	Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices)	2 (243)	289
Produkcja wybranych wyrobów	Production of selected products	3 (244)	289
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle	Average paid employment in industry	4 (245)	290
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle	Average monthly gross wages and salaries in industry	5 (246)	291
Budownictwo	Construction		
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące)	Construction and assembly production (current prices)	6 (247)	292
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące)	Construction and assembly production by type of constructions (current prices)	7 (248)	292
Budynki oddane do użytkowania	Buildings completed	8 (249)	294
Budynki oddane do użytkowania według rodzajów budynków ..	Buildings completed by type of buildings	9 (250)	295
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodze- nia brutto w budownictwie	Average paid employment and average monthly gross wages and salaries in construction	10 (251)	296
DZIAŁ XVII. TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA	CHAPTER XVII. TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS		
Uwagi ogólne	General notes	x	297
Transport	Transport		
Linie kolejowe eksploatowane	Railway lines operated	1 (252)	299
Drogi publiczne o twardej nawierzchni	Hard surface public roads	2 (253)	299
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane	Registered road vehicles and tractors	3 (254)	300
Linie regularnej komunikacji autobusowej	Regular bus transport lines	4 (255)	300
Transport samochodowy zarobkowy	Hire or reward road transport	5 (256)	301
Komunikacja miejska	Urban transport	6 (257)	301
Ruch pasażerów w portach lotniczych	Passenger traffic at airports	7 (258)	302
Przeładunek ładunków w portach lotniczych	Freight loaded and unloaded at airports	8 (259)	302
Wypadki drogowe i ich ofiary	Road traffic accidents and their casualties	9 (260)	302
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów	Road traffic accidents by culprits, major causes and types of vehicles	10 (261)	303

		Tabl. Table	Str. Page
Telekomunikacja	Telecommunications		
Abonenci telefoniczni i aparaty telefoniczne	Telephone subscribers and telephone sets	11 (262)	304
DZIAŁ XVIII. HANDEL I GASTRONOMIA	CHAPTER XVIII. TRADE AND CATERING		
Uwagi ogólne	General notes	x	305
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące)	Retail sales (current prices)	1 (263)	307
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące)	Retail sales by groups (current prices)	2 (264)	307
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące)	Wholesale in trade enterprises (current prices)	3 (265)	307
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw	Shops by organizational form and petrol stations	4 (266)	308
Gastronomia	Catering	5 (267)	308
Magazyny handlowe	Trade warehouses	6 (268)	309
Targowiska	Marketplaces	7 (269)	309
DZIAŁ XIX. FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	CHAPTER XIX. FINANCE OF ENTERPRISES		
Uwagi ogólne	General notes	x	310
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności	Revenues, costs and financial results of enterprises by owner- ship sectors	1 (270)	314
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sekcji	Revenues, costs and financial results of enterprises by sec- tions	2 (271)	315
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych	Enterprises by obtained financial results	3 (272)	316
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach	Economic relations in enterprises	4 (273)	317
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw	Current assets of enterprises	5 (274)	318
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw	Share equity (funds) of enterprises	6 (275)	320
Kapitał zakładowy spółek	Share capital of companies	7 (276)	321
Zobowiązania przedsiębiorstw	Liabilities of enterprises	8 (277)	322
DZIAŁ XX. FINANSE PUBLICZNE	CHAPTER XX. PUBLIC FINANCE		
Uwagi ogólne	General notes	x	323
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego we- dług rodzajów	Revenue of local government units budgets by type	1 (278)	325
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego we- dług działów w 2016 r.	Revenue of local government units budgets by division in 2016	2 (279)	327
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów	Expenditure of local government units budgets by type	3 (280)	328
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2016 r.	Expenditure of local government units budgets by division in 2016	4 (281)	329
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych	Revenue and costs of local government budgetary establish- ments	5 (282)	330
DZIAŁ XXI. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	CHAPTER XXI. INVESTMENTS. FIXED ASSETS		
Uwagi ogólne	General notes	x	331
Inwestycje	Investments		
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	Investment outlays (current prices)	1 (283)	334
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące)	Investment outlays in enterprises (current prices)	2 (284)	335
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące)	Investment outlays in enterprises by groups (current prices)	3 (285)	336

		Tabl. Table	Str. Page
Środki trwałe	Fixed assets		
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne) ..	Gross value of fixed assets (current book-keeping prices)	4 (286)	337
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne)	Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices)	5 (287)	338
DZIAŁ XXII. RACHUNKI REGIONALNE	CHAPTER XXII. REGIONAL ACCOUNTS		
Uwagi ogólne	General notes	x	339
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące)	Gross domestic product (current prices)	1 (288)	342
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące)	Basic elements of production account and generation of income account (current prices)	2 (289)	343
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych	Nominal income in the households sector	3 (290)	343
DZIAŁ XXIII. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	CHAPTER XXIII. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY		
Uwagi ogólne	General notes	x	344
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	Entities of the national economy in the REGON register	1 (291)	345
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji	Entities of the national economy in the REGON register by legal forms and sections	2 (292)	345
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji	Commercial companies by legal status and sections	3 (293)	347
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji	Newly registered entities of the national economy by selected legal forms and sections	4 (294)	348
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji	Liquidated entities of the national economy by selected legal forms and sections	5 (295)	349
DZIAŁ XXIV. TARGI	CHAPTER XXIV. FAIR		
Wystawcy oraz frekwencja na Targach „Innowacje – Technologie – Maszyny Polska (ITM Polska)” w Poznaniu	Exhibitors, producers and attendance on the “Innovations – Technologies – Machines Poland (ITM Poland)” in Poznań ...	1 (296)	350
Powierzchnia wystawiennicza na Targach „Innowacje – Technologie – Maszyny Polska (ITM Polska)” w Poznaniu	Expositional area on the “Innovations – Technologies – Machines Poland (ITM Poland)” in Poznań	2 (297)	350
Imprezy wystawiennicze na Międzynarodowych Targach Poznańskich w Poznaniu	Expositional events on Poznań International Fair in Poznań	3 (298)	351
Wybrane imprezy wystawiennicze organizowane (współorganizowane) przez Międzynarodowe Targi Poznańskie w 2016 r.	Selected expositional events organized (coorganized) by Poznań International Fair in 2016	4 (299)	351

SPIS WYKRESÓW

LIST OF CHARTS

		Str. Page
Podział administracyjny województwa wielkopolskiego w 2016 r.	<i>Administrative division of the Wielkopolskie Voivodship in 2016.....</i>	50
Podział województwa wielkopolskiego według Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) w 2017 r.	<i>Division of the Wielkopolskie Voivodship according to the Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS) in 2017 ..</i>	51
Ludność według płci i wieku w 2016 r. oraz prognoza na 2050 r.	<i>Population by sex and age in 2016 and population projection for 2050</i>	90
Ruch naturalny ludności	<i>Vital statistics</i>	91
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat	<i>Life expectancy at 0 age</i>	91
Struktura pracujących w 2016 r.	<i>Structure of employed persons in 2016</i>	130
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i poziomu wykształcenia w 2016 r.	<i>Structure of registered unemployed persons by age and educational level in 2016</i>	130
Odchylenia względne przeciętnych wynagrodzeń w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie	<i>Relative deviations of average wages and salaries in selected sections from the average wages and salaries in the voivodship</i>	131
Mieszkania wyposażone w instalacje w 2016 r.	<i>Dwellings fitted with instalations in 2016</i>	174
Mieszkania oddane do użytkowania	<i>Dwellings completed</i>	174
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2016/17	<i>Education by educational level in the 2016/17 school year</i>	175
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2016 r.	<i>Land use in agricultural holdings in 2016</i>	264
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2015 r. (ceny stałe)	<i>Structure of market agricultural output in 2015 (constant prices)</i>	264
Struktura produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)	<i>Structure of construction and assembly production (current prices)</i>	265
Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca	<i>Revenue and expenditure of local government units budgets per capita</i>	324
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	<i>Structure of gross value added by kinds of activities (current prices)</i>	324
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w 2016 r.	<i>Structure of entities of the national economy in 2016</i>	325
Spółki handlowe według form prawnych w 2016 r.	<i>Commercial companies by legal status in 2016</i>	325

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

Kreska	(–)	–	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero:	(0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
	(0,0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka	(.)	–	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak	*	–	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. <i>data revised.</i>
Znak	x	–	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak	Δ	–	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji. <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form.</i>
Znak	#	–	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.</i>
„W tym” "Of which"		–	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma	(,)	–	used in figures presents decimal point.

SKRÓTY ABBREVIATIONS

tys. <i>thous.</i>	=	tysiąc <i>thousand</i>	mm	=	milimetr <i>millimetre</i>
mln	=	million <i>million</i>	m	=	metr <i>metre</i>
zł <i>zł</i>	=	złoty <i>złoty</i>	km	=	kilometr <i>kilometre</i>
szt. <i>pcs</i>	=	sztuka <i>piece</i>	m ²	=	metr kwadratowy <i>square metre</i>
kpl.	=	komplet	ha	=	hektar <i>hectare</i>
wol. <i>vol.</i>	=	wolumin <i>volume</i>	km ²	=	kilometr kwadratowy <i>square kilometre</i>
g	=	gram <i>gram</i>	l	=	litr <i>litre</i>
kg	=	kilogram <i>kilogram</i>	hl	=	hektolitr <i>hectolitre</i>
dt	=	decytona <i>deciton</i>	dam ³	=	dekametr sześcienny <i>cubic decametre</i>
t	=	tona <i>tonne</i>	hm ³	=	hektometr sześcienny <i>cubic hectometre</i>

kWh	=	kilowatogodzina <i>kilowatt-hour</i>	poj.	=	pojemność
GWh	=	gigawatogodzina <i>gigawatt-hour</i>	poz.	=	pozycja
TJ	=	teradžul <i>terajoule</i>	tabl.	=	tablica <i>table</i>
°C	=	stopień Celsjusza <i>centigrade</i>	Dz. U.	=	Dziennik Ustaw
h	=	godzina <i>hour</i>	Dz. Urz.	=	Dziennik Urzędowy
d	=	dość	i in.	=	i inni
24 h	=	24 hours	im.	=	imienia
r.	=	rok <i>year</i>	itp.	=	i tym podobne <i>and the like</i>
p u	=	powierzchnia użytkowa	etc.	=	
ceg	=	cegła przeliczeniowa materiałów ściennych	m.in.	=	między innymi <i>among others</i>
brick	=	<i>standard brick unit expressing the quantity of wall building materials</i>	i.a.	=	
t/r	=	ton rocznie	np.	=	na przykład <i>for example</i>
t/y	=	<i>tonnes per year</i>	e.g.	=	
art.	=	artykuł	tj.	=	to jest <i>that is</i>
Art.	=	<i>article</i>	i.e.	=	
cd.	=	ciąg dalszy	tzn.	=	to znaczy <i>that is</i>
cont.	=	<i>continued</i>	i.e.	=	
dok.	=	dokończenie	tw.	=	tak zwany
cont.	=	<i>continued</i>	ww.	=	wyżej wymieniony
gm. m-w.	=	gmina miejsko-wiejska <i>urban-rural gimna</i>	PKP	=	Polskie Koleje Państwowe
gm. w.	=	gmina wiejska <i>rural gimna</i>	ESA	=	Europejski System Rachunków <i>European System of Accounts</i>
m.	=	miasto <i>city</i>	PKB	=	produkt krajowy brutto
Lp.	=	liczba porządkowa	GDP	=	<i>gross domestic product</i>
No.	=	<i>ordinal number</i>	NTS	=	Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych <i>Nomenclature of Territorial Units for Statistics</i>
kk	=	Kodeks karny	EKG	=	Europejska Komisja Gospodarcza
kks	=	Kodeks karny skarbowy	ECE	=	<i>Economic Commission for Europe</i>
nr (Nr)	=	numer	EUROSTAT	=	Urząd Statystyczny Unii Europejskiej <i>Statistical Office of the European Union</i>
No.	=	<i>number</i>	OECD	=	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>
ok.	=	około	ONZ	=	Organizacja Narodów Zjednoczonych
pkt	=	punkt	UN	=	<i>United Nations</i>
p.proc.	=	punkt procentowy	UE	=	Unia Europejska
pp	=	<i>percentage point</i>	EU	=	<i>European Union</i>
			WHO	=	Światowa Organizacja Zdrowia <i>World Health Organization</i>

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w *Roczniku* dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

- 1) w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251 poz. 1885 z późn. zm.).

W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa” oraz „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby”;

- 2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

- 3) według **sektorów własności**:

- **sektor publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
- **sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszana” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

3. Dane prezentowane są w układzie **Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)**, opracowanej na podstawie Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r. z późn. zm.). NTS obowiązująca od 1 I 2008 r. wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 XI 2007 r. (Dz. U. Nr 214, poz. 1573 z późn. zm.).

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook – unless otherwise indicated – concern the **entire national economy**.

2. Data are presented:

- 1) according to the Polish Classification of Activities – PKD 2007, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251 item 1885 with later amendments).

The item **“Industry”** was introduced, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping.

The item **“Other services”** was introduced including sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation”, “Other service activities” as well as “Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use”;

- 2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of regional accounts;

- 3) according to **ownership sectors**:

- **public sector** – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), the ownership of local government units as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities,
- **private sector** – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

3. Data are presented in accordance with the **Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS)**, compiled on the basis of the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in the countries of the European Union according to Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 V 2003 (Official Journal of the EU L 154, 21 VI 2003 with later amendments). NTS valid since 1 I 2008 was introduced by the decree of the Council of Ministers of 14 XI 2007 (Journal of Laws No. 214, item 1573 with later amendments).

Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych opracowana została w oparciu o istniejący zasadniczy trójstopniowy podział kraju na województwa, powiaty i gminy, przy pomocy którego wyodrębnione zostały także dwa dodatkowe nieadministracyjne poziomy, tj. regiony i podregiony. NTS dzieli Polskę na terytorialne, hierarchicznie powiązane jednostki na 5 poziomach, z czego:

- trzy określono jako poziomy regionalne, gdzie:
 - poziom 1 – **regiony** (6 jednostek – grupują jednostki szczebla wojewódzkiego),
 - poziom 2 – **województwa** (16 jednostek),
 - poziom 3 – **podregiony** (72 jednostki – grupują, w ramach każdego województwa, jednostki szczebla powiatowego),
- dwa określono jako poziomy lokalne, gdzie:
 - poziom 4 – **powiaty i miasta na prawach powiatu** (314 + 66 jednostek),
 - poziom 5 – **gminy** (2478 jednostek).

Według stanu w dniu 31 XII 2016 r. w województwie wielkopolskim było 6 podregionów, 31 powiatów, 4 miasta na prawach powiatu oraz 226 gmin, z tego 19 miejskich, 93 miejsko-wiejskie i 114 wiejskich.

4. Prezentowane informacje zostały przedstawione stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium liczby pracujących i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9,
- od 10 do 49,
- 50 i więcej.

5. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

6. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

7. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON).

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

Informacje w rejestrze REGON tworzone są na podstawie danych zgłaszanych bezpośrednio przez podmioty, na których ciąży obowiązek rejestracji oraz dokonywania zmian cech objętych wpisem. Dane te nie podlegają dodatkowej weryfikacji.

8. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w *Roczniku* – obok PKD 2007 – należy wymienić:

The Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes was developed based on the binding three-tier division of the country into voivodships, powiats and gminas, on the basis of which two additional non-administrative levels were established i.e., regions and subregions. NTS divides Poland into territorial units, hierarchically tied on 5 levels, of which:

- *three levels were defined as regional, where:*
 - *level 1 – **regions** (6 units – grouping together voivodships),*
 - *level 2 – **voivodships** (16 units),*
 - *level 3 – **subregions** (72 units – grouping together powiats within each voivodship),*
- *two levels were defined as local, where:*
 - *level 4 – **powiats and cities with powiat status** (314 + 66 units),*
 - *level 5 – **gminas** (2478 units).*

As of 31 XII 2016 in Wielkopolskie Voivodship was 6 subregions, 31 powiats, 4 cities with the powiat status and 226 gminas, including 19 urban, 93 urban-rural i 114 rural ones.

4. *Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the number of persons employed, and – unless otherwise indicated – include entities employing:*

- *up to 9 persons,*
- *from 10 to 49 persons,*
- *50 persons and more.*

5. *Data – unless otherwise indicated – are compiled in accordance with the **respective organizational status of units of the national economy**.*

6. *Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions are compiled – unless otherwise indicated – using the enterprise method.*

*In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.*

7. *The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity, registered in the Country Official Register of the Units of the National Economy (REGON).*

*The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and services) on their own account in order to earn a profit.*

Information in REGON register is produced on the basis of data submitted directly by entities, which are obliged to register and report on changes in features required for the registration. The data are not further verified.

8. *Other than NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:*

- 1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego; klasyfikacja opracowana na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08) wprowadzona została z dniem 1 I 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (Dz. U. poz. 1145) w miejsce obowiązującej do 31 XII 2014 r.;
- 2) **Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług – PKWiU 2008**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU 2008, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 I 2009 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 X 2008 r. (Dz. U. Nr 207, poz. 1293 z późn. zm.);
- 3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);
- 4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania obiektów budowlanych; PKOB, opracowana na podstawie Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316 z późn. zm.);
- 5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT wprowadzona została z dniem 1 I 2011 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 XII 2010 r. (Dz. U. Nr 242, poz. 1622).

9. Informacje o **województwie** oraz w podziale na **miasta i wieś** – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym.

Przez „miasta” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „wieś” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

10. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach i na wykresach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny produkcji i wartości dodanej brutto przyjęto kategorię **ceny bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług – VAT (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych oraz do 2010 r. zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

- 1) the **Occupations and Specializations Classification (KZiS)**, on the basis of which councillors of organs of local government units are grouped; the classification, compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1 I 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy of 7 VIII 2014 (Journal of Laws item 1145) replacing the classification valid until 31 XII 2014;
- 2) the **Polish Classification of Products and Services – PKWiU 2008**, on the basis of which products and goods are grouped; compiled on the basis of international classifications and nomenclatures, was introduced on 1 I 2009 by the decree of the Council of Ministers, dated 29 X 2008 (Journal of Laws No. 207, item 1293 with later amendments);
- 3) the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;
- 4) the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which type of constructions are grouped; PKOB, compiled on the basis of the Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1 I 2000 by the decree of the Council of Ministers, dated 30 XII 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316 with later amendments);
- 5) the **Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT was introduced on 1 I 2011 by the decree of the Council of Ministers, dated 10 XII 2010 (Journal of Laws No. 242, item 1622).

9. Information on **voivodship** as well as by **urban and rural area** – unless otherwise indicated – is presented according to administrative division in a given period.

The term “urban area” is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while a “rural area” is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.

10. Data in **current prices** correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables and charts in which prices are not defined, data are expressed in current prices.

In order to evaluate production and gross value added the **basic price** category was implemented.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Taxes on products include: value added tax – VAT (on domestic products and on imports), taxes and customs duties on imports (including excise tax) as well as other taxes on products, such as excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g., on games of chance and mutual betting and until 2010 lump sum tax on goods and services from occasional transport of passengers in buses with foreign registration).

11. Jako **ceny stałe** przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej – średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
 - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) dla lat 2006–2010,
 - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) od 2011 r.

12. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki – w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach – obliczono w warunkach porównywalnych.

Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

13. Do przeliczeń danych według liczby ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto liczbę ludności według krajowej definicji zamieszkania, opracowaną metodą bilansową.

Przy **przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. produkcja, sprzedaż, nakłady inwestycyjne) – według stanu w dniu 30 VI.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną – jeśli nie zaznaczono inaczej – za lata 2000–2009 na bazie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, przy czym dla lat 2000 i 2001 według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2002 r., od 2010 r. na bazie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, przy czym dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

14. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

15. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

16. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

17. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, zgodnie z zasadą, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

18. W *Roczniku* zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

11. **Constant prices** were adopted as follows:

- 1) *agricultural output* – average national current prices from the year preceding the reference year, with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in case of which average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;
- 2) *sold production of industry*:
 - 2005 constant prices (2005 average current prices) for 2006–2010,
 - 2010 constant prices (2010 average current prices) since 2011.

12. **Relative numbers (indices, percentages)** are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices – in case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods – are calculated in comparable conditions.

Single base indices are calculated using the chain-base index method.

13. For the purpose of calculating data by population number, unless otherwise indicated, the population number according to the national definition of residence, compiled using the balance method, was adopted.

When computing per capita data (1000 population, etc.) as of the end of a year (e.g., beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., production, sales, investment outlays) – as of 30 VI.

For calculations, it was assumed to use the number of population calculated – unless otherwise indicated – for the years 2000–2009 on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002, for 2000 and 2001 by the administrative division valid as of 31 XII 2002, and since 2010 on the basis of the results of the Population and Housing Census 2011, for 2010 by the administrative division valid as of 31 XII 2011.

14. Data – unless otherwise indicated – do not include the budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

15. Selected information presented on the basis of preliminary data and may change in subsequent publications of the Statistical Office.

16. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item “total”.

17. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information for the last presented year given as the source.

18. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA CHOROÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja) INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD-10 Revision)	
Choroby krwi i narządów krwiotwórczych <i>Diseases of blood and blood-forming organs</i>	Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz wybrane choroby przebiegające z udziałem mechanizmów immunologicznych <i>Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism</i>
Wady rozwojowe wrodzone <i>Congenital anomalies</i>	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe <i>Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities</i>
Objawy i stany niedokładnie określone <i>Symptoms and ill-defined conditions</i>	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych niesklasyfikowane gdzie indziej <i>Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified</i>

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007
 STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY
 – NACE Rev. 2

sekcje <i>sections</i>	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi <i>Accommodation and food service activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007 (dok.)
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY
– NACE Rev. 2 (cont.)

działy
divisions

Produkcja skór i wyrobów skórzanych	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny <i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania <i>Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>
Produkcja wyrobów farmaceutycznych <i>Manufacture of pharmaceutical products</i>	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych <i>Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations</i>
Produkcja wyrobów z metali <i>Manufacture of metal products</i>	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń <i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

*
* *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych, w „Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej” oraz na stronie internetowej GUS <http://stat.gov.pl>.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications, in the “Statistical Yearbook of the Republic of Poland” as well as on the web page of the CSO <http://stat.gov.pl>.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2016 R.
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship	Polska = 100 Poland = 100	SPECIFICATION
	ogółem total			

POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY – stan w dniu 31 XII

AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION – as of 31 XII

Powierzchnia w km ²	312679	29826	9,5	Area in km ²
Powiaty	314	31	9,9	Powiats
Miasta na prawach powiatu	66	4	6,1	Cities with powiat status
Gminy	2478	226	9,1	Gminas
Miasta	919	112	12,2	Towns
Miejscowości wiejskie	52548	5454	10,4	Rural localities
Sołectwa	40726	3879	9,5	Village administrator's offices

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

ENVIRONMENTAL PROTECTION

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:
pyłowych	38,6	4,9	12,7	particulates
gazowych	210849,4	15427,0	7,3	gases
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII)	3253	340	10,5	Municipal wastewater treatment plants ^a (as of 31 XII)
w tym: biologiczne	2408	243	10,1	of which: biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	826	96	11,6	with increased biogene removal (disposal)
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t	128306,9	5807,2	4,5	Waste generated (during the year; excluding municipal waste) in thous. t
Odpady komunalne zebrane ^b (w ciągu roku) w tys. t	11654,3	1132,3	9,7	Municipal waste collected ^b (during the year) in thous. t
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące):				Outlays on fixed assets (current prices):
służące ochronie środowiska:				in environmental protection:
w milionach złotych	6517,0	551,3	8,5	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	2,7	2,3	x	in % of total investment outlays
służące gospodarce wodnej:				in water management:
w milionach złotych	1690,3	112,1	6,6	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	0,7	0,5	x	in % of total investment outlays

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

PUBLIC SAFETY

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych ^c :				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings ^c :
w liczbach bezwzględnych	748459	61705	8,2	in absolute numbers
na 10 tys. ludności	195	177	91,1	per 10 thous. population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^c w % ..	66,5	71,6	x	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^c in %

^a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. ^b Dane szacunkowe. ^c Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.
^a Working on sewage network. ^b Estimated data. ^c Excluding punishable acts committed by juveniles.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2016 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship	Polska = 100 Poland = 100	SPECIFICATION
	ogółem total			

LUDNOŚĆ
POPULATION

Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.....	38433,0	3481,6	9,1	Population (as of 31 XII) in thous.
miasta	23129,5	1903,6	8,2	urban areas
wieś	15303,5	1578,0	10,3	rural areas
w tym kobiety	19839,8	1787,7	9,0	of which females
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	117	95,0	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	61,7	61,3	99,3	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,2	1,7	x	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	+0,0	0,3	x	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population

RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA
LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES

Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	14964,4	1500,1	10,0	Employed persons ^{ab} (as of 31 XII) in thous.
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	4052,19	3711,14	91,6	Average monthly gross wages and salaries in zł
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	1335,2	77,7	5,8	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %	8,2	4,9	59,8	Registered unemployment rate ^b (as of 31 XII) in %

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				Network (as of 31 XII) in km:
wodociągowej rozdzielczej	300989,7	32129,2	10,7	water supply distribution
kanalizacyjnej rozdzielczej ^c	154013,7	13947,1	9,1	sewage distribution ^c
gazowej	149036,6	15252,4	10,2	gas supply
Zasoby mieszkaniowe ^d (stan w dniu 31 XII):				Dwelling stocks ^d (as of 31 XII):
mieszkania: w tysiącach	14272,0	1193,5	8,4	dwellings: in thousands
na 1000 ludności	371,3	342,8	92,3	per 1000 population
izby: w tysiącach	54558,3	4838,4	8,9	rooms: in thousands
na 1000 ludności	1419,6	1389,7	97,9	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań:				useful floor area of dwellings
w tysiącach m ²	1053251,8	96862,5	9,2	in thousands m ²
na 1000 ludności w m ²	27404,9	27821,1	101,5	per 1000 population in m ²

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. ^b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. ^c Łącznie z kolektorami. ^d Na podstawie bilansu.

^a By actual workplace and kind of activity. ^b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. ^c Including collectors. ^d Based of balance.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2016 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2016 (cont.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2010 (cont.)				
WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.)

MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)

Mieszkania oddane do użytkowania:				Dwellings completed:
w tysiącach	163,3	16,4	10,0	in thousands
na 1000 ludności:				per 1000 population:
mieszkania	4,3	4,7	111,0	dwellings
izby	16,8	19,6	116,1	rooms
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² ...	401,5	474,3	118,1	useful floor area of dwellings in m ²

EDUKACJA^a I WYCHOWANIE – stan na początku roku szkolnego

EDUCATION^a – as of beginning of the school year

Uczniowie w szkołach ^b w tys.:				Pupils and students in schools ^b in thous.:
podstawowych	2296,5	227,0	9,9	primary
gimnazjalnych	1061,3	103,6	9,8	lower secondary
zasadniczych zawodowych ^c	176,9	22,6	12,8	basic vocational ^c
liceach ogólnokształcących	485,5	41,7	8,6	general secondary
technikach	505,9	46,7	9,2	technical secondary
artystycznych ogólnokształcących ^d	12,9	1,0	7,4	general art ^d
policealnych	248,1	20,1	8,1	post-secondary
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^e :				Children attending pre-primary education establishments ^e :
w tysiącach	1299,1	131,7	10,1	in thousands
na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	807	832	103,1	per 1000 children aged 3–6

OCHRONA ZDROWIA^f I POMOC SPOŁECZNA – stan w dniu 31 XII

HEALTH CARE^f AND SOCIAL WELFARE – as of 31 XII

Pracownicy medyczni ^g :				Medical personnel ^g :
lekarze	91730	5458	6,0	doctors
lekarze dentyści	13308	268	2,0	dentists
pielęgniarki ^h	195838	13102	6,7	nurses ^h
Przychodnie	21299	1932	9,1	Out-patients departments
Szpitala ogólne	957	60	6,3	General hospitals
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys.	186,6	15,4	8,3	Beds in general hospitals in thous.
Apteki ogólnodostępne ⁱ	13104	1299	9,9	Generally available pharmacies ⁱ

^a Patrz uwagi ogólne do rozdziału „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 175. ^b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. ^c Łącznie z uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy. ^d Dających uprawnienia zawodowe. ^e Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. ^f Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej oraz spraw wewnętrznych i administracji. ^g Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. ^h Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. ⁱ Patrz uwagi ogólne do rozdziału „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”, ust. 14 na str. 207.

^a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 175. ^b Excluding schools for adult, except post-secondary schools. ^c Including students of special job-training schools. ^d Leading to professional certification. ^e Including the children attending for all school year in the units performing health care activities. ^f Data include health care units subordinated to the Ministry of National Defence as well as the Ministry of the Interior and Administration. ^g Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and National Health Fund. ^h Including master nurses. ⁱ See general notes to the chapter “Health care and social welfare”, item 14 on page 207.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2016 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

KULTURA. TURYSTYKA

CULTURE. TOURISM

Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	7984	681	8,5	Public libraries (including branches; as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	128994,9	11892,1	9,2	Public library collections (as of 31 XII) in thous. vol.
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	944	92	9,7	Museums with branches (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	36081,6	1406,1	3,9	Museum and exhibition visitors in thous.
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	484	44	9,1	Fixed cinemas (as of 31 XII)
Widzowie w kinach stałych w tys.	51823,9	4992,8	9,6	Audience in fixed cinemas in thous.
Baza noclegowa turystyki ^a : miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) w tys.	749,2	42,9	5,7	Tourist accommodation establishments ^a : number of beds (as of 31 VII) in thous.
korzystający z noclegów w tys.	30108,3	2000,0	6,6	tourists accommodated in thous.

ROLNICTWO ^b I LEŚNICTWOAGRICULTURE ^b AND FORESTRY

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (stan w czerwcu) ^c w tys. ha	14405,7	1684,5	11,7	Agricultural land in good agricultural condition (as of June) ^c in thous. ha
pod zasiewami ^d	10640,0	1426,6	13,4	sown area ^d
grunty ugorowane	165,6	8,8	5,3	fallow land
uprawy trwałe	393,5	18,6	4,7	permanent crops
ogrody przydomowe	31,1	1,2	3,8	kitchen gardens
łąki i pastwiska	3175,5	229,4	7,2	meadows and pastures
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^d w tys. ha:				Sown area (as of June) ^d in thous. ha:
zboża	7400,3	1024,6	13,8	cereals
ziemniaki	300,7	32,9	10,9	potatoes
warzywa gruntowe ^e	178,5	22,2	12,5	ground vegetables ^e
Zbiory w tys. t:				Production in thous. t:
zboża	29849,2	4504,1	15,1	cereals
ziemniaki	8624,0	968,0	11,2	potatoes
warzywa gruntowe ^e	4547,3	547,7	12,0	ground vegetables ^e
Plony z 1 ha w dt:				Yields per 1 ha in dt:
zboża	40,3	44,0	109,2	cereals
ziemniaki	287	294	102,6	potatoes
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9230,0	767,9	8,3	Forest areas (as of 31 XII) in thous. ha

PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

INDUSTRY AND CONSTRUCTION

Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące):				Sold production of industry (current prices):
w milionach złotych	1301911,8	159056,0	12,2	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.	33880	45735	135,0	per capita in zł
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^f (ceny bieżące):				Sales of construction and assembly production ^f (current prices):
w milionach złotych	166844,2	15091,5	9,0	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.	4342	4339	99,9	per capita in zł

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. ^b Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. ^c Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. ^d Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). ^e Łącznie z ogrodami przydomowymi; dane według szacunków. ^f Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót.

^a Concern establishments possessing 10 and more bed places. Data were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. ^b Data are presented according to the official residence of the land user. ^c Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. ^d Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). ^e Including kitchen gardens; data based on estimation. ^f Realized by construction units – by place of performing works.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2016 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII

TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII

Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamieskie) w km.....	294312,6	28947,9	9,8	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km
w tym o nawierzchni ulepszonej w %.....	92,3	92,0	x	of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^a w tys. szt.:				Registered cars ^a in thous. units:
osobowe.....	21675,4	2181,6	10,1	passenger cars
ciężarowe ^b i ciągniki siodłowe.....	3541,3	377,3	10,7	lorries ^b and road tractors
Placówki pocztowe ^c	7497	693	9,2	Postal offices ^c
Telefoniczne łącza główne ^d :				Fixed main line ^d :
w tysiącach.....	4759,0	422,9	8,9	in thousands
w tym standardowe łącza główne.....	4059,8	358,7	8,8	of which standard main line
na 1000 ludności.....	123,8	121,5	98,1	per 1000 population

HANDEL – stan w dniu 31 XII

TRADE – as of 31 XII

Sklepy.....	367011	35976	9,8	Shops
Liczba ludności na 1 sklep.....	105	97	92,4	Population per shop
Targowiska stałe.....	2199	227	10,3	Permanent marketplaces

FINANSE PUBLICZNE

PUBLIC FINANCE

Budżety gmin ^e				Budgets of gminas ^e
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych.....	101794,8	10725,7	10,5	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	3944	3982	101,0	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych.....	98175,1	10421,6	10,6	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	3803	3869	101,7	per capita in zł
Budżety miast na prawach powiatu				Budgets of cities with powiat status
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych.....	74420,1	4562,6	6,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	5900	5818	98,6	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych.....	71941,5	4499,5	6,3	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	5703	5738	100,6	per capita in zł
Budżety powiatów				Budgets of powiats
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych.....	23948,3	2405,1	10,0	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	928	893	96,2	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych.....	23300,6	2350,3	10,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	903	873	96,7	per capita in zł

^a Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku. ^b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. ^c Dane dotyczą placówek operatora wyznaczonego. ^d Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. ^e Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Including having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year. ^b Including vans. ^c Data concern the appointed operator. ^d Data concern operators of the public telecommunication network. ^e Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. **WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2016 R. (dok.)**
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

FINANSE PUBLICZNE (dok.)

PUBLIC FINANCE (cont.)

Budżety województw				Budgets of voivodships
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	13505,6	1087,9	8,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.	351	313	89,0	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	12617,4	951,5	7,5	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.	328	274	83,3	per capita in zł

INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

INVESTMENTS. FIXED ASSETS

Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				Investment outlays (current prices):
w milionach złotych	244429,0	23545,4	9,6	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.	6361	6770	106,4	per capita in zł
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):
w milionach złotych	3660941,7	339691,4	9,3	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.	95255	97567	102,4	per capita in zł

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^a (stan w dniu 31 XII)	4237691	414798	9,8	Entities of the national economy in the REGON register ^a (as of 31 XII)
sektor publiczny	121951	9703	8,0	public sector
sektor prywatny	4071719	400567	9,8	private sector

RACHUNKI REGIONALNE W 2015 R.

REGIONAL ACCOUNTS IN 2015

Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				Gross domestic product (current prices):
w milionach złotych	1799392	176442	9,8	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.	46792	50790	108,5	per capita in zł
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				Gross value added (current prices):
w milionach złotych	1596366	156533	9,8	in million zlotys
na 1 pracującego ^b w zł.	113577	110968	97,7	per employed person ^b in zł
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				Gross nominal disposable income in the households sector:
w milionach złotych	1063827	100295	9,4	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.	27664	28871	104,4	per capita in zł

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. W podziale według sektorów – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON. ^b Do przeliczeń przyjęto przeciętną w roku liczbę pracujących.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture. In divisions by ownership sectors – excluding entities, for which information on the ownership form does not exist in the REGON register. ^b For calculations the average number of employed persons was applied.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
POWIERZ					
AR					
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII).....	29826	29826	29826	29826
STAN I OCHRONA					
ENVIRONMENTAL					
2	Pobór wody – w % poboru ogółem – na cele: produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)	83,8	83,9	80,1	81,6
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	10,7	10,8	12,7	11,5
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	62,2	60,6	51,6	56,9
5	w tym do produkcji przemysłowej.....	53,3	52,1	42,5	47,6
6	Ścieki przemysłowe i komunalne ^c odprowadzone do wód lub do ziemi:				
6	oczyszczane w % wymagających oczyszczania.....	96,1	98,6	99,7	99,7
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	0,3	0,1	0,0	0,0
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogółu ludności ^d Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążli- wych dla czystości powietrza w tys. t:	52,7	59,7	62,5	66,2
9	pyłowych	13,2	9,7	5,6	4,6
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	176,1	191,7	79,1	84,4
11	Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążli- wych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:				
11	pyłowych	98,7	99,2	99,6	99,7
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	7,9	9,9	60,7	61,3
13	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII):				
13	w % powierzchni ogólnej	31,3	31,0	31,8	31,8
14	na 1 mieszkańca w m ²	2788	2742	2752	2739
15	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komu- nalnych) ^e na 1 km ² w t	122,4	174,2	173,4	201,8
16	Odpady komunalne zebrane ^f (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakładów inwestycyj- nych ogółem:	315	256	266	270
17	służące ochronie środowiska	5,3	4,1	4,6	3,8
18	służące gospodarce wodnej.....	0,9	0,9	1,2	1,1
BEZPIECZEŃSTWO					
PUBLIC					
19	Przestępstwa stwierdzone przez Policję ^g w zakończonych postę- powaniach przygotowawczych:				
19	w liczbach bezwzględnych.....	102395	115673	96929	96007
20	na 10 tys. ludności	306	343	282	278
21	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^g w %.....	47,1	65,9	73,3	74,8

^a Z ujęć własnych. ^b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. ^c Od 2010 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ogółem – na podstawie bilansów. ^e Patrz uwagi ogólne działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 7 na str. 56. ^f Dane szacunkowe; w 2000 r. określa 2012 r. – łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

^a From own intakes. ^b Water withdrawal at intakes before entering the water network. ^c Since 2010 data are not comparable with data for total population – based on balances. ^e See general notes to the chapter “Environmental protection”, item 7 page 56. ^f Estimated data; in 2000 2012 – including prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles.

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
CHNIA					
EA					
29826	29826	29826	29826	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ŚRODOWISKA					
PROTECTION					
				Water withdrawal – in % of total withdrawal – for purposes of:	
82,2	81,3	80,5	80,3	production ^a (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing)	2
11,2	11,8	13,3	12,6	exploitation of water supply network ^b	3
				Consumption of water for needs of the national economy and	4
57,8	55,8	50,5	55,1	population per 1 km ² in dam ³	
48,6	46,5	41,7	45,4	of which for industrial production	5
				Industrial and municipal ^c wastewater discharged into waters or	
				into the ground:	
99,6	99,8	99,9	99,9	treated in % of requiring treatment	6
0,0	0,0	0,0	0,0	untreated per 1 km ² in dam ³	7
				Population connected to wastewater treatment plants in % of total	8
67,8	69,4	71,9	72,8	population ^d	
				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air	
				quality in thous. t:	
4,5	4,7	4,9	4,9	particulates	9
79,7	77,6	76,5	69,8	gases (excluding carbon dioxide)	10
				Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air	
				quality in % of pollutants produced:	
99,7	99,7	99,7	99,7	particulates	11
64,4	64,6	63,4	61,6	gases (excluding carbon dioxide)	12
				Area of special nature value under legal protection (as of 31 XII):	
31,6	31,6	31,7	31,6	in % of total area	13
2722	2718	2716	2711	per capita in m ²	14
				Waste generated (during the year; excluding municipal waste) ^e	15
187,4	192,6	193,1	194,7	per 1 km ² in t	
274	301	308	326	Municipal waste collected ^f (during the year) per capita in kg	16
				Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment	
				outlays:	
3,5	6,4	8,0	2,3	in environmental protection	17
1,0	1,2	0,6	0,5	in water management	18
PUBLICZNE					
SAFETY					
				Ascertained crimes by the Police ^g in completed preparatory	
				proceedings:	
95917	76459	68804	61705	in absolute numbers	19
277	220	198	177	per 10 thous. population	20
				Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the	21
74,0	71,8	70,3	71,6	Police ^g in %	

ze względu na zmianę metodologii badania ścieków komunalnych. ^d Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, ludność nie jako odpady stałe wywiezione; od 2003 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu na zmianę katalogu odpadów. ^g Do

previous years due change in the methodology of municipal wastewater. ^d Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, defined as solid waste removed; since 2003 data are not comparable with data for previous years due to change in the catalogue of waste. ^g Until

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
LUD					
POPUL					
1	Ludność (stan w dniu 31 XII)	3345316	3372417	3446745	3462196
2	miasta	1936125	1925481	1927523	1920117
3	wieś	1409191	1446936	1519222	1542079
4	w tym kobiety	1721655	1736294	1770127	1778298
5	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	106,0	106,1	105,6	105,6
6	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	112,2	113,1	115,6	116,1
Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):					
7	przedprodukcyjnym	850693	728791	684545	673307
8	produkcyjnym	2041805	2179176	2235446	2219016
9	poprodukcyjnym	452818	464450	526754	569873
10	Małżeństwa na 1000 ludności	5,8	5,6	6,2	5,5
11	Rozwody na 1000 ludności	1,1	1,4	1,4	1,6
12	Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,5	10,5	11,9	10,9
13	Zgony ^b na 1000 ludności	9,5	9,0	9,0	9,1
14	Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,0	1,5	2,9	1,8
15	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	7,8	5,9	4,4	4,5
16	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały				
	na 1000 ludności	0,4	0,7	0,4	0,2
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:					
17	mężczyźni	69,7	71,3	72,5	73,2
18	kobiety	77,5	79,2	80,5	80,8
RYNEK					
LABOUR					
Pracujący ^{de} (stan w dniu 31 XII):					
19	w tysiącach	1351,1	1223,7	1327,8	1358,0
20	w tym kobiety	631,3	548,7	599,6	619,9
21	na 1000 ludności	404	363	385	392
22	w sektorze prywatnym w %	77,4	78,1	80,3	81,2
według rodzajów działalności w %:					
23	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	.	17,1	16,0	15,7
24	przemysł i budownictwo	.	32,5	31,8	31,3
25	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport				
	i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ;				
	informacja i komunikacja	.	24,0	25,2	25,4
26	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku				
	nieruchomości ^Δ	.	3,3	3,1	3,2
27	pozostałe usługi ^f	.	23,1	23,9	24,4

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Ludność”, ust. 2 na str. 84 i ust. 3 na str. 85. ^b Łącznie ze zgonami niemowląt. ^c Do obliczenia salda wykorzystano ludności. ^e Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. ^f Patrz uwagi ogólne do publikacji, ust. 2, pkt 1 na

^a See general notes to the chapter “Population”, item 2 on page 84 and item 3 on page 84. ^b Including infant deaths. ^c For calculating net migration. ^e Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 2010. ^f See general notes to the publication, item 2, point 1 on page 20.

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
NOŠĆ ^a					
ATION ^a					
3467016	3472579	3475323	3481625	Population (as of 31 XII)	1
1913866	1912222	1906899	1903630	urban areas	2
1553150	1560357	1568424	1577995	rural areas	3
1780674	1783093	1784393	1787660	of which females	4
105,6	105,5	105,5	105,5	Females per 100 males (as of 31 XII)	5
116,2	116,4	116,5	116,7	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	6
Population of age (as of 31 XII):					
669381	667176	665584	667280	pre-working	7
2206381	2192156	2175703	2158619	working	8
591254	613247	634036	655726	post-working	9
4,8	5,0	5,1	5,3	Marriages per 1000 population	10
1,7	1,7	1,7	1,7	Divorces per 1000 population	11
10,6	10,7	10,6	11,0	Live births per 1000 population	12
9,3	9,0	9,6	9,3	Deaths ^b per 1000 population	13
1,2	1,7	1,0	1,7	Natural increase per 1000 population	14
4,5	4,3	4,5	4,1	Infant deaths per 1000 live births	15
Internal and international net migration for permanent residence					
+0,0	+0,0	-0,0 ^c	0,3	per 1000 population	16
Life expectancy at the moment of birth:					
73,5	74,0	73,7	74,2	males	17
80,6	81,2	81,2	81,5	females	18
PRACY					
MARKET					
Employed persons ^{de} (as of 31 XII):					
1367,2	1412,7	1448,4	1500,1	in thousands	19
630,4	652,0	668,5	690,9	of which women	20
394	407	417	431	per 1000 population	21
81,9	82,4	82,8	83,5	in private sector in %	22
by kind of activities in %:					
15,6	15,2	14,8	14,3	agriculture, forestry and fishing	23
30,8	30,9	31,1	31,0	industry and construction	24
trade; repair of motor vehicles ^d ; transportation and storage; accommodation and catering ^d ; information and communication					
25,4	25,5	25,8	26,1		25
3,3	3,1	3,1	3,1	financial and insurance activities; real estate activities	26
24,9	25,3	25,2	25,5	other services ^f	27

dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. *d* Według faktycznego miejsca pracy i (od 2004 r.) rodzaju działalności: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w 2005 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz str. 20

tion, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. *d* By actual workplace and (since 2004) kind of activity: 1996, in 2005 – of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
RYNEK LABOUR					
	Przeciętne zatrudnienie:				
	w przemyśle:				
1	w tysiącach	.	307,1	314,8	316,3
2	na 1000 ludności	.	91,2	91,5	91,4
	w budownictwie:				
3	w tysiącach	.	49,7	68,6	65,8
4	na 1000 ludności	.	14,8	19,9	19,0
5	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	193,3	211,4	135,2	147,9
6	2000 = 100	100,0	109,4	69,9	76,5
	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):				
7	kobiety	57,7	57,7	56,0	55,0
8	w wieku 24 lata i mniej	34,9	25,6	25,3	22,7
9	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	41,7	47,2	24,1	29,0
10	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	318	144	61	73
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w %	12,5	14,6	9,2	9,8
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA WAGES AND SALARIES.					
12	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	1772,00	2150,38	2947,27	3218,67
13	2000 = 100	100,0	121,4	166,3	181,6
14	w tym: w przemyśle	.	2132,34	3029,26	3360,08
15	w budownictwie	.	1829,15	2495,47	2645,27
16	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	797,8	760,5	766,8	754,9
17	pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	634,1	615,6	640,6	634,2
18	rolników indywidualnych	163,7	144,9	126,2	120,6
	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:				
19	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	793,00	1064,24	1514,25	1678,94
20	rolników indywidualnych ^b	604,00	759,69	946,32	1041,54
INFRASTRUKTURA KOMU MUNICIPAL INFRASTRUC					
	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
21	wodociągowej	25318,2	27538,9	29064,4	29997,2
22	kanalizacyjnej ^c	4279,4	7580,0	9520,8	11051,3
	Zużycie w gospodarstwach domowych:				
	wody z wodociągów:				
23	w hektometrach sześciennych	123,9	117,2	120,4	122,4
24	na 1 mieszkańca w m ³	37,1	34,8	35,0	35,4
	energii elektrycznej w miastach ^d :				
25	w gigawatogodzinach	1312,6	1358,1	1471,0	1424,1
26	na 1 mieszkańca w kWh	678,2	704,8	762,7	741,0

^a Do wyciszenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy
 kań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. ^b Łącznie z wypłatami z pozarolnicze
 Emerytalno-Rentowego. ^c Łącznie z kolektorami. ^d W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był dochód

^a The number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture was used for calculation, esti
 cultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. ^b Including payments from non-agricultural social security system, in case
 whose the main source of maintenance was income from a private farm in agriculture.

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
PRACY (dok.)					
MARKET (cont.)					
				<i>Average paid employment:</i>	
				<i>in industry:</i>	
314,1	323,0	330,0	342,8	<i>in thousands</i>	1
90,7	93,1	95,0	98,6	<i>per 1000 population</i>	2
				<i>in construction:</i>	
58,3	57,4	58,4	60,8	<i>in thousands</i>	3
16,8	16,5	16,8	17,5	<i>per 1000 population</i>	4
144,8	116,4	93,3	77,7	<i>Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.</i>	5
74,9	60,2	48,3	40,2	<i>2000 = 100</i>	6
				<i>In % of registered unemployed (as of 31 XII):</i>	
55,1	56,6	57,7	58,8	<i>women</i>	7
20,8	17,8	16,7	14,6	<i>aged 24 years and less</i>	8
32,9	37,0	34,0	35,0	<i>out of work for longer than 1 year</i>	9
45	29	21	13	<i>Registered unemployed persons (as of 31 XII) per a job offer</i>	10
9,6	7,6	6,1	4,9	<i>Registered unemployment rate^a (as of 31 XII) in %</i>	11

Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

SOCIAL SECURITY BENEFITS

3335,93	3421,43	3543,24	3711,14	<i>Average monthly gross wages and salaries in zł</i>	12
188,3	193,1	200,0	209,4	<i>2000 = 100</i>	13
3513,20	3637,02	3722,24	3908,91	<i>of which: in industry</i>	14
2687,25	2826,37	2943,05	3080,82	<i>in construction</i>	15
748,7	742,4	744,8	749,5	<i>Average number of retirees and pensioners in thous.</i>	16
				<i>receiving retirement and other pension paid by the Social Insurance Institution</i>	17
630,6	626,2	627,8	631,8	<i>farmers</i>	18
118,1	116,2	117,0	117,7	<i>Average monthly gross retirement and other pension in zł:</i>	
1770,68	1836,25	1897,51	1935,97	<i>paid by the Social Insurance Institution</i>	19
1111,99	1134,87	1167,02	1168,04	<i>farmers^b</i>	20

NALNA. MIESZKANIA

TURE. DWELLINGS

				<i>Distribution network (as of 31 XII) in km:</i>	
30372,1	31309,2	31889,4	32129,2	<i>water supply</i>	21
11549,3	12457,4	13114,9	13947,1	<i>sewage^c</i>	22
				<i>Consumption in households:</i>	
				<i>water from water supply systems:</i>	
121,4	123,4	128,2	130,0	<i>in cubic hectometre</i>	23
35,1	35,6	36,9	37,4	<i>per capita in m³</i>	24
				<i>electricity in urban areas^d:</i>	
1412,1	1370,6	1348,4	1380,4	<i>in gigawatt-hour</i>	25
737,0	715,8	705,5	724,2	<i>per capita in kWh</i>	26

uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w 2005 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszko systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

ated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005 – of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agrif of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund. c Including collectors. d In 2000 excluding households,

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
INFRASTRUKTURA KOMU MUNICIPAL INFRASTRUC					
	Zasoby mieszkaniowe ^a (w 2000 r. – zamieszkane; stan w dniu 31 XII):				
	mieszkania:				
1	w tysiącach	962,8	1042,1	1111,9	1137,2
2	na 1000 ludności	287,8	309,0	322,6	328,5
3	izby na 1000 ludności	1066,9	1217,3	1304,2	1329,7
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
4	na 1000 ludności	19282,3	23643,0	25654,6	26314,1
5	przeciętna 1 mieszkania	67,0	76,5	79,5	80,1
	Mieszkania oddane do użytkowania:				
	mieszkania:				
6	w tysiącach	7,3	11,9	13,5	14,8
7	na 1000 ludności	2,2	3,5	3,9	4,3
8	izby na 1000 ludności	8,2	16,1	17,6	18,6
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
9	na 1000 ludności	186,4	399,6	436,6	462,9
10	przeciętna 1 mieszkania	85,7	113,0	111,4	108,1
EDUKACJA ^b EDUCA					
	Uczniowie w szkołach ^c (stan na początku roku szkolnego) w tys.:				
11	podstawowych ^d	297,5	241,8	209,8	208,1
12	gimnazjach	109,8	149,1	119,1	111,2
13	zasadniczych zawodowych ^e	59,3	28,2	27,7	24,8
14	liceach ogólnokształcących ^f	75,0	60,2	52,8	48,5
15	liceach profilowanych	x	17,9	3,4	1,4
16	technikach ^f	83,9	52,4	51,1	47,5
17	artystycznych ogólnokształcących ^g	0,8	0,9	1,0	0,9
18	policealnych	17,5	30,0	25,0	25,5
	Absolwenci szkół ^{ch} w tys.:				
19	podstawowych	111,6 ⁱ	46,2	37,3	34,4
20	gimnazjów	x	49,8	40,4	36,8
21	zasadniczych zawodowych ^e	20,8	9,9	9,7	9,3
22	liceach ogólnokształcących ^k	13,9	20,0	18,1	17,0
23	liceach profilowanych	x	6,7	1,7	1,0
24	technikach ^k	15,4	15,0	11,9	11,8
25	artystycznych ogólnokształcących ^g	0,2	0,2	0,2	0,2
26	policealnych	8,2	9,7	7,3	7,3
27	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^{hkl} (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	15,0	15,4	12,0	11,3

^a Na podstawie bilansów. ^b Patrz uwagi ogólne działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 175. ^c Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem roku szkolnego 2005/06 specjalnymi przysposabiającymi do pracy, ^f – w latach szkolnych 2005/06–2013/14 z uzupełniającymi odpowiednio: licea VIII i VI. ^k Od roku szkolnego 2008/09 łącznie z uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technikami. ^l Od roku szkolnego

^a Based on balances. ^b See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 175. ^c Excluding schools for adults, except post-special job-training schools. ^f – in the 2005/06–2013/14 school years supplementary schools: general secondary and technical secondary respectively. ^l Since 2004/05 school year including supplementary schools: general secondary and technical secondary respectively.

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
NALNA. MIESZKANIA (dok.)					
TURE. DWELLINGS (cont.)					
				<i>Dwelling stocks^a (in 2000 – inhabited; as of 31 XII):</i>	
				<i>dwellings:</i>	
1149,5	1163,0	1178,1	1193,5	<i>in thousands</i>	1
331,5	334,9	339,0	342,8	<i>per 1000 population</i>	2
1343,2	1357,3	1374,1	1389,7	<i>rooms per 1000 population</i>	3
				<i>useful floor area of dwellings in m²:</i>	
26663,3	27016,0	27433,2	27821,1	<i>per 1000 population</i>	4
80,4	80,7	80,9	81,2	<i>average per dwelling</i>	5
				<i>Dwellings completed:</i>	
				<i>dwellings:</i>	
13,6	14,6	16,1	16,4	<i>in thousands</i>	6
3,9	4,2	4,6	4,7	<i>per 1000 population</i>	7
17,5	17,9	19,3	19,6	<i>rooms per 1000 population</i>	8
				<i>useful floor area of dwellings in m²:</i>	
441,7	435,7	475,8	474,3	<i>per 1000 population</i>	9
112,6	103,3	102,9	100,5	<i>average per dwelling</i>	10
I WYCHOWANIE					
TION ^b					
				<i>Pupils and students in schools^c (as of beginning of the school year)</i>	
				<i>in thous.:</i>	
208,9	227,4	247,9	227,0	<i>primary^d</i>	11
108,2	105,6	104,2	103,6	<i>lower secondary</i>	12
23,6	25,1	24,0	22,6	<i>basic vocational^e</i>	13
46,4	45,1	43,3	41,7	<i>general secondary^f</i>	14
0,6	x	x	x	<i>specialized secondary</i>	15
46,6	46,3	46,2	46,7	<i>technical secondary^f</i>	16
0,9	0,9	0,9	1,0	<i>general art^g</i>	17
22,4	21,6	21,0	20,1	<i>post-secondary</i>	18
				<i>Graduates in schools^{ch} in thous.:</i>	
34,5	33,5	33,5	34,0	<i>primary</i>	19
36,6	35,0	34,1	33,9	<i>lower secondary</i>	20
8,6	5,4	7,8	7,5	<i>basic vocational^e</i>	21
16,3	15,4	14,7	14,3	<i>general secondary^k</i>	22
0,7	0,5	x	x	<i>specialized secondary</i>	23
11,2	10,5	10,5	10,3	<i>technical secondary^k</i>	24
0,2	0,2	0,2	0,1	<i>general art^g</i>	25
7,3	6,7	6,4	6,3	<i>post-secondary</i>	26
				<i>Graduates of basic vocational, general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools^{hkl}</i>	27
10,7	9,2	9,5	9,3	<i>(excluding schools for adults) per 1000 population</i>	

szkół policealnych. *d* Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. *e, f* Łącznie ze szkołami: *e* – od mi ogólnokształcącymi i technikami. *g* Dające uprawnienia zawodowe. *h* Z poprzedniego roku szkolnego. *i* Dane obejmują absolwentów klasy 2004/05 łącznie z liceami profilowanymi i szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. *secondary schools. d* Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. *e, f* Including: *e* – since the 2005/06 school year vely. *g* Leading to professional certification. *h* From the previous school year. *i* Data include graduates of 8th and 6th grade. *k* Since 2008/09 cialized secondary schools as well as special job-training schools.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
EDUKACJA ^a					
EDUCATION					
1	Studenci szkół wyższych ^b (stan w dniu 30 XI) w tys.	126,1	177,4	171,0	159,4
2	Absolwenci szkół wyższych ^{bc} w tys.	20,2	34,4	47,5	45,8
3	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	35,3	38,3	28,4	26,0
4	Absolwenci szkół dla dorosłych ^d w tys.	9,4	10,0	6,5	6,8
Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):					
5	miejsca w przedszkolach w tys.	73,4	72,7	90,0	101,3
6	dzieci ^e w tys.	85,8	86,0	108,1	124,2
7	w przedszkolach	70,9	69,7	88,1	99,2
8	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	14,9	16,3	19,2	23,6
9	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat ^f	440	493	589	602
OCHRONA ZDROWIA ^g					
HEALTH CARE ^g AND					
Pracownicy medyczni ^h (stan w dniu 31 XII):					
10	lekarze	6073	5662	4984	5007
11	lekarze dentyści	580	558	483	402
12	pielęgniarki ⁱ	13433	13918	13442	15132
13	Łóżka w szpitalach ogólnych ^k (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	48	47	45	47
14	Leczeni w szpitalach ogólnych (bez międzyoddziałowego ruchu chorych) na 10 tys. ludności	1656	1802	2021	2101
15	Przychodnie ^m (stan w dniu 31 XII)	814	960	1493	1801
16	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	685	832	1027	1137
17	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę ogólnodostępną	4884	4053	3356	3045
Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:					
18	lekarskie	4,9	6,0	6,5	6,8
19	stomatologiczne	0,4	0,4	0,6	0,7
20	Dzieci w żłobkach ⁿ i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku ^o do lat 3	15,3	16,2	18,6	30,9
KULTURA.					
CULTURE.					
21	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	761	736	714	704
22	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3544	3535	3469	3446
23	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	189	184	160	155
Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych ^p w wol.:					
24	na 1000 ludności	3941	3860	3243	3515
25	na 1 czytelnika	20,9	21,0	20,3	22,7
26	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	1,3	1,2	1,3	1,3
27	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^r na 1000 ludności	211	169	246	190
28	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	74	79	86	83
29	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	345	324	327	632 ^s

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 175. ^b Łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami orga bez cudzoziemców. ^c Z poprzedniego roku akademickiego, a w 2000 r. – z roku kalendarzowego. ^d Z poprzedniego roku szkolnego. ^e Od 2008 r. 2010–2012 bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą. ^f W 2014 r. do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę z danymi o placówkach podległych resortowi obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. Agencji Bezpieczeństwa i tyka lekarska i pielęgniarska. ⁱ Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. ^k Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; od 2008 r. łącznie z łóżka społeczna”, ust. 3 na str. 205. ⁿ Łącznie z oddziałami żłobkowymi. ^o Do 2010 r. bez klubów dziecięcych. ^p Od 2015 r. łącznie z wypożyczeniami nie ze zwiedzającymi Wielkopolski Park Narodowy.

^a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 175. ^b Including branch sections, basic organizational units in another loca and Administration; excluding foreigners. ^c From the previous academic year, and in 2000 – the calendar year. ^d From the previous school year. pre-primary education in the units performing health care activities. ^f In 2014 the rate was calculated using the number of children aged 3–6 in ted to the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration as well as until 2011 the Internal Security Agency. ^h Since master nurses. ^k Excluding day places in hospital wards; since 2008 including beds and incubators for newborns. ^l Data do not include 2 hospitals 2010 excluding children's clubs. ^p Since 2015 including interlibrary lending. ^r Data concern activity performed in voivodship area, including out

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
I WYCHOWANIE (dok.)					
TION ^a (cont.)					
149,8	143,0	140,0	134,0	Students of higher education institutions ^b (as of 30 XI) in thous.	1
43,5	41,0	39,7	36,1	Graduates of higher education institutions ^{bc} in thous.	2
				Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thous.	3
23,1	20,2	17,0	16,0	Graduates of schools for adults ^d in thous.	4
6,7	5,6	6,8	4,9	Pre-primary education (as of beginning of the school year): places in nursery schools in thous.	5
107,2	109,9	110,4	118,3	children ^e in thous.	6
132,2	125,1	113,3	131,7	in nursery schools	7
103,9	101,9	96,3	110,8	in pre-primary sections in primary schools	8
26,5	21,6	15,7	19,5	Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3–6 ^f	9
617	692	752	699		
I POMOC SPOŁECZNA					
SOCIAL WELFARE					
				Medical personnel ^h (as of 31 XII):	
5058	5503	5231	5458	doctors	10
369	491	304	268	dentists	11
14026	14367	13441	13102	nurses ⁱ	12
42 ^j	45	45	44	Beds in general hospitals ^k (as of 31 XII) per 10 thous. population	13
				In-patients in general hospitals (excluding inter-ward patient transfer) per 10 thous. population	14
2016 ^l	2062	2036	2039	Out-patient departments ^m (as of 31 XII)	15
1807	1817	1851	1932	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	16
1155	1185	1234	1299	Population (as of 31 XII) per generally available pharmacy	17
3002	2930	2816	2680	Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:	
6,9	7,1	7,2	7,3	medical	18
0,7	0,7	0,7	0,7	dental	19
39,2	54,4	61,2	74,7	Children in nurserie ⁿ and children's clubs (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3 ^o	20
TURYSTYKA					
TOURISM					
693	694	689	681	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	21
3452	3437	3430	3416	Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in vol.	22
155	152	153	147	Public library borrowers per 1000 population	23
				Public library loans ^p in vol.:	
3142	3093	3053	3018	per 1000 population	24
20,3	20,3	19,9	20,5	per borrower	25
				Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population	26
1,3	1,3	1,3	1,4		
185	213	184	213	Audience in theatres and music institutions ^r per 1000 population	27
88	90	91	92	Museums with branches (as of 31 XII)	28
303	320	350	404	Museum and exhibition visitors per 1000 population	29

nizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi, bez szkół resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji; łącznie z – nieuwzględnionymi w podziale według rodzaju placówek – zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi; w latach dzieci w grupie 3–6 w liczbie ludności w wieku 3–5 lat i połowie rocznika 6-latków, a w 2015 r. – w wieku 3–5 lat. ^g Od 2012 r. łącznie Wewnętrznego. ^h Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem; od 2006 r. łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest prakm i inkubatorami dla noworodków. ⁱ Dane nie obejmują 2 placówek (ok. 600 łózek). ^m Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia i pomoc międzybibliotecznymi. ^r Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze. ^s Łącz-

tion as well as teaching centres in another locations, excluding academies of the Ministry of National Defence as well as of the Ministry of the Interior ^e Since 2008 including, entities excluded in division according to type, pre-primary education groups and pre-primary points; in 2010–2012 excluding the population aged 3–5 and in half of the 6-year old population, and in 2015 – aged 3–5. ^g Since 2012 data include health care units subordina-2005 working directly with a patient; since 2006 including persons for whom the primary workplace is a medical and nurse practice. ⁱ Including (about 600 beds). ^m See general notes to the chapter “Health care and social welfare”, item 3 on page 205. ⁿ Including nursery wards. ^o Until door events. ^s Including visitors of the National Park of Wielkopolska.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
KULTURA.					
CULTURE.					
1	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	56	46	38	42
2	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	5,2	6,9	7,1	7,0
3	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	571	709	945	834
	Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:				
4	radiowi	261	258	197	195
5	telewizyjni	254	250	191	188
6	Obiekty noclegowe turystyki ^a (stan w dniu 31 VII)	680	530	625	703
7	w tym hotele	79	125	209	216
8	Miejsca noclegowe ^a (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	127,8	110,6	124,7	122,2
9	Korzystający z noclegów ^a na 1000 ludności	337	364	465	467
ROLNICTWO ^b					
AGRICULTURE ^b					
10	Użytki rolne (stan w czerwcu) ^{cd} w tys. ha	1839,0	1760,6	1773,5	1800,1
11	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	99,2	98,8
12	Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^{de} w tys. ha	1502,9	1458,7	1461,3	1475,1
	w tym w %:				
13	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	72,6	72,3	69,1	63,6
14	w tym: pszenica	15,7	13,3	14,2	10,6
15	żyto	20,8	15,5	13,0	13,2
16	ziemniaki	6,7	4,0	2,7	2,7
17	buraki cukrowe	3,9	3,6	2,9	3,2
	Zbiory w tys. t:				
18	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	2976,7	3637,1	3780,2	3381,9
19	w tym: pszenica	816,7	848,8	952,5	634,6
20	żyto	655,1	574,7	599,3	577,5
21	ziemniaki ^f	2141,6	1060,3	928,9	1085,1
22	buraki cukrowe	2524,9	2309,4	2100,2	2844,0
	Plony z 1 ha w dt:				
23	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	27,3	34,5	37,4	36,0
24	w tym: pszenica	34,6	43,8	45,9	40,7
25	żyto	21,0	25,4	31,5	29,6
26	ziemniaki ^f	212	180	233	274
27	buraki cukrowe	429	437	491	607
	Zwierzęta gospodarskie ^d (stan w czerwcu):				
	bydło:				
28	w tysiącach sztuk	785,6	719,5	843,9	860,6
29	na 100 ha użytków rolnych ^e w szt.	42,4	40,9	47,6	47,8
	trzoda chlewna (w latach 2000–2009 oraz 2011–2013 – stan w końcu lipca):				
30	w tysiącach sztuk	4504,7	4818,5	4813,3	3815,8
31	na 100 ha użytków rolnych ^e w szt.	243,1	273,7	271,4	212,0
	Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^e :				
32	żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszciami i podrobami) ^g w kg	365,9	460,6	484,4	450,6
33	mleka krowiego w l	686,5	752,2	807,0	903,1

^a Od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Dane za 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednych rolników nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej 2010 r. bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). ^f Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych ciepłych.

^a Since 2011 concern establishments 10 and more bed places. Data for 2016 were compiled with consideration imputation for units, which owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural rural Census. ^e Since 2010 excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). ^f Since 2010

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
TURYSTYKA (dok.)					
TOURISM (cont.)					
45	45	44	44	Fixed cinemas (as of 31 XII)	1
7,7	8,1	8,1	8,4	Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population	2
1029	1142	1300	1436	Audience in fixed cinemas per 1000 population	3
				Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	
196	196	195	194	radio	4
189	188	188	187	television	5
710	711	701	694	Tourist accommodation establishments ^a (as of 31 VII)	6
222	231	230	229	of which hotels	7
120,6	122,8	123,4	123,4	Number of beds ^a (as of 31 VII) per 10 thous. population	8
461	509	542	575	Tourists accommodated ^a per 1000 population	9
I LEŚNICTWO					
AND FORESTRY					
1748,2	1795,1	1736,9	1691,9	Agricultural land (as of June) ^{cd} in thous. ha	10
99,4	99,2	99,7	99,6	of which in good agricultural condition in %	11
1423,5	1472,9	1463,5	1426,6	Sown area (as of June) ^{de} in thous. ha	12
				of which in %:	
65,6	64,1	61,5	61,7	basic cereals (including cereal mixed)	13
13,9	16,7	15,7	15,3	of which: wheat	14
16,7	12,4	8,9	10,9	rye	15
2,3	2,1	2,1	2,3	potatoes	16
2,9	2,9	2,7	2,8	sugar beets	17
				Crop production in thous. t:	
3653,5	4100,4	3440,6	3436,5	basic cereals (including cereal mixed)	18
966,6	1278,3	1093,4	1020,1	of which: wheat	19
743,7	611,6	370,1	460,7	rye	20
826,0	862,0	636,1	968,0	potatoes ^f	21
2450,2	2962,0	2101,6	2750,2	sugar beets	22
				Yields per 1 ha in dt:	
39,1	43,4	38,2	39,0	basic cereals (including cereal mixed)	23
48,9	52,1	47,5	46,8	of which: wheat	24
31,4	33,5	28,5	29,8	rye	25
249	277	202	294	potatoes ^f	26
590	699	527	700	sugar beets	27
				Livestock ^d (as of June):	
				cattle:	
920,8	889,3	951,0	996,6	in thousand heads	28
52,6	49,5	54,8	58,9	per 100 ha of agricultural land ^e in heads	29
				pigs (in years 2000–2009 and 2011–2013 – as of the end of July):	
3940,9	4134,6	4214,1	3836,2	in thousand heads	30
225,4	230,3	242,6	226,7	per 100 ha of agricultural land ^e in heads	31
				Production per 1 ha of agricultural land ^e :	
474,5	510,4	568,7	611,5	of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^g in kg	32
1003,0	915,9	996,7	1037,4	of cows' milk in l	33

nostek, które odmówiły udziału w badaniu. *b* Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. *c* Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków skal; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 na str. 257. *d* W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. *e* Od mowych. *g* Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze

refused to participate in the survey. *b* Data are presented according to the official residence of the land user. *c* Since 2010 excluding land of activities on a small scale; see general notes to the chapter “Agriculture, hunting and forestry”, item 3 on page 257. *d* In 2010 data of the Agricul-excluding kitchen gardens. *g* Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
ROLNICTWO ^a					
AGRICULTURE ^a					
1	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^b :				
	ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszkankami zbożowymi)				
	w kg	448,7	422,4	676,8	592,4
2	ziemniaki w kg.....	128,5	122,8	126,1	205,2
3	buraki cukrowe w kg.....	1362,6	1311,7	1111,9	1486,1
4	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c				
	w kg	246,7	366,3	394,1	372,2
5	mleko krowie w l.....	435,5	626,4	702,2	760,0
	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha				
	użytków rolnych ^{bde} w kg:				
6	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi)	109,1	114,6	150,5	161,9
7	wapniowych.....	107,0	78,7	45,7	59,4
8	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. – stan w dniu 31 XII)				
	na 100 ha użytków rolnych ^{be} w szt.	7,6	8,3	8,6	.
9	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	770,3	779,3	784,7	786,5
	Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):				
10	w tysiącach hektarów	750,2	760,0	764,1	766,2
11	na 1 mieszkańca w ha	0,224	0,225	0,222	0,221
12	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	25,2	25,5	25,6	25,7
13	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m ³ ..	298,8	343,9	378,5	391,3
PRZE					
INDU					
14	Produkcja sprzedana przemysłu:				
	w milionach złotych (ceny bieżące).....	.	78588,4	103799,6	125118,5
15	rok poprzedni = 100 (ceny stałe).....	.	.	106,8	102,1
16	2005 = 100 (ceny stałe).....	.	100,0	120,4	136,2
17	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące).....	.	255932	329693	395578
18	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące).....	.	23330	30161	36173
BUDOW					
CONSTRUC					
19	Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^f (ceny bieżące):				
	w milionach złotych	.	8182,4	15209,1	15120,1
20	w tym sektor prywatny w %	.	97,7	98,7	98,6
21	na 1 mieszkańca w zł.....	.	2429	4419	4371
TRANSPORT.					
TRANSPORT.					
22	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^g :				
	w kilometrach	2295	1942	2038	1992
23	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km.....	7,7	6,5	6,8	6,7
	Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie):				
24	w kilometrach	23681	25122	26945	27381
25	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km.....	79,4	84,2	90,3	91,8
	Samochody osobowe zarejestrowane ^h :				
26	w tysiącach sztuk	1045,7	1262,0	1745,6	1890,9
27	na 1000 ludności	313	374	506	546

^a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. ^b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolnej, wieprzowego, baraniego, końskiego i drobiowego; w wadze poubojowej cieplej. ^d W roku gospodarczym. ^e W 2010 r. dane Powszechnego Państwowego (PKP) oraz od 2005 r. również innych podmiotów będących zarządcami infrastruktury kolejowej. ^h Od 2011 r. łącznie z posiadającymi

^a Data are presented according to the official residence of the land user. ^b Since 2010 excluding land of owners of agricultural land who do not breed, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight. ^d In farming year. ^e In 2010 data of the Agricultural Census. ^f Realized entities which are administrators of railway infrastructure. ^h Since 2011 including having temporary permission (for the period of 30 days) issued

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
I LEŚNICTWO (dok.)					
AND FORESTRY (cont.)					
				Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land ^b :	
657,4	692,0	775,4	769,8	basic cereal grains (including cereal mixed) in kg	1
204,9	232,2	232,4	282,0	potatoes in kg	2
1532,0	1542,6	1390,4	1613,1	sugar beets in kg	3
437,4	466,0	522,3	555,5	animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in kg	4
805,3	856,1	931,6	976,0	cows' milk in l	5
				Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land ^{bde} in kg:	
151,1	158,2	155,1	163,1	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	6
41,2	53,8	66,9	208,7	lime	7
				Agricultural tractors (as of June; in 2000 – as of 31 XII) per 100 ha of agricultural land ^{be} in units	8
8,8	.	.	9,3	Forest land (as of 31 XII) in thous. ha	9
786,7	787,6	787,9	787,9	Forest areas (as of 31 XII):	
766,6	767,5	767,8	767,9	in thousand hectares	10
0,221	0,221	0,221	0,221	per capita in ha	11
25,7	25,7	25,7	25,7	Forest cover (as of 31 XII) in %	12
405,8	445,3	448,2	446,0	Removals (timber) per 100 ha of forest area in m ³	13
MYSŁ					
STRY					
				Sold production of industry:	
133444,6	141205,2	148632,1	159056,0	in million zlotys (current prices)	14
105,4	106,5	103,9	105,7	previous year = 100 (constant prices)	15
143,6	152,9	158,9	168,0	2005 = 100 (constant prices)	16
424814	437111	450422	463945	per employee in zł (current prices)	17
38530	40699	42785	45735	per capita in zł (current prices)	18
NICTWO					
TION					
				Sales of construction and assembly production ^f (current prices):	
15845,6	13886,3	15283,0	15091,5	in million zlotys	19
99,2	99,1	98,5	98,4	of which private sector in %	20
4575	4002	4399	4339	per capita in zł	21
TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII					
TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII					
				Railway lines operated – standard gauge ^g :	
1907	1884	1888	1878	in kilometres	22
6,4	6,3	6,3	6,3	per 100 km ² of total area in km	23
				Hard surface public roads (urban and non-urban):	
27792	28010	28464	28948	in kilometres	24
93,2	93,9	95,4	97,1	per 100 km ² of total area in km	25
				Registered passenger cars ^h :	
1955,6	2016,9	2084,8	2181,6	in thousand units	26
564	581	600	627	per 1000 population	27

niczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. ^c Dotyczy mięsa: wołowego, cielę-
 Spisu Rolnego. ^f Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. ^g Dane dotyczą sieci kolejowej Polskich Kolei
 pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku.

conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. ^c Concerns meat:
 by construction units – by place of performing works. ^g Data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe (PKP) as well as since 2005 of other
 at the end of the year.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
TRANSPORT.					
TRANSPORT.					
1	Placówki dla usług pocztowych ^a :				
1	w liczbach bezwzględnych	756	854	845	824
2	na 100 tys. ludności	22,6	25,3	24,5	23,8
3	Telefoniczne łącza główne ^b :				
3	w tysiącach	961,9	985,6	686,5	507,8
4	na 1000 ludności	287,5	292,3	199,2	146,7
HAN					
TRA					
5	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
5	w milionach złotych	33035,5	46953,3	80042,3	98479,1
6	na 1 mieszkańca w zł	9885	13939	23258	28471
7	Sklepy (stan w dniu 31 XII)	38882 ^c	38424	31182	33418
8	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	86 ^c	88	111	104
FINANSE					
PUBLIC					
Budżety gmin ^d					
Dochody:					
9	w milionach złotych	2938,4	4633,1	6891,7	7842,2
10	na 1 mieszkańca w zł	1174	1821	2615	2949
Wydatki:					
11	w milionach złotych	3107,9	4591,6	7613,3	7889,3
12	na 1 mieszkańca w zł	1242	1804	2889	2967
Budżety miast na prawach powiatu					
Dochody:					
13	w milionach złotych	1660,2	2352,9	3456,2	3871,4
14	na 1 mieszkańca w zł	1979	2857	4289	4840
Wydatki:					
15	w milionach złotych	1740,2	2353,4	4034,4	3939,7
16	na 1 mieszkańca w zł	2075	2858	5006	4925
Budżety powiatów					
Dochody:					
17	w milionach złotych	1141,9	1386,6	2091,4	2226,7
18	na 1 mieszkańca w zł	456	545	793	837
Wydatki:					
19	w milionach złotych	1148,0	1396,0	2293,4	2201,8
20	na 1 mieszkańca w zł	459	549	870	828
Budżet województwa					
Dochody:					
21	w milionach złotych	274,2	553,7	1063,7	1099,7
22	na 1 mieszkańca w zł	82	164	309	318
Wydatki:					
23	w milionach złotych	270,0	583,6	1122,9	1136,1
24	na 1 mieszkańca w zł	81	173	326	328

^a Dane dotyczą operatora wyznaczonego (do 2012 r. operatora publicznego); w 2000 r. placówki pocztowe i placówki usług telekomunikacyjnych.
^d Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Data concern the appointed operator (until 2012 the public operator); in 2000 post offices and telecommunication service offices. ^b Data on revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII (dok.)					
TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII (cont.)					
				Postal service offices ^a :	
750	690	686	693	in absolute numbers	1
21,6	19,9	19,7	19,9	per 100 thous. population	2
				Fixed main line ^b :	
495,4	453,5	433,9	422,9	in thousands	3
142,9	130,6	124,9	121,5	per 1000 population	4
DEL					
DE					
				Retail sales (current prices):	
108874,7	116205,9	121056,8	133321,1	in million zlotys	5
31436	33494	34847	38335	per capita in zł	6
32690	35285	35326	35976	Shops (as of 31 XII)	7
106	98	98	97	Population (as of 31 XII) per shop	8
PUBLICZNE					
FINANCE					
				Budgets of gminas ^d	
				Revenue:	
8073,6	8472,8	8880,4	10725,7	in million zlotys	9
3026	3165	3307	3982	per capita in zł	10
				Expenditure:	
7952,5	8509,2	8591,1	10421,6	in million zlotys	11
2981	3178	3199	3869	per capita in zł	12
				Budgets of cities with powiat status	
				Revenue:	
3831,5	3981,5	4502,6	4562,6	in million zlotys	13
4816	5026	5710	5818	per capita in zł	14
				Expenditure:	
3842,0	3746,4	4269,8	4499,5	in million zlotys	15
4829	4730	5415	5738	per capita in zł	16
				Budgets of powiats	
				Revenue:	
2236,3	2308,2	2298,8	2405,1	in million zlotys	17
838	862	856	893	per capita in zł	18
				Expenditure:	
2194,5	2284,4	2261,7	2350,3	in million zlotys	19
823	853	842	873	per capita in zł	20
				Budget of voivodship	
				Revenue:	
1170,7	1144,3	1115,4	1087,9	in million zlotys	21
338	330	321	313	per capita in zł	22
				Expenditure:	
1385,7	1226,9	1040,2	951,5	in million zlotys	23
400	354	299	274	per capita in zł	24

^b Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. ^c Dane nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania sklepów.

cern operators of the public telecommunication network. ^c Data are not comparable due to change in 2004 the method of shop survey. ^d Excluding

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
INWESTYCJE. INVESTMENTS.					
	Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				
1	w milionach złotych	11872,7	12774,3	18883,9	21075,4
2	na 1 mieszkańca w zł.....	3553	3792	5487	6093
	Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				
3	w milionach złotych	122589,8	162854,1	226208,2	260002,1
4	na 1 mieszkańca w zł.....	36645	48290	65630	75097
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY					
5	Ogółem: w tysiącach.....	294,4	341,3	375,5	388,0
6	na 10 tys. ludności.....	880	1012	1089	1121
	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:				
7	w tysiącach.....	57,8	71,1	83,5	92,9
8	2000 = 100	100,0	122,9	144,4	160,6
	w tym:				
9	spółdzielnie	1,9	1,9	1,8	1,8
10	spółki handlowe	13,9	20,6	27,8	33,1
11	w tym z udziałem kapitału zagranicznego.....	3,9	4,9	5,8	6,3
12	spółki cywilne.....	26,8	24,9	24,4	25,2
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:				
13	w tysiącach.....	236,5	270,2	291,9	295,1
14	2000 = 100	100,0	114,2	123,4	124,8
15	na 10 tys. ludności	707	801	847	852
RACHUNKI REGIONAL					
	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				
16	w milionach złotych	.	.	135780	154867
17	na 1 mieszkańca w zł.....	.	.	39454	44774
18	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) – rok poprzedni = 100.....	.	.	.	102,7
	Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				
19	w milionach złotych	.	.	119310	137116
20	na 1 mieszkańca w zł.....	.	.	34668	39642
	Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				
21	w milionach złotych	.	.	83689	93073
22	na 1 mieszkańca w zł.....	.	.	24318	26908
23	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych – rok poprzedni = 100.....	.	.	.	100,5

a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. *b* Bez osób prowadzących gospodarstwa do działu „Rachunki regionalne”, ust. 13 na str. 341.

a Data for 2000 are not comparable due to amendments in 2002 of the Act of Accounting. *b* Excluding persons tending private farms in agriculture. accounts”, item 13 on page 341.

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
ŚRODKI TRWAŁE ^a					
FIXED ASSETS ^a					
18874,4	22386,5	25329,0	23545,4	Investment outlays (current prices):	1
5450	6452	7291	6770	in million zlotys	2
				per capita in zł	
276840,7	295229,0	319161,2	339691,4	Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):	3
79850	85017	91836	97567	in million zlotys	4
				per capita in zł	
W REJESTRZE REGON ^b – stan w dniu 31 XII					
IN THE REGON REGISTER ^b – as of 31 XII					
397,9	404,4	409,9	414,8	Total: in thousands	5
1148	1165	1179	1191	per 10 thous. population	6
				Legal persons and organizational entities without legal personality:	
97,9	103,6	109,4	114,9	in thousands	7
169,3	179,2	189,1	198,6	2000 = 100	8
				of which:	
1,9	2,0	2,0	2,0	cooperatives	9
36,7	40,5	45,1	49,3	commercial companies	10
6,6	7,0	7,1	7,4	of which with foreign capital participation	11
25,4	25,5	25,7	25,8	civil law partnerships	12
				Natural persons conducting economic activity:	
299,9	300,8	300,5	299,9	in thousands	13
126,8	127,2	127,0	126,8	2000 = 100	14
865	866	865	861	per 10 thous. population	15
REGIONALNE ^c					
ACCOUNTS ^c					
159837	166510	176442	.	Gross domestic product (current prices):	16
46150	47993	50790	.	in million zlotys	17
101,9	103,9	104,9	.	per capita in zł	18
			.	Gross domestic product (constant prices) – previous year = 100	
141866	147598	156533	.	Gross value added (current prices):	19
40961	42542	45060	.	in million zlotys	20
			.	per capita in zł	
			.	Gross nominal disposable income in the households sector:	
94250	97656	100295	.	in million zlotys	21
27213	28147	28871	.	per capita in zł	22
			.	Gross real disposable income in the households sector – previous year = 100	23
100,2	103,4	103,8	.		

indywidualne w rolnictwie. ^c Dane za lata 2010–2014 zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji *Rocznika*; patrz uwagi ogólne

^c Data for 2010–2014 were changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook; see general notes to the chapter "Regional

DZIAŁ I
GEOGRAFIA

CHAPTER I
GEOGRAPHY

TABL. 1. **POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE**
GEOGRAPHIC LOCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina <i>Gmina</i>	W stopniach i minutach <i>In degrees and minutes</i>	W km <i>In km</i>	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				<i>Extreme points of the voivodship border:</i>
na północ (szerokość geograficzna północna).....	gm. m-w. Okonek	53°39'	x	<i>in the north (northern geographic latitude)</i>
na południe (szerokość geograficzna północna).....	gm. w. Rychtal	51°06'	x	<i>in the south (northern geographic latitude)</i>
na zachód (długość geograficzna wschodnia).....	gm. m-w. Międzychód	15°46'	x	<i>in the west (eastern geographic longitude)</i>
na wschód (długość geograficzna wschodnia).....	gm. w. Chodów	19°06'	x	<i>in the east (eastern geographic longitude)</i>
Rozciągłość:				<i>Extent:</i>
z południa na północ.....	x	2°33'	291,6	<i>from south to north</i>
z zachodu na wschód.....	x	3°20'	229,5	<i>from west to east</i>

Ź r ó d ł o: dane Departamentu Geodezji, Kartografii i Gospodarki Mieniem Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.
S o u r c e: data of the Department of Geodesy, Cartography and Estate Management of the Marshal Office of the Wielkopolska Region.

TABL. 2. **POWIERZCHNIA I GRANICE W 2016 R.**
Stan w dniu 31 XII
AREA AND BORDERS IN 2016
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych <i>In absolute numbers</i>	W odsetkach <i>In percent</i>	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	29826	x	<i>Area in km²</i>
Długość granicy w km.....	1534	100,0	<i>Length of borders in km</i>
z województwami:			<i>with voivodships:</i>
pomorskim	66	4,3	<i>pomorskie</i>
kujawsko-pomorskim	409	26,6	<i>kujawsko-pomorskie</i>
łódzkim	295	19,2	<i>łódzkie</i>
opolskim	50	3,2	<i>opolskie</i>
dolnośląskim	225	14,7	<i>dolnośląskie</i>
lubuskim	292	19,1	<i>lubuskie</i>
zachodniopomorskim	197	12,9	<i>zachodniopomorskie</i>

Ź r ó d ł o: dane Departamentu Geodezji, Kartografii i Gospodarki Mieniem Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.
S o u r c e: data of the Department of Geodesy, Cartography and Estate Management of the Marshal Office of the Wielkopolska Region.

TABL. 3. **UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI**
ELEVATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina <i>Gmina</i>	Wzniesienie nad poziom morza w m <i>Elevation above sea level in m</i>	SPECIFICATION
Najwyżej położony punkt – Kobyla Góra.....	gm. w. Kobyla Góra	283,8	<i>Highest point – Kobyla Góra</i>
Najniżej położony punkt – Brzeg Warty (Zamysłlin)	gm. m-w. Międzychód	28,9	<i>Lowest point – Brzeg Warty (Zamysłlin)</i>
Najwyżej położona miejscowość – Zmysłona Parzynowska.....	gm. w. Kobyla Góra	272,0	<i>Highest locality – Zmysłona Parzynowska</i>
Najniżej położona miejscowość – Mierzyn	gm. m-w. Międzychód	33,0	<i>Lowest locality – Mierzyn</i>

Ź r ó d ł o: dane Departamentu Geodezji, Kartografii i Gospodarki Mieniem Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.
S o u r c e: data of the Department of Geodesy, Cartography and Estate Management of the Marshal Office of the Wielkopolska Region.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE DIVISION OF THE WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP IN 2016

As of 31 XII

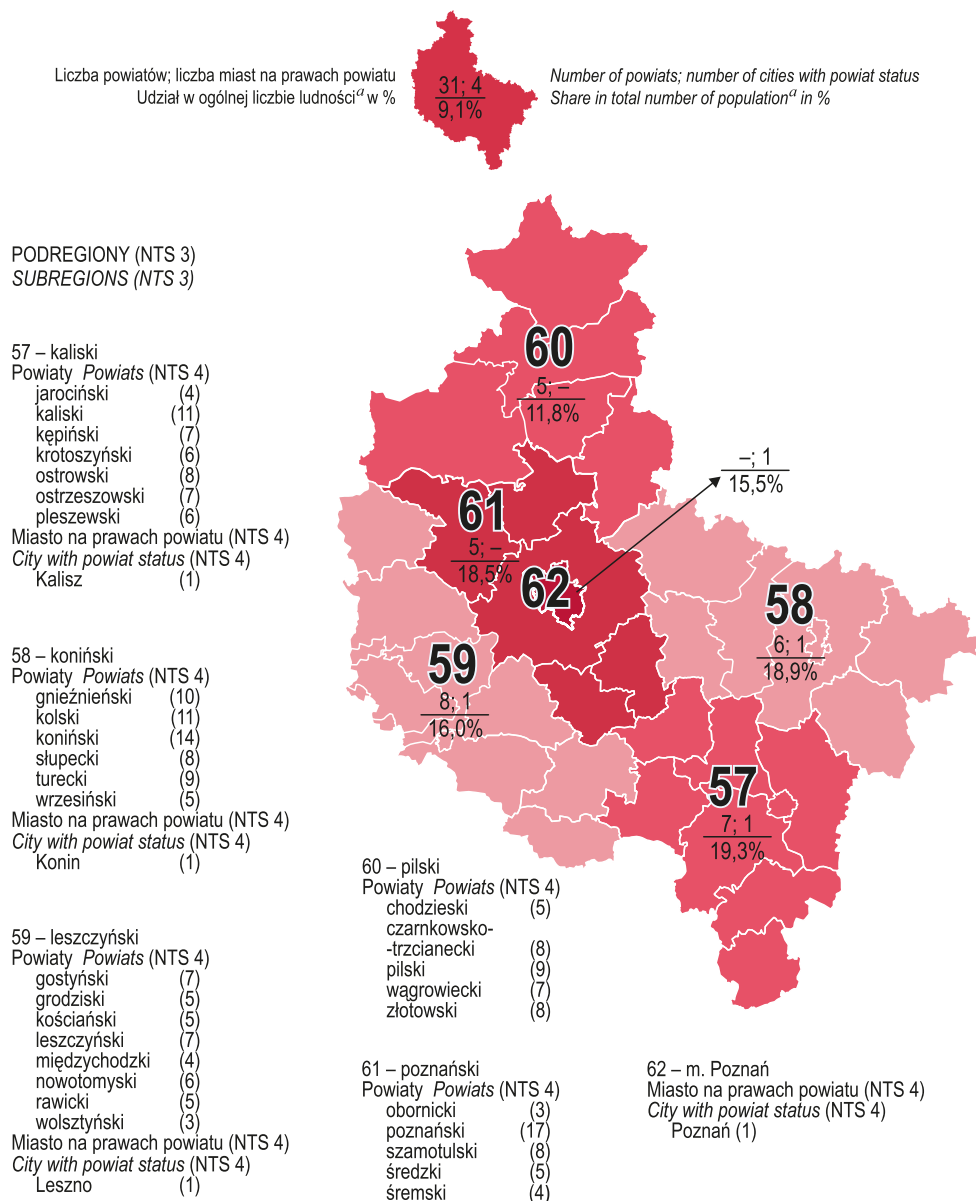

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NTS) W 2017 R.

Stan w dniu 1 I

DIVISION OF THE WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP ACCORDING TO THE NOMENCLATURE OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICAL PURPOSES (NTS) IN 2017

As of 1 I

W nawiasach podano liczbę gmin (NTS 5).
 Number of gminas (NTS 5) is given in parentheses.

^a Stan w dniu 31 XII 2016 r.; odpowiednio: dla województwa – udział w kraju, dla podregionów – udział w województwie.
^a As of 31 XII 2016; respectively: for voivodship – share in country, for subregions – share in voivodship.

TABL. 4. **WIĘKSZE SZTUCZNE ZBIORNIKI WODNE**
MAJOR ARTIFICIAL RESERVOIRS

ZBIORNIKI WODNE RESERVOIRS	Rzeka River	Rok uruchomienia Year opened	Całkowita pojemność przy maksymalnym piętrzeniu w hm ³ Total capacity at maximum accumula- tion in hm ³	Powierzchnia przy maksymalnym piętrzeniu w km ² Area at maximum accumulation in km ²	Wysokość piętrzenia w m Height of accumulation in m
Ślupca.....	Meszna	1955	6,4	2,6	3,4
Jastrowie	Gwda	1931	6,2	1,5	7,2
Szale.....	Pokrzywnica	1978	4,4	1,5	2,8
Ptusza.....	Gwda	1933	4,0	2,0	6,0
Podgaje	Gwda	1930	3,9	1,2	9,3
Koszyce.....	Ruda	1981	2,9	1,0	5,5
Dobrzyca	Gwda	1912	2,2	0,9	4,8
Jutrosin.....	Orla	2011	2,1	0,9	2,5

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Source: data Ministry of the Environment and Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 5. **TEMPERATURY POWIETRZA**
AIR TEMPERATURES

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziomem morza w m Station elevation above the sea level in m	Temperatury w °C Temperatures in °C						
		średnie ^a average ^a				skrajne extreme		amplitudy temperatur skrajnych amplitudes of extreme temperatures
		1971–2000	1991–2000	2001–2010	2016	maksimum maximum	minimum minimum	
Poznań	87	8,5	8,8	9,2	9,8	37,1	-28,5	65,6
Kalisz.....	138	8,4	8,8	9,1	9,8	38,0	-28,5	66,5

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

^a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

TABL. 6. **OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIE NIE I ZACHMURZENIE**
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziomem morza w m Station elevation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm				Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Usłonecznie- nie w h Insolation in h	Średnie zachmurzenie w oktantach ^a Average cloudiness in octants ^a
		1971–2000	1991–2000	2001–2010	2016			
		Poznań	87	507	555			
Kalisz.....	138	507	505	511	604	3.5	1732	5.6

^a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). ^b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

^a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). ^b Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

DZIAŁ II STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

Uwagi ogólne

1. Informacje o stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1034).

Dane o gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 909), która chroni wszystkie grunty rolne zaliczone do klas bonitacyjnych I–III oraz grunty rolne klas bonitacyjnych IV–VI utworzone z gleb organicznych. Do 2008 r., zgodnie z art. 12, ust. 15 ustawy, rada gminy mogła podjąć uchwałę o objęciu ochroną na jej obszarze również gruntów rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych IV, IVa, IVb utworzonych z gleb pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. przepisów ustawy nie stosuje się do gruntów rolnych stanowiących użytki rolne położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolnej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI – najniższą.

2. Dane o gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntem zdegradowanym lub zdewastowanemu wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

Zagospodarowanie gruntów zrekultywowanych polega na wykonaniu odpowiednich zabiegów umożliwiających wykorzystanie tych gruntów dla celów rolniczych, leśnych, komunalnych i innych.

3. Informacje o poborze wody dotyczą:

1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)” – jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków. Dane o poborze wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności nie obejmują wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych odprowadzonych do odbiornika bez wykorzystania;

CHAPTER II ENVIRONMENTAL PROTECTION

General notes

1. Information regarding the geodesic status and directions in voivodship land use is classified according to ownership and register groups, of land included in the land register as a result of the decree of the Minister of Regional Development and Construction from 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016 item 1034).

Data regarding agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes concern land, for which payments and fees collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3 II 1995 (uniform text Journal of Laws 2015 item 909), which protects all agricultural land, especially included in quality classes I–III, as well as quality classes IV–VI comprised of organic soils. Until 2008, in accordance with Art. 12, item 15 of the Law, a gmina council might also resolve to protect agricultural land of IV, IVa, IVb quality classes, originating from mineral-derived soils and located within the gmina. Since 2009 the provisions of the Law do not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest.

2. Data regarding devastated and degraded land requiring reclamation and management concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating water-ways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

Development of reclaimed land is based on under-taking appropriate measures, which enable to use that land for agricultural, forest, municipal and other purposes.

3. Information regarding water withdrawal concerns:

1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing)” – organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually. Data regarding water withdrawal for needs of the national economy and population do not include water coming from irrigation of mines and construction facilities, which is discharged to reservoir without further use;

- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).
4. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach ciepłych, do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczania** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód oddzielnym systemem kanalizacji,
- ilości zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ilości zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich dopływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysoce efektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

2) in the item “irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds” – agricultural, forest and fishing organisational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fishponds of 10 ha or more in area;

3) in the item “exploitation of water supply network” – all entities supervising the work of the water supply network (including housing cooperatives, water companies, water service plants, workplaces, etc.).

4. Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3). Data regarding **equipment with wastewater treatment plants** concern the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of channel or open ditch systems directly into waters or into the ground or to sewage network from production entities (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants, for cooling purposes. This is usually hot water which causes so-called thermal pollution of water.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged in waters by a separate sewage system,
- the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,
- the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C and into other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.

Data regarding **treated wastewater** concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogene removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of wastewater is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation, through the use of grates, filters, grit chambers, grease traps in conjunction with Imhoff tanks.

Chemical treatment of wastewater consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of wastewater occurs through mineralization processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of wastewater, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from wastewater.

Increased biogene removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

Kilkustopniowe oczyszczanie mechaniczne i biologiczne lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

Dane o **komunalnych oczyszczalniach ścieków** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalni niepracujących na sieci kanalizacyjnej).

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię pracującą na sieci kanalizacyjnej. W przypadku gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwanego przez poszczególny rodzaj oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

5. Informacje o emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 X 2015 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. z 2015 r. poz. 1875).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana corocznie, co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenu węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu,

A few steps treatment mechanical and biological or mechanical, chemical and biological of discharging wastewater was classified as a higher degree of the treatment process (biological or chemical).

Data on **municipal wastewater treatment plants** concern those of them, which are used to treat wastewater drained off to treatment plants by sewage systems, regardless of the form of ownership of the plants or sewage systems. Data do not include household sewage plants or treatment plants processing only transported wastewater (i.e., wastewater treatment plants not working within sewage network).

Data **concerning the population connected to wastewater treatment plants** are presented on a basis of a number of people served by wastewater treatment plants working on sewage network. When an urban area is served by several treatment plants with various methods of treatment, the predominate amount of wastewater treated by a given treatment plant determines the classification of the urban area in the appropriate type of wastewater treatment plant.

5. Information regarding emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality concerns organisational entities established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 12 X 2015, regarding payments for use of the environment (Journal of Laws 2015 item 1875).

The established group of surveyed entities maintained annually which, i.a. assures comparability of data may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

Data regarding **particulate emission** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding **gas emission** concern: sulphur dioxide, carbon oxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).

Data regarding particulate and gas emission include organised emission (from technological and heating facilities) and non-organised emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading, from production halls etc.).

The **emission volumes of different pollutant types from various sources** were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. Nature protection consists of maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature

stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 IV 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późn. zm.); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których cała przyroda i walory krajobrazowe podlegają ochronie.

Parki narodowe tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk: przyrodniczych, roślin, zwierząt lub grzybów.

Rezerваты przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o różnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Sieć **Natura 2000** obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), które do czasu utworzenia w drodze aktu prawnego są obszarami mającymi znaczenie dla Wspólnoty (OZW). Podstawą prawną funkcjonowania tej sieci są: dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (zwana Dyrektywą Ptasią), określająca kryteria do wyznaczenia ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem, jak również dyrektywa Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (zwana Dyrektywą Siedliskową), określająca zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie ważnych przyrodniczo.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskin lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes, Natura 2000 areas, monuments of nature, plant, animal and fungi species protection.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 2134 with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or the Minister of Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks include protected areas distinguishing for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

National parks are created to preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state, ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Natura 2000 network includes Special Protection Areas (SPAs) and Special Areas of Conservation (SACs) that until the creation by way of legal act are Sites of Community Importance (SCIs). The legal basis for its functioning are: Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council on the conservation of wild birds (Birds Directive), that specifies the criteria to designate and manage special protection areas endangered bird species as well as Council Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora (Habitats Directive), that specifies the rules of protection of the rest of the animal and plant species as well as natural habitats and the procedures of protection of especially important natural areas.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzeczka, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków itp.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej albo ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

7. Informacje o odpadach od 2013 r. zostały opracowane w oparciu o Ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21 z późn. zm.) zmieniającą ustawę z dnia 27 IV 2001 r. obowiązującą do 2012 r.

Prezentowane rodzaje odpadów są zgodne z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 XII 2014 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1923).

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany.

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów. Pełna definicja odzysku odpadów zawarta jest w ustawie z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Przez **magazynowanie odpadów** rozumie się czasowe przechowywanie odpadów obejmujące wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów oraz magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów (wysypiska, hałdy, stawy osadowe) własnych zakładów lub obcych.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

Przez **zrekultywowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowej poprzez m.in. właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie

Ecological areas are worth of protection fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, old river beds, rock outcrops, scarps, gravel banks, habitats of rare or protected species etc.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien bushes, sources, waterfalls, exurgents, stomes, ravines, erratic boulders and caves.

7. Data on waste since 2013 have been compiled on the basis of the Law on Waste dated 14 XII 2012 (Journal of Laws 2013 item 21 with later amendments) amending the Law dated 27 IV 2001 valid until 2012.

Types of waste presented are consistent with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 9 XII 2014 (Journal of Laws 2014 item 1923).

Waste shall mean any substance or object which the holder thereof discards or intends or is required to discard.

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste shall mean any operation the principal result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials. Full definition of waste recovery is included in the Law on Waste dated 14 XII 2012.

Disposal of waste is understood as a process which is not recovery even if a secondary consequence of such a process is the reclamation of substances or energy.

Waste storage means a temporary waste storage including preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the one collecting waste, storage of waste by the one processing waste.

Landfilled waste is understood as waste transferred to landfill areas and waste facility (landfills, heaps, setting ponds) of the plant generating it or to other areas.

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result depositing it during the reporting and previous years.

Reclaimed waste landfills are territories where exploitation had been finished and where works connected with restoration or assigning utility value such as appropriate landscaping,

właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych.

8. Dane o nakładach na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 (z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą – prowadzących księgi przychodów i rozchodów) jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących.

9. **Fundusze ekologiczne – fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej** (Narodowy i wojewódzkie, a także do 2009 r. powiatowe i gminne) – są to fundusze tworzone m.in. z: opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, umieszczanie odpadów na składowisku oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Dane dotyczące funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowego i wojewódzkich) prezentuje się w układzie memorialowym (z wyjątkiem kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska – w ujęciu kasowym).

Zgodnie z ustawą z dnia 20 XI 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r. Nr 215, poz. 1664) z dniem 1 I 2010 r. powiatowe oraz gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej uległy likwidacji, a ich przychody z tytułu opłat i kar środowiskowych oraz środki pieniężne i zobowiązania przejęły budżety powiatów i gmin. Do zadań powiatów i gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar środowiskowych, stanowiących dochody budżetów powiatów i gmin, pomniejszona o nadwyżkę z tytułu tych dochodów przekazaną do wojewódzkich funduszy.

improving physical and chemical characteristics or regulating waterways were carried out.

8. Data regarding **outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management** are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

The presented data refer to: legal persons and organisational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private forms in agriculture as well as natural persons and civil law partnerships conducting economic activity – keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section “Public administration and defence; compulsory social security” as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

9. **Ecological funds – environmental protection and water management funds** (National and voivodship as well as until 2009 powiat and gmina) – are funds created from income originating i.a. from: payments for use of natural environment (i.e.: payments collected i.a. for: emission of air pollutants, placement of waste in the landfill as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground), the fines for violating environmental protection requirements, the repayments of loans granted for investors.

Data concerning environmental protection and water management funds (National and voivodship) are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements – on cash basis).

According to the Law on Amending the Environmental Protection Law and some other laws, dated 20 XI 2009 (Journal of Laws 2009 No. 215, item 1664) as of 1 I 2010, the powiat and gmina environmental protection and water management funds were liquidated and their revenues from environmental payments and fines as well as cash and liabilities are assumed by the powiats and gminas budgets. The objective of powiat and gmina is to finance environmental protection and water management in the amount at least equal to the amount of income from environmental payments and fines, consisting powiat and gmina budgets incomes and reduced by surplus of these incomes that is transferred to voivodship funds.

TABL. 1 (7). STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA
Stan w dniu 1 I
GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE
As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2017		2005	2017	SPECIFICATION
	w ha in ha			przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosun- ku do 2016 r. increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2016	na 1000 ludności ^a w ha per 1000 population ^a in ha		
Powierzchnia ogólna ^b	2982559	2982651	2982650	–	886,3	856,7	Total area ^b
Użytki rolne.....	1963623	1948408	1930406 ^c	-885 ^c	583,5	554,5	Agricultural land
w tym:							of which:
grunty orne, sady, łąki i pastwi- ska trwale	1896727	1882616	1860462	-6086	563,6	534,4	arable land, orchards, perma- nent meadows and pastures
grunty orne	1567160	1576289	1564481	-5102	465,7	449,4	arable land
sady.....	20321	17436	15613	-87	6,0	4,5	orchards
łąki trwale	219292	207418	202328	-478	65,2	58,1	permanent meadows
pastwiska trwale	89954	81473	78040	-419	26,7	22,4	permanent pastures
grunty rolne zabudowane.....	43725	42910	42659	+1158	13,0	12,3	agricultural built-up areas
grunty pod stawami.....	3875	5796	6292	-1122	1,2	1,8	lands under ponds
grunty pod rowami	19296	17086	16055	+227	5,7	4,6	lands under ditches
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	776465	790704	792486	-3940	230,7	227,6	Forest land as well as woody and bushy land
lasy.....	767255	780795	786783	+768	228,0	226,0	forests
grunty zadrzewione i zakrze- wione	9210	9909	5703	-4708	2,7	1,6	woody and bushy land
Grunty pod wodami	41252	42646	41915	-2099	12,3	12,0	Lands under waters
powierzchniowymi płynącymi....	30161	34936	34547	-2977	9,0	9,9	surface flowing
powierzchniowymi stojącymi....	11091	7710	7368	+878	3,3	2,1	surface standing
Grunty zabudowane i zurbanizo- wane	144578	150378	164752 ^d	+4986	43,0	47,3	Built-up and urbanized areas
w tym:							of which:
tereny mieszkaniowe	21816	28112	33922	+1011	6,5	9,7	residential areas
tereny przemysłowe	7361	8621	10351	+769	2,2	3,0	industrial areas
tereny inne zabudowane	8324	11289	12931	-644	2,5	3,7	other built-up areas
tereny zurbanizowane niezabu- dowane	5835	4119	4315	+375	1,7	1,2	urbanized non-built-up areas
tereny rekreacji i wypoczynku ...	7141	7164	6811	-275	2,1	2,0	recreational areas
tereny komunikacyjne	88111	86380	91589	+3612	26,2	26,3	transport areas
drogi	78278	76346	78246	+50	23,3	22,5	roads
kolejowe	8593	8736	11664	+3114	2,6	3,4	railway
inne ^e	1240	1298	1679	+448	0,4	0,5	others ^e
użytki kopalne	5990	4693	4833	+138	1,8	1,4	mining grounds
Użytki ekologiczne.....	1431	1992	6123	+3082	0,4	1,8	Ecological areas
Nie użytki	40951	36693	35593	+688	12,2	10,2	Wasteland
Tereny różne ^f	14259	11830	11375	-1832	4,2	3,3	Miscellaneous land ^f

^a Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2004 i 2016. ^b Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi). ^c Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. ^d Łącznie z gruntami przeznaczonymi na budowę dróg publicznych lub linii kolejowych. ^e Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp.; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 52. ^f Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

^a Population as of 31 XII for 2004 and 2016, respectively. ^b Land area (including inland waters). ^c Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the items "forest land as well as woody". ^d Including areas used for public road construction or railways. ^e Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc.; see general notes, item 1 on page 52. ^f Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (8). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I GRUNTY LEŚNE WYŁĄCZONE NA CELE NIELEŚNE^a**
AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w ha in ha				
O G Ó Ł E M.....	186	591	384	448	GRAND TOTAL
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW					
BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne.....	129	329	174	293	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: I-II.....	1	5	3	4	mineral: I-II
III.....	90	118	130	231	III
IV.....	19	162	13	26	IV
organiczne: IV.....	2	1	6	7	organic: IV
V-VI.....	17	43	22	25	V-VI
Inne grunty rolne.....	14	230	111	94	Other agricultural land
Grunty leśne.....	43	32	99	61	Forest land
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA					
BY DIRECTIONS OF DESIGNATION					
wyłączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe.....	50	173	91	125	Residential areas
Na tereny przemysłowe.....	27	44	48	124	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne.....	13	25	8	8	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne.....	60	299	174	115	Mining grounds
Na inne cele.....	36	50	63	75	Other purposes

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ź r ó d ł o: w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

^a According to the existing legal regulations on the protection of agricultural and forest land.

S o u r c e: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development, forest land – data of the Ministry of the Environment.

TABL. 3 (9). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA**
ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE
DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w ha in ha				
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	10535	9575	10246	10856	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdevastowane	10331	9404	10023	10564	devastated
zdegradowane	204	171	223	292	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultywowane	779	288	247	311	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	210	245	147	236	agricultural
leśne	140	2	17	62	forest
zagospodarowane.....	639	141	130	93	managed

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

S o u r c e: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (10). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	1849,7	1582,0	1543,5	1684,0	100,0	TOTAL
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych	1551,1	1266,4	1242,3	1352,8	80,3	Production (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing) – from own intakes
w tym wody:						of which waters:
powierzchniowe	1528,1	1246,1	1220,1	1329,7	79,0	surface
podziemne	22,7	19,8	21,8	22,7	1,3	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	98,8	115,5	95,5	119,1	7,1	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	199,9	200,1	205,7	212,0	12,6	Exploitation of water supply network ^a
wody: powierzchniowe	28,5	17,6	20,7	20,7	1,2	waters: surface
podziemne	171,3	182,5	185,0	191,4	11,4	underground

^a Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.^a Water withdrawal by intakes before entering the water network.TABL. 5 (11). **ZUŻYCIÉ WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	1806,3	1539,3	1505,7	1643,5	100,0	TOTAL
Przemysł.....	1552,5	1267,1	1243,2	1354,2	82,4	Industry
w tym na cele produkcyjne.....	1548,1	1262,6	1239,3	1350,0	82,1	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	98,8	115,5	95,5	119,1	7,2	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	154,9	156,8	166,9	170,3	10,4	Exploitation water supply network ^b

^a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. ^b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.^a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. ^b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.TABL. 6 (12). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIÉŃ W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha.....	22185	21031	21597	21748	Area of irrigated agricultural land and forest land ^a in ha
Powierzchnia napełnianych stawów rybnych ^b w ha	4851	4805	5167	5258	Area of filled fish ponds ^b in ha
Pobór wody ^c w dam ³	99584	115783	95744	119644	Water withdrawal ^c in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych	16432	16889	16136	17354	for irrigation of agricultural and forest lands
na 1 ha	0,7	0,8	0,7	0,8	per 1 ha
do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	83152	98894	79608	102290	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	17,1	20,6	15,4	19,5	per 1 ha

^a O powierzchni co najmniej 20 ha. ^b O powierzchni co najmniej 10 ha. ^c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.^a Area of 20 ha and more. ^b Area of 10 ha and more. ^c Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 7 (13). ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZANE DO WÓD LUB DO ZIEMI
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
	w hm ³		in hm ³	w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M.....	1695,1	1430,5	1428,5	1559,8	100,0	T O T A L
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a	1592,4	1324,8	1318,5	1445,1	92,6	discharged directly by plants ^a
w tym wody chłodnicze.....	1511,1	1230,2	1205,8	1316,1	84,4	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną.....	102,7	105,6	110,0	114,8	7,4	discharged by sewage network
W tym ścieki wymagające oczyszczania	184,0	200,2	222,7	243,7	15,6	Of which wastewater requiring treatment
oczyszczane	181,4	199,6	222,3	243,4	15,6	treated
mechanicznie	82,4	88,5	106,9	122,3	7,8	mechanically
chemicznie ^b	0,3	0,5	0,4	0,5	0,0	chemically ^b
biologicznie.....	16,3	20,4	19,8	21,6	1,4	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów	82,5	90,2	95,1	99,1	6,4	with increased biogene removal
nieoczyszczane.....	2,7	0,6	0,3	0,3	0,0	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	1,6	0,6	0,3	0,3	0,0	discharged directly by plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	discharged by sewage network

^a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. ^b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

^a Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water.

^b Data concerns only to industrial wastewater.

TABL. 8 (14). ZAKŁADY ^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA
W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW
Stan w dniu 31 XII
PLANTS ^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER TREATMENT PLANTS
POSSESSED
As of 31 XII

JEDNOSTKI	2005	2010	2015	2016	ENTITIES
O G Ó Ł E M	210	220	231	237	T O T A L
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	103	109	113	120	Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnię ścieków	83	94	92	101	possessing wastewater treatment plants
o wystarczającej przepustowości	79	86	84	94	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	4	8	8	7	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	20	15	21	19	not possessing wastewater treatment plants
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków).....	107	111	118	117	Discharging wastewater into sewage network (not possessing wastewaters treatment plants)

^a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

^a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 9 (15). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII
WASTEWATER TREATMENT PLANTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem <i>Total</i>	Mechaniczne <i>Mechanical</i>	Chemiczne <i>Chemical</i>	Biologiczne <i>Biological</i>	Z podwyższonym usuwaniami biogenów With increased biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych							Industrial wastewater treatment plants
Liczba	2005	116	49	11	51	5	Number
	2010	111	38	10	58	5	
	2015	92	22	6	60	4	
	2016	96	19	7	65	5	
Przepustowość w dam ³ /d	2005	714,9	671,6	7,8	24,8	10,8	Capacity in dam ³ /24 h
	2010	866,7	818,1	6,8	27,5	14,3	
	2015	632,9	584,4	6,1	30,5	11,9	
	2016	627,5	574,9	6,3	34,0	12,2	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a							Municipal wastewater treatment plants^a
Liczba	2005	304	6	x	207	91	Number
	2010	308	3	x	211	94	
	2015	344	1	x	242	101	
	2016	340	1	x	243	96	
Przepustowość w dam ³ /d	2005	733,7	61,4	x	107,3 ^b	565,0	Capacity in dam ³ /24 h
	2010	729,8	1,4	x	106,3 ^b	622,1	
	2015	758,9	0,1	x	95,6	663,2	
	2016	766,0	0,1	x	100,3	665,6	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c	2005	59,7	3,9	x	11,6	44,2	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c
	2010	62,5	0,2	x	12,5	49,7	
	2015	71,9	0,0	x	13,4	58,5	
	2016	72,8	0,0	x	13,8	59,0	

^a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. ^b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. ^c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

^a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage network. ^b Refers to equipment for biological treatment. ^c Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

TABL. 10 (16). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	105	128	138	143	Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31 XII)
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					of which possessing systems to reduce the emission of:
pyłowych	83	88	91	87	particulates
gazowych	17	19	17	20	gases
w tym nieposiadające wyników pomiarów:					of which without the results of measurements of:
emisji:					emission:
pyłów	17	22	33	40	particulates
gazów	12	17	24	32	gases
imisji ^b	93	109	x	x	imission ^b
pyłów ^c	.	.	124	132	particulates ^c
gazów ^d	.	.	127	133	gases ^d
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:					Emission of pollutants in thous. t:
pyłowych	9,7	5,6	4,9	4,9	particulates
w tym pyły ze spalania paliw	8,6	5,0	4,1	4,1	of which particulates from the combustion of fuels
gazowych (bez dwutlenku węgla)	191,7	79,1	76,5	69,8	gases (excluding carbon dioxide)
w tym: dwutlenek siarki	138,3	30,7	28,2	26,7	of which: sulphur dioxide
tlenek węgla	12,0	7,5	8,2	7,5	carbon oxide
tlenki azotu	28,0	23,9	23,0	22,2	nitrogen oxides
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					Pollutants retained in pollutant reduction systems:
w tysiącach ton:					in thousand tonnes:
pyłowe	1189,6	1274,8	1597,5	1544,4	particulates
gazowe (bez dwutlenku węgla)	21,0	122,4	132,4	111,8	gases (excluding carbon dioxide)
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	99,2	99,6	99,7	99,7	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	9,9	60,7	63,4	61,6	gases (excluding carbon dioxide)

^a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy. ^{b-d} Zakłady nieposiadające pomiarów poziomu substancji w powietrzu: ^b – dla pyłów i gazów, ^c – dla pyłów, ale mogące posiadać pomiary poziomu substancji w powietrzu dla gazów, ^d – dla gazów, ale mogące posiadać pomiary poziomu substancji w powietrzu dla pyłów.

^a Emitting particulates, gases or particulates and gases. ^{b-d} Plants do not have a measuring level of a substance in the air: ^b – for particulates and gases, ^c – for particulates, but that may have measured level of a substance in the air for gases, ^d – for gases, but that may have measured level of a substance in the air for particulates.

TABL. 11 (17). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Cyklony <i>Cyclones</i>	Multicyklony <i>Multicyclones</i>	Filtry tkaninowe <i>Fabric filters</i>	Elektrofiltry <i>Electrofilters</i>	Urządzenia mokre <i>Wet air cleaners</i>	Inne <i>Others</i>
URZĄDZENIA – stan w dniu 31 XII <i>EQUIPMENT – as of 31 XII</i>							
OGÓŁEM.....	2005	297	84	223	27	191	58
TOTAL	2010	273	78	270	23	155	66
	2015	190	77	319	29	82	70
	2016	162	84	353	29	78	76
Skuteczność: <i>Efficiency:</i>							
niska.....	2005	36	6	27	–	68	x
<i>low</i>	2010	45	15	40	–	14	x
	2015	31	13	57	4	62	x
	2016	24	16	52	4	57	x
średnia.....	2005	143	31	54	4	107	x
<i>moderate</i>	2010	142	23	61	–	100	x
	2015	84	17	73	–	8	x
	2016	64	15	91	–	8	x
wysoka.....	2005	118	47	142	23	16	x
<i>high</i>	2010	86	40	169	23	41	x
	2015	75	47	189	25	12	x
	2016	74	53	210	25	13	x
PRZEPŁYW GAZÓW ODLOTOWYCH w dam ³ /h <i>WASTE GAS FLOW in dam³/h</i>							
OGÓŁEM.....	2005	5966	2862	4010	11653	14321	1001
TOTAL	2010	5284	3142	5627	14557	12317	947
	2015	3848	3152	7604	15458	10051	749
	2016	3189	2878	8140	15668	10089	1124
Skuteczność: <i>Efficiency:</i>							
niska.....	2005	481	267	274	–	10432	x
<i>low</i>	2010	358	185	256	–	330	x
	2015	261	155	287	18	689	x
	2016	198	236	420	19	639	x
średnia.....	2005	3055	557	535	216	2519	x
<i>moderate</i>	2010	2730	854	723	–	3401	x
	2015	1775	741	1073	–	6614	x
	2016	1534	819	1457	–	6295	x
wysoka.....	2005	2430	2038	3201	11437	1370	x
<i>high</i>	2010	2196	2103	4648	14557	8586	x
	2015	1812	2256	6244	15440	2748	x
	2016	1457	1823	6263	15649	3155	x

TABL. 12 (18). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a**
Stan w dniu 31 XII
AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016			SPECIFICATION
	w ha in ha				w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship	na 1 miesz- kańca w m ² per capita in m ²	
O G Ó Ł E M.....	924862,2	948446,1	944053,1	943927,6	31,6	2711	T O T A L
Parki narodowe.....	7961,7	7961,7	7975,0	7975,0	0,3	23	National parks
Rezerваты przyrody.....	5755,8	4103,1	4109,5	4109,6	0,1	12	Nature reserves
Parki krajobrazowe ^b	174344,7	178034,1	178481,8	178320,6	6,0	512	Landscape parks ^b
Obszary chronionego krajobrazu ^b	732927,6	753658,2	747571,9	747059,0	25,0	2146	Protected landscape areas ^b
Stanowiska dokumentacyjne	0,1	0,1	1,7	1,7	0,0	0	Documentation sites
Zespoły przyrodniczo-kraj- obrazowe	1922,2	2167,0	2345,4	2855,5	0,1	8	Landscape-nature complexes
Użytki ekologiczne.....	1950,1	2521,9	3567,9	3606,3	0,1	10	Ecological areas

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 54. ^b Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie.

^a See general notes, item 6 on page 54. ^b Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within those areas.

TABL. 13 (19). **PARKI NARODOWE**
Stan w dniu 31 XII
NATIONAL PARKS
As of 31 XII

LATA YEARS PARKI NARODOWE NATIONAL PARKS		Powierzchnia ^a w ha Area ^a in ha				
		parków narodowych national parks		z liczby ogółem – pod ochroną ścisłą ^b of grand total number – strictly protected ^b		otuliny (strefy ochronnej) buffer (protective) zone
		ogółem grand total	w tym lasów of which forests			
				razem total	w tym lasów of which forests	
O G Ó Ł E M.....	2005	7961,7	5067,6	259,7	114,5	8761,3
TOTAL	2010	7961,7	5000,6	274,4	129,2	8761,3
	2015	7975,0	5171,2	273,6	129,7	8910,8
	2016	7975,0	5161,3	273,6	129,7	8910,8
Wielkopolski.....		7597,2	4794,9	258,9	115,0	7405,8
Drawieński		377,8	366,4	14,7	14,7	1505,0

^a Powierzchnia parku w granicach województwa. ^b Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

^a Area of park in boundaries of the voivodship. ^b The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 14 (20). **REZERWATY PRZYRODY**
Stan w dniu 31 XII
NATURE RESERVES
As of 31 XII

LATA REZERWATY	Obiekty Number	Powierzchnia w ha Area in ha		YEARS RESERVES	
		ogółem total	w tym pod ochroną ściśle ^a of which strictly protected ^a		
OGÓŁEM.....	2005	96	5755,8	82,0	TOTAL
	2010	98	4103,1	225,5	
	2015	98	4109,5	225,5	
	2016	98	4109,6	225,5	
Faunistyczne	8	255,7	–	–	Fauna
Krajobrazowe.....	13	2014,0	7,1	7,1	Landscape
Leśne.....	45	1342,7	193,5	193,5	Forest
Torfowiskowe	14	284,8	–	–	Peat-bog
Florystyczne	16	200,3	24,9	24,9	Flora
Wodne	1	10,4	–	–	Water
Przyrody nieożywionej.....	1	1,7	–	–	Inanimate nature

^a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

^a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 15 (21). **PARKI KRAJOBRAZOWE**
Stan w dniu 31 XII
LANDSCAPE PARKS
As of 31 XII

LATA YEARS		Powierzchnia ^b Area ^b			
		ogółem total	w tym of which		
			lasów forests	użytków rolnych agricultural land	wód water
ZESPOŁY I PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SETS AND LANDSCAPE PARKS ^a		w ha in ha			
OGÓŁEM.....	2005	175129,6	57870,5	91466,6	10057,8
TOTAL	2010	179410,6	61657,3	90150,9	9628,7
	2015	179870,6	62582,4	89639,3	9655,0
	2016	179870,6	62582,4	89639,3	9655,0
Sierakowski		30413,0	9898,0	15881,0	2254,0
Powidzki		24600,0	7858,2	12568,0	2469,8
Przemęcki		19450,0	6830,0	9780,0	1411,0
Park Krajobrazowy im. D. Chłapowskiego.....		17323,2	2553,0	12726,0	104,3
Dolina Baryczy.....		17000,0	6600,0	5800,0	1200,0
Żerkowsko-Czeszewski		15794,8	6130,5	8073,1	188,7
Nadwarciański		13428,0	1463,0	10348,0	393,0
Rogaliński		12682,7	6593,0	3895,6	304,7
Puszcza Zielonka		12202,0	10839,8	922,6	158,0
Lednicki		7618,4	720,7	6395,9	339,1
Promno		3363,9	2507,2	597,8	61,4
Nadgoplański Park Tysiąclecia		3074,6	399,9	2011,2	425,0
Pszczewski		2920,0	189,0	640,0	346,0

^a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. ^b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody i innymi formami ochrony przyrody położonymi na terenie parków.

^a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. ^b Including nature reserves and other forms of nature protection located within parks.

TABL. 16 (22). **POMNIKI PRZYRODY**
Stan w dniu 31 XII
MONUMENTS OF NATURE
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	3632	3809	3884	3909	TOTAL
w tym:					of which:
Pojedyncze drzewa	2802	3192	3148	3178	Individual trees
Grupy drzew	599	416	489	484	Tree clusters
Aleje.....	101	88	107	107	Alleys
Głazy narzutowe.....	101	91	97	97	Erratic boulders

TABL. 17 (23). **ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**
WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS THEIR STORAGE YARDS
AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	163	243	240	232	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	5196,3	5170,8	5758,0	5807,2	Waste generated (during the year) in thous. t
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) w tys. t	46327,1	51140,0	59145,2	60279,2	Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of year) in thous. t
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t.....	188,9	81,0	–	–	Waste recovered from accumulated by 1 January of reporting year in thous. t
Tereny składowania odpadów w ha:					Area of storage yards in ha:
niezrekultywowane (stan w końcu roku) ...	710,0	632,7	613,0	629,5	non-reclaimed (end of year)
zrekultywowane (w ciągu roku).....	11,6	5,0	0,8	11,8	reclaimed (during the year)

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 56. ^b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych.

^a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 56. ^b On own landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 18 (24). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2016 R.**
WASTE^a BY TYPE IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year						Odpady dotychczas składowane (nagro- madzo- ne ^b ; stan w końcu roku) Waste landfilled up to now (accumu- lated ^b ; end of year)	SPECIFICATION
	ogółem grand total	poddane odzysko- wi ^c recove- red ^c	unieszkodliwione ^c disposed ^c		przekaza- ne innym odbiorcom transferred to other recipients	magazy- nowane czasowo temporarily stored		
			razem total	w tym składo- wane ^d of which landfilled ^d				
	w tys. t in thous. t							
O G Ó Ł E M.....	5807,2	243,4	1461,9	1230,8	4029,0	72,9	60279,2	T O T A L
w tym:								of which:
Mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	1370,5	–	1224,6	1224,6	144,5	1,4	59439,2	Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste
Popioły lotne z węgla.....	761,6	–	197,6	–	564,0	–	–	Coal fly ash
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów.....	48,6	1,8	–	–	43,2	3,6	–	Slag, furnace ash and parti- culates from boilers

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. ^b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych. ^c We własnym zakresie przez wytwórcę; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 56. ^d Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych i innych.

^a Excluding municipal waste. ^b On own landfills (heaps, settling ponds). ^c By waste producer on its own; see general notes, item 7 on page 56. ^d On own and other landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 19 (25). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a** (ceny bieżące)
OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł		
Ochrona środowiska	526386,1	863739,3	2021785,6	551254,6	Environmental protection
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	54291,0	165703,2	284339,0	62263,3	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technolo- gie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni.....	14620,4	149392,5	3634,7	9958,2	of which outlays on modern fuel combus- tion technologies as well as the moder- nization of boiler and thermal energy plants
Gospodarka ściekowa i ochrona wód.....	413882,6	566850,4	696204,8	313338,3	Wastewater management and protection of waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
oczyszczanie ścieków komunalnych.....	76249,4	118240,1	91169,3	17094,4	municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe.....	322646,6	432638,6	587284,9	275251,3	sewage network for the transport of waste- water and precipitation water
Gospodarka odpadami, ochrona i przywróce- nie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych.....	50903,5	105464,6	1007543,6	140126,3	Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and sur- face water
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^b i ich transport.....	6798,9	9477,5	12675,8	7749,0	waste collection ^b and transportation
w tym selektywne zbieranie odpadów	2908,9	5167,8	2717,0	2467,4	including selective waste collection
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	37892,9	88420,0	966324,6	125145,2	removal and treatment of waste ^b
rekultywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	2692,4	1928,5	421,1	461,8	reclamation of waste dumps, sludge tanks and landfills as well as of other devasta- ted and degraded areas
Ochrona różnorodności biologicznej i kraj- obrazu	—	47,5	220,0	293,6	Protection of biodiversity and landscape
Zmniejszanie hałasu i wibracji.....	1685,5	14700,0	10869,2	17970,1	Noise and vibration reduction
Gospodarka wodna	113436,8	224206,5	139483,3	112100,7	Water management
nakłady na:					outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	66964,2	99774,6	46259,9	78980,1	Water intakes and systems
Stacje uzdatniania wody	27083,7	50700,9	81822,4	22724,6	Water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	11323,7	19969,3	1916,1	4020,0	Water reservoirs and falls
Regulację i zabudowę rzek i potoków	1004,0	40855,6	1590,5	81,0	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	7061,2	12906,1	7894,4	6295,0	Flood embankments and pump stations

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej.
^b Przemysłowych i komunalnych.

^a By investments locations; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. ^b Industrial and municipal.

TABL. 20 (26). EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					Capacity of completed systems to reduce pollutants in t/y:
pyłowych	185	69	15505	42467	particulates
gazowych	97	–	8252	–	gases
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Wastewater management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki	683,2	453,2	448,7	207,5	wastewater
wody opadowe	59,1	99,5	63,0	64,1	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	12	4	3	1	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	6	4	2	1	of which municipal
mechaniczne	7	–	1	–	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	3	4	2	1	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	2	–	–	–	with increased biogene removal ^a
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	6800	8721	124267	1590	capacity of treatment plants in m ³ /24 h
w tym oczyszczalni komunalnych	6468	8721	9037	1260	of which municipal
mechanicznych	1032	8150	115200	330	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	4868	571	7367	1260	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	900	–	1700	–	with increased biogene removal ^a
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (przydomowe):					Farmstead treatment facilities (homestead):
obiekty	9	276	370	72	facilities
przepustowość w m ³ /d	20	758	459	165	capacity in m ³ /24 h
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych:					Industrial waste pre-treatment plants:
obiekty	–	4	3	2	facilities
przepustowość w m ³ /d	–	80	136	66	capacity in m ³ /24 h
Gospodarka odpadami					Wastes management
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					Waste treatment plants:
obiekty	–	4	5	3	facilities
wydajność w t/r	–	1500	123600	131900	capacity in t/y
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
obiekty	1	1	–	–	facilities
powierzchnia w ha	0,9	3,7	2,9	0,7	area in ha
wydajność w t/r	15000	52800	22400	253000	capacity in t/y
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów ^b w t/r	14000	26550	65000	–	Capacity of waste utilization systems ^b in t/y
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^c w m ³ /d	15303	10474	7096	6670	Capacity of water intakes ^c in m ³ /24 h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	22815	14451	5157	2200	Water treatment in m ³ /24 h
Sieć wodociągowa w km	448,0	325,3	227,4	248,7	Water supply network in km
Pojemność zbiorników wodnych w m ³	18721	–	–	–	Capacity of water reservoirs in m ³
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	–	58,9	3,0	0,1	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	8,3	18,0	11,3	10,6	Flood embankments in km

^a W tym chemiczne. ^b Z wyłączeniem odpadów komunalnych. ^c Bez ujęć w energetyce zawodowej.

^a Of which chemical. ^b Excluding municipal waste. ^c Excluding water intakes in the power industry.

TABL. 21 (27). KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M.....	123428,1	154856,3	230376,6	124835,0	100,0	T O T A L
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu.....	25902,9	19113,0	111417,5	23488,0	18,8	Protection of air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód..	78994,9	106638,3	38775,9	72125,4	57,8	Wastewater management and protection of water
Gospodarka odpadami	4864,7	14400,3	59317,5	5988,6	4,8	Waste management
Pozostałe.....	13665,6	14704,7	20865,6	23233,0	18,6	Others

Ź r ó d ł o: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

S o u r c e: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 22 (28). WPŁYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Opłaty za korzystanie ze środowiska	145758,9	165015,3	173050,6	155290,0	Payments for use of natural environment.
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód.....	19365,1	28153,9	33492,2	33060,0	Wastewater management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	85445,9	54778,1	61574,7	52449,9	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	24664,3	79903,0	75919,8	65623,7	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	328,5	734,7	752,6	816,9	Fines for not meeting environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi.....	218,8	210,0	15,6	94,3	Norms of discharging wastewater into water or into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza.....	90,9	48,5	13,5	5,6	Permissible emission of air pollutants

Ź r ó d ł o: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

S o u r c e: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines – data of the Inspectorate for Environmental Protection.

DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603 z późn. zm.) wprowadzono zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Z dniem 1 I 2014 r. (na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 VII 2013 r., Dz. U. poz. 869) nadano status miasta miejscowości Dobrzyca w gminie Dobrzyca, w powiecie pleszewskim.

Z dniem 1 I 2015 r. (na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 VII 2014 r., Dz. U. poz. 1023) nadano status miasta miejscowości Chocz w gminie Chocz, w powiecie pleszewskim.

Z dniem 1 I 2016 r. (na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 VII 2015 r., Dz. U. z 2015 r. poz. 1083) nadano status miasta miejscowości Jaraczewo w gminie Jaraczewo, w powiecie jarocińskim.

3. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

4. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2016, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 16 XI 2014 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (Dz. U. poz. 1145).

5. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

Do **administracji państwowej** zalicza się:

- 1) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
 - a) instytucje naczelne i centralne (np. Kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
 - b) terenowe organy rządowej administracji niezespołonej (np. izby i urzędy skarbowe oraz celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);

CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1 I 1999 (based on the act dated 24 VII 1998, Journal of Laws No. 96, item 603 with later amendments) a fundamental three-tier administrative division of the country was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. On 1 I 2014 (on the basis of the Resolution the Council of Ministers dated 30 VII 2013, Journal of Laws item 869) Dobrzyca was granted city status in Dobrzyca gmina, in Pleszewski Powiat.

On 1 I 2015 (on the basis of the Resolution the Council of Ministers dated 29 VII 2014, Journal of Laws item 1023) Chocz was granted city status in Chocz, in Pleszewski Powiat.

On 1 I 2016 (on the basis of the Resolution the Council of Ministers dated 28 VII 2015, Journal of Laws 2015 item 1083) Jaraczewo was granted city status in Jaraczewo, in Jarociński Powiat.

3. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

4. The demographic and occupational characteristic of councillors in local government units is based on reporting results for 2016, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 16 XI 2014 local government elections.

The grouping of councillors of organs of local government units by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7 VIII 2014 (Journal of Laws item 1145).

5. Information presented concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

State administration comprises:

- 1) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
 - a) principle and central institutions (e.g., chancelleries of the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),
 - b) territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary units);

- 2) terenowe organy rządowej administracji zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
- 3) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materialnych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:

- 1) gminy i miasta na prawach powiatu:
 - a) urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
 - b) urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- 2) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- 3) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urządzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

Samorządowe kolegia odwoławcze są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

6. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

- 2) *territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and schools superintendent's offices);*
- 3) *some state agencies (e.g., the Material Reserves Agency, the Polish Agency for Enterprise Development, and since 2009, the agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of the state administration with regional units.*

Local government administration comprises:

- 1) *gminas and cities with powiat status:*
 - a) *gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),*
 - b) *offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);*
- 2) *powiats, i.e., powiat starosta offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);*
- 3) *voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship local government organizational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).*

Local government appeal councils are bodies competent for examining, *inter alia*, appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.

6. *Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.*

TABL. 1 (29). **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA**
Stan w dniu 31 XII
ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Powiaty	31	31	31	31	<i>Powiats</i>
Miasta na prawach powiatu	4	4	4	4	<i>Cities with powiat status</i>
Gminy	226	226	226	226	<i>Gminas</i>
miejskie	19	19	19	19	<i>urban</i>
wiejskie	117	117	115	114	<i>rural</i>
miejsko-wiejskie	90	90	92	93	<i>urban-rural</i>
Miasta	109	109	111	112	<i>Towns</i>
Miejscowości wiejskie	5406	5494	5450	5454	<i>Rural localities</i>
Sołectwa	3850	3854	3874	3879	<i>Village administrator's offices</i>

TABL. 2 (30). **GMINY W 2016 R.**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS IN 2016
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area								300,0 km ² i więcej and more
		poniżej 5,0 km ² below	5,0– –19,9	20,0– –49,9	50,0– –99,9	100,0– –149,9	150,0– –199,9	200,0– –249,9	250,0– –299,9	
OGÓŁEM..... TOTAL	226^a	1	10	5	53	91	38	14	5	9
Poniżej 2500..... <i>Below</i>	3	1	–	–	2	–	–	–	–	–
2500– 4999.....	28	–	–	2	19	5	1	1	–	–
5000– 7499.....	54	–	–	–	18	31	4	1	–	–
7500– 9999.....	54	–	1	–	6	30	12	2	2	1
10000– 14999.....	37	–	2	–	3	14	11	3	–	4
15000– 19999.....	16	–	2	–	1	4	4	3	–	2
20000– 39999.....	22	–	5	–	2	5	6	1	1	2
40000– 99999.....	10	–	–	3	1	2	–	3	1	–
100000–199999.....	1	–	–	–	1	–	–	–	–	–
200000 i więcej..... <i>and more</i>	1	–	–	–	–	–	–	–	1	–

^a W tym 4 gminy mające również status miasta na prawach powiatu, które podano w tabl. 3 na str. 74.

Źródło: w zakresie powierzchni – dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

^a Of which 4 gminas that are also cities with powiat status, which are given in the table 3 on page 74.

Source: in regard to area – data Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 3 (31). **POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2016 R.**

Stan w dniu 31 XII

POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2016

As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area							
		poniżej 50,0 km ² below	50,0– –99,9	100,0– –299,9	300,0– –499,9	500,0– –999,9	1000,0– –1499,9	1500,0– –1999,9	2000,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM.....	35	1	2	1	–	19	8	4	–
TOTAL									
Poniżej 50000..... Below	2	–	–	–	–	2	–	–	–
50000– 74999.....	16	1	–	–	–	12	2	1	–
75000– 99999.....	10	–	1	–	–	5	3	1	–
100000–149999.....	4	–	1	–	–	–	2	1	–
150000–199999.....	1	–	–	–	–	–	1	–	–
200000 i więcej..... and more	2	–	–	1	–	–	–	1	–

Ź r ó ł o: w zakresie powierzchni – dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

S o u r c e: in regard to area – data Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 4 (32). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2016 R.**

Stan w dniu 31 XII

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2016

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódzkiego voivodship regional council	

OGÓŁEM

TOTAL

OGÓŁEM.....	3512	108	615	39	TOTAL
W tym kobiety.....	916	28	118	9	Of which women

WEDŁUG WIEKU

BY AGE

18–29 lat.....	153	9	12	–	18–29 years
30–39.....	557	23	65	3	30–39
40–49.....	802	19	108	4	40–49
50–59.....	1042	29	191	20	50–59
60 lat i więcej.....	958	28	239	12	60 and more

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe.....	1350	92	439	36	Tertiary
Policealne i średnie.....	1335	14	149	3	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe.....	741	1	25	–	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe.....	86	1	2	–	Lower secondary and primary

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.^a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status.

TABL. 4 (32). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2016 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2016 (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódzkiego voivodship regional council	
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW ^b BY OCCUPATIONAL GROUPS ^b					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	224	9	245	26	Managers
Specjaliści.....	841	71	202	13	Professionals
Technicy i inny średni personel...	457	11	28	–	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi.....	231	9	34	–	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy..	401	4	27	–	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy.....	811	2	61	–	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	233	–	7	–	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	144	–	5	–	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy przy pracach prostych	59	–	1	–	Elementary occupations
Sily zbrojne.....	13	1	3	–	Armed forces occupations

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 71; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

^a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. ^b See general notes, item 4 on page 71; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5 (33). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	przeciętne zatrudnienie average employment				przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ⁴ w zł average monthly gross wages and salaries ⁴ in zł				
OGÓŁEM.....	28308	32591	31594	31847	2860,23	3828,56	4469,56	4659,65	TOTAL
w tym:									of which:
Administracja państwowa.....	11447	11683	10758	10720	3272,23	4172,54	4679,39	4964,43	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	16795	20820	20752	21047	2568,95	3621,71	4352,59	4494,56	Local government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	12113	13922	13810	14052	2639,34	3602,40	4365,73	4485,50	gminas and cities with powiat status
powiaty	4121	5248	5077	5112	2280,66	3346,99	4121,93	4279,88	powiats
województwo.....	561	1650	1865	1883	3166,92	4656,20	4883,24	5144,94	voivodship

^a Patrz uwagi ogólne do rozdziału „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 3 na str. 144.

^a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 144.

DZIAŁ IV BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Uwagi ogólne

1. Dane o przestępstwach stwierdzonych podano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r., obowiązującego od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1137 z późn. zm.), Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 2137) lub innych ustaw szczególnych.

2. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym – jest to przestępstwo skarbowe.

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego, jest to **przestępstwo wykryte**.

Dane o przestępstwach stwierdzonych od 2014 r. nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Zgodnie z obowiązującą metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z policyjnych systemów informacyjnych.

3. **Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw** jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

4. Organizacja **sądów powszechnych** określona jest w ustawie z dnia 27 VII 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 133). W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe.

5. **Sądy apelacyjne** rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych (od 2 do 6), objętych obszarem jego właściwości.

6. **Sądy okręgowe** rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji – odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

Nie wszystkie sądy okręgowe rozpoznają sprawy gospodarcze. Z tego względu w niektórych polach tabl. 4 znaki „x” oznaczają, że dany sąd okręgowy nie jest właściwy do rozpoznawania tego rodzaju spraw, mimo ich występowania; przedmiotowe sprawy rozpatruje sąd okręgowy określony w przepisach rozporządzenia ministra sprawiedliwości.

CHAPTER IV PUBLIC SAFETY. JUSTICE

General notes

1. Data concerning ascertained crimes are given according to the classification of the Criminal Code of 1997, valid since 1 IX 1998 (the law dated 6 VI 1997, uniform text Journal of Laws 2016 item 1137 with later amendments), the Penal Fiscal Code valid since 17 X 1999 (the law dated 10 IX 1999, uniform text Journal of Laws 2016 item 2137) or other specific laws.

2. An **ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997 crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, in connection with the Penal Fiscal Code – is a fiscal offence.

An ascertained crime in completed preparatory proceeding, in which at least one suspect was found is a **detected crime**.

Data about ascertained crimes since 2014 do not include punishable acts committed by juveniles. In accordance with the existing methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes come from police information systems.

3. The **rate of detectability of delinquents** is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

4. The organization of **common courts** is defined in the Law on Common Courts, dated 27 VII 2001 (uniform text Journal of Laws 2015 item 133). Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts.

5. **Appeal courts** consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts (from 2 to 6) within its jurisdiction.

6. **Regional courts** consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

Not all regional courts try commercial cases. Therefore, in some fields of table 4, the “x” indicates that the given regional court does not hear this type of cases, despite the appearance of such cases; objective cases are heard by the regional court defined in the regulations of the Minister of Justice.

7. **Wpływ spraw do sądów** oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

8. W sądownictwie powszechnym **sprawą załatwioną** jest sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączone ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezakończonych w latach poprzednich.

9. **Sprawy rodzinne** obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) wobec nieletnich w zakresie:
 - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
 - b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,
 - c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
- 4) w związku z leczeniem narkomanów;
- 5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach leczenia psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1654).

Zmiany dokonane w ustawie, które weszły w życie z dniem 2 I 2014 r., zniosły dwuetapową procedurę postępowania sądów wobec nieletnich. Przed zmianami sędzia, w momencie wpływu sprawy do sądu, mógł wszcząć postępowanie wyjaśniające wobec nieletniego, a następnie wobec tego samego nieletniego mógł wydać postanowienie o rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu lub rozprawie w postępowaniu opiekuńczo-wychowawczym lub w postępowaniu poprawczym. Sprawy wszczęte przed dniem wejścia w życie nowych przepisów rozpatrywane były według dwuetapowej procedury. Zgodnie z obowiązującą jednoetapową procedurą sąd prowadzi postępowanie i orzeka w sprawach, w których zachodzi podejrzenie demoralizacji lub popełnienia czynu karnego przez nieletniego.

Sprawy rodzinne rozpoznawane są przez sądy rodzinne, które działają jako wydziały rodzinne i nieletnich w sądach rejonowych, z wyjątkiem niektórych spraw, np. o rozwód i separację rozpoznawanych przez wydziały cywilne sądów okręgowych na podstawie ustawy z dnia 27 VII 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych.

10. **Dorośli skazani** są to osoby, które zostały skazane za przestępstwo popełnione w wieku co najmniej 17 lat.

11. **Rejestry sądowe** prowadzone są na podstawie ustaw i przepisów wykonawczych. Stany rejestrów określają liczbę podmiotów zarejestrowanych w określonym dniu.

Sprawy rejestrowe prowadzone są w sądach rejonowych – wydziałach gospodarczych i Krajowym Rejestrze Sądowym (sądach rejestrowych).

7. **Incoming cases** are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceedings.

8. In common courts a **resolved case** is a case with regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority. A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The **resolved cases and completed proceedings** in the given year also include the cases unresolved from previous years.

9. Family cases include the following proceedings:

- 1) family and guardianship law;
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
 - a) prevention and counteraction the demoralization of persons under the age of 18,
 - b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons aged 13–16,
 - c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;
- 4) compulsory treatment of drug addicts;
- 5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1654).

Amendments to the law entered into force as of 2 I 2014 abolished the two-stage court proceedings against juveniles. Before the amendments, the judge, at the time the case was brought into the court, could institute investigative proceedings against a juvenile and then, with regard to the same juvenile issue the decision on the examination of the case in the course of tutorial and educational proceedings or correctional proceedings. Cases instituted before the effective date of new regulations were examined according to two-stage procedure. According to the valid single-stage procedure the court conducts the proceedings and adjudges of cases in which occur suspicion of demoralization or commitment punishable act by a juvenile.

Family cases are heard by family courts which act as family and juvenile departments in district courts, with the exception of some cases (e.g., divorce and separation), which have been transferred to civilian regional courts on the basis of the Law on Common Courts, dated 27 VII 2001 (Journal of Laws see item 4 on page 89).

10. **Adults convicts** are persons who have been sentenced for committed crime aged 17 or more.

11. **Court registers** are kept on the basis of laws and executive regulations. Registers contain the number of entities registered on a given day.

Registration cases are held in the commercial departments of district courts and in the National Judicial Register (registration courts).

TABL. 1 (34). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010 ^a	2015 ^b	2016 ^b	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	115673	96929	68804	61705	TOTAL
w tym w miastach	90640	74028	49618	43442	of which urban areas
w tym:					of which:
Przeciwko życiu i zdrowiu – art. 148–162 kk	2270	2345	1143	1198	Against life and health – Art. 148–162 Criminal Code
w tym:					of which:
Zabójstwo – art. 148 kk	49	36	23	21	Homicide – Art. 148 Criminal Code
Uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk.....	1203	1348	727	769	Damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code
Udział w bójce lub pobiciu – art. 158 i 159 kk	836	778	268	258	Participation in violence or assault – Art. 158 and 159 Criminal Code
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163–180 kk	16869	13905	7319	7334	Against public safety and safety in transport – Art. 163–180 Criminal Code
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego – art. 178a kk ...	15246	12697	5790	5238	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant – Art. 178a Criminal Code
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189–196 kk	2848	2965	1989	2183	Against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189–196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197–205 kk	414	539	396	361	Against sexual freedom and morals – Art. 197–205 Criminal Code
W tym zgwałcenie – art. 197 kk.....	137	71	65	98	Of which rape – Art. 197 Criminal Code
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206–211 kk	2592	2943	2510	1996	Against the family and guardianship – Art. 206–211 Criminal Code
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk	1447	1181	868	1017	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej – art. 212–217 kk	364	1125	132	131	Against good name and personal integrity – Art. 212–217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk ^c	1331	1726	1421	1422	Against the activities of state institutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code ^c
w tym:					of which:
Naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego – art. 222 i 223 kk	205	334	378	358	Battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code
Wywieranie wpływu na funkcjonariusza publicznego lub na czynności organu administracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania przez niego czynności służbowych – art. 224 kk	197	204	110	128	Exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the government administration, local government or State administration, or causing severe harm to the health of a public official during the performance of official duties – Art. 224 Criminal Code
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważanie lub poniżanie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk	495	797	628	559	Insulting a public official or belittling or insulting a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code

^a Łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę. ^b Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. ^c Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”.

^a Including crimes ascertained by prosecutor's office. ^b Excluding punishable acts committed by juveniles. ^c Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section “Against election and referendum” and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section “Against economic activity”.

TABL. 1 (34). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH (dok.)
 ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010 ^a	2015 ^b	2016 ^b	SPECIFICATION
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk ^c (dok.)					Against the activities of state institutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code ^c (cont.)
Przestępstwa korupcyjne – art. 228–231, 250a, 296a i 296b kk.....	403	379	231	330	Corruption – Art. 228–231, 250a, 296a and 296b Criminal Code
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232–247 kk	2312	2667	2236	1808	Against the judiciary – Art. 232–247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252–264 kk	316	257	342	276	Against public order – Art. 252–264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270–277 kk ^d	12796	3792	3714	5591	Against the reliability of documents – Art. 270–277 Criminal Code ^d
Przeciwko mieniu – art. 278–295 kk ^e	63799	47529	37581	31393	Against property – Art. 278–295 Criminal Code ^e
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy – art. 275 § 1, 278 i 279 ^f kk	24050	17615	12286	10521	Property theft – Art. 275 § 1, 278 and 279 ^f Criminal Code
w tym kradzież samochodu.....	1261	2055	1527	1295	of which automobile theft
Krótkotrwały zabór pojazdu – art. 289 kk	621	233	146	137	Wilful short-term theft of automobile – Art. 289 Criminal Code
Kradzież z włamaniem – art. 279 kk ^g	16253	8648	6030	4496	Burglary – Art. 279 Criminal Code ^g
Rozbój – art. 280 kk.....	1755	832	306	319	Robbery – Art. 280 Criminal Code
Kradzież rozbójnicza – art. 281 kk.....	98	80	69	72	Theft with assault – Art. 281 Criminal Code
Wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk	546	931	46	78	Criminal coercion – Art. 282 Criminal Code
Oszustwo – art. 286 i 287 kk	9514	9289	12048	9618	Fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296–309 kk ^h	1405	1880	882	718	Against economic activity – Art. 296–309 Criminal Code ^h
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310–315 kk.....	1046	801	470	467	Against money and securities trading – Art. 310–315 Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					Crimes by specific laws:
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz. 1356)	211	97	29	36	On Sobriety and Alcohol Education (uniform text Journal of Laws 2012 item 1356)
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 z późn. zm.)	899	419	203	51	On Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2006 No. 90, item 631 with later amendments)
O przeciwdziałaniu narkomanii – ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198 z późn. zm.) i z dnia 29 VII 2005 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz. 124)	6861	12855	5698	5481	On Counteracting Drug Addiction – laws dated 24 IV 1997 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 24, item 198 with later amendments) and dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2012 item 124)
Przestępstwa skarbowe – kks	150	74	71	99	Fiscal offences – Penal Fiscal Code
W tym akcyza	48	23	40	75	Of which excise

^{a–c} Notki patrz na str. 78. ^d Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). ^e Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). ^f Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. ^g Z wyłączeniem kradzieży samochodu poprzez włamanie. ^h Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^{a–c} See notefoods on page 78. ^d Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). ^e Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section “Against the reliability of documents”). ^f Exclusively in regard to automobile theft by burglary. ^g Excluding automobile theft by burglary. ^h Excluding corruption under Art. 296a and 296b Criminal Code.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 2 (35). WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ
RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010 ^a	2015 ^b	2016 ^b	SPECIFICATION
	w % in %				
O G Ó Ł E M.....	65,9	73,3	70,3	71,6	TOTAL
w tym przestępstw ^c :					of which of crimes ^c :
Przeciwko życiu i zdrowiu.....	90,4	92,0	89,2	91,2	Against life and health
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	99,3	99,5	98,9	98,8	Against public safety and safety in transport
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	94,5	95,6	88,2	89,8	Against freedom, freedom of conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	92,8	93,5	91,0	87,0	Against sexual freedom and morals
Przeciwko rodzinie i opiece	100,0	100,0	99,2	98,8	Against the family and guardianship
Przeciwko czci i netykalności cielesnej.....	99,2	98,8	81,8	76,3	Against good name and personal integrity
Przeciwko mieniu ^d	42,4	51,0	52,0	51,3	Against property ^d

^a Łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę. ^b Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. ^c Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 78. ^d Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”).

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Including crimes ascertained by prosecutor's office. ^b Excluding punishable acts committed by juveniles. ^c See Criminal Code articles table 1 on page 78. ^d Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section "Against the reliability of documents").

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3 (36). WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE – sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS – courts of first instance					
O G Ó Ł E M	722117	960700	930245	891701	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia.....		41230	32213	29328	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie.....	→ 128665	37930	45203	36210	Concerning petty offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a		88751	90569	85039	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne.....	414685	582840	588262	578463	Civil
w tym wieczysto-księgowe ^b	219514	270539	306793	315960	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne.....	67747	99663	114032	109412	Family
Z zakresu prawa pracy.....	14000	10136	9208	5417	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych.....	3683	2275	6112	3013	Related to social security law
Gospodarcze ^c	42863	41811	44646	44819	Commercial law ^c

^a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. ^b Łącznie ze zbiorami dokumentów. ^c Bez spraw rejestrowych.

^a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. ^b Including collections of documents. ^c Excluding registry cases.

TABL. 3 (36). **WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH (dok.)**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
SĄDY OKRĘGOWE – sądy pierwszej instancji i odwoławcze					
REGIONAL COURTS – courts of first instance and appeal					
OGÓŁEM	66086	61277	82303	74492	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia		840	693	677	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	→ 22453	23844	25817	23960	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	23718	23033	28513	28561	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	2049	1024	1279	908	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	12910	8624	20771	14790	Related to social security law
Gospodarcze	4750	3341	5230	5596	Commercial law

^a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. ^c Bez spraw rejestrowych. ^d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. ^c Excluding registry cases. ^d Including family cases (i.a., divorce).

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 4 (37). **WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH W 2016 R.**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Okęgi District			SPECIFICATION
		kaliski	koniński	poznański	
SĄDY REJONOWE – sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS – courts of first instance					
OGÓŁEM.....	891701	152066	92331	647304	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	29328	5788	3673	19867	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie.....	36210	6462	3969	25779	Concerning petty offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	85039	14219	9394	61426	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	578463	98973	56927	422563	Civil
w tym wieczysto-księgowe ^b	315960	54574	30259	231127	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	109412	16952	14761	77699	Family
Z zakresu prawa pracy	5417	755	470	4192	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych.....	3013	510	338	2165	Related to social security law
Gospodarcze ^c	44819	8407	2799	33613	Commercial law ^c

SĄDY OKRĘGOWE – sądy pierwszej instancji i odwoławcze

REGIONAL COURTS – courts of first instance and appeal

OGÓŁEM	74492	9516	5455	59521	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	677	86	37	554	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	23960	3149	1457	19354	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	28561	4539	2917	21105	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	908	159	76	673	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	14790	1583	968	12239	Related to social security law
Gospodarcze	5596	x	x	5596	Commercial law

^a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. ^b Łącznie ze zbiorami dokumentów. ^c Bez spraw rejestrowych. ^d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. ^b Including collections of documents. ^c Excluding registry cases. ^d Including family cases (i.a., divorce).

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5 (38). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	39776	36351	21624	24496	T O T A L
w tym mężczyźni	36868	33334	19399	21988	of which men
w tym za przestępstwa ^a :					of which for crimes ^a :
Przeciwko życiu i zdrowiu	3165	3157	2183	2692	Against life and health
w tym:					of which:
Zabójstwo	42	35	21	16	Homicide
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu.....	1381	1297	849	882	Damage to health, participation in violence or assault
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	14370	12270	5381	6808	Against safety in transport
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	13266	11452	4780	5376	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	931	927	772	963	Against freedom, freedom of conscience and religion, sexual freedom and morals
W tym zgwałcenie.....	55	44	29	45	Of which rape
Przeciwko rodzinie i opiece	2200	2653	1827	1877	Against the family and guardianship
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	1098	995	666	696	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	12746	10386	7208	7748	Against property
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy	3235	3236	2299	2372	Property theft
Kradzież z włamaniem.....	1990	1180	849	771	Burglary
Rozbój	586	370	180	182	Robbery

^a Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 78.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a See Criminal Code articles table 1 on page 78.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6 (39). **ZAŁATWIONE SPRAWY RODZINNE**
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	28758	32658	23525	21666	T O T A L
O rozwód	5694	7785	8326	8056	By divorce
O separację	1135	470	308	341	By separation
O alimenty	9235	10700	8537	7682	By alimony
Nieletnich ^a :					Concerning juveniles ^a :
w postępowaniu wyjaśniającym w związku z:					in investigation proceedings involving:
demoralizacją	2101	2514	x	x	demoralization
czynami karalnymi.....	6312	6585	x	x	punishable acts
na posiedzeniu lub rozprawie w związku z:					at session or hearing involving:
demoralizacją	1117	1287	x	x	demoralization
czynami karalnymi.....	3164	3317	x	x	punishable acts
w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					in investigation of case in which occur suspicion of:
demoralizacji	x	x	2743	2595	demoralization
popęlnienia czynu karalnego.....	x	x	3611	2992	punishable acts

^a Dane dotyczą osób; w 2014 r. zmieniła się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 77.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Data relate to persons; in 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 9 on page 77.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 7 (40). **ZALATWIONE SPRAWY RODZINNE W 2016 R.**
RESOLVED FAMILY CASES IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Okregi <i>District</i>			SPECIFICATION
		kaliski	koniński	poznański	
O G Ó Ł E M	21666	3621	2517	15528	T O T A L
O rozwód.....	8056	1286	950	5820	<i>By divorce</i>
O separację.....	341	94	51	196	<i>By separation</i>
O alimenty.....	7682	1319	1016	5347	<i>By alimony</i>
Nieletnich ^a w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					<i>Juveniles^a in investigation of cases in which occur suspicion of :</i>
demoralizacji.....	2595	301	188	2106	<i>demoralization</i>
popelnienia czynu karnego.....	2992	621	312	2059	<i>punishable acts</i>

^a Dane dotyczą osób; patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 77.

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Data relate to persons; see general notes, item 9 on page 77.

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 8 (41). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM^a**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Rejestr Przedsiębiorców					Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe.....	54	17	5	5	<i>State owned enterprises</i>
Przedsiębiorstwa zagraniczne.....	2	2	2	2	<i>Foreign enterprises</i>
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	38	55	55	55	<i>Professional organizations of farmers^b</i>
Spółdzielnie.....	1203	1211	1455	1513	<i>Cooperatives</i>
Spółki jawne.....	2433	3159	3624	3667	<i>Unlimited partnerships</i>
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.....	9812	15638	29986	33490	<i>Limited liability companies</i>
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c					Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities^c
Stowarzyszenia ^d	3909	5318	6906	7158	<i>Associations^d</i>
Związki zawodowe.....	492	500	532	539	<i>Trade unions</i>
Izby gospodarcze.....	32	31	33	32	<i>Economic chambers</i>
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych					Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem.....	4373	38248	81051	90299	<i>Total debtors</i>

^a Sądem rejestrowym prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa jest Sąd Rejonowy w Poznaniu. ^b Prowadzące działalność gospodarczą. ^c Do 2011 r. – Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. ^d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Registration court conducting National Judicial Register in voivodship is District Court in Poznań. ^b Conducting economic activity. ^c Until 2011 – Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities. ^d Excluding physical education associations and sports associations.

Note. Register also includes other entities.

Source: data of the Ministry of Justice.

ZIAŁ V LUDNOŚĆ

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:
 - 1) bilansów stanu i struktury **ludności** na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisywanych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (z wyjątkiem danych dla lat 2000 i 2010 – patrz ust. 3) przy uwzględnieniu zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgoni) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania z innych gmin i z zagranicy na pobyt stały oraz czasowy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych (więcej – patrz ust. 2);
 - 2) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały oraz czasowy;
 - 3) sprawozdawczości gmin – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt czasowy;
 - 4) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
 - 5) sprawozdawczości sądów okręgowych – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.
 2. Bilans ludności jest opracowywany dla dwóch kategorii zamieszkania – według **krajowej** oraz **międzynarodowej definicji zamieszkania**. Różnica dotyczy kryteriów w zakresie migracji czasowych uwzględnianych w każdym z bilansów – w przypadku:
 - 1) **krajowej definicji zamieszkania** – uwzględniane są migracje czasowe wewnętrzne, tj. różnica między liczbą osób, które czasowo wyjechały z gminy na ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) do innego miejsca w kraju a liczbą osób przybyłych z innego miejsca w kraju na okres ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące). Do ludności gminy nie są zatem zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast są zaliczani stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności);
 - 2) **międzynarodowej definicji zamieszkania (rezydenci)** – uwzględniane są długookresowe migracje czasowe zarówno wewnętrzne, jak i zagraniczne, tj. różnica między liczbą osób, które wyjechały z gminy na co najmniej 12 miesięcy do innego miejsca w kraju lub za granicę a liczbą osób przybyłych do gminy z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (imigranci bez karty stałego pobytu) na co najmniej 12 miesięcy. Do rezydentów gminy zalicza się zatem wszystkie osoby mieszkające lub zamierzające mieszkać na jej terenie nie krócej niż 1 rok. Rezydenci (ludność rezydująca) to kategoria stanu ludności opracowana na potrzeby statystyki międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1260/2013 z dnia 20 XI 2013 r. w sprawie statystyk europejskich w dziedzinie demografii.
- Prezentowane w dziale dane o ludności i w zakresie współczynników demograficznych opracowano zgodnie z krajową definicją zamieszkania – z wyjątkiem tabl. 29 i 30, które dotyczą rezydentów.

CHAPTER V POPULATION

General notes

1. Chapter tables were compiled on the basis of:
 - 1) the balances of the size and structure of the **population** in a gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census (with the exception of data for 2000 and 2010 – see item 3), taking into account changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent as well as temporary residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division (more – see item 2);
 - 2) the registers of the Ministry of Digital Affairs – on internal and international migration of population for permanent as well as temporary stay residence;
 - 3) documentation of gminas regarding internal and international migration of population for temporary stay;
 - 4) documentation of Civil Status Offices – regarding registered marriages, births and deaths;
 - 5) documentation of regional courts – regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.
 2. The balance of the population is being developed for the two categories of residence – according to **national and international definition of residence**. The difference concerns the criteria for the migration for temporary stay taken into account in each of the balance sheets – in the case of:
 - 1) **national definition of residence** – includes internal migration for temporary stay, i.e. the difference between the number of persons who temporarily left the gmina for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months) to another place in the country and the number of persons who arrived from somewhere else in the country for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months). For the population of the gmina therefore are not counted immigrants staying in Poland temporarily, but are counted Polish permanent residents temporarily staying abroad (regardless of the period of their temporary presence/absence);
 - 2) **the international definition of residence (residents)** – includes long-term temporary migration both – internal and international, i.e. the difference between the number of persons who left the gmina for at least 12 months to another place in the country or abroad and the number of people who arrived to the community from elsewhere in the country or from abroad (immigrants without residence card) for at least 12 months. For residents of the gmina, therefore, are included all persons living or intending to live in the area of gmina not less than 1 year. Residents (resident population) is the category of the state population developed for international statistics in accordance with Regulation of the European Parliament and of the Council (EU) No. 1260/2013 of 20 XI 2013 European statistics on demography.
- Presented in the chapter data on the population in terms of demographic rates are developed according to the **national definition of residence** – with the exception of tables 29 and 30, which relate to the residents.

3. Dane o ludności (według stanu w dniu 30 VI i 31 XII) oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2000–2009 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 (dla lat 2000 i 2001 zastosowano podział administracyjny kraju obowiązujący w dniu 31 XII 2002 r.; dla pozostałych lat – każdorazowy podział administracyjny);
- od 2010 r. – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

4. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet – 18–59 lat. Wśród ludności **w wieku produkcyjnym** wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18–44 lata, i **niemobilnym**, tj. mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. Przez ludność **w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność **w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat, oraz ludność **w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

5. Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, której połowa ludności jeszcze nie przekroczyła, a druga połowa już osiągnęła.

6. Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano: małżeństwa – według miejsca zamieszkania męża przed ślubem, separacje i rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo, urodzenia – według miejsca zamieszkania matki noworodka, zgony – według miejsca zamieszkania osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w diecezjach Kościołach i Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Do 2014 r. źródłem danych o **urodzeniu żywym i martwym** był, wykorzystywany wtórnie przez statystykę publiczną, dokument Ministerstwa Zdrowia podstawowy dla akt stanu cywilnego „Pisemne zgłoszenie urodzenia dziecka”. Dla 2015 r. i 2016 r. źródłem danych:

- medycznych o urodzeniu żywym jest dokument Ministerstwa Zdrowia „Karta urodzenia”, natomiast dane demograficzno-społeczne pochodzą z rejestru stanu cywilnego oraz rejestru PESEL;

3. Data about population (as of 30 VI and 31 XII) as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 population etc.) were compiled – unless otherwise stated – on the basis:

- for 2000–2009 – of the results of the Population and Housing Census 2002 (for 2000 and 2001 there was applied the administrative division of the country obligatory as of 31 XII 2002; for remaining years – on administrative division in force at a given moment);
- since 2010 – of the results of the Population and Housing Census 2011, for 2010 by the administrative division valid as of 31 XII 2011.

4. The working age population refers to males, aged 18–64, and females, aged 18–59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18–44) and **non-mobility** (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

5. Median age of population is a parameter determining the exact age, which half of population did not reach yet and the other half already exceeded.

6. Data regarding the vital statistics according to territorial division were compiled as follows: marriages – by the place of residence of the husband before the contract of the marriage, separations and divorces – by the place of residence of the person filling petition, births – by the place of residence of the new born child's mother, deaths – by the place of residence of the deceased.

The data on **marriages** refers to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24 VII 1998 (Journal of Laws No. 117, item 757) in the local civil status offices in Poland are registered all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted (on the basis of canon law marriages) subordinate the civil Polish laws and induce due to the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

The religious marriages may be contracted in the ten Churches and Religious Association: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Up to 2014 the source of data on **live birth and still birth** were the document of the Ministry of Health "Notification of birth", which is basic document for civil status acts and is secondarily utilized by national statistics. For 2015 and 2016 the source of:

- medical data of live births is document of the Ministry of Health "Birth certificate". Sociodemographic data come from the register of civil status and register PESEL;

– o urodzeniach martwych jest sprawozdanie o działalności szpitala ogólnego (o symbolu MZ-29) zawierające ogólne informacje, tj. dotyczące: liczby urodzeń martwych w podziale na ciężar urodzeniowy dziecka i województwo porodu (umiejscowienie szpitala). Prezentowane od 2015 r. dane zostały oszacowane w podziale na miasto i wieś oraz płeć. Brak szczegółowych danych o urodzeniach martwych (medycznych i demograficzno-społecznych o dziecku i matce) wynika z wprowadzenia w 2015 r. nowego dokumentu „Karta martwego urodzenia oraz niezawierającego danych podstawowych dla statystyki urodzeń.

U w a g a. Zmiany, które miały miejsce w 2015 r. w zakresie wzoru karty urodzenia (żywego i martwego) oraz systemu rejestracji aktów stanu cywilnego, spowodowały także wzrost liczby nieustalonych cech dotyczących m.in.: stanu cywilnego matki i daty zawarcia małżeństwa, podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie oraz kolejności urodzenia dziecka, daty poprzedniego porodu itd.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu częściowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku. Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

Przy opracowywaniu danych o **zgonach według przyczyn** przyjęto wyjściową przyczyną zgonów. Za przyczynę wyjściową uważa się chorobę stanowiącą początek okresu chorobowego, który doprowadził do zgonu, albo uraz czy zatrucie, w wyniku którego nastąpił zgon.

7. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

– *data of still births is a report on the activities of a general hospital (symbol MZ-29) containing general information, i.e.: the number of stillbirths in the division of the birthweight and voivodship of delivery (location of the hospital). Presented since 2015 data have been estimated in the division of the urban and rural areas and sex. Causes of lack of data about still births (medical and socio-demographic of the child and mother) is introduction in 2015 new document "Still birth certificate". This document doesn't contain the basic data for the statistics of births.*

N o t e. The changes that took place in 2015 in certifications of live birth and stillbirth, as well as birth registration system of civil status has also resulted in an increase in the number of missing data relating to, among others, marital status of mother and the date of marriage, division of births on legitimate and illegitimate and birth order of the child, date of previous birth, etc.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15–49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15–19 and from the mothers in the age 50 and over – to the group 45–49.

Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the average number of children who would be born by a woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years old), assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming that age specific fertility rates for this period are constant,
- **gross reproduction rate** refers to the average number of daughters who would be born by a woman, assuming that the woman during her reproductive age will give birth with a frequency which is characteristic for all women giving birth in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population means the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

Compiling data on causes of deaths, an initial **cause of death** was assumed. An initial cause of death is defined as a disease that occurred at the beginning of an illness period and led to death or as an injury or poisoning that resulted in death.

7. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

8. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2014 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2013 r. (zgodnie z podziałem administracyjnym obowiązującym w dniu 1 I 2014 r.) oraz założeń dotyczących tendencji w dzietności, umieralności oraz migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały. Dane o ludności według wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego podano przyjmując górną granicę dla wieku produkcyjnego 59/64 lata oraz dolną granicę dla wieku poprodukcyjnego 60/65; patrz. ust. 4 na str. 85.

9. Prognoza gospodarstw domowych do 2050 r. została opracowana w 2016 r. na podstawie wyników narodowych spisów powszechnych ludności i mieszkań z lat 2002 i 2011 w zakresie liczby i struktury gospodarstw domowych oraz założeń dotyczących tendencji w kształtowaniu się procesów demograficznych, społecznych i ekonomicznych zachodzących w Polsce, szczególnie wynikających z zachowań prorodzinnych i promażeńskich osób młodych, które uczestniczą w procesie formowania się rodzin i tworzenia nowych gospodarstw domowych.

10. Migracje wewnętrzne ludności są to zmiany miejsca zamieszkania w kraju; prezentowane dane pochodzą z rejestru PESEL i zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, odpływ – wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

11. Migracje zagraniczne ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą kraju zamieszkania; prezentowane dane pochodzą z rejestru PESEL i zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

12. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 VI.

8. Population projection until 2050 has been elaborated in 2014 on the basis of the population state as of 31 XII 2013 (in the administrative division valid from 1 I 2014) and of the assumptions on predicted trends in fertility, mortality as well as internal and international migrations for permanent stay. Data about population by working and post-working age are given assuming the upper limit of the working age 59/64 and the lower limit of the post-working age 60/65; see item 4 on page 85.

9. The households projection until 2050 was calculated in 2016 on the basis of the results of the population and housing censuses in 2002 and 2011 in terms of the number and composition of households and assumptions about trends in the development of demographic, social and economic processes in Poland, especially under the pro-family and pro-marriage behavior patterns of young people who participate in the formation of families and the creation of new households.

10. Internal migration of the population is understood as changes in the place of residence within the country; presented data come from the PESEL register and was compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of persons for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

The inflow of the population includes registrations of arrival for permanent residence, outflow – registrations of departure from permanent residence.

11. International migration of the population is understood as moves of the persons related to the change of country of residence; presented data come from the PESEL register and was compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of persons arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as deregistration of persons leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

12. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30 VI.

TABL. 1 (42). LUDNOŚĆ^a
POPULATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI					
AS OF 30 VI					
O G Ó Ł E M	3368525	3441504	3473920	3477755	T O T A L
mężczyźni	1634327	1674141	1690223	1692178	males
kobiety.....	1734198	1767363	1783697	1785577	females
Miasta.....	1926958	1928694	1911242	1905974	Urban areas
Wieś.....	1441567	1512810	1562678	1571781	Rural areas
STAN W DNIU 31 XII					
AS OF 31 XII					
O G Ó Ł E M	3372417	3446745	3475323	3481625	T O T A L
na 1 km ²	113,1	115,6	116,5	116,7	per 1 km ²
mężczyźni	1636123	1676618	1690930	1693965	males
kobiety.....	1736294	1770127	1784393	1787660	females
na 100 mężczyzn	106,1	105,6	105,5	105,5	per 100 males
Miasta.....	1925481	1927523	1906899	1903630	Urban areas
w % ogółu ludności	57,1	55,9	54,9	54,7	in % of total population
Wieś.....	1446936	1519222	1568424	1577995	Rural areas
w % ogółu ludności	42,9	44,1	45,1	45,3	in % of total population

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1, pkt 1) na str. 84.ª Based on balances; see general notes, item 1, point 1) on page 84.TABL. 2 (43). LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM

Stan w dniu 31 XII

WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	3372417	3446745	3475323	3481625	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	728791	684545	665584	667280	Pre-working age
mężczyźni	373775	352301	342825	343572	males
kobiety.....	355016	332244	322759	323708	females
Miasta.....	372206	342637	331887	332739	Urban areas
mężczyźni	190723	175874	170471	170841	males
kobiety.....	181483	166763	161416	161898	females
Wieś.....	356585	341908	333697	334541	Rural areas
mężczyźni	183052	176427	172354	172731	males
kobiety.....	173533	165481	161343	161810	females
W wieku produkcyjnym	2179176	2235446	2175703	2158619	Working age
w tym w wieku mobilnym.....	1378874	1413269	1401184	1390518	of which of mobility age
mężczyźni	1110929	1169415	1147149	1140025	males
w tym w wieku mobilnym.....	696967	716359	711137	705876	of which of mobility age
kobiety.....	1068247	1066031	1028554	1018594	females
w tym w wieku mobilnym.....	681907	696910	690047	684642	of which of mobility age
Miasta.....	1276351	1262117	1182398	1164951	Urban areas
mężczyźni	636462	649234	615367	607766	males
kobiety.....	639889	612883	567031	557185	females
Wieś.....	902825	973329	993305	993668	Rural areas
mężczyźni	474467	520181	531782	532259	males
kobiety.....	428358	453148	461523	461409	females

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1, pkt 1) na str. 84.ª Based on balances; see general notes, item 1, point 1) on page 84.

TABL. 2 (43). **ŁUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
W wieku poprodukcyjnym	464450	526754	634036	655726	Post-working age
mężczyźni	151419	154902	200956	210368	males
kobiety	313031	371852	433080	445358	females
Miasta	276924	322769	392614	405940	Urban areas
mężczyźni	87526	92673	121733	127288	males
kobiety	189398	230096	270881	278652	females
Wieś	187526	203985	241422	249786	Rural areas
mężczyźni	63893	62229	79223	83080	males
kobiety	123633	141756	162199	166706	females
ŁUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	54,8	54,2	59,7	61,3	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	47,3	43,4	47,4	48,6	Males
Kobiety	62,5	66,0	73,5	75,5	Females

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1, pkt 1) na str. 84.

^a Based on balances; see general notes, item 1, point 1) on page 84.

TABL. 3 (44). **ŁUDNOŚĆ^a WEDŁUG PŁCI I WIEKU**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION^a BY SEX AND AGE
As of 31 XII

WIEK AGE	2005	2010	2015	2016					
				ogółem grand total	z liczby ogółem of grand total number				
					mężczyźni males	miasta urban areas		wieś rural areas	
						razem total	w tym mężczyźni of which males	razem total	w tym mężczyźni of which males
OGÓŁEM TOTAL	3372417	3446745	3475323	3481625	1693965	1903630	905895	1577995	788070
0– 2 lata	101915	125069	109232	111291	57380	57516	29615	53775	27765
3– 6	137763	145806	159859	154367	79279	78343	40130	76024	39149
7–12	240028	209290	221144	229497	118572	113417	58481	116080	60091
13–15	145976	117114	103169	101328	52118	48769	24930	52559	27188
16–18	156392	133746	110110	107388	55152	52551	26857	54837	28295
19–24	357948	313414	261101	249390	127785	120885	61500	128505	66285
25–29	287685	300934	263922	257112	130488	136444	68515	120668	61973
30–34	252203	288437	301058	299623	151529	168009	84135	131614	67394
35–39	210983	252889	286749	287770	145853	159489	80403	128281	65450
40–44	216772	211115	250424	260032	131292	140112	69888	119920	61404
45–49	259763	215781	207880	213176	106842	113269	55388	99907	51454
50–54	255672	256170	210711	206131	101801	110961	53091	95170	48710
55–59	231606	248453	246613	237861	114573	134279	62028	103582	52545
60–64	116645	220173	235077	237628	110933	142733	63646	94895	47287
65–69	122193	107040	202867	204487	91323	126256	54431	78231	36892
70–74	109069	107648	94920	112816	47608	70984	29427	41832	18181
75–79	84528	89541	89907	88153	33313	54289	20075	33864	13238
80 lat i więcej and more	85276	104125	120580	123575	38124	75324	23355	48251	14769

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1, pkt 1) na str. 84.

^a Based on balances; see general notes, item 1, point 1) on page 84.

TABL. 4 (45). **MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH**
Stan w dniu 31 XII
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31 XII

GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION	Miasta Towns	Ludność w miastach ^a Urban population ^a	
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM 2005	109	1925481	57,1
TOTAL 2010	109	1927523	55,9
..... 2015	111	1906899	54,9
2016	112	1903630	54,7
Poniżej 2000 <i>Below 2000</i>	12	20638	0,6
2000– 4999.....	41	131664	3,8
5000– 9999.....	21	150380	4,3
10000– 19999.....	18	262712	7,5
20000– 49999.....	13	340464	9,8
50000– 99999.....	5	355151	10,2
100000–199999.....	1	102249	2,9
200000 i więcej <i>and more</i>	1	540372	15,5

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1, pkt 1) na str. 84.

^a Based on balances; see general notes, item 1, point 1) on page 84.

TABL. 5 (46). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS AND RURAL POPULATION
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION	Gminy ^a Gminas ^a	Ludność na wsi ^b Rural population ^b	
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM 2005	207	1446936	42,9
TOTAL 2010	207	1519222	44,1
..... 2015	207	1568424	45,1
2016	207	1577995	45,3
Poniżej 2000 <i>Below 2000</i>	–	–	–
2000– 4999.....	52	203194	5,8
5000– 6999.....	68	406856	11,7
7000– 9999.....	50	421290	12,1
10000 i więcej <i>and more</i>	37	546655	15,7

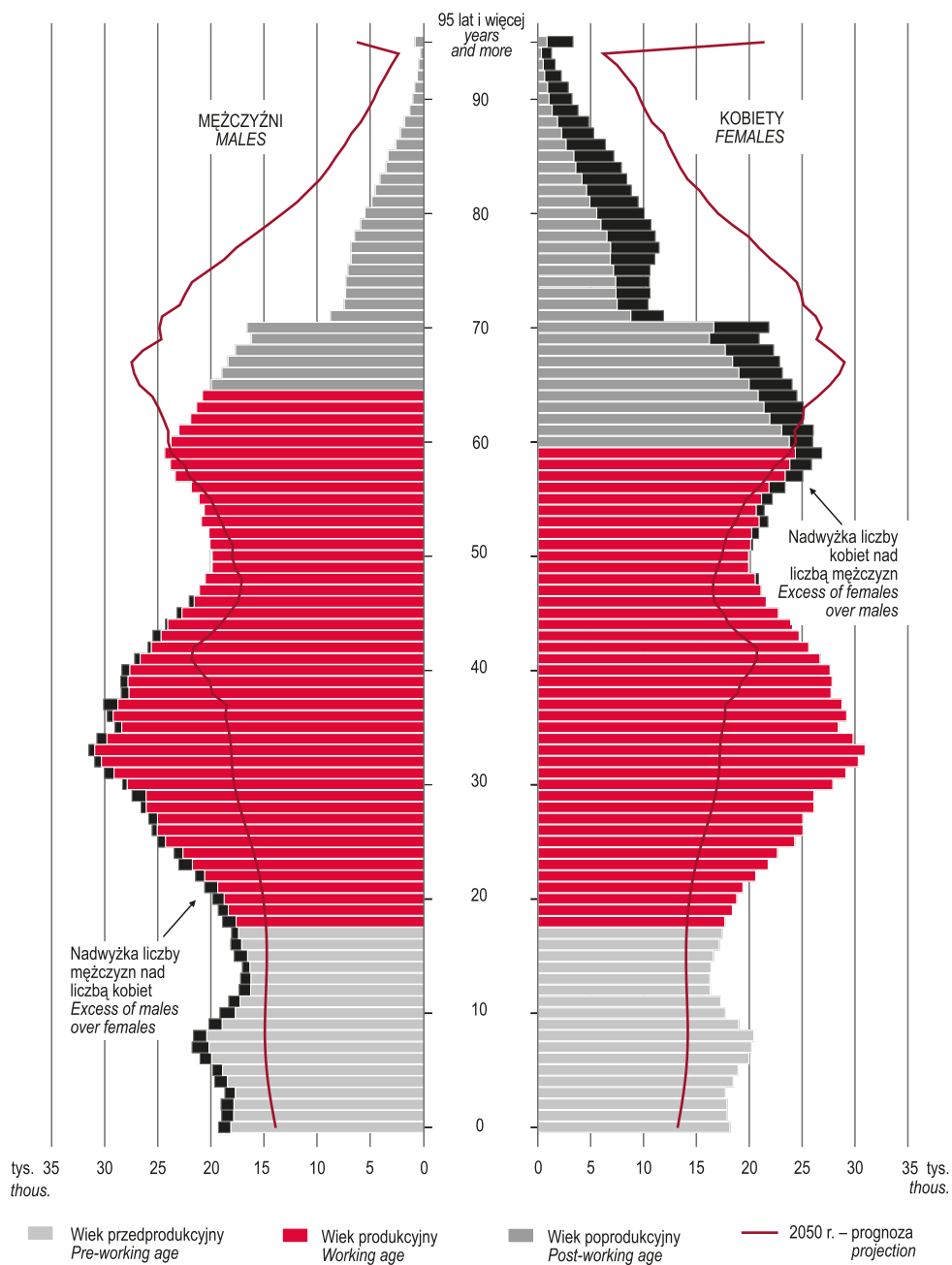
^a Wiejskie i miejsko-wiejskie. ^b Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1, pkt 1) na str. 84.

^a Rural and urban-rural gminas. ^b Based on balances; see general notes, item 1, point 1) on page 84.

TABL. 6 (47). **MEDIANA WIEKU (wiek środkowy) LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI**
MEDIAN AGE OF POPULATION BY SEX

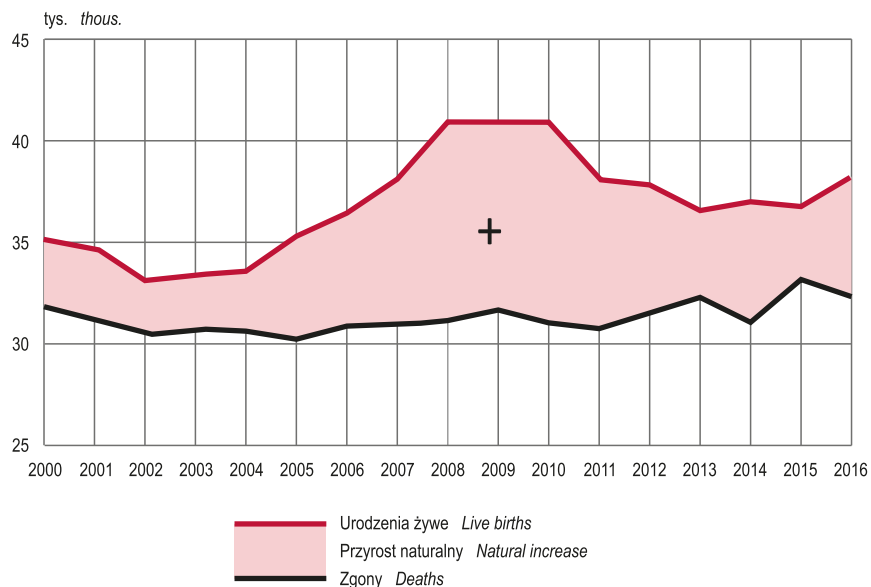
WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM	35,1	36,7	38,6	39,0	TOTAL
mężczyźni.....	33,4	35,1	37,1	37,5	males
kobiety.....	37,1	38,3	40,1	40,5	females
Miasta.....	36,6	38,1	40,1	40,5	Urban areas
mężczyźni.....	34,2	36,1	38,2	38,6	males
kobiety.....	39,1	40,4	42,2	42,6	females
Wieś.....	33,4	34,9	36,8	37,1	Rural areas
mężczyźni.....	32,3	34,0	35,9	36,2	males
kobiety.....	34,5	35,9	37,7	38,1	females

LUDNOŚĆ^a WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2016 R. ORAZ PROGNOZA NA 2050 R.
POPULATION^a BY SEX AND AGE IN 2016 AND POPULATION PROJECTION FOR 2050

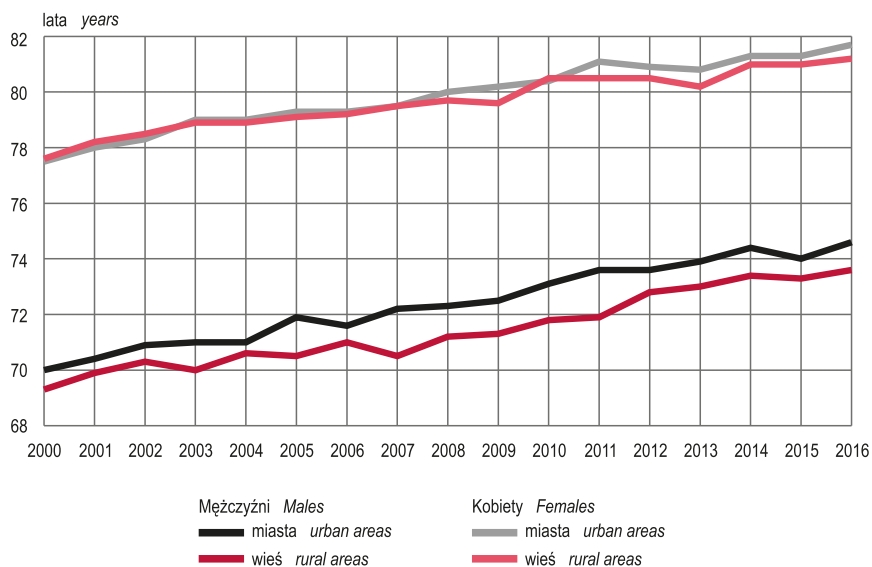

^a Stan w dniu 31 XII.
^a As of 31 XII.

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI VITAL STATISTICS

PRZECIĘTNA LICZBA LAT DALSZEGO TRWANIA ŻYCIA DLA OSÓB W WIEKU 0 LAT LIFE EXPECTANCY AT 0 AGE

TABL. 7 (48). RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Mażeństwa Marriages		Separacje Separations	Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase
		ogółem total	w tym wyznani- we ^a of which religious ^a				ogółem total	w tym niemowląt of which infants	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM..... TOTAL	2005	18950	14234	835	4601	35299	30234	207	5065
	2010	21191	14924	198	4926	40909	31037	180	9872
	2015	17633	11363	148	5877	36760	33169	164	3591
	2016	18529	11957	140	6082	38237	32327	158	5910
Miasta..... Urban areas	2005	10616	7516	529	3485	18996	17166	112	1830
	2010	11641	7732	132	3555	21715	17908	85	3807
	2015	9487	5642	102	3942	19053	19222	99	-169
	2016	10095	5984	92	4102	19982	18643	87	1339
Wieś..... Rural areas	2005	8334	6718	306	1116	16303	13068	95	3235
	2010	9550	7192	66	1371	19194	13129	95	6065
	2015	8146	5721	46	1935	17707	13947	65	3760
	2016	8434	5973	48	1980	18255	13684	71	4571
NA 1000 LUDNOŚCI ^b PER 1000 POPULATION ^b									
OGÓŁEM..... TOTAL	2005	5,6	4,2	24,8	1,4	10,5	9,0	5,9	1,5
	2010	6,2	4,3	5,8	1,4	11,9	9,0	4,4	2,9
	2015	5,1	3,3	4,3	1,7	10,6	9,5	4,5	1,0
	2016	5,3	3,4	4,0	1,7	11,0	9,3	4,1	1,7
Miasta..... Urban areas	2005	5,5	3,9	27,6	1,8	9,9	9,0	5,9	1,0
	2010	6,0	4,0	6,8	1,8	11,3	9,3	3,9	2,0
	2015	5,0	3,0	5,3	2,1	10,0	10,1	5,2	-0,1
	2016	5,3	3,1	4,8	2,2	10,5	9,8	4,4	0,7
Wieś..... Rural areas	2005	5,7	4,6	21,1	0,8	11,2	9,0	5,8	2,2
	2010	6,3	4,8	4,4	0,9	12,7	8,7	4,9	4,0
	2015	5,2	3,7	2,9	1,2	11,3	8,9	3,7	2,4
	2016	5,4	3,8	3,1	1,3	11,6	8,7	3,9	2,9

^a Ze skutkami cywilnymi. ^b W przypadku: separacji – na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt – na 1000 urodzeń żywych.^a With civil law consequences. ^b In case of: separations – data are presented per 100 thous. population; infant deaths – per 1000 live births.

a Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały osób pozostających w stanie małżeńskim.
a After considering net internal and international migration for permanent residence of married persons.

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem <i>Total</i>	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej <i>under 20 years</i>	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej <i>and more</i>
O G Ł Ę M..... GRAND TOTAL	18529	282	5042	7463	2971	1173	966	395	237
19 lat i mniej <i>Under 20 years</i>	43	29	12	2	—	—	—	—	—
20–24.....	2566	166	1916	430	41	9	4	—	—
25–29.....	7600	70	2547	4395	502	72	14	—	—
30–34.....	4400	12	481	2130	1472	255	49	1	—
35–39.....	1709	5	68	385	689	431	122	9	—
40–49.....	1253	—	17	112	235	349	488	45	7
50–59.....	542	—	1	8	28	48	232	192	33
60 lat i więcej <i>and more</i>	416	—	—	1	4	9	57	148	197

TABL. 9 (50). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2016 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW (cd.)**
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2016 (cont.)

MEŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem <i>Total</i>	Kobiety w wieku <i>Females at age</i>							
		19 lat i mniej <i>under 20 years</i>	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej <i>and more</i>
OGÓŁEM (dok.) <i>TOTAL (cont.)</i>									
W tym małżeństwa wyzna- niowe ^a	11957	117	3755	5686	1698	419	157	66	59
Of which church or reli- gious marriages ^a									
19 lat i mniej	12	10	2	–	–	–	–	–	–
Under 20 years									
20–24.....	1802	74	1376	324	25	3	–	–	–
25–29.....	5948	26	2016	3561	318	24	3	–	–
30–34.....	2957	5	324	1566	952	103	7	–	–
35–39.....	767	2	32	202	329	177	23	2	–
40–49.....	299	–	4	32	67	104	84	8	–
50–59.....	76	–	1	1	7	6	29	28	4
60 lat i więcej	96	–	–	–	–	2	11	28	55
and more									
MIASTA <i>URBAN AREAS</i>									
RAZEM	10095	105	2149	4159	1851	742	634	273	182
TOTAL									
19 lat i mniej	15	13	2	–	–	–	–	–	–
Under 20 years									
20–24.....	1044	46	760	207	21	6	4	–	–
25–29.....	3875	36	1113	2396	282	39	9	–	–
30–34.....	2622	5	224	1245	943	174	30	1	–
35–39.....	1100	5	43	235	455	275	79	8	–
40–49.....	770	–	7	69	130	215	315	28	6
50–59.....	365	–	–	6	18	26	159	132	24
60 lat i więcej	304	–	–	1	2	7	38	104	152
and more									
W tym małżeństwa wyzna- niowe ^a	5984	28	1501	3038	1000	249	88	35	45
Of which church or reli- gious marriages ^a									
19 lat i mniej	3	3	–	–	–	–	–	–	–
Under 20 years									
20–24.....	696	13	518	148	15	2	–	–	–
25–29.....	2895	8	826	1871	176	12	2	–	–
30–34.....	1669	2	137	875	582	69	4	–	–
35–39.....	458	2	19	121	196	104	14	2	–
40–49.....	155	–	1	23	27	56	42	6	–
50–59.....	43	–	–	–	4	4	18	14	3
60 lat i więcej	65	–	–	–	–	2	8	13	42
and more									

^a Ze skutkami cywilnymi.

^a With civil law consequences.

TABL. 9 (50). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2016 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW (dok.)**
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2016 (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem <i>Total</i>	Kobiety w wieku <i>Females at age</i>							
		19 lat i mniej <i>under 20 years</i>	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej <i>and more</i>
WIEŚ <i>RURAL AREAS</i>									
RAZEM TOTAL	8434	177	2893	3304	1120	431	332	122	55
19 lat i mniej <i>Under 20 years</i>	28	16	10	2	–	–	–	–	–
20–24.....	1522	120	1156	223	20	3	–	–	–
25–29.....	3725	34	1434	1999	220	33	5	–	–
30–34.....	1778	7	257	885	529	81	19	–	–
35–39.....	609	–	25	150	234	156	43	1	–
40–49.....	483	–	10	43	105	134	173	17	1
50–59.....	177	–	1	2	10	22	73	60	9
60 lat i więcej <i>and more</i>	112	–	–	–	2	2	19	44	45
W tym małżeństwa wyzna- niowe^a Of which church or reli- gious marriages^a	5973	89	2254	2648	698	170	69	31	14
19 lat i mniej <i>Under 20 years</i>	9	7	2	–	–	–	–	–	–
20–24.....	1106	61	858	176	10	1	–	–	–
25–29.....	3053	18	1190	1690	142	12	1	–	–
30–34.....	1288	3	187	691	370	34	3	–	–
35–39.....	309	–	13	81	133	73	9	–	–
40–49.....	144	–	3	9	40	48	42	2	–
50–59.....	33	–	1	1	3	2	11	14	1
60 lat i więcej <i>and more</i>	31	–	–	–	–	–	3	15	13

^a Ze skutkami cywilnymi.^a With civil law consequences.
 TABL. 10 (51). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2016 R. WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW**
MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2016

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŹN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem <i>Total</i>	Poprzedni stan cywilny kobiet <i>Previous marital status of females</i>		
		panny <i>single</i>	wdowy <i>widows</i>	rozwiedzione <i>divorced</i>
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM..... GRAND TOTAL	18529	16134	333	2062
Kawalerowie Single	16087	15075	77	935
Wdowcy Widowers	288	67	108	113
Rozwiedzeni Divorced	2154	992	148	1014

TABL. 10 (51). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2016 R. WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW (dok.)**
MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2016 (cont.)

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYZN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem <i>Total</i>	Poprzedni stan cywilny kobiet <i>Previous marital status of females</i>		
		panny <i>single</i>	wdowy <i>widows</i>	rozwiedzione <i>divorced</i>
MIASTA <i>URBAN AREAS</i>				
RAZEM TOTAL	10095	8545	209	1341
Kawalerowie Single	8450	7855	39	556
Wdowcy Widowers	198	46	73	79
Rozwiedzeni Divorced	1447	644	97	706
WIEŚ <i>RURAL AREAS</i>				
RAZEM TOTAL	8434	7589	124	721
Kawalerowie Single	7637	7220	38	379
Wdowcy Widowers	90	21	35	34
Rozwiedzeni Divorced	707	348	51	308

TABL. 11 (52). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE^a**
CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES^a

LATA YEARS		Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS				
OGÓŁEM	2005	14234	7516	6718
TOTAL	2010	14924	7732	7192
	2015	11363	5642	5721
	2016	11957	5984	5973
Kościół Katolicki		11917	5960	5957
Kościół Zielonoświątkowy		11	9	2
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny		8	6	2
Kościół Chrześcijan Baptystów		6	4	2
Kościół Ewangelicko -Augsburski		4	2	2
Kościół Polskokatolicki		4	–	4
Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich		3	1	2
Kościół Ewangelicko-Metodystyczny		2	2	–
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego		1	–	1
Kościół Ewangelicko-Reformowany		1	–	1

^a Ze skutkami cywilnymi.

^a With civil law consequences.

TOTAL

PRAN ABRA

RAI AF

TABL. 13 (54). **ROZWODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNIICH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE**
DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ł Ę M.....	4601	4926	5877	6082	TOTAL
rozwoły małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	1387	1865	2262	2367	Marriages without children
Z dziećmi	3214	3061	3615	3715	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	1831	1904	2160	2215	1
2	996	947	1225	1252	2
3	271	168	182	207	3
4 i więcej	116	42	48	41	4 and more
Miasta	3485	3555	3942	4102	Urban areas
rozwoły małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	1124	1416	1594	1659	Marriages without children
Z dziećmi	2361	2139	2348	2443	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	1392	1346	1466	1500	1
2	741	679	766	806	2
3	167	92	93	117	3
4 i więcej	61	22	23	20	4 and more
Wieś	1116	1371	1935	1980	Rural areas
rozwoły małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	263	449	668	708	Marriages without children
Z dziećmi	853	922	1267	1272	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	439	558	694	715	1
2	255	268	459	446	2
3	104	76	89	90	3
4 i więcej	55	20	25	21	4 and more

^a Poniżej 18 lat.

^a Below the age of 18.

TABL. 14 (55). **URODZENIA**
BIRTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015 ^a	2016 ^a			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe.....	35299	40909	36760	38237	19982	18255	Live births
chłopcy.....	18250	21034	18927	19713	10358	9355	males
dziewczęta	17049	19875	17833	18524	9624	8900	females
Małżeńskie.....	28947	32024	27085	27694	13870	13824	Legitimate
chłopcy.....	15024	16512	13959	14227	7197	7030	males
dziewczęta	13923	15512	13126	13467	6673	6794	females
Pozamałżeńskie	6352	8885	9675	10543	6112	4431	Illegitimate
chłopcy.....	3226	4522	4968	5486	3161	2325	males
dziewczęta	3126	4363	4707	5057	2951	2106	females
Urodzenia martwe.....	146	173	117	128	62	66	Live still births
Chłopcy.....	84	90	.	.	.	.	Males
Dziewczęta	62	83	.	.	.	.	Females

^a Dane w zakresie urodzeń martwych oraz podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie zostały oszacowane, patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 85.

^a Data on stillbirths and on births divided into legitimate and illegitimate were estimated, see general notes, items 6 on page 85.

TABL. 15 (56). URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a ORAZ WIEKU MATKI
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem <i>Total</i>	Kolejność urodzenia dziecka u matki <i>Birth order</i>					
		1	2	3	4	5	6 i dalsze <i>and over</i>
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH <i>IN ABSOLUTE NUMBERS</i>							
OGÓŁEM..... 2005	35299	18107	11609	3553	1170	471	389
TOTAL..... 2010	40909	21012	14409	3842	1012	359	274
..... 2015	36760	17308	14210	3784	941	292	190
2016	38237	17799	14804	4082	998	340	212
19 lat i mniej <i>Under 20 years</i>	1071	970	93	6	1	1	–
20–24.....	5877	4209	1417	207	33	6	4
25–29.....	13071	7150	4795	877	172	60	17
30–34.....	12396	4136	6125	1627	352	95	60
35–39.....	4935	1159	2146	1103	327	119	81
40–44.....	860	167	224	256	106	59	48
45 lat i więcej <i>and more</i>	27	8	4	6	7	–	2
W ODSETKACH <i>IN PERCENT</i>							
OGÓŁEM..... 2005	100,0	51,3	32,9	10,1	3,3	1,3	1,1
TOTAL..... 2010	100,0	51,4	35,2	9,4	2,5	0,9	0,7
..... 2015	100,0	47,1	38,7	10,3	2,6	0,8	0,5
2016	100,0	46,5	38,7	10,7	2,6	0,9	0,6
19 lat i mniej <i>Under 20 years</i>	100,0	90,6	8,7	0,6	0,1	0,1	–
20–24.....	100,0	71,6	24,1	3,5	0,6	0,1	0,1
25–29.....	100,0	54,7	36,7	6,7	1,3	0,5	0,1
30–34.....	100,0	33,4	49,4	13,1	2,8	0,8	0,5
35–39.....	100,0	23,5	43,5	22,4	6,6	2,4	1,6
40–44.....	100,0	19,4	26,0	29,8	12,3	6,9	5,6
45 lat i więcej <i>and more</i>	100,0	29,6	14,8	22,2	25,9	–	7,4

^a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.^a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.TABL. 16 (57). PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2015	2016		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku: Fertility – live births per 1000 women aged:						
15–49 ^{ab} lat.....	39,7	47,0	43,3	45,3	43,9	46,9
15–19 ^a	13,6	15,7	12,2	12,1	12,0	12,2
20–24	63,5	63,7	52,8	55,5	50,1	60,7
25–29	98,1	104,2	97,2	101,8	95,1	109,7
30–34	60,9	77,0	79,5	83,6	82,4	85,1
35–39	23,2	30,7	31,0	34,9	34,8	34,9
40–44	4,8	6,3	5,9	6,8	7,2	6,3
45–49 ^b lat	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3
Współczynniki: Rates:						
Dzietności ogólnej	1,316	1,478	1,384	1,466	1,398	1,541
Total fertility						
Reprodukcji brutto	0,636	0,718	0,671	0,710	0,673	0,751
Gross reproduction						
Dynamiki demograficznej	1,168	1,318	1,108	1,183	1,072	1,334
Demographic dynamics						

^a, ^b Łącznie z urodzeniami z matek w wieku: ^a – poniżej 15 lat, ^b – 50 lat i więcej.^a, ^b Including births from mothers aged: ^a – below 15, ^b – 50 and more.

TABL. 17 (58). ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Z liczby ogółem Of grand total number					
				miasta urban areas			wieś rural areas		
				razem total	mężczyźni males	kobiety females	razem total	mężczyźni males	kobiety females

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH

IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM 2005	30234	15855	14379	17166	8776	8390	13068	7079	5989
TOTAL 2010	31037	16307	14730	17908	9148	8760	13129	7159	5970
..... 2015	33169	17111	16058	19222	9663	9559	13947	7448	6499
2016	32327	16820	15507	18643	9498	9145	13684	7322	6362
0 lat.....	158	91	67	87	47	40	71	44	27
1– 4 lata.....	33	17	16	17	6	11	16	11	5
5– 9.....	21	14	7	6	2	4	15	12	3
10–14.....	25	14	11	13	8	5	12	6	6
15–19.....	59	38	21	31	17	14	28	21	7
20–24.....	104	84	20	57	45	12	47	39	8
25–29.....	149	114	35	72	56	16	77	58	19
30–34.....	255	201	54	145	114	31	110	87	23
35–39.....	317	236	81	164	115	49	153	121	32
40–44.....	425	294	131	225	150	75	200	144	56
45–49.....	665	494	171	348	271	77	317	223	94
50–54.....	1151	802	349	599	400	199	552	402	150
55–59.....	2163	1484	679	1221	809	412	942	675	267
60–64.....	3105	2094	1011	1786	1156	630	1319	938	381
65–69.....	3897	2462	1435	2364	1458	906	1533	1004	529
70–74.....	2985	1819	1166	1805	1076	729	1180	743	437
75–79.....	3724	1950	1774	2173	1100	1073	1551	850	701
80–84.....	4674	2061	2613	2629	1174	1455	2045	887	1158
85 lat i więcej and more.....	8417	2551	5866	4901	1494	3407	3516	1057	2459

NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU

PER 100 THOUS. POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP

OGÓŁEM 2005	899	971	830	897	964	836	901	980	823
TOTAL 2010	902	974	833	929	996	867	868	947	789
..... 2015	955	1012	900	1006	1062	955	893	954	831
2016	930	994	868	978	1047	916	871	933	809
0 lat ^a	413	462	362	435	454	416	389	470	303
1– 4 lata.....	22	22	22	22	15	29	22	29	14
5– 9.....	10	13	7	6	4	8	15	23	6
10–14.....	15	16	13	16	19	12	14	13	14
15–19.....	32	41	24	35	38	32	30	43	15
20–24.....	48	76	19	54	83	23	42	68	15
25–29.....	57	86	27	52	80	23	64	93	32
30–34.....	85	132	36	86	134	37	84	129	36
35–39.....	110	162	57	103	143	62	120	185	51
40–44.....	166	228	104	164	219	109	170	239	97
45–49.....	316	469	163	310	495	134	322	440	197
50–54.....	552	780	331	532	743	338	576	820	321
55–59.....	893	1272	541	887	1273	556	901	1271	519
60–64.....	1314	1902	801	1253	1823	797	1406	2010	808
65–69.....	1914	2709	1273	1874	2677	1264	1979	2757	1288
70–74.....	2871	4156	1937	2765	3987	1903	3051	4427	1996
75–79.....	4184	5816	3198	3970	5443	3107	4527	6384	3346
80–84.....	6969	9101	5882	6430	8464	5385	7813	10108	6655
85 lat i więcej and more.....	15358	17198	14675	14739	16439	14099	16312	18399	15553

^a Na 100 tys. urodzeń żywych.

^a Per 100 thous. live births.

TABL. 18 (59). ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN
DEATHS BY CAUSES

LATA PRZYCZYN ZGONÓW ^a		Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Z liczby ogółem Of total number		YEARS CAUSES OF DEATHS ^a
					miasta urban areas	wieś rural areas	
					na 100 tys. ludności per 100 thous. population		
O G Ó Ł E M.....	2005	899	971	830	897	901	TOTAL
	2010	902	974	833	929	868	
	2014	895	957	837	938	843	
	2015	955	1012	900	1006	893	
w tym:							of which:
Choroby zakaźne i pasożytnicze		3	3	3	3	3	Infectious and parasitic diseases
							of which tuberculosis and sequelae
w tym gruźlica i następstwa gruźlicy		1	1	0	0	1	of tuberculosis
Nowotwory		261	298	227	288	229	Neoplasms
w tym nowotwory złośliwe		245	282	211	271	213	of which malignant neoplasms
w tym:							of which:
nowotwór złośliwy żołądka		13	16	9	14	11	malignant neoplasm of stomach
nowotwór złośliwy trzustki		12	12	12	13	10	malignant neoplasm of pancreas
nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca		58	82	34	64	50	malignant neoplasm of trachea, bronchus and lung
nowotwór złośliwy sutka		16	0	32	20	13	malignant neoplasm of breast
							malignant neoplasm of cervix
nowotwór złośliwy szyjki macicy...		6	x	6	8	4	uteri
nowotwór złośliwy gruczołu krokowego.....		21	21	x	25	16	malignant neoplasm of prostate
białaczka		7	9	6	8	6	leukemia
Zaburzenia wydzielania wewnętrzne- go, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej		26	23	29	27	25	Endocrine, nutritional and metabolic diseases
w tym cukrzyca		26	22	29	27	25	of which diabetes mellitus
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania		8	14	2	8	7	Mental and behavioural disorders
Choroby układu nerwowego i narzą- dów zmysłów		14	13	14	14	12	Diseases of the nervous system and sense organs
Choroby układu krążenia		380	361	398	391	368	Diseases of the circulatory system
w tym:							of which:
choroba nadciśnieniowa		11	8	13	11	11	hypertensive diseases
choroba niedokrwienna serca		73	83	63	77	68	ischemic heart disease
							of which acute myocardial
w tym ostry zawał serca		39	46	32	43	34	infarction
choroby naczyń mózgowych		79	69	88	80	77	diseases of cerebrovascular
miażdżycza		52	36	66	51	53	atherosclerosis
Choroby układu oddechowego		63	70	55	65	60	Diseases of the respiratory system
Choroby układu trawiennego		31	37	26	37	24	Diseases of the digestive system
w tym zwłóknienie i marskość wątroby		5	6	4	6	4	of which fibrosis and cirrhosis of liver
Choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej		2	1	3	2	1	Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue
Choroby układu moczowo-płciowego		19	18	20	21	17	Diseases of the genitourinary system
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym		2	3	1	3	2	Conditions originating in the perinatal period
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ		3	3	3	3	3	Congenital malformations ^Δ
Objawy i stany niedokładnie określo- ne ^Δ		100	103	96	105	94	Symptoms and ill-defined conditions ^Δ
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny		42	63	23	39	46	Injuries and poisonings by external cause
w tym:							of which:
wypadki komunikacyjne		9	16	4	8	11	transport accidents
samobójstwa		12	22	3	10	15	intentional self-harm

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

TABL. 19 (60). ZGONY NIEMOWŁAT WEDŁUG PŁCI I WIEKU
INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Chłopcy Males	Dziew- częta Females	Z liczby ogółem Of grand total number					
				miasta urban areas			wieś rural areas		
				razem total	chłopcy males	dziewczęta females	razem total	chłopcy males	dziewczęta females
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM..... 2005	207	115	92	112	57	55	95	58	37
TOTAL..... 2010	180	98	82	85	41	44	95	57	38
..... 2015	164	100	64	99	66	33	65	34	31
2016	158	91	67	87	47	40	71	44	27
0–27 dni 0–27 days.....	97	58	39	58	32	26	39	26	13
0– 6.....	67	38	29	40	20	20	27	18	9
w tym 0 ^a of which 0 ^a	37	20	17	25	12	13	12	8	4
7–13.....	17	10	7	10	6	4	7	4	3
14–20.....	6	4	2	4	3	1	2	1	1
21–27.....	7	6	1	4	3	1	3	3	–
28–29 dni 28–29 days.....	3	2	1	2	1	1	1	1	–
1 miesiąc 1 month.....	22	12	10	14	6	8	8	6	2
2.....	11	7	4	7	5	2	4	2	2
3.....	8	5	3	1	–	1	7	5	2
4.....	6	4	2	2	2	–	4	2	2
5.....	3	2	1	2	1	1	1	1	–
6.....	2	–	2	–	–	–	2	–	2
7.....	1	1	–	–	–	–	1	1	–
8.....	1	–	1	–	–	–	1	–	1
9.....	–	–	–	–	–	–	–	–	–
10.....	3	–	3	1	–	1	2	–	2
11 miesięcy 11 months.....	1	–	1	–	–	–	1	–	–

NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH DANEJ PŁCI
PER 100 THOUS. OF LIVE BIRTHS OF GIVEN SEX

OGÓŁEM 2005	586	630	540	590	579	601	583	690	468
TOTAL 2010	440	466	413	391	368	417	495	577	408
..... 2015	446	528	359	520	678	354	367	370	364
2016	413	462	362	435	454	416	389	470	303
0–27 dni 0–27 days.....	254	294	211	290	309	270	214	278	146
0– 6.....	175	193	157	200	193	208	148	192	101
w tym 0 ^a of which 0 ^a	97	101	92	125	116	135	66	86	45
7–13.....	44	51	38	50	58	42	38	43	34
14–20.....	16	20	11	20	29	10	11	11	11
21–27.....	18	30	5	20	29	10	16	32	–
28–29 dni 28–29 days.....	8	10	5	10	10	10	5	11	–
1 miesiąc 1 month.....	58	61	54	70	58	83	44	64	22
2.....	29	36	22	35	48	21	22	21	22
3.....	21	25	16	5	–	10	38	53	22
4.....	16	20	11	10	19	–	22	21	22
5.....	8	10	5	10	10	10	5	11	–
6.....	5	–	11	–	–	–	11	–	22
7.....	3	5	–	–	–	–	5	11	–
8.....	3	–	5	–	–	–	5	–	11
9.....	–	–	–	–	–	–	–	–	–
10.....	8	–	16	5	–	10	11	–	22
11 miesięcy 11 months.....	3	–	5	–	–	–	5	–	11

a Przez 0 dni określa się wiek żywo urodzonego noworodka, który nie przeżył 24 godzin.

a 0 day indicates the age of new live born infant, who did not survive 24 hours.

TABL. 20 (61). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PRZYCZYN
INFANT DEATHS BY CAUSES

LATA PRZYCZYNY ZGONÓW ^a	Ogółem <i>Total</i>		Chłopcy <i>Males</i>	Dziew- częta <i>Females</i>	Z liczby ogółem <i>Of total number</i>		YEARS CAUSES OF DEATHS ^a		
	w liczbach bez- względ- nych <i>in absolute numbers</i>	na 100 tys. urodzeń żywych <i>per 100 thous. live births</i>			miasta urban areas	wieś rural areas			
OGÓŁEM..... 2005	207	586	630	540	590	583	TOTAL		
2010	180	440	466	413	391	495			
2014	160	432	486	375	400	466			
2015	164	446	528	359	520	367			
w tym:							<i>of which:</i>		
Choroby układu nerwowego, narzą- dów zmysłów i układu krążenia.....	1	3	5	–	5	–	<i>Diseases of the nervous system and sense organs and the circulatory system</i>		
Choroby układu oddechowego.....	2	5	5	6	5	6	<i>Diseases of the respiratory system</i>		
w tym zapalenie płuc.....	2	5	5	6	5	6	<i>of which pneumonia</i>		
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym.....	79	215	301	123	262	164	<i>Conditions originating in the perinatal period</i>		
w tym:							<i>of which:</i>		
zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu.....	64	174	254	90	215	130	<i>disorders related to length of gestation and fetal growth</i>		
zespół zaburzeń oddychania noworodka i inne stany układu oddechowego.....	9	24	21	28	37	11	<i>respiratory disorders specific to the perinatal period</i>		
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ	67	182	169	196	205	158	<i>Congenital anomalies ^Δ</i>		
w tym:							<i>of which:</i>		
wrodzone wady rozwojowe układu nerwowego.....	8	22	–	45	10	34	<i>congenital malformations of the nervous system</i>		
wrodzone wady serca.....	18	49	32	67	58	40	<i>congenital malformations of heart</i>		
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny.....	5	14	11	17	16	11	<i>Injuries and poisonings by external cause</i>		

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

TABL. 21 (62). **ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ**
SUICIDES^a REGISTERED BY POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM	574	549	TOTAL
w tym dokonane.....	400	394	of which committed
Miasta.....	316	304	Urban areas
Wieś.....	258	245	Rural areas
Wiek samobójców:			Age of suicidal persons:
12 lat i mniej.....	1	–	12 and less
13–18.....	17	24	13–18
19–24.....	57	43	19–24
25–29.....	48	46	25–29
30–49.....	206	210	30–49
50–69.....	219	179	50–69
70 lat i więcej.....	26	44	70 and more

^a Usiłowane i dokonane; w podziale według wieku nie uwzględniono samobójców o nieustalonym wieku.

Źródło: dane Krajowego Systemu Informacji Policji (KSIP) wygenerowane w dniu 13.06.2017 r.

^a Attempted and committed; data by age of suicidal persons exclude cases for which age is unknown.

Source: data of the National Police Information System (KSIP) generated on 13.06.2017.

TABL. 22 (63). **PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA**
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified				
		0	15	30	45	60
MĘŻCZYŹNI MALES						
OGÓŁEM	2005	71,32	56,96	42,61	28,97	17,56
TOTAL	2010	72,52	58,00	43,63	29,81	18,08
	2015	73,73	59,31	44,89	30,88	18,86
	2016	74,16	59,67	45,18	31,17	19,11
Miasta.....		74,58	60,03	45,56	31,52	19,47
Urban areas						
Wieś.....		73,57	59,12	44,62	30,64	18,55
Rural areas						
KOBIETY FEMALES						
OGÓŁEM	2005	79,20	64,84	50,08	35,69	22,50
TOTAL	2010	80,47	65,94	51,15	36,66	23,17
	2015	81,19	66,61	51,79	37,19	23,73
	2016	81,54	66,98	52,18	37,59	24,08
Miasta.....		81,65	67,16	52,39	37,82	24,31
Urban areas						
Wieś.....		81,24	66,60	51,78	37,17	23,65
Rural areas						

TABL. 23 (64). **PROGNOZA LUDNOŚCI** ^a
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
O G Ł Ę M w tys.	3490,4	3490,4	3470,9	3434,7	3389,0	3339,6	3287,9	T O T A L in thous.
W wieku przedprodukcyjnym	660,6	644,8	593,2	560,8	534,7	521,5	514,7	Pre-working age
mężczyźni	340,3	331,9	305,4	288,7	275,3	268,5	265,0	males
kobiety.....	320,4	312,8	287,8	272,1	259,4	253,0	249,7	females
Miasta	322,8	308,2	274,8	252,5	235,0	225,0	218,3	Urban areas
mężczyźni	165,9	158,4	141,3	129,8	120,8	115,6	112,2	males
kobiety.....	156,8	149,7	133,5	122,7	114,2	109,3	106,1	females
Wieś.....	337,9	336,6	318,4	308,4	299,7	296,5	296,4	Rural areas
mężczyźni	174,3	173,5	164,1	158,9	154,4	152,8	152,8	males
kobiety.....	163,5	163,1	154,3	149,4	145,2	143,7	143,6	females
W wieku produkcyjnym.....	2093,4	2037,3	2027,4	1975,2	1883,1	1757,4	1633,8	Working age
mężczyźni	1109,6	1075,2	1072,1	1057,6	1021,6	964,1	896,0	males
kobiety.....	983,9	962,1	955,3	917,6	861,5	793,3	737,8	females
Miasta	1101,5	1044,5	1017,0	969,3	899,7	812,8	731,0	Urban areas
mężczyźni	577,5	545,4	532,7	515,1	485,8	444,7	399,4	males
kobiety.....	524,0	499,1	484,3	454,3	413,9	368,0	331,5	females
Wieś.....	991,9	992,8	1010,4	1005,9	983,4	944,6	902,9	Rural areas
mężczyźni	532,1	529,8	539,4	542,5	535,8	519,3	496,6	males
kobiety.....	459,9	463,0	471,1	463,4	447,6	425,3	406,3	females
W wieku poprodukcyjnym	736,3	808,3	850,3	898,6	971,2	1060,8	1139,4	Post-working age
mężczyźni	248,9	291,8	311,5	325,1	354,3	398,8	450,3	males
kobiety.....	487,4	516,6	538,8	573,5	616,9	661,9	689,1	females
Miasta	448,9	479,7	490,0	502,1	527,8	563,0	590,3	Urban areas
mężczyźni	148,0	167,9	173,3	175,2	186,0	205,8	228,8	males
kobiety.....	300,9	311,7	316,7	326,9	341,8	357,2	361,6	females
Wieś.....	287,4	328,7	360,3	396,5	443,4	497,8	549,1	Rural areas
mężczyźni	100,9	123,8	138,2	149,9	168,3	193,0	221,5	males
kobiety.....	186,5	204,8	222,1	246,6	275,1	304,8	327,6	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIE- PRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUK- CYJNYM	66,7	71,3	71,2	73,9	80,0	90,0	101,2	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni.....	53,1	58,0	57,5	58,0	61,6	69,2	79,8	Males
Kobiety.....	82,1	86,2	86,5	92,1	101,7	115,3	127,2	Females

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 87.

^a See general notes, item 8 on page 87.

TABL. 24 (65). PROGNOZA GOSPODARSTW DOMOWYCH

Stan w dniu 31 XII
HOUSEHOLDS PROJECTION
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
GOSPODARSTWA DOMOWE w tys. HOUSEHOLDS in thous.								
OGÓŁEM	1228,9	1288,6	1331,1	1302,9	1257,3	1234,9	1227,0	TOTAL
Miasta.....	764,3	793,3	802,2	769,8	720,7	691,7	678,8	Urban areas
Wieś.....	464,5	495,3	528,9	533,1	536,6	543,3	548,2	Rural areas
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWIE DOMOWYM AVERAGE NUMBER OF PERSONS IN HOSEHOLD								
OGÓŁEM	2,84	2,72	2,63	2,68	2,76	2,79	2,80	TOTAL
Miasta.....	2,44	2,32	2,24	2,27	2,36	2,39	2,37	Urban areas
Wieś.....	3,48	3,36	3,23	3,26	3,29	3,30	3,33	Rural areas

TABL. 25 (66). MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY

INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE

INTERNET AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE										
WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Napływ ^a Inflow ^a				Odpływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration
		ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę to abroad	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM.....	2005	43213	26378	16479	356	40912	19256	21078	578	2301
TOTAL	2010	43024	25651	16712	661	41751	17999	22658	1094	1273
	2015	40347	23504	16843	.	39140	17236	21904	.	-101 ^c
	2016	40636	22946	16869	821	39577	16928	21904	745	1059
Miasta.....	2005	20946	11215	9450	281	24709	9923	14302	484	-3763
Urban areas	2010	19186	9422	9278	486	25096	8746	15428	922	-5910
	2015	17457	8308	9149	.	22169	7849	14320	.	-5643 ^c
	2016	17402	7758	9085	559	22495	7651	14335	509	-5093
Wieś.....	2005	22267	15163	7029	75	16203	9333	6776	94	6064
Rural areas	2010	23838	16229	7434	175	16655	9253	7230	172	7183
	2015	22890	15196	7694	.	16971	9387	7584	.	5542 ^c
	2016	23234	15188	7784	262	17082	9277	7569	236	6152

NA 1000 LUDNOŚCI
PER 1000 POPULATION

OGÓŁEM	2005	12,8	7,8	4,9	0,1	12,2	5,7	6,3	0,2	0,7
TOTAL	2010	12,5	7,5	4,9	0,2	12,1	5,2	6,6	0,3	0,4
	2015	11,6	6,8	4,8	.	11,3	5,0	6,3	.	-0,0 ^c
	2016	11,7	6,6	4,9	0,2	11,4	4,9	6,3	0,2	0,3
Miasta.....	2005	10,9	5,9	4,9	0,1	12,9	5,2	7,5	0,3	-2,0
Urban areas	2010	9,9	4,9	4,8	0,3	13,0	4,5	8,0	0,5	-3,1
	2015	9,1	4,3	4,8	.	11,6	4,1	7,5	.	-3,0 ^c
	2016	9,1	4,1	4,8	0,3	11,8	4,0	7,5	0,3	-2,7
Wieś.....	2005	15,4	10,5	4,8	0,1	11,2	6,4	4,7	0,1	4,2
Rural areas	2010	15,8	10,7	4,9	0,1	11,0	6,1	4,8	0,1	4,7
	2015	14,6	9,7	4,9	.	10,9	6,0	4,9	.	3,5 ^c
	2016	14,8	9,7	5,0	0,2	10,9	5,9	4,8	0,2	3,9

^a Zameldowania. ^b Wymeldowania. ^c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

^a Registrations. ^b Deregistrations. ^c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 26 (67). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odpyływ ^b Outflow ^b		
	ogółem total	z województwa wielkopolskiego from the Wielkopolskie Voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do województwa wielkopolskiego to the Wielkopolskie Voivodship	do innych województw to other voivodships

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
 IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM.....	2005	42857	33888	8969	40334	33888	6446
TOTAL	2010	42363	34120	8243	40657	34120	6537
	2015	40347	32810	7537	39140	32810	6330
	2016	39815	32649	7166	38832	32649	6183
Miasta.....	2005	20665	14566	6099	24225	20077	4148
Urban areas	2010	18700	13627	5073	24174	20083	4091
	2015	17457	12924	4533	22169	18296	3873
	2016	16843	12751	4092	21986	18162	3824
Wieś.....	2005	22192	19322	2870	16109	13811	2298
Rural areas	2010	23663	20493	3170	16483	14037	2446
	2015	22890	19886	3004	16971	14514	2457
	2016	22972	19898	3074	16846	14487	2359

NA 1000 LUDNOŚCI
 PER 1000 POPULATION

OGÓŁEM.....	2005	12,7	10,1	2,7	12,0	10,1	1,9
TOTAL	2010	12,3	9,9	2,4	11,8	9,9	1,9
	2015	11,6	9,4	2,2	11,3	9,4	1,8
	2016	11,4	9,4	2,1	11,2	9,4	1,8
Miasta.....	2005	10,8	7,6	3,2	12,7	10,5	2,2
Urban areas	2010	9,7	7,1	2,6	12,5	10,4	2,1
	2015	9,1	6,8	2,4	11,6	9,6	2,0
	2016	8,8	6,7	2,1	11,5	9,5	2,0
Wieś.....	2005	15,3	13,3	2,0	11,1	9,5	1,6
Rural areas	2010	15,6	13,5	2,1	10,9	9,3	1,6
	2015	14,6	12,7	1,9	10,9	9,3	1,6
	2016	14,6	12,7	2,0	10,7	9,2	1,5

^a Zameldowania. ^b Wymeldowania.
^a Registrations. ^b Deregistrations.

TABL. 27 (68). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

LATA YEARS WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS		Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
OGÓŁEM.....	2005	42857	20213	22644	40334	19045	21289	2523	1168	1355
TOTAL	2010	42363	19397	22966	40657	18667	21990	1706	730	976
	2015	40347	18992	21355	39140	18387	20753	1207	605	602
	2016	39815	18607	21208	38832	18159	20673	983	448	535
0– 4 lata.....		4204	2179	2025	4146	2142	2004	58	37	21
5– 9.....		2982	1582	1400	2976	1571	1405	6	11	-5
10–14.....		1772	906	866	1798	936	862	-26	-30	4
15–19.....		1372	640	732	1361	646	715	11	-6	17
20–24.....		2894	879	2015	2805	838	1967	89	41	48
25–29.....		6846	2756	4090	6466	2579	3887	380	177	203
30–34.....		6353	3081	3272	6133	2966	3167	220	115	105
35–39.....		4233	2139	2094	4158	2109	2049	75	30	45
40–44.....		2464	1363	1101	2421	1334	1087	43	29	14
45–49.....		1399	759	640	1407	748	659	-8	11	-19
50–54.....		1052	547	505	1024	533	491	28	14	14
55–59.....		1029	485	544	1035	504	531	-6	-19	13
60–64.....		1131	488	643	1093	483	610	38	5	33
65 lat i więcej..... and more		2084	803	1281	2009	770	1239	75	33	42

a Zameldowania. *b* Wymeldowania.

a Registrations. *b* Deregistrations.

TABL. 28 (69). **MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

LATA YEARS WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS		Imigranci Immigrants			Emigranci Emigrants			Saldo migracji Net migration		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
OGÓŁEM.....	2005	356	188	168	578	267	311	-222	-79	-143
TOTAL	2010	661	418	243	1094	470	624	-433	-52	-381
	2014	551	303	248	1859	889	970	-1308	-586	-722
	2016	821	446	375	745	380	365	76	66	10
0– 4 lata.....		380	195	185	32	18	14	348	177	171
5– 9.....		73	45	28	62	36	26	11	9	2
10–14.....		16	5	11	38	23	15	-22	-18	-4
15–19.....		11	8	3	64	48	16	-53	-40	-13
20–24.....		22	12	10	57	29	28	-35	-17	-18
25–29.....		55	30	25	94	37	57	-39	-7	-32
30–34.....		67	41	26	132	71	61	-65	-30	-35
35–39.....		46	26	20	92	42	50	-46	-16	-30
40–44.....		42	28	14	57	23	34	-15	5	-20
45–49.....		18	12	6	35	14	21	-17	-2	-15
50–54.....		23	11	12	20	7	13	3	4	-1
55–59.....		14	8	6	29	14	15	-15	-6	-9
60–64.....		19	11	8	18	10	8	1	1	0
65 lat i więcej..... and more		35	14	21	15	8	7	20	6	14

TABL. 29 (70). **REZYDENCI^a**
Stan w dniu 31 XII
USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.	3422,7	3451,0	3457,5	T O T A L in thous.
mężczyźni w tys.	1664,9	1679,3	1682,5	males in thous.
kobiety: w tysiącach	1757,8	1771,7	1775,0	females: in thousands
na 100 mężczyzn	105,6	105,5	105,5	per 100 males
Miasta: w tysiącach	1911,1	1891,2	1888,3	Urban areas: in thousands
w % ogółu ludności rezydującej	55,8	54,8	54,6	in % of total usual residence population
Wieś: w tysiącach	1511,6	1559,8	1569,2	Rural areas: in thousands
w % ogółu ludności rezydującej	44,2	45,2	45,4	in % of total usual residence population

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 2, pkt 2) na str. 84.

^a See general notes, item 2, point 2) on page 84.

TABL. 30 (71). **REZYDENCI^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. in thous.			
O G Ó Ł E M.....	3422,7	3451,0	3457,5	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym.....	681,1	661,9	663,7	Pre-working age
Miasta.....	340,2	329,1	330,1	Urban areas
mężczyźni.....	174,6	169,0	169,5	males
kobiety.....	165,6	160,1	160,6	females
Wieś.....	340,9	332,7	333,6	Rural areas
mężczyźni.....	175,9	171,9	172,2	males
kobiety.....	165,0	160,9	161,4	females
W wieku produkcyjnym.....	2215,2	2155,9	2139,0	Working age
w tym w wieku mobilnym.....	1395,8	1385,3	1375,2	of which of mobility age
Miasta.....	1248,3	1170,0	1153,0	Urban areas
mężczyźni.....	642,9	609,6	602,1	males
w tym w wieku mobilnym.....	387,1	374,0	369,3	of which of mobility age
kobiety.....	605,4	560,4	550,9	females
w tym w wieku mobilnym.....	384,4	368,9	364,1	of which of mobility age
Wieś.....	966,8	985,8	986,1	Rural areas
mężczyźni.....	516,6	528,0	528,6	males
w tym w wieku mobilnym.....	320,9	329,8	329,7	of which of mobility age
kobiety.....	450,2	457,8	457,5	females
w tym w wieku mobilnym.....	303,4	312,6	312,2	of which of mobility age
W wieku poprodukcyjnym.....	526,4	633,2	654,8	Post-working age
Miasta.....	322,6	392,0	405,3	Urban areas
mężczyźni.....	92,7	121,6	127,1	males
kobiety.....	229,9	270,4	278,1	females
Wieś.....	203,8	241,2	249,5	Rural areas
mężczyźni.....	62,2	79,2	83,0	males
kobiety.....	141,6	162,0	166,5	females

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 2, pkt 2) na str. 84.

^a See general notes, item 2, point 2) on page 84.

TABL. 31 (72). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE**
Stan w końcu roku
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS
End of the year

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2010	2015	2016	2010	2015	2016
	jednostki kościelne ^a church units ^a			duchowni clergy			wierni, wyznawcy adherents, faithful		
Kościół Katolicki Catholic Church									
Kościół Rzymskokatolicki ^b	950	960	961	2254	2247	2273	2877592 ^c	2851569 ^c	2850600 ^c
Kościół Grekokatolicki ^d	.	56	55	.	30	30	.	25000	25000
Starokatolickie Old Catholic									
Kościół Polskokatolicki ^e	3	3	2	3	3	2	2691	2565	2450
Kościół Starokatolicki Mariawitów ^e	–	– ^f	–	–	– ^f	–	–	7 ^f	5
Polski Narodowy Katolicki Kościół w RP	.	–	–	.	1	1	.	18	20
Prawosławie Orthodox									
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ^{eg}	12	12	13	16	16	16	27500	27500	27500
Protestantkie i tradycje protestanckiej Protestant and Protestant-tradition									
Kościół Ewangelicko-Augsburski ^{eh}	19 ⁱ	18	18	14 ⁱ	15	16	2883 ⁱ	2313	2309
Kościół Zielonoświątkowy	12	14	14	17	22	24	1043	1371	1387
Nowoapostolski Kościół w Polsce	6	6	6	5	11	11	658	685	692
Kościół Boży w Chrystusie	6	7	7	11	17	20	432	608	603
Kościół Chrześcijan Baptystów ^e	7	8	15 ^k	6	37	13 ^k	482	494	827 ^k
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	7	7	7	4	4	3	491	538	490
Chrześcijański Kościół Głosicieli Dobrej Nowiny	– ^l	.	.	2 ^l	.	.	500 ^l	.	.
Kościół Ewangelicko-Metodystyczny ^e	2	2	2	3	3	3	312	312	318
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	10	9 ^f	9	73	65 ^f	65	293	277 ^f	275
Zbór Ewangeliczny „Agape”	4 ^l	4 ^f	.	16 ^l	16 ^f	.	193 ^l	193 ^f	.
Kościół Ewangelicznych Chrześcijan ..	2	2 ^f	2	4	5 ^f	5	104	166 ^f	199
Kościół Ewangelicko-Reformowany ^e ..	1	1	1	–	1	1	170	160	160
Stowarzyszenie Zborów Chrześcijan...	–	1	1	–	–	–	82	90	95
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	2	4	4	8	16	18	65	89	89
Kościół Chrześcijański ARKA w Poznaniu	1	1 ^l	.	3	3 ^l	.	76	103 ^l	.
Kościół „Chrystus dla Wszystkich”	1 ^m	.	.	5 ^m	.	.	67 ^m	.	.
Kościół Wolnych Chrześcijan	3	2	2	3	3	3	47	63	71
Ewangeliczny Związek Braterski	6	6	2	3	3	2	70	40	30
Kościół Chrześcijan Wiary Ewan- gelicznej	1	2	2	1	2	2	10	35	35
Kościół Chrystusowy w RP ⁿ	1 ^l	1 ^o	.	1 ^l	1 ^o	.	28 ^l	18 ^o	.

^a Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. ^b Dane dotyczą diecezji: poznańskiej, kaliskiej i gnieźnieńskiej. ^c Ochrzczeni. ^d Dane dotyczą diecezji wrocławsko-gdańskiej. ^e Kościół stowarzyszony w Polskiej Radzie Ekumenicznej. ^f 2014 r. ^g Dane dotyczą diecezji łódzko-poznańskiej. ^h Dane dotyczą diecezji pomorsko-wielkopolskiej. ⁱ 2009 r. ^k Dane dotyczą Okręgu Pomorskiego. ^l 2011 r. ^m 2005 r. ⁿ Do 2010 r. – Wspólnota Kościołów Chrystusowych w RP. ^o 2012 r.

^a Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. ^b Data concern diocese: poznańska, kaliska and gnieźnieńska. ^c Baptised. ^d Data concern wrocławsko-gdańska diocese. ^e Church associated in the Polish Ecumenical Council. ^f 2014. ^g Data concern łódzko-poznańska diocese. ^h Data concern pomorsko-wielkopolska diocese. ⁱ 2009. ^k Data concern Pomorski District. ^l 2011. ^m 2005. ⁿ Until 2010 – Wspólnota Kościołów Chrystusowych w RP. ^o 2012.

TABL. 31 (72). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE (dok.)**
Stan w końcu roku
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS (cont.)
End of the year

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2010	2015	2016	2010	2015	2016
	jednostki kościelne ^a church units ^a			duchowni clergy			wierni, wyznawcy adherents, faithful		
Protestanckie i tradycji protestanckiej (dok.) Protestant and Protestant-tradition (cont.)									
„Misja na Wschód” we Wrocławiu ^p	1 ^r	1	.	2 ^r	2	.	15 ^r	10	.
Kościół Reformowany Adwentystów Dnia Siódmego w Polsce	1	1	1	–	–	–	8	8	7
Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego	1	1	1	–	–	–	5	4	4
Zbory Boże Chrześcijan Dnia Siódmego	1	–	–	–	–	–	7	3	3
Islamskie Muslim									
Liga Muzułmańska w RP	1	.	.	1	.	.	500	.	.
Muzułmański Związek Religijny w RP	1 ^l	.	.	– ^l	.	.	60 ^l	.	.
Dalekiego Wschodu Far Eastern Religions									
Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu	5 ^l	.	.	– ^l	.	.	566 ^l	.	.
Misja Buddyjska „Trzy Schronienia” w Polsce	2 ^s	.	.	3 ^s	.	.	200 ^s	.	.
Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtsang ^t	1	1	1	1	1	1	120	123	140
Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	–	2	2	–	10	11	–	43	48
Związek Buddyjski Kmordong	– ^l	.	.	– ^l	.	.	30 ^l	.	.
Buddyjska Wspólnota Zen Kannon	– ^s	.	.	– ^s	.	.	15 ^s	.	.
Inne Others									
Związek Wyznania Świadków Jehowy	142	112	111	–	–	–	10183 ^u	9906 ^u	9817 ^u
Chrześcijański Kościół „Miecz Ducha” w Kaliszu	1	.	.	5	.	.	200	.	.
Instytut Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii”	–	–	1	5	5	2	98	115	35
Wiara Baha’i w Polsce	1 ^l	1 ^o	.	– ^l	– ^o	.	60 ^l	50 ^o	.
Zachodniosłowiański Związek Wyznaniowy „Słowiańska Wiara”	2 ^l	1 ^f	1	2 ^l	6 ^f	2	30 ^l	40 ^f	60
Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich (Mormoni)	1	1 ^f	1	1	5 ^f	6	16	38 ^f	41
Rodzima Wiara ^w	1 ^l	1	–	1 ^l	1	–	20 ^l	16	20
Sangha Dogen Zenji	1	.	.	1	.	.	15	.	.
Unia Ewangelikalna w RP	–	–	–	–	–	–	6	6	6

^a Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. ^f 2014 r. ^l 2011 r. ^o 2012 r. ^p Do 2014 r. – Kościół Ewangeliczny „Ichtus” we Wrześni. ^r 2007 r. ^s 2008 r. ^t Do 2011 r. – Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtsang. ^u Głosiciele. ^w Dane dotyczą oddziału „Wielkopolska”.

^a Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. ^f 2014. ^l 2011. ^o 2012. ^p Until 2014 – Kościół Ewangeliczny „Ichtus” we Wrześni. ^r 2007. ^s 2008. ^t Until 2011 – Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtsang. ^u Proclaimers. ^w Data concern section „Wielkopolska”.

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane o aktywności ekonomicznej ludności dotyczą ludności faktycznie zamieszkanej i obejmują osoby w wieku 15 lat i więcej będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Badanie nie obejmuje osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych. Prezentowane dane opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – BAEL** (tabl. 1 i 2) przeprowadzanego w cyklu kwartalnym; badaniem nie są objęte osoby nieobecne w gospodarstwach domowych 12 miesięcy i więcej. Badanie prowadzi się metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną ludności bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. **Gospodarstwo domowe** oznacza zespół osób spokrewnionych lub powinowaconych, a także niespokrewnionych, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie. Dane prezentowane według grup wieku obliczane są w oparciu o dokładną datę urodzenia. Od 2010 r. dane uogólniane są na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

- 1) do pracujących zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:
 - wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
 - formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych) jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.
- 2) za bezrobotne uznano osoby w wieku 15–74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:
 - w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
 - w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
 - były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

General notes

Economic activity of the population

1. Data on economic activity of population concern the actually living population and cover persons aged 15 and more, who are members of households in the dwellings selected on a random basis. The survey does not cover persons living in collective accommodation establishment and homeless. Presented data were compiled on the basis of representative **Labour Force Survey – LFS** (tables 1 and 2); the sample survey conducted on a quarterly basis. The survey does not cover persons absent in households for 12 months and more. The survey is conducted by the continuous observation method, i.e. economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. A **household** is a group of people living together in a dwelling and maintaining themselves jointly. Data presented by age groups have been calculated on the basis of the exact date of birth. Since 2010 the data have been generalized on the basis of population balances compiled with the use of the National Census of Population and Housing 2011.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

- 1) employed persons are persons, who during the reference week:
 - performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or conducting a family-owned business outside agriculture,
 - formally had work but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather), if the break in work did not exceed 3 months; moreover if the break in work exceeded 3 months the additional criterion in case of employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration.
- 2) unemployed persons are persons aged 15–74 who simultaneously fulfilled three conditions:
 - within the reference week were not employed,
 - within a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,
 - were available for work within a fortnight period after the reference week.

The unemployed also include persons who have found work and were waiting to begin it within a 3-month period as well as persons who were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.

3. **Współczynnik aktywności zawodowej** obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

4. Ze względu na zaokrąglenia dokonywane przy uogólnianiu wyników badania, w tabl. 1 i 2 sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), z pewnymi wyłączeniami w latach 2005–2009; patrz ust. 5 na str. 113,
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. **Pełnozatrudnieni** są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia. **Niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 XII** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

3. The **activity rate** is calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **unemployment rate** is calculated as the share of the unemployed persons (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

4. Due to rounding-off results of the survey, sum of components in tables 1 and 2 can differ from the amount given in the item "total".

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (among others in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), with some exceptions in 2005–2009; see item 5 on page 113,
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - c) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. **Full-time paid employees** are employed persons on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker. **Part-time paid employees** are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data concerning **employment as of 31 XII** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

5. Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII** w latach 2005–2009 wyznaczono na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 1) w latach 2005–2009 nie zaliczono osób pracujących:
 - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby,
 - b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;
- 2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczenia na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** – pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Dane według sekcji PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do *Rocznika*, ust. 6 na str. 21.

8. Dane o pracujących w tabl. 3 prezentowane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy pracownika i faktycznie prowadzonej działalności.

9. Informacje o ruchu zatrudnionych obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

5. Data concerning **employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII** in 2005–2009 were estimated on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, as well as since 2010 on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

- 1) in 2005–2009 are not included the following employed persons:
 - a) on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs,
 - b) on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs;
- 2) since 2010 are included the whole number of employed persons on those farms independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).

6. Data regarding employees hired on the basis of an employment contract concern:

- 1) the **employment as of 31 XII** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;
- 2) the **average paid employment** – full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

7. Data according to sections of the NACE Rev. 2 were compiled using the **enterprise method**. Definition of the enterprise method is given in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 21.

8. Data regarding employment in table 3 are presented by permanent places of work and actually conducted business activity.

9. Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary employees. These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons who have retired or been granted a disability pension, persons who have left work as well as – for record-keeping purposes – persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i do 2008 r. z urlopów bezpłatnych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze i do 2008 r. urlopy bezpłatne) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

10. Wolne miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone;
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy;
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

11. Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

Bezrobotnie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2016 poz. 645 z późn. zm.), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonyującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest to osoba niepełnosprawna – zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

3. Informacje o **wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2016 poz. 645 z późn. zm.).

*The **hire (termination) rate** is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care and until 2008 from unpaid leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care and until 2008 unpaid leaves) during a surveyed year to the number of full-time paid employees as of 31 XII from the year preceding the surveyed year.*

10. Vacancies are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

- 1) the positions and jobs were actually unoccupied on the survey day;
- 2) the employer made efforts to find people willing to take up the job;
- 3) if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would readily take them in.

11. Newly created jobs are the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed** persons include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 645 with later amendments), are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. The **registered unemployment rate** is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

3. Information concerning **Labour Fund expenditures** are given according to Law dated 20 IV 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 645 with later amendments).

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, z tytułu których przyznano w danym roku jednorazowe odszkodowania.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym lub zbiorowym.

2. **Za wypadek przy pracy** uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej;
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działającą u pracodawcy organizację związkową.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagle zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwentów stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;

Work conditions

1. *Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of proved inability to work. Information regarding accidents at work in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.*

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical reports of accidents at work.

Accidents at work on private farms in agriculture were prepared on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to these accidents, for which a one-off compensations were granted in a given year.

Each accident, regardless whether the person injured was injured during an individual or mass accident, is counted as a single accident at work.

2. **Accident at work** is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of work relations.

Every accident is treated equally to accident at work, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance by virtue of accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- 1) during a business trip;
- 2) during a training within the scope of common self-defence;
- 3) at performing tasks ordered by trade union organizations functioning at the employer.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:

- 1) practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship;
- 2) performance of paid work in the time of serving imprisonment sentences or temporary detentions;
- 3) carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries;
- 4) serving the mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;
- 5) stay – on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity – at a training or internship connected with a scholarship received by school-leavers;
- 6) performance of work, by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives;

- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy-zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

3. Za **ciężki wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

4. Za **śmiertelny wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

5. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy od 2005 r. są grupowane zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

6. **Wskaźnik wypadkowości** jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia pracujących wykorzystano średnią arytmetyczną dwóch stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

7. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości, przy czym:

- 1) dane obejmują zatrudnionych w jednostkach zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich), „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”, „Budownictwo” (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków), „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Informacja i komunikacja” (bez działalności związanej

7) *performance or cooperation at performance of work on the basis of agency agreements, order or services agreements;*

8) *performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or cooperation at conducting them;*

9) *performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;*

10) *serving supplementary forms of military service;*

11) *education at the National School of Public Administration by students who receive scholarships.*

3. A **serious accident at work** is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions, as well as which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

4. A **fatal accident at work** is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

5. Accidents at work are classified, i.e., according to **contact-mode of injury** which directly cause them (describing the type of contact of the person injured with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material factors, organization of work, incorrect employee action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Contact-mode of injury since 2005 are grouping according to the EUROSTAT recommendation.

6. The **accident ratio** is the number of persons injured per 1000 persons employed. In calculating the ratio the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 XII, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

7. Information regarding **persons working in hazardous conditions** i.e., with substances hazardous to health is compiled on the basis of reports:

- 1) data concern persons employed by entities included in the sections: „Agriculture, forestry and fishing” (excluding private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as fishing), „Mining and quarrying”, „Manufacturing”, „Electricity, gas, steam and air conditioning supply”, „Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, „Construction” (excluding development of building projects), „Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”, „Transportation and storage”, „Information and communication” (excluding motion picture,

z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji), „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej), „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane oraz pozostałego sprzętania), „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych), „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej), „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);

- 2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, pyły przemysłowe, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

8. Ocena ryzyka zawodowego to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

9. Do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych (tabl. 19 i 20) przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku badanego.

10. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe prezentowane w tabl. 21 podaje się od 2009 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 VI 2009 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 1367).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities), “Professional, scientific and technical activities” (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities), “Administrative and support service activities” (in the scope of rental and leasing activities, travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities), “Education” (only tertiary education), “Human health and social work activities” (in the scope of human health activities), “Other service activities” (in the scope of repair of computers and personal and household goods);

- 2) data concern persons exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold micro-climate, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.

8. Evaluation of occupational risk is a complex estimation of possibility combination of bodily injury occurrence of health status worsening as well as seriousness of these events, in threatening situation. It is done in order to choose appropriate means for ensuring safety.

9. The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the surveyed year was assumed in calculating the ratio per 1000 paid employees (tables 19 and 20).

10. A disease is deemed an **occupational disease** if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or properties of performed work.

Occupational diseases in table 21 are given since 2009 according to the decree of the Council of Ministers, dated 30 VI 2009 (uniform text Journal of Laws 2013 item 1367).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the year preceding the surveyed year was assumed in calculating the ratio per 100 thous. paid employees.

Aktywność ekonomiczna ludności
Economic activity of the population

 TABL. 1 (73). AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – NA PODSTAWIE BAEŁ
 ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE – ON THE LFS BASIS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016				SPECIFICATION	
	przeciętne w roku annual averages		kwartaly		quarters			
			I	II	III	IV		
LUDNOŚĆ w tys.	2551	2406	2808	2807	2807	2808	2808	POPULATION in thous.
Mężczyźni.....	1226	1155	1349	1349	1349	1350	1350	Men
Kobiety.....	1325	1250	1458	1458	1458	1459	1459	Women
Aktywni zawodowo.....	1475	1385	1632	1621	1649	1632	1626	Economically active persons
mężczyźni	833	774	915	897	923	915	924	men
kobiety.....	642	610	717	723	726	717	702	women
Pracujący.....	1346	1304	1553	1527	1575	1560	1551	Employed persons
mężczyźni	768	735	874	852	884	883	878	men
kobiety.....	578	569	679	675	692	677	673	women
Bezrobotni ^a	129	81	79	94	74	71	75	Unemployed persons ^a
mężczyźni	64	40	40	45	39	31	46	men
kobiety.....	65	41	38	49	34	40	29	women
Bierni zawodowo	1076	1021	1176	1186	1158	1177	1183	Economically inactive persons
Mężczyźni.....	394	381	435	452	426	435	426	Men
Kobiety.....	682	640	741	735	732	742	757	Women
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w %	57,8	57,6	58,1	57,7	58,7	58,1	57,9	ACTIVITY RATE in %
mężczyźni	67,9	67,0	67,8	66,5	68,4	67,8	68,4	men
kobiety.....	48,5	48,8	49,2	49,6	49,8	49,1	48,1	women
Miasta	56,4	55,9	57,7	55,9	57,8	58,5	58,4	Urban areas
Wieś.....	59,7	59,6	58,7	60,0	60,0	57,6	57,2	Rural areas
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w % ..	52,8	54,2	55,3	54,4	56,1	55,6	55,2	EMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	62,6	63,6	64,8	63,2	65,5	65,4	65,0	men
kobiety.....	43,6	45,5	46,6	46,3	47,5	46,4	46,1	women
Miasta	51,5	52,9	54,8	52,5	55,0	55,8	56,0	Urban areas
Wieś.....	54,4	55,8	56,0	56,8	57,5	55,2	54,3	Rural areas
STOPA BEZROBOCIA w %	8,7	5,8	4,8	5,8	4,5	4,4	4,6	UNEMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	7,7	5,2	4,4	5,0	4,2	3,4	5,0	men
kobiety.....	10,1	6,7	5,3	6,8	4,7	5,6	4,1	women
Miasta	8,8	5,4	4,9	6,2	4,8	4,6	4,2	Urban areas
Wieś.....	8,6	6,4	4,6	5,3	4,0	4,1	5,1	Rural areas

^a Osoby w wieku 15–74 lata.^a Persons aged 15–74.

TABL. 2 (74). AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2016 R. – NA PODSTAWIE BAEŁ
 ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL
 IN IV QUARTER 2016 – ON THE LFS BASIS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Population	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni zawodowo Economically inactive persons	Współ- czynnik aktywności zawodowej Activity rate	Wskaźnik zatrudnienia Employment rate	Stopa bezrobocia Unem- ployment rate
		ogółem total	pracujący employed	bezrobotni ^a unem- ployed ^a				
		w tys. in thous.				w % in %		
OGÓŁEM.....	2808	1626	1551	75	1183	57,9	55,2	4,6
TOTAL								
Według wieku: By age:								
w tym w wieku produkcyjnym ^b of which of working age ^b	2066	1575	1501	75	490	76,2	72,7	4,8
15–24 lata.....	375	138	128	10	237	36,8	34,1	7,2
25–34.....	524	450	428	22	74	85,9	81,7	4,9
35–44.....	518	450	432	18	68	86,9	83,4	4,0
45–54.....	406	334	319	15	71	82,3	78,6	4,5
55 lat i więcej and more.....	986	253	243	10	732	25,7	24,6	4,0
Według poziomu wykształcenia: By educational level:								
Wyższe Tertiary	602	492	487	5	109	81,7	80,9	1,0
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	650	432	414	18	218	66,5	63,7	4,2
Średnie ogólnokształcące..... General secondary	229	116	111	6	113	50,7	48,5	5,2
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	813	507	472	36	306	62,4	58,1	7,1
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe..... Lower secondary, primary and incom- plete primary	515	78	67	11	437	15,1	13,0	14,1

^a Osoby w wieku 15–74 lata. ^b Mężczyźni w wieku 18–64 lata, kobiety w wieku 18–59 lat.

^a Persons aged 15–74. ^b Men aged 18–64, women aged 18–59.

Pracujący Employment

TABL. 3 (75). **PRACUJĄCY**^a
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2015	2016	
				ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM..... TOTAL	1223699	1327822	1448408	1500101	690889
sektor publiczny public sector	268306	261766	248417	247109	164725
sektor prywatny..... private sector	955393	1066056	1199991	1252992	526164
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ^b Agriculture, forestry and fishing ^b	209413	212920	214308	214612	98905
Przemysł..... Industry	333165	330561	360584	370979	124271
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	303811	299513	333528	344170	118605
Budownictwo Construction	64798	92051	89833	94722	10589
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	203948	227378	244388	252136	133431
Transport i gospodarka magazynowa..... Transportation and storage	55373	69876	84445	90635	21132
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	18538	19604	21161	22234	14174
Informacja i komunikacja..... Information and communication	15548	17670	24614	26326	8301
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... Financial and insurance activities	23785	25538	26620	26839	17586
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	16254	15598	17655	18908	10142
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	38884	44076	56089	60945	30882
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	25002	35419	49808	56511	25268
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	44297	48883	50365	50735	33295
Edukacja..... Education	91958	98486	105135	106930	83673
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	54283	60053	67082	69307	55277
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	10833	11229	11374	11845	7057
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	17620	18480	24947	26437	16906

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. ^b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 113.

^a By actual workplace and kind of activity. ^b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 113.

TABL. 4 (76). **PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which		
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contract	właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodzin owners, co-owners including contributing family workers	
OGÓŁEM.....	2005	774743	760272	8578
TOTAL	2010	846823	833510	8497
	2015	953223	941891	7338
	2016	991108	980028	7706
sektor publiczny.....		233660	233660	–
public sector				
sektor prywatny		757448	746368	7706
private sector				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		20354	17794	127
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł.....		338075	335189	2660
Industry				
w tym przetwórstwo przemysłowe		312188	309385	2577
of which manufacturing				
Budownictwo		38678	37657	1021
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ		230431	228520	1889
Trade; repair of motor vehicles Δ				
Transport i gospodarka magazynowa.....		49908	49176	731
Transportation and storage				
Zakwaterowanie i gastronomia Δ		8417	8149	263
Accommodation and catering Δ				
Informacja i komunikacja		12409	12355	53
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....		13579	12875	19
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości Δ		11498	11480	17
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		21961	21682	279
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca Δ		32624	32473	151
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		49173	49172	#
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja.....		102150	101902	248
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....		50203	50008	195
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.....		8891	8886	#
Arts, entertainment and recreation				
Pozostała działalność usługowa.....		2739	2692	47
Other service activities				

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (77). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 ^a of which entities employing more than 9 persons ^a	
O G Ó Ł E M	856114	956847	1040466	1080794	917848	T O T A L
sektor publiczny	255891	241655	225101	223123	222989	public sector
sektor prywatny.....	600223	715192	815365	857671	694859	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	24420 ^b	24929 ^b	24301 ^b	24793 ^b	14167	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł.....	307068	314837	329984	342834	321293	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe ...	276364	283886	302970	316168	295925	of which manufacturing
Budownictwo	49689	68639	58377	60773	36112	Construction
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ	151323	197323	243538	253715	207546	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa..	35451	41145	54288	59065	47665	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	10980	12237	11471	12230	7217	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	11498	10075	13659	15318	11645	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa.....	17131	16165	14870	14000	11804	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	10333	10548	11471	11996	8229	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	20964	25898	31177	33200	19776	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspie- rająca ^Δ	19211	23448	32575	34972	30445	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona na- rodowa; obowiązkowe zabezpiecze- nia społeczne	43278	48807	46746	46913	46912	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja.....	91940	93919	97385	98250	96989	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	45933	51352	50990	52140	47491	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.....	8626	9160	8610	8833	8204	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa.....	8269	8365	11027	11764	2355	Other service activities

^a Bez zatrudnionych za granicą. ^b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 113.

^a Excluding persons employed abroad. ^b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 113.

TABL. 6 (78). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a
Stan w dniu 31 XII
FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Pełnozatrudnieni ^b Full-time paid employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time paid employees	
		ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM	2005	697521	319245	62751	36890
TOTAL	2010	766595	362631	66915	42746
	2015	871315	431688	70576	49682
	2016	909960	453946	70068	48372
sektor publiczny.....		212905	143336	20755	14685
public sector					
sektor prywatny.....		697055	310610	49313	33687
private sector					
w tym: of which:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....		14024	4088	3770	2921
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł.....		325947	111069	9242	4391
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe.....		300738	106368	8647	4134
of which manufacturing					
Budownictwo.....		35826	4267	1831	545
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		208349	131600	20171	17027
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa.....		47773	10899	1403	542
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		6812	4320	1337	908
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja.....		11685	4183	670	345
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....		11455	8456	1420	951
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		7914	3816	3566	2410
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....		20270	11249	1412	791
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		28609	13551	3864	1819
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne.....		47240	31150	1932	1229
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja.....		87863	70229	14039	10418
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....		46506	39368	3502	2716
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.....		7410	4495	1476	1094
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa.....		2277	1206	415	255
Other service activities					

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9. ^b W 2005 r. bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons. ^b In 2005 excluding seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7 (79). PRZYJĘCIA DO PRACY^a
HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współczynnik przyjęć w % Hire rate in %
			kobiety women	podjmujący pierwszą pracę persons start- ing work for the first time	poprzednio pracujący persons formerly employed	powracający z urlopów wychowaw- czych ^b persons re- turning from child-care leaves ^b	
OGÓŁEM	2005	158305	65290	24095	73820	3155	22,9
TOTAL	2010	151210	63728	21949	85370	3737	19,4
	2015	201454	92443	26846	135141	2410	23,8
	2016	220868	103475	32538	137142	2742	25,0
sektor publiczny public sector		20771	13841	3338	14078	409	9,6
sektor prywatny private sector		200097	89634	29200	123064	2333	30,0
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		2764	895	279	1791	20	21,7
Przemysł Industry		69422	24931	8747	42663	441	21,9
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		66693	24319	8455	40866	429	22,9
Budownictwo Construction		9327	878	786	6369	14	25,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		61803	38047	12564	40876	1667	31,1
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		19247	4021	1466	9168	38	41,8
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		2216	1314	231	1422	12	33,8
Informacja i komunikacja Information and communication		3758	1611	502	2570	14	34,7
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		2146	1505	156	1538	42	19,5
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		1240	517	139	810	#	15,9
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		6664	3650	813	4507	46	34,1
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		22145	10731	3507	12260	26	81,6
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		5623	3673	988	3849	143	11,7
Edukacja Education		7365	6063	961	4759	127	8,5
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		5647	4779	1162	3560	128	12,3
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		999	590	175	672	17	13,6
Pozostała działalność usługowa Other service activities		502	270	62	328	#	20,1

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9; w 2005 r. bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo. ^b W 2005 r. łącznie z powracającymi z urlopów bezpłatnych.

^a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons; in 2005 excluding seasonal and temporary paid employees. ^b In 2005 including persons returning from unpaid leaves.

TABL. 8 (80). ZWOLNIENIA Z PRACY^a
TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termination rate in %
			kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesie- ni na eme- ryturę, rentę z tytułu nie- zdolności do pracy, rehabili- tację retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabili- tation	korzysta- jący z urlopów wychowaw- czych ^b taking child-care leaves ^b	
				przez zakład pracy by employer	przez pracownika by employee			
OGÓŁEM.....	2005	138817	57311	24161	20610	8040	4529	19,8
TOTAL	2010	147816	63077	26778	15821	5634	4340	18,9
	2015	172743	75457	24693	24210	8642	3293	20,3
	2016	189487	86087	17963	26318	8786	4114	21,3
sektor publiczny public sector		19788	12219	1687	1553	4095	670	9,0
sektor prywatny..... private sector		169699	73868	16276	24765	4691	3444	25,2
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		2300	675	343	181	230	15	18,1
Przemysł..... Industry		57877	19442	6394	8683	3053	792	18,1
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		54650	18917	5445	8457	2453	769	18,6
Budownictwo Construction		9454	791	809	1109	360	41	26,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		51019	31344	5299	8369	718	2024	25,4
Transport i gospodarka magazynowa..... Transportation and storage		17306	3675	1000	2124	314	156	37,4
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		1835	1070	166	529	36	22	27,8

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9; w 2005 r. bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo. ^b W 2005 r. łącznie z powracającymi z urlopów bezpłatnych.

^a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons; in 2005 excluding seasonal and temporary paid employees. ^b In 2005 including persons returning from unpaid leaves.

TABL. 8 (80). ZWOLNIENIA Z PRACY ^a (dok.)
TERMINATIONS ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termination rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesie- ni na eme- ryturę, rentę z tytułu nie- zdolności do pracy, rehabili- tację retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabili- tation	korzysta- jący z urlopów wychowaw- czych ^b taking child-care leaves ^b	
			przez zakład pracy by employer	przez pracownika by employee			
Informacja i komunikacja Information and communication	2833	1001	282	872	33	25	26,1
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... Financial and insurance activities	2019	1461	263	389	157	81	17,9
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	1133	464	132	136	178	12	14,4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	5378	3008	939	919	163	67	27,4
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	20359	10098	1304	1377	381	196	74,4
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	5252	3322	158	356	1077	244	10,7
Edukacja..... Education	6386	5022	508	555	1203	203	7,3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	4808	3884	265	560	751	212	10,2
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	826	428	56	93	120	21	11,1
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	702	402	45	66	12	3	28,3

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9; w 2005 r. bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo. ^b W 2005 r. łącznie z powracającymi z urlopów bezpłatnych.

^a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons; in 2005 excluding seasonal and temporary paid employees. ^b In 2005 including persons returning from unpaid leaves.

TABL. 9 (81). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY^a**
THE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem Of total number			
				wyższych tertiary	policealnych i średnich zawodowych post-secondary and secondary vocational	liceów ogólno- kształcących general secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational
OGÓŁEM	2005	20145	9343	5944	6301	2695	5205
TOTAL	2010	17336	8204	5539	4551	2826	4420
	2015	17151	8920	5857	3889	2476	4929
	2016	20178	10722	6152	4647	3306	6073
sektor publiczny public sector		2707	1853	2022	380	211	94
sektor prywatny private sector		17471	8869	4130	4267	3095	5979
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		223	90	66	66	32	59
Przemysł Industry		5892	1968	1307	1481	861	2243
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		5671	1885	1209	1428	841	2193
Budownictwo Construction		485	79	128	76	38	243
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		7023	4803	1333	1957	1601	2132
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		882	226	119	326	223	214
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		149	92	35	41	30	43
Informacja i komunikacja Information and communication		406	152	296	65	35	10
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		115	78	93	11	11	–
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		125	30	50	29	#	#
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		611	346	460	50	80	21
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		1596	842	233	190	152	1021
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		784	548	530	136	101	17
Edukacja Education		696	530	605	37	35	19
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		1014	829	819	141	44	10
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		138	83	72	30	29	7
Pozostała działalność usługowa Other service activities		39	26	6	11	#	#

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9; w 2005 r. bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo.

^a Employed on the basis of an employment contract; data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons; in 2005 excluding seasonal and temporary paid employees.

TABL. 10 (82). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2016 R.**
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOB IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies – newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies – newly created jobs	z liczby ogółem w jednost- kach o licz- bie pra- cujących powyżej 9 of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o licz- bie pra- cujących powyżej 9 of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o licz- bie pra- cujących powyżej 9 of which in entities employing more than 9 persons
OGÓŁEM..... TOTAL	8869	2305	6495	66205	39999	28247	16878
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	10	–	10	648	304	549	303
Przemysł..... <i>Industry</i>	3157	681	2863	12772	9124	5571	3700
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	3	–	3	72	55	649	634
przetwórstwo przemysłowe..... <i>manufacturing</i>	3108	673	2819	11943	8590	4611	2813
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Δ <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	2	–	–	57	33	45	41
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	44	8	41	700	446	266	212
Budownictwo <i>Construction</i>	917	3	519	5778	1690	3672	1678
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ <i>Trade; repair of motor vehicles Δ</i>	2030	812	1381	22819	14955	8663	4511
Transport i gospodarka magazynowa..... <i>Transportation and storage</i>	758	259	445	4271	2133	1812	1107
Zakwaterowanie i gastronomia Δ <i>Accommodation and catering Δ</i>	198	43	112	2096	613	970	651

^a W ciągu roku.

^a During the year.

TABL. 10 (82). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2016 R. (dok.)**
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOB IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies – newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies – newly created jobs	z liczby ogółem w jednost- kach o licz- bie pra- cujących powyżej 9 of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o licz- bie pra- cujących powyżej 9 of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o licz- bie pra- cujących powyżej 9 of which in entities employing more than 9 persons
Informacja i komunikacja..... <i>Information and communication</i>	266	84	142	2379	1533	726	590
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... <i>Financial and insurance activities</i>	116	–	77	545	258	467	259
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	46	4	34	588	183	442	271
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... <i>Professional, scientific and technical activities</i>	337	98	104	3113	771	1159	360
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	346	218	306	5258	4024	1688	1404
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne..... <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	298	77	293	1221	1200	283	282
Edukacja..... <i>Education</i>	138	22	95	2553	1986	1473	1338
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... <i>Human health and social work activities</i>	143	3	74	1201	796	424	251
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... <i>Arts, entertainment and recreation</i>	42	–	34	520	340	188	121
Pozostała działalność usługowa..... <i>Other service activities</i>	67	1	6	443	89	160	52

^a W ciągu roku.

^a During the year.

Bezrobocie Unemployment

TABL. 11 (83). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	211420	135172	93311	77697	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	122011	75711	53807	45716	of which women
Z liczby ogółem – bezrobotni:					Of total number – unemployed persons:
dotychczas niepracujący	43171	22950	11745	8808	previously not employed
absolwenci ^a	12700	10771	5027	3502	school-leavers ^a
bez kwalifikacji zawodowych	52017	31263	25233	21505	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	11995	6801	6651	4731	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni ^b	133402	54048	45801	38067	long-term unemployed ^b
posiadający prawo do zasiłku	29720	23087	15155	12374	possessing benefit rights
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	.	.	16023	15278	with at least one child under 6 years of age
niepełnosprawni	6065	7186	7249	6088	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^c w %...	14,6	9,2	6,1	4,9	Registered unemployment rate ^c in %
Oferty pracy	1465	2230	4366	5778	Job offers

^a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie od upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. ^b Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich 2 lat, z wyłączeniem czasu odbywania stażu i przygotowania zawodowego. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 114.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation. ^b Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall over 12 months during the last two years, excluding the time of undergoing traineeship and on a job occupational training. ^c See general notes, item 2 on page 114.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 12 (84). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI ^a**
NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED FROM UNEMPLOYMENT ROLLS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani ogółem..	241428	234821	173860	157168	Total newly registered unemployed persons
Z liczby ogółem:					Of total number:
kobiety	117892	117362	89326	81793	women
dotychczas niepracujący	64995	46431	24234	19805	previously not employed
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	9328	11388	11892	8581	terminated for company reasons
Bezrobotni wyrejestrowani ogółem	262259	233212	196959	172782	Total persons removed from unemployment rolls
Z liczby ogółem:					Of total number:
kobiety	123819	114690	101361	89884	women
z tytułu podjęcia pracy	126790	103411	99074	92459	received jobs

^a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

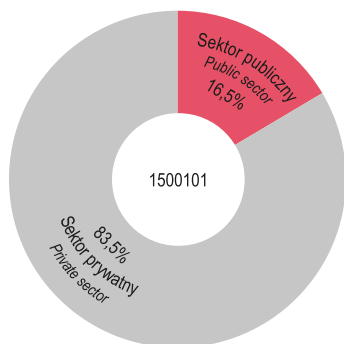
STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a IN 2016

As of 31 XII

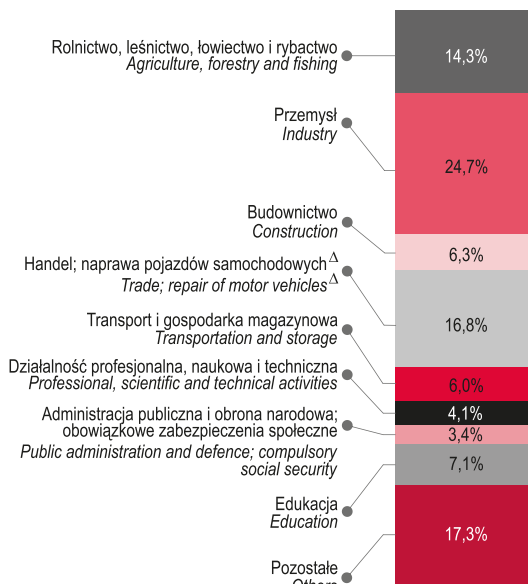
WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI
BY OWNERSHIP SECTORS

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie – dane szacunkowe.

^a By actual workplace and kind of activity; with the employed persons on private farms in agriculture – estimated data.

WEDŁUG SEKCJI
BY SECTIONS

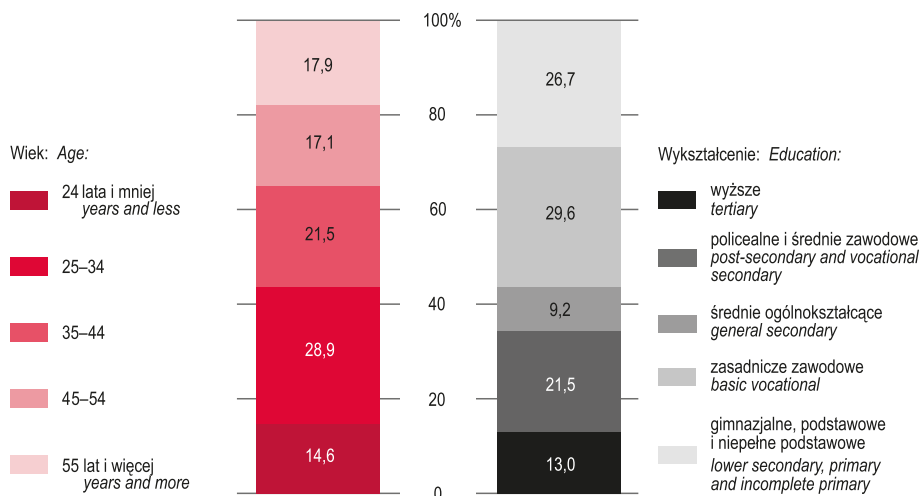

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W 2016 R.

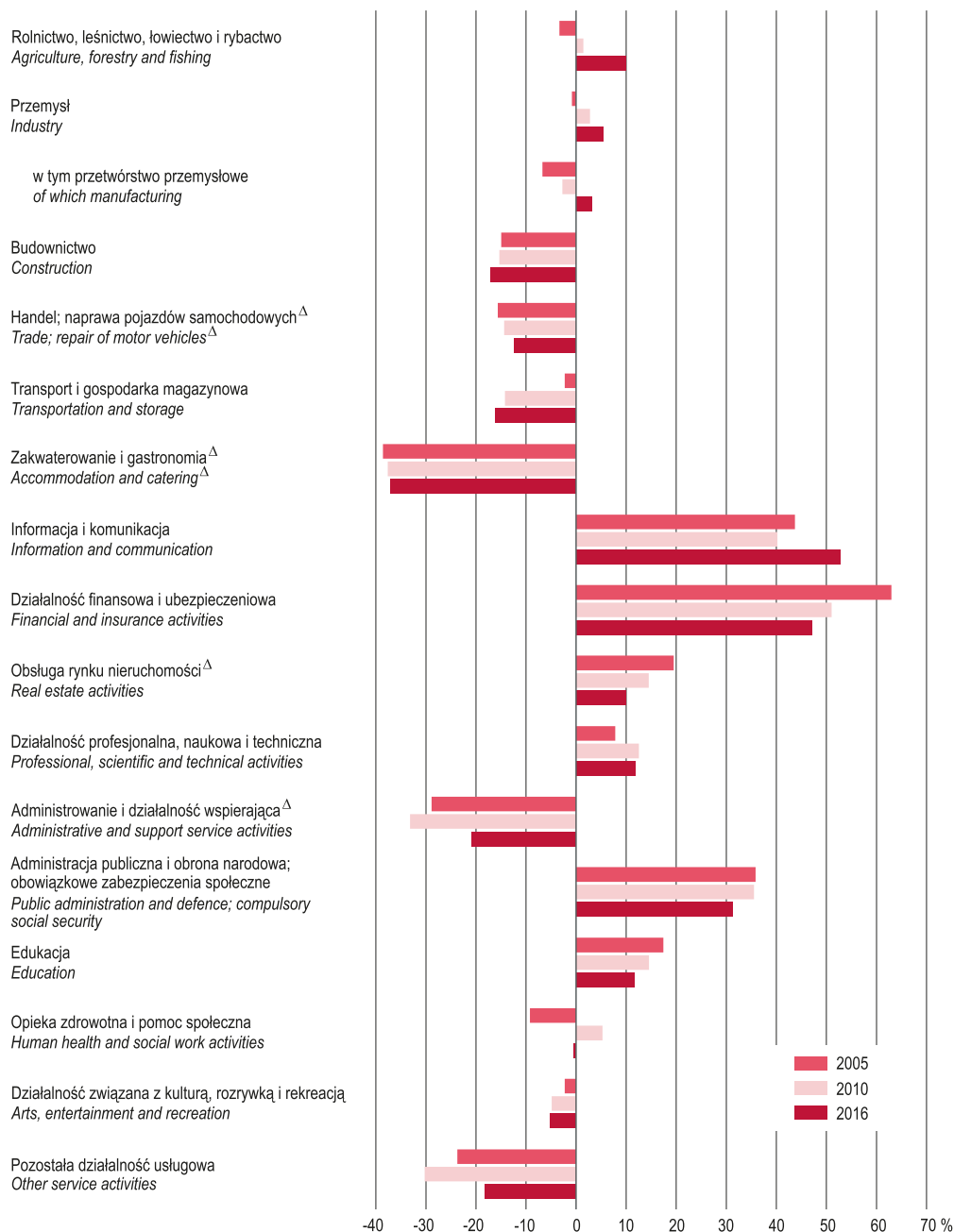
Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN 2016

As of 31 XII

**ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ W WYBRANYCH SEKCJACH
OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZĘNIA W WOJEWÓDZTWIE^a**
**RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE WAGES AND SALARIES IN SELECTED SECTIONS FROM
THE AVERAGE WAGES AND SALARIES IN THE VOIVODSHIP^a**

^a Dotyczy miesięcznych wynagrodzeń brutto.
^a Concern monthly gross wages and salaries.

TABL. 13 (85). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005		2010		2015		2016	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
O G Ó Ł E M T O T A L								
O G Ó Ł E M..... T O T A L	211420	122011	135172	75711	93311	53807	77697	45716
WEDŁUG WIEKU BY AGE								
24 lata i mniej..... and less	54096	30803	34147	19993	15599	9442	11366	7163
25–34.....	59468	37559	39907	24482	26374	17714	22465	15604
35–44.....	42010	25433	24116	14071	19210	11886	16692	10587
45–54.....	46756	25333	25468	13459	16475	8803	13248	7097
55 lat i więcej..... and more	9090	2883	11534	3706	15653	5962	13926	5265
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe..... Tertiary	10099	6790	14141	9674	11373	7954	10075	7087
Policealne i średnie zawodowe..... Post-secondary and vocational secondary	46665	31963	30862	19884	20485	13565	16718	11264
Średnie ogólnokształcące..... General secondary	14448	10990	13741	9809	8850	6283	7190	5275
Zasadnicze zawodowe..... Basic vocational	74802	38229	42372	20201	28015	14034	22987	11719
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe..... Lower secondary, primary and incom- plete primary	65406	34039	34056	16143	24588	11971	20727	10371

TABL. 13 (85). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005		2010		2015		2016	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ^{ab} BY DURATION OF UNEMPLOYMENT ^{ab}								
3 miesiące i mniej..... months and less	49781	22223	51251	24787	32190	16071	25586	12882
3– 6.....	30224	16676	26710	15592	14719	8726	12570	7503
6–12.....	31532	17873	24589	14292	14680	8635	12354	7551
12–24.....	32830	19475	21217	13074	13420	8448	11963	7745
Powyżej 24 miesięcy..... More than 24 months	67053	45764	11405	7966	18302	11927	15224	10035
WEDŁUG STAŻU PRACY ^b BY WORK SENIORITY ^b								
Bez stażu pracy..... No work seniority	43171	28521	22950	14979	11745	7816	8808	6036
Ze stażem pracy: With work seniority:								
1 rok i mniej..... and less	30091	18371	18615	11865	14556	9494	12525	8252
1– 5.....	44751	25176	33699	19291	22401	13874	19253	12284
5–10.....	30263	17736	19345	10528	14422	8363	12386	7498
10–20.....	35623	21219	20976	11351	15058	8156	12583	6933
20–30.....	23537	10293	14583	6190	10204	4421	8239	3473
powyżej 30 lat..... more than 30 years	3984	695	5004	1507	4925	1683	3903	1240

^a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. ^b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3–6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 XII 2016 r. wśród bezrobotnych były 20994 osoby (w tym 8929 kobiet) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a From the date of registering in a labour office. ^b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3–6, persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

N o t e. As of 31 XII 2016 among the unemployed were 20994 persons (of which 8929 women) aged 50 and more.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 14 (86). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY^a**
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					Unemployed persons who:
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	3875	1654	2169	1914	Undertook employment in intervention works
w tym kobiety	1780	942	1140	978	of which women
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	4495	3780	1495	1268	Undertook employment in public works
w tym kobiety	1585	1294	595	506	of which women
Rozpoczęli szkolenie i staż u pracodawcy ...	25924	33927	22841	16421	Started training and traineeship with the employer
w tym kobiety	14907	20586	14099	10294	of which women
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	–	2516	1759	1283	Started a social useful works
w tym kobiety	–	1528	1093	782	of which women
Liczba zgłoszonych ofert pracy	77490	76688	121866	133407	Number of submitted job offers

^a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 15 (87). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY^a**
EXPENDITURES OF LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	448,0	640,0	510,9	482,8	100,0 TOTAL
w tym:					of which:
Zasiłki dla bezrobotnych	251,0	247,0	193,9	160,7	33,3 Unemployment benefits
Szkolenia	14,0	18,2	15,8	12,0	2,5 Training
Środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy	38,0	182,2	129,1	96,0	19,9 Means for starting of economic activity and equipping of work seat
Roboty publiczne	21,3	22,6	10,3	11,8	2,4 Public works
Prace interwencyjne	11,3	7,6	9,4	9,0	1,9 Intervention works
Stypendia za okres stażu	47,3	112,8	91,2	85,3	17,7 Scholarships for traineeship period

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 114.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a See general notes, item 3 on page 114.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy Work conditions

TABL. 16 (88). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – w wypadkach powodujących niezdolność do pracy Of total number – accidents resulting in an inability to work			SPECIFICATION	
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	łżej- szych light	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more		
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM.....	2005	9071	37	99	8935	78	3230	5213	TOTAL
	2010	11054	40	64	10950	148	4064	5899	
	2015	10914	41	62	10811	208	4478	5700	
	2016	11151	16	60	11075	218	4961	5701	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		267	1	5	261	2	94	170	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł.....		5285	7	31	5247	90	2270	2831	Industry
górnictwo i wydobywanie		65	–	–	65	–	5	60	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe.....		4910	5	31	4874	85	2143	2593	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		56	2	–	54	3	22	29	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^Δ		254	–	–	254	2	100	149	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo		609	4	11	594	10	196	392	Construction
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		1405	2	4	1399	18	688	662	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa..		897	2	3	892	19	379	474	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		147	–	1	146	2	78	66	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja		60	–	–	60	4	33	20	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa		95	–	–	95	6	47	40	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		76	–	–	76	2	25	49	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		84	–	1	83	4	37	38	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspie- rająca ^Δ		475	–	1	474	14	200	242	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona naro- dowa; obowiązkowe zabezpiecze- nia społeczne		339	–	–	339	13	162	154	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja		411	–	1	410	18	214	166	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		886	–	1	885	15	493	334	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, roz- rywką i rekreacją		51	–	1	50	1	24	24	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa.....		64	–	–	64	–	21	39	Other service activities

^a Zgłoszone w danym roku.

^a Registered in a given year.

TABL. 16 (88). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – w wypadkach powodujących niezdolność do pracy Of total number – accidents resulting in an inability to work			SPECIFICATION
			śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	lżej- szych light	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more	
NA 1000 PRACUJĄCYCH ^b (wskaźnik wypadkowości)									
PER 1000 EMPLOYED PERSONS ^b (accident rate)									
O G Ó Ł E M.....	2005	8,81	0,04	0,09	8,68	0,08	3,14	5,07	TOTAL
	2010	9,76	0,04	0,06	9,66	0,13	3,59	5,21	
	2015	8,81	0,03	0,05	8,73	0,17	3,62	4,60	
	2016	8,70	0,01	0,05	8,64	0,17	3,87	4,45	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....		11,97	0,04	0,22	11,71	0,09	4,21	7,62	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł.....		14,45	0,02	0,08	14,35	0,25	6,21	7,74	Industry
górnictwo i wydobywanie		14,39	–	–	14,39	–	1,11	13,28	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe.....		14,49	0,01	0,09	14,39	0,25	6,32	7,65	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		6,77	0,24	–	6,53	0,36	2,66	3,51	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^Δ		17,96	–	–	17,96	0,14	7,07	10,54	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo		6,60	0,04	0,12	6,44	0,11	2,12	4,25	Construction
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		5,66	0,01	0,02	5,63	0,07	2,77	2,67	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa..		10,25	0,02	0,03	10,20	0,22	4,33	5,41	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		6,77	–	0,05	6,72	0,09	3,59	3,04	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja		2,36	–	–	2,36	0,16	1,30	0,79	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa.....		3,55	–	–	3,55	0,22	1,76	1,50	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		4,16	–	–	4,16	0,11	1,37	2,68	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1,44	–	0,02	1,42	0,07	0,63	0,65	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspie- rająca ^Δ		8,94	–	0,02	8,92	0,26	3,76	4,55	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona naro- dowa; obowiązkowe zabezpiecze- nia społeczne		6,71	–	–	6,71	0,26	3,20	3,05	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja.....		3,88	–	0,01	3,87	0,17	2,02	1,57	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		12,99	–	0,01	12,98	0,22	7,23	4,90	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, roz- rywką i rekreacją		4,39	–	0,09	4,30	0,09	2,07	2,07	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa.....		2,49	–	–	2,49	–	0,82	1,52	Other service activities

^a Zgłoszone w danym roku. ^b W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

^a Registered in a given year. ^b The number of employed persons do not include the civilian employees of the budgetary entities conducting activity in the range of national defence and public safety.

TABL. 17 (89). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym Of which						
			rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka ma- gazynowa transporta- tion and storage	opieka zdrowotna i pomoc społeczna human health and social work activities
				razem total	w tym przetwórstwo przemys- łowe of which manufac- turing				
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY CONTACT-MODE OF INJURY									
OGÓŁEM.....	2005	9071	286	4617	4318	744	1108	499	600
TOTAL	2010	11054	285	5329	4968	1117	1298	790	661
	2015	10914	276	5103	4787	652	1408	803	833
	2016	11151	267	5285	4910	609	1405	897	886
Kontakt z prądem elektrycznym, temperatura, niebezpiecznymi substancjami i preparata- mi chemicznymi		382	7	203	191	25	38	13	27
Contact with electrical voltage, temperature, hazardous substances and chemicals									
w tym z preparatami chemicznymi		89	–	51	47	8	6	3	8
of which chemicals									
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie		17	1	8	6	1	1	–	3
Drowned, buried, enveloped									
Zderzenie lub uderzenie w: Horizontal or vertical impact with or against:									
nieruchomy obiekt.....		2630	72	1025	915	124	346	290	227
a stationary object									
obiekt w ruchu		2329	56	1217	1148	163	334	219	57
object in motion									
w tym przez: of which by:									
spadający obiekt.....		958	23	529	505	67	144	85	26
falling object									
poruszający się lub transportowany obiekt moving or transported object		478	9	251	239	24	80	43	13
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym.....		2408	27	1433	1385	118	320	68	228
Contact with sharp, pointed, rough, coarse material agent									
w tym kontakt z przedmiotem ostrym.....		1506	14	928	902	65	248	25	81
of which contact with sharp material agent									
Uwięzienie, zmiżdżenie		724	16	455	424	45	81	42	20
Trapped, crushed									
Obciążenie psychiczne lub fizyczne		1264	13	482	444	68	177	136	130
Physical or mental stress									
w tym obciążenie układu mięśniowo- szkieletowego.....		1134	12	439	403	63	157	120	114
of which physical stress on the muscular- skeletal system									

^a Zgłoszone w danym roku.

^a Registered in a given year.

TABL. 17 (89). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)**
CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka ma- gazynowa transporta- tion and storage	opieka zdrowotna i pomoc społeczna human health and social work activities	
			razem total	w tym przetwórstwo przemys- łowe of which manufac- turing					
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY (dok.) CONTACT-MODE OF INJURY (cont.)									
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia	222	40	20	12	3	7	43	63	
Human or animal aggression									
Pozostałe.....	1130	33	425	369	60	98	81	128	
Others									
PRZYCZYNY WYPADKÓW CAUSES OF ACCIDENTS									
OGÓŁEM.....	2005	17079	457	9257	8735	1540	2039	761	935
TOTAL	2010	21691	608	10980	10243	2420	2470	1360	1060
	2015	21431	536	10492	9849	1387	2827	1341	1351
	2016	21737	506	10705	9965	1275	2813	1549	1423
Niewłaściwy stan czynnika materialnego		1659	47	899	817	121	189	96	103
Inappropriate condition of material objects/ agents									
Niewłaściwa organizacja: Inappropriate organization of:									
pracy		945	27	544	502	76	111	42	60
work									
stanowiska pracy		1016	25	565	536	74	126	71	45
work post									
Niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym lub jego brak.....		1421	15	804	768	93	189	83	95
Absence or inappropriate use of material objects/agents									
Nieużywanie sprzętu ochronnego		329	4	199	189	17	55	14	8
Not using protective equipment									
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika.....		1412	25	811	772	66	216	98	23
Inappropriate wilful employee action									
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracowni- ka ^b		298	7	100	93	21	42	28	40
Inappropriate mental-physical condition of employee ^b									
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika		13707	326	6469	6003	760	1739	1030	959
Incorrect employee action									
Inne.....		950	30	314	285	47	146	87	90
Others									

^a Zgłoszone w danym roku. ^b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

^a Registered in a given year. ^b Caused by, i.e.: sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse.

TABL. 18 (90). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE^a**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM	1906	1874	1639	1599	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne	12	7	8	12	of which fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Events causing injury:
upadek osób	855	939	750	684	persons falling
uderzenie lub przygniecenie przez spadające przedmioty	163	153	152	157	persons hit or crushed by falling objects
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	65	55	38	31	persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	260	260	196	194	persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	284	222	250	256	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie skrajnych temperatur	29	14	18	11	influence of extreme temperatures
działanie materiałów szkodliwych	8	2	6	2	influence of hazardous materials
inne wydarzenia	242	229	229	264	other events

^a Którym wypłacono jednorazowe odszkodowania.

Źródło: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Who received one-off accident compensations.

Source: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (91). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a**
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total		W grupie zagrożenia In group of hazard					
				związanego connected with				czynnikami mechanicznymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery	
				ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions			
		ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
		na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed							
OGÓŁEM.....	2005	125,3	94,2	72,4	53,9	34,8	29,2	18,1	11,1
TOTAL	2010	110,4	90,8	67,5	55,3	27,7	24,6	15,2	10,9
	2015	96,3	77,7	58,5	45,6	23,0	21,2	14,8	10,9
	2016	88,3	69,7	57,0	43,7	16,4	14,9	14,9	11,1
sektor publiczny		88,4	77,2	44,1	35,6	24,6	24,2	19,7	17,5
public sector									
sektor prywatny		88,3	68,6	58,8	44,9	15,2	13,6	14,2	10,1
private sector									

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 i wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 116.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 116.

TABL. 19 (91). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a** (dok.)
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		W grupie zagrożenia In group of hazard					
			związanego connected with				czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery	
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions			
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
	na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	83,5	43,0	55,2	21,4	15,7	13,6	12,6	8,1
Przemysł..... Industry	152,8	121,0	104,3	81,6	24,3	21,8	24,3	17,6
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	351,3	338,4	158,1	147,6	188,6	188,6	4,6	2,2
przetwórstwo przemysłowe..... manufacturing	148,6	115,7	107,2	83,6	19,1	17,1	22,2	15,0
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	236,0	207,2	50,5	36,7	74,2	59,6	111,3	110,9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	113,7	97,5	57,9	47,5	46,3	42,7	9,5	7,3
Budownictwo Construction	99,5	77,5	46,1	30,8	32,4	30,7	21,0	16,0
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ Trade; repair of motor vehicles Δ	17,7	13,2	7,2	4,1	4,3	3,5	6,3	5,6
Transport i gospodarka magazynowa.. Transportation and storage	33,6	27,7	12,7	6,9	18,6	18,6	2,3	2,2
Informacja i komunikacja Information and communication	5,3	5,0	1,1	1,1	3,5	3,2	0,8	0,8
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	114,7	106,3	98,9	95,6	2,7	2,7	13,1	8,1
Administrowanie i działalność wspierająca Δ Administrative and support service activities	47,3	42,2	41,2	36,1	–	–	6,1	6,1
Edukacja..... Education	6,9	5,5	2,3	1,9	1,4	1,1	3,2	2,6
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	48,6	44,9	30,1	29,2	15,2	14,9	3,3	0,7
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	13,5	–	13,5	–	–	–	–	–

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 i wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 116.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 116.

TABL. 20 (92). ZATRUDNIENI NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO ^a
W 2016 R.
PAID EMPLOYEES ON POSITION FOR WHICH EVALUATION OF OCCUPATIONAL RISK WAS DONE ^a IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego <i>Evaluation of occupational risk</i>	Wyeliminowanie lub ograniczenie ryzyka zawodowego <i>Elimination or limitation of occu- pational risk</i>	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego <i>Appliance of means to elimination or limitation of occupa- tional risk</i>		
			techniczne <i>technical</i>	organizacyjne <i>organizational</i>	ochrony indywidualnej <i>individuality protection</i>
	na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości		per 1000 paid employees of total surveyed		
OGÓŁEM..... TOTAL	295,7	127,1	42,6	61,1	87,7
sektor publiczny public sector	313,1	174,1	31,1	82,2	129,3
sektor prywatny..... private sector	293,2	120,3	44,2	58,1	81,7
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	348,8	186,4	51,2	67,3	157,9
Przemysł..... Industry	362,8	162,6	60,1	63,3	110,5
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	396,8	220,3	8,3	7,2	217,3
przetwórstwo przemysłowe..... manufacturing	366,3	163,5	62,8	65,3	109,3
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	222,4	110,8	22,0	28,6	87,5
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities	383,0	162,8	46,6	66,5	118,4
Budownictwo Construction	349,4	204,2	62,1	87,0	170,5
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	157,2	41,3	11,6	25,2	23,3
Transport i gospodarka magazynowa..... Transportation and storage	357,9	164,2	50,1	125,2	137,4
Informacja i komunikacja..... Information and communication	438,3	186,4	118,9	162,9	102,6
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna..... Professional, scientific and technical activities	293,9	77,4	3,3	48,4	25,7
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ... Administrative and support service activities	151,1	65,6	14,2	20,9	57,5
Edukacja..... Education	178,6	42,7	10,5	24,6	15,6
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	370,4	203,3	29,7	129,8	137,8
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	92,3	26,9	–	–	26,9

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 i wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7, pkt 1) na str. 116.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7, point 1) on page 116.

TABL. 21 (93). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków <i>Number of cases</i>		SPECIFICATION
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	na 100 tys. zatrudnionych <i>per 100 thous. paid employees</i>	
OGÓŁEM..... 2005	285	32,6	TOTAL
2010	153	15,6	
2015	198	18,2	
2016	140	12,5	
Pylce płuc	23	2,1	<i>Pneumoconioses</i>
Choroby opłucnej lub osierdza wywołane pyłem azbestu	14	1,2	<i>Diseases of pleura or pericardium induced by asbestos dust</i>
Astma oskrzelowa	4	0,4	<i>Bronchial asthma</i>
Zewnątrzpoходne alergiczne zapalenie pęcherzy- ków płucnych	2	0,2	<i>Extrinsic allergic alveolitis</i>
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym.....	41	3,7	<i>Chronic voice disorders due to excessive vocal effort</i>
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie dzia- łania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi.....	3	0,3	<i>Malignant neoplasms induced by human carcino- gens present in work environment</i>
Choroby skóry	8	0,7	<i>Skin diseases</i>
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposo- bem wykonywania pracy	7	0,6	<i>Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed</i>
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowe- go wywołane sposobem wykonywania pracy	13	1,2	<i>Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is performed</i>
Obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowo- dowany hałasem	13	1,2	<i>Bilateral permanent noise-induced hearing loss of cochlear or sensorineural type</i>
Zespół wibracyjny	1	0,1	<i>Vibration syndrome</i>
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	11	1,0	<i>Infectious and parasitic diseases or their sequels</i>

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.
Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22 (94). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a**
Stan w dniu 15 XII
PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORK IN HARMFUL AND STRENUOUS CONDITIONS^a
As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Posiłki profilaktyczne Preventive food	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Special pay	Skrócony czas pracy Short-time work	Dodatkowe urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczegól- nych warun- kach ^b Entitlements arising from work in parti- cular condi- tions ^b
OGÓŁEM.....	2005	42096	137421	14694	50211	2300	4137	35168
TOTAL	2010	39087	63952	7318	26754	2398	4450	987
	2015	32576	64795	5174	22586	1617	4451	549
	2016	33212	63848	4809	21085	1702	3729	465
sektor publiczny		10352	14204	426	11502	221	2471	311
public sector								
sektor prywatny.....		22860	49644	4383	9583	1481	1258	154
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		2103	2134	23	295	6	6	1
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł.....		20195	40379	4360	13524	1151	1504	232
Industry								
górnictwo i wydobywanie		1311	1155	344	501	–	338	12
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe		13264	31397	3119	6147	1129	247	106
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		3199	4704	626	6338	–	910	76
electricity, gas, steam and air conditioning supply								
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywa- cja ^Δ		2421	3123	271	538	22	9	38
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								
Budownictwo		4442	6032	146	1864	31	36	9
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		3391	8188	164	438	285	116	5
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa..		2782	2437	66	3596	13	1896	90
Transportation and storage								
Informacja i komunikacja		9	923	3	28	–	–	–
Information and communication								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		20	699	26	157	11	1	–
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspie- rająca ^Δ		32	146	21	4	1	–	–
Administrative and support service activities								
Edukacja.....		37	85	–	673	5	2	–
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		201	2825	–	506	197	166	128
Human health and social work activities								
Pozostała działalność usługowa.....		–	–	–	–	2	2	–
Other service activities								

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 i wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7, pkt 1) na str. 116. ^b Lub w szczególnym charakterze.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7, point 1) on page 116.

^b Or particular character.

TABL. 23 (95). ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHOROÓB ZAWODOWYCH ^a
 OCCUPATIONAL ACCIDENTS AND OCCUPATIONAL DISEASES BENEFITS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba świadczeń Number of benefits		Średni koszt świadczeń w zł na 1 świadczenie Average cost of benefits in zł per 1 benefit	
	ogółem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which occupational accidents compensations	ogółem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which occupational accidents compensations
OGÓŁEM..... 2005	2589	2457	1908	1852
TOTAL 2010	4130	3997	2481	2424
2015	4779	4734	3389	3288
2016	4622	4578	3380	3303
sektor publiczny public sector	698	686	3611	3427
sektor prywatny private sector	3924	3892	3339	3281
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	126	125	4744	4595
Przemysł Industry	2598	2567	3318	3229
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	35	34	5717	5438
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	2421	2392	3276	3188
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	27	26	5163	4912
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywa- cja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	115	115	3034	3034
Budownictwo Construction	239	239	3816	3816
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	949	948	3039	3041
Transport i gospodarka magazynowa.. Transportation and storage	264	262	4225	4111
Informacja i komunikacja Information and communication	16	16	3481	3481
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	11	11	1900	1900
Administrowanie i działalność wspie- rająca ^Δ Administrative and support service activities	10	10	3960	3960
Edukacja Education	41	35	4810	3094
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	368	365	3206	3180
Pozostała działalność usługowa Other service activities	—	—	—	—

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 i wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7, pkt 1) na str. 116.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7, point 1) on page 116.

ZIAŁ VII

WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. **Wynagrodzenia** obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

2. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne)** przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się w **ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

4. Dane w tabl. 2–5 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2016 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

Jeżeli badaną zbiorowość pracowników, uporządkowaną pod względem wysokości wynagrodzenia miesięcznego od wielkości najmniejszej do największej, podzielimy na 10 równych części, to otrzymamy 9 wielkości oddzielających te części, które nazywamy decylami. Jeśli uporządkowaną zbiorowość podzielimy na 4 równe części, to otrzymamy trzy wielkości oddzielające te części – zwane kwartylami. Podział zbiorowości na 2 równe części – wyznacza jedną wartość zwaną medianą lub wynagrodzeniem środkowym. Z powyższego wynika, że piąty decyl oraz drugi kwartyl równe są medianie, oraz że decyle określają najwyższe wynagrodzenia (w złotych) w grupach decylowych, a kwartyle – w grupach kwartylowych.

CHAPTER VII

WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. **Wages and salaries** include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, the wages and salaries of whom have been converted into those of full-time paid employees.

2. The **average monthly (nominal) wages and salaries** per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in cooperatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television programme producers.

3. Data regarding wages and salaries are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income tax and also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee.

4. Data in tables 2–5 were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2016. Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the sum of the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).

If the surveyed population of employees is ordered by their growing monthly earnings, and divided into 10 equal parts, then we will arrive at 9 values marking the boundary between those parts, which we call decile earnings. If the ordered population is divided into 4 equal parts, then we will get 3 values separating those intervals, which will be called quartile earnings. The division of the population into 2 equal parts defines a value called a median. This implies that the fifth decile and second quartile of earnings are each equal to the median; and that decile of earnings and quartile of earnings determine the highest earnings (in zlotys) in decile groups and quartile groups respectively.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) i od 2009 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych – OFE.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) rolnicy indywidualni;
- 8) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombataneci oraz od 1991 r. osoby represjonowane.

3. **Świadczenia emerytalne i rentowe** (renty wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

- 1) emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 3) renty rodzinne.

4. **Świadczenia emerytalne i rentowe** nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

5. **Świadczenia emerytalne i rentowe** obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych), uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

6. Dane dotyczące **przeciętnej miesięcznej emerytury i renty** obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

7. Dane o świadczeniach podaje się w **ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

Social security benefits

1. Information regarding **retirement and other pension benefits** (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and since 2009 from the sources gathered in the open pension funds – OFE.

Information regarding **retirement and other pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

2. Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement and other pensions:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' cooperatives and co-operatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) farmers;
- 8) war and military invalids, combatants as well as since 1991 repressed persons.

3. **Retirement and other pension benefits** (pensions also paid due to accidents at work and job-related illnesses) include:

- 1) retirement pensions;
- 2) disability pensions;
- 3) survivors pensions.

4. **Retirement and other pension benefits** do not include payments of retirement pays and pensions arising out of international agreements.

5. **Retirement and other pension benefits** include the amount of benefits due (current and compensatory), taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

6. Data regarding the **average monthly retirement and other pension** are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

7. Data regarding benefits are given **in gross terms**, i.e., including deductions for personal income tax.

Wynagrodzenia Wages and salaries

TABL. 1 (96). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 of which entities employing more than 9 persons	
w zł in zł						
O G Ó Ł E M.....	2150,38	2947,27	3543,24	3711,14	3894,10	T O T A L
sektor publiczny	2625,80	3648,60	4299,56	4458,73	4458,73	public sector
sektor prywatny	1944,20	2706,59	3331,63	3514,07	3712,91	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2078,73	2990,25	3996,07	4082,19	4193,19	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	2132,34	3029,26	3722,24	3908,91	4005,54	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe ...	2006,45	2867,17	3635,28	3829,78	3926,09	of which manufacturing
Budownictwo	1829,15	2495,47	2943,05	3080,82	3549,07	Construction
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ	1814,36	2524,39	3059,75	3255,33	3420,84	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	2101,55	2528,85	2948,21	3113,00	3312,87	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1320,73	1838,93	2227,59	2332,91	2481,05	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	3089,97	4132,39	5354,80	5665,81	6199,39	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	3505,16	4451,69	5356,53	5459,87	5929,22	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2569,69	3375,86	3948,07	4082,72	4423,14	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2318,70	3317,81	3906,16	4151,24	4891,03	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspie- rająca ^Δ	1529,65	1970,09	2778,04	2935,04	2955,43	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona naro- dowa; obowiązkowe zabezpiecze- nia społeczne	2921,02	3995,07	4627,01	4872,21	4872,21	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	2525,86	3377,20	4086,59	4140,35	4158,81	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1951,98	3102,43	3499,65	3695,21	3778,08	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2101,40	2803,86	3332,36	3516,56	3591,83	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	1640,61	2055,62	2794,02	3035,78	3304,38	Other service activities

TABL. 2 (97). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w tys. in thous. b – w odsetkach in percent	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women

OGÓŁEM

TOTAL

OGÓŁEM.....	a	873,5	438,1	435,4	207,2	68,7	138,5	666,3	369,4	296,9
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ² USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI
PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (4346,76 zł) W KRAJU
BY RANGES OF WAGES AND SALARIES² ESTABLISHED ON THE BASIS OF THE PRODUCT
OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES (4346,76 zł) IN COUNTRY

2173,38 zł i mniej zł and less	(50% i mniej and less)	a	153,2	78,0	75,2	10,1	1,5	8,6	143,1	76,5	66,6
		b	17,5	17,8	17,3	4,9	2,2	6,2	21,5	20,7	22,4
2173,39–2912,33	(50–67)	a	180,0	66,8	113,2	36,3	9,6	26,7	143,7	57,2	86,5
		b	20,5	15,3	26,0	17,5	14,0	19,3	21,6	15,4	29,1
2912,34–3260,07	(67–75)	a	80,0	34,1	45,9	17,6	5,5	12,1	62,4	28,6	33,8
		b	9,2	7,8	10,5	8,5	8,0	8,7	9,4	7,8	11,4
3260,08–4346,76	(75–100)	a	205,9	106,0	99,9	59,0	19,0	40,0	146,9	87,0	59,9
		b	23,5	24,3	22,9	28,5	27,5	29,1	22,0	23,5	20,0
4346,77–5433,45	(100–125)	a	113,5	61,7	51,8	41,9	13,0	28,9	71,6	48,7	22,9
		b	13,0	14,1	11,9	20,2	18,9	20,8	10,8	13,2	7,7
5433,46–6520,14	(125–150)	a	57,1	33,8	23,3	19,5	7,2	12,3	37,6	26,6	11,0
		b	6,5	7,7	5,3	9,4	10,5	8,8	5,6	7,2	3,7
6520,15–7606,83	(150–175)	a	28,9	19,0	9,9	8,6	4,2	4,4	20,3	14,8	5,5
		b	3,3	4,3	2,3	4,2	6,1	3,2	3,0	4,0	1,9
7606,84–8693,52	(175–200)	a	17,1	11,5	5,6	5,3	3,0	2,3	11,8	8,5	3,3
		b	2,0	2,6	1,3	2,5	4,4	1,6	1,8	2,3	1,1
8693,53–9780,21	(200–225)	a	10,0	7,0	3,0	2,9	1,8	1,1	7,1	5,2	1,9
		b	1,1	1,6	0,7	1,4	2,7	0,8	1,1	1,4	0,7
9780,22–10866,90	(225–250)	a	6,7	4,7	2,0	1,8	1,2	0,6	4,9	3,5	1,4
		b	0,8	1,1	0,5	0,9	1,7	0,4	0,7	1,0	0,5
10866,91–11953,59	(250–275)	a	4,5	3,3	1,2	1,1	0,7	0,4	3,4	2,6	0,8
		b	0,5	0,7	0,3	0,5	1,0	0,3	0,5	0,7	0,3
11953,60–13040,28	(275–300)	a	3,3	2,3	1,0	0,7	0,5	0,2	2,6	1,8	0,8
		b	0,4	0,5	0,2	0,4	0,7	0,2	0,4	0,5	0,2
13040,29 zł i więcej zł and more	(300% i więcej and more)	a	13,3	9,9	3,4	2,4	1,5	0,9	10,9	8,4	2,5
		b	1,5	2,3	0,8	1,2	2,2	0,6	1,6	2,3	0,8

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9. ² W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2173,39–2912,33 zł stanowi 50–67% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–67% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 67,00% przeciętnego wynagrodzenia).

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 2173,39–2912,33 zł range accounts for 50–67% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–67% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 67,00% of the average wage and salary).

TABL. 2 (97). **ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION			Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
a – w tys. in thous.			ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
b – w odsetkach in percent											
WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ ² USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (4048,24 zł) W WOJEWÓDZTWIE											
BY RANGES OF WAGES AND SALARIES ² ESTABLISHED ON THE BASIS OF THE PRODUCT OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES (4048,24 zł) IN VOIVODSHIP											
2024,12 zł i mniej zł and less	(50% i mniej and less)	a	119,4	65,8	53,6	4,1	0,7	3,4	115,3	65,1	50,2
		b	13,7	15,0	12,3	2,0	1,0	2,5	17,3	17,6	16,9
2024,13–2712,32	(50–67)	a	161,1	57,8	103,3	32,4	7,2	25,2	128,7	50,6	78,1
		b	18,4	13,2	23,8	15,6	10,5	18,2	19,4	13,7	26,4
2712,33–3036,18	(67–75)	a	84,1	33,5	50,6	16,1	5,3	10,8	68,0	28,2	39,8
		b	9,6	7,6	11,6	7,8	7,7	7,8	10,2	7,6	13,4
3036,19–4048,24	(75–100)	a	204,1	101,4	102,7	53,8	17,7	36,1	150,3	83,7	66,6
		b	23,4	23,1	23,5	26,1	25,6	26,4	22,6	22,8	22,3
4048,25–5060,30	(100–125)	a	133,7	71,3	62,4	47,2	14,1	33,1	86,5	57,2	29,3
		b	15,3	16,3	14,3	22,8	20,5	23,9	13,0	15,5	9,8
5060,31–6072,36	(125–150)	a	69,1	39,0	30,1	24,6	8,4	16,2	44,5	30,6	13,9
		b	7,9	8,9	6,9	11,9	12,2	11,7	6,7	8,3	4,7
6072,37–7084,42	(150–175)	a	34,6	22,1	12,5	11,2	4,9	6,3	23,4	17,2	6,2
		b	4,0	5,0	2,9	5,4	7,1	4,5	3,5	4,6	2,1
7084,43–8096,48	(175–200)	a	21,2	13,9	7,3	6,3	3,2	3,1	14,9	10,7	4,2
		b	2,4	3,2	1,7	3,0	4,7	2,2	2,2	2,9	1,4
8096,49–9108,54	(200–225)	a	12,8	9,1	3,7	3,9	2,5	1,4	8,9	6,6	2,3
		b	1,5	2,1	0,9	1,9	3,7	0,9	1,3	1,8	0,8
9108,55–10120,60	(225–250)	a	8,4	6,0	2,4	2,3	1,4	0,9	6,1	4,6	1,5
		b	1,0	1,4	0,6	1,1	2,0	0,6	0,9	1,2	0,5
10120,61–11132,66	(250–275)	a	5,5	3,9	1,6	1,4	1,0	0,4	4,1	2,9	1,2
		b	0,6	0,9	0,3	0,7	1,4	0,3	0,6	0,8	0,3
11132,67–12144,72	(275–300)	a	3,7	2,5	1,2	0,9	0,5	0,4	2,8	2,0	0,8
		b	0,4	0,6	0,3	0,4	0,8	0,3	0,4	0,5	0,3
12144,73 zł i więcej zł and more	(300% i więcej and more)	a	15,8	11,7	4,1	2,9	1,9	1,0	12,9	9,8	3,1
		b	1,8	2,7	0,9	1,4	2,8	0,7	1,9	2,7	1,0

I, 2 Notki patrz na str. 147.

I, 2 See footnotes on page 147.

TABL. 3 (98). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach <i>Paid employees in percent</i>			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł <i>Average gross wages and salaries in zł</i>			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem <i>total</i>	mężczyźni <i>men</i>	kobiety <i>women</i>	ogółem <i>total</i>	mężczyźni <i>men</i>	kobiety <i>women</i>	
OGÓŁEM.....	100,0	100,0	100,0	4048,24	4435,00	3659,05	TOTAL
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	8,9	8,8	8,9	7710,11	9371,90	6046,90	Managers
Specjaliści.....	20,1	14,0	26,3	4984,19	5845,92	4522,65	Professionals
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych.....	2,8	3,8	1,7	5379,94	5876,16	4235,16	science and engineering professionals
specjaliści do spraw zdrowia.....	2,5	0,7	4,4	4596,07	5723,33	4422,42	health professionals
specjaliści nauczania i wychowania	7,5	3,5	11,7	4552,12	5200,45	4355,53	teaching professionals
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania.....	5,6	3,9	7,2	5151,49	5823,45	4784,53	business and administration professionals
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych ..	0,9	1,5	0,3	7143,32	7402,32	5742,82	information and communications technology professionals
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	0,8	0,6	1,0	5437,59	5955,18	5158,65	legal, social and cultural professionals
Technicy i inny średni personel.....	9,7	9,0	10,4	4315,72	4825,26	3873,39	Technicians and associate professionals
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	2,6	4,0	1,2	4743,14	5042,63	3775,39	science and engineering associate professionals
średni personel do spraw zdrowia	1,0	0,5	1,5	3297,03	3774,40	3129,05	health associate professionals
średni personel do spraw biznesu i administracji.....	5,1	3,7	6,6	4438,62	4912,45	4166,24	business and administration associate professionals
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewnej	0,7	0,2	1,1	3325,32	3554,99	3273,28	legal, social, cultural and related associate professionals
technicy informatycy	0,3	0,6	0,0	4239,10	4274,92	3813,59	information and communications technicians
Pracownicy biurowi.....	8,8	8,7	9,0	3546,14	3759,72	3339,98	Clerical support workers
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	2,2	0,8	3,6	3585,50	4313,49	3420,88	general and keyboard clerks
pracownicy obsługi klienta	0,5	0,2	0,8	3495,07	4888,89	3125,02	customer services clerks
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materialowej	5,3	7,3	3,4	3552,24	3693,49	3250,50	numerical and material recording clerks
pozostali pracownicy obsługi biura	0,8	0,4	1,2	3431,31	3265,43	3487,15	other clerical support workers

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9. ^b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 8, pkt 1) na str. 21.

^a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ^b See general notes to the Yearbook, item 8, point 1) on page 21.

TABL. 3 (98). **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach <i>Paid employees in percent</i>			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł <i>Average gross wages and salaries in zł</i>			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem <i>total</i>	mężczyźni <i>men</i>	kobiety <i>women</i>	ogółem <i>total</i>	mężczyźni <i>men</i>	kobiety <i>women</i>	
Pracownicy usług i sprzedawcy	15,9	7,3	24,6	2785,18	2989,11	2724,62	<i>Service and sales workers</i>
pracownicy usług osobistych	1,7	1,5	1,8	2624,08	2839,02	2443,42	<i>personal service workers</i>
sprzedawcy i pokrewni	12,6	4,0	21,3	2845,45	3285,80	2762,42	<i>sales workers</i>
pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,6	0,1	1,1	2538,57	2418,49	2548,96	<i>personal care workers</i>
pracownicy usług ochrony	1,0	1,7	0,4	2443,56	2445,07	2436,79	<i>protective services workers</i>
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy ...	0,4	0,7	0,2	3229,94	3366,71	2613,45	<i>Skilled agricultural, forestry and fishery workers</i>
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	15,6	25,1	5,9	3363,71	3508,62	2737,69	<i>Craft and related trades workers</i>
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	2,2	4,4	0,1	3248,90	3246,52	3448,51	<i>building and related trades workers, excluding electricians</i>
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	6,1	11,1	0,8	3756,75	3812,42	2951,61	<i>metal, machinery and related trades workers</i>
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,7	1,1	0,3	3632,92	3794,12	3052,42	<i>handicraft and printing workers</i>
elektrycy i elektronicy	1,3	2,4	0,2	4047,01	4104,63	3378,67	<i>electrical and electronic trades workers</i>
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	5,3	6,1	4,5	2768,36	2860,34	2642,31	<i>food processing, wood working, garment and other craft and related trades workers</i>
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	12,7	20,0	5,4	3452,23	3576,90	2986,38	<i>Plant and machine operators and assemblers</i>
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	5,6	7,2	4,0	3511,34	3821,30	2948,10	<i>stationary plant and machine operators</i>
monterzy	1,2	1,3	1,1	3547,38	4085,85	2916,12	<i>assemblers</i>
kierowcy i operatorzy pojazdów	5,9	11,5	0,3	3377,02	3367,00	3774,88	<i>drivers and mobile plant operators</i>
Pracownicy przy pracach prostych	7,9	6,4	9,3	2679,20	2983,69	2467,80	<i>Elementary occupations</i>
w tym:							<i>of which:</i>
robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie	0,2	0,2	0,1	3277,50	3571,85	2434,23	<i>agricultural, forestry and fishery labourers</i>
robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	3,6	3,9	3,3	2943,28	3184,62	2660,91	<i>labourers in mining, construction, manufacturing and transport</i>

a, b Notki patrz na str. 149.

a, b See footnotes on page 149

TABL. 4 (99). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. ¹
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016 ¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in zł b – w odsetkach in percent		Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
		ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
O G Ó Ł E M T O T A L										
O G Ó Ł E M.....	a	4048,24	4435,00	3659,05	4431,78	5025,25	4137,32	3928,97	4325,21	3435,94
T O T A L	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL										
Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym <i>Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent</i>	a	5726,45	7226,30	4860,34	5065,81	6030,85	4701,94	6422,44	7970,66	5086,11
	b	141,5	162,9	132,8	114,3	120,0	113,6	163,5	184,3	148,0
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym <i>Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent</i>	a	4728,45	5590,67	3896,58	4422,93	5514,05	3861,35	4817,90	5604,91	3911,23
	b	116,8	126,1	106,5	99,8	109,7	93,3	122,6	129,6	113,8
Policealne <i>Post-secondary</i>	a	3627,13	4050,93	3427,10	3726,53	3972,95	3664,58	3590,84	4066,63	3318,08
	b	89,6	91,3	93,7	84,1	79,1	88,6	91,4	94,0	96,6
Średnie zawodowe <i>Vocational secondary</i>	a	3650,57	3963,37	3253,10	3917,98	4433,24	3598,81	3598,03	3903,97	3149,70
	b	90,2	89,4	88,9	88,4	88,2	87,0	91,6	90,3	91,7
Średnie ogólnokształcące..... <i>General secondary</i>	a	3535,67	3976,33	3186,41	3497,21	4060,72	3261,92	3541,65	3968,01	3170,91
	b	87,3	89,7	87,1	78,9	80,8	78,8	90,1	91,7	92,3
Zasadnicze zawodowe <i>Basic vocational</i>	a	3136,96	3387,28	2648,93	3264,18	3815,25	2523,99	3121,79	3343,73	2668,27
	b	77,5	76,4	72,4	73,7	75,9	61,0	79,5	77,3	77,7
Gimnazjalne..... <i>Lower secondary</i>	a	2868,63	3092,21	2291,16	2597,39	2709,90	1899,83	2875,69	3104,15	2296,16
	b	70,9	69,7	62,6	58,6	53,9	45,9	73,2	71,8	66,8
Podstawowe i niepełne podstawowe... <i>Primary and incomplete primary</i>	a	2926,21	3235,42	2694,32	2927,93	3499,99	2449,91	2926,01	3203,54	2720,43
	b	72,3	73,0	73,6	66,1	69,6	59,2	74,5	74,1	79,2

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 4 (99). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. ¹ (dok.)
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016 ¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in zł b – w odsetkach in percent	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
WEDŁUG WIEKU BY AGE									
24 lata i mniej and less	a 2844,68 b 70,3	3015,34 68,0	2610,80 71,4	2809,03 63,4	3098,37 61,7	2668,45 64,5	2847,03 72,5	3012,34 69,6	2604,51 75,8
25–34.....	a 3703,46 b 91,5	4012,42 90,5	3367,69 92,0	3683,86 83,1	4094,40 81,5	3479,48 84,1	3706,71 94,3	4004,24 92,6	3340,06 97,2
35–44.....	a 4409,43 b 108,9	5022,36 113,2	3868,92 105,7	4543,59 102,5	5250,96 104,5	4241,74 102,5	4371,76 111,3	4985,18 115,3	3717,29 108,2
45–54.....	a 4273,98 b 105,6	4813,50 108,5	3826,95 104,6	4597,90 103,7	5186,62 103,2	4350,15 105,1	4098,88 104,3	4702,44 108,7	3396,11 98,8
55–59.....	a 4117,02 b 101,7	4367,97 98,5	3873,90 105,9	4531,77 102,3	5034,11 100,2	4265,96 103,1	3844,85 97,9	4110,67 95,0	3465,60 100,9
60–64.....	a 4370,67 b 108,0	4411,64 99,5	4278,50 116,9	4963,87 112,0	5320,69 105,9	4541,98 109,8	4025,41 102,5	4044,09 93,5	3959,24 115,2
65 lat i więcej and more	a 5390,60 b 133,2	5383,44 121,4	6119,72 167,2	7574,54 170,9	7621,83 151,7	3942,76 95,3	4283,34 109,0	4253,95 98,4	7861,28 228,8
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY									
Do 1,9 roku and less	a 2903,97 b 71,7	3066,74 69,1	2727,99 74,6	3096,21 69,9	3552,14 70,7	2900,12 70,1	2879,59 73,3	3032,91 70,1	2694,27 78,4
2,0– 4,9.....	a 3401,80 b 84,0	3678,58 82,9	3124,28 85,4	3468,42 78,3	3884,43 77,3	3265,55 78,9	3392,87 86,4	3661,31 84,7	3097,53 90,2
5,0– 9,9.....	a 3909,33 b 96,6	4314,03 97,3	3492,82 95,5	3991,08 90,1	4472,90 89,0	3746,15 90,5	3894,42 99,1	4295,89 99,3	3426,49 99,7
10,0–14,9.....	a 4240,45 b 104,7	4732,08 106,7	3754,50 102,6	4349,39 98,1	5023,64 100,0	4027,50 97,3	4216,27 107,3	4693,05 108,5	3666,17 106,7
15,0–19,9.....	a 4527,80 b 111,8	5177,72 116,7	3914,48 107,0	4699,37 106,0	5524,66 109,9	4363,91 105,5	4482,58 114,1	5128,54 118,6	3732,49 108,6
20 lat i więcej and more	a 4412,25 b 109,0	4770,45 107,6	4051,45 110,7	4696,80 106,0	5270,09 104,9	4396,04 106,3	4226,54 107,6	4584,90 106,0	3678,25 107,1

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (100). MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.
DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment)¹ BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni men c – kobiety women		Najwyższe wynagrodzenia (decyle), w zł, w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) in zł								
		pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (mediana) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eight	dziwiątej ninth
OGÓŁEM.....	a	1900,00	2265,01	2637,64	2980,71	3376,03	3802,19	4294,71	5018,93	6426,95
TOTAL	b	1850,00	2300,00	2791,80	3218,85	3649,62	4093,35	4650,00	5535,09	7269,30
	c	1962,56	2250,00	2536,08	2816,16	3107,50	3516,93	3989,65	4572,49	5627,12
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy Managers	a	2993,50	3595,04	4038,79	4808,04	5542,00	6553,38	7878,59	9989,55	14000,00
	b	2995,82	3967,47	4800,00	5702,18	6959,47	8100,00	9868,54	12392,08	17042,00
	c	2993,50	3477,39	3760,30	4104,02	4812,97	5435,24	6220,00	7587,50	10381,26
Specjaliści..... Professionals	a	2730,48	3217,50	3640,67	4033,33	4410,22	4819,35	5351,48	6107,29	7752,60
	b	2776,00	3476,50	4000,00	4517,83	5081,30	5697,76	6501,71	7647,57	9757,95
	c	2703,11	3135,88	3507,93	3858,00	4203,67	4526,48	4920,79	5446,40	6424,80
Technicy i inny średni personel..... Technicians and associate professionals	a	2246,60	2731,68	3092,92	3496,12	3865,57	4258,62	4785,00	5544,78	6832,40
	b	2300,00	2936,67	3466,67	3903,81	4355,00	4875,00	5518,44	6330,08	7865,72
	c	2227,92	2628,40	2920,84	3200,00	3538,64	3892,06	4244,95	4768,39	5773,44
Pracownicy biurowi..... Clerical support workers	a	2028,62	2470,17	2750,08	3026,00	3315,00	3613,07	3934,11	4350,20	5098,22
	b	2109,04	2600,00	2908,25	3216,81	3536,26	3813,00	4133,12	4607,39	5451,67
	c	2000,00	2350,00	2620,00	2858,83	3123,33	3408,22	3722,54	4100,00	4752,32
Pracownicy usług i sprzedawcy..... Service and sales workers	a	1850,00	2000,00	2175,27	2374,26	2581,53	2769,92	2958,32	3231,85	3945,83
	b	1850,00	1888,66	2068,33	2363,94	2650,00	2922,50	3248,00	3749,77	4478,14
	c	1850,00	2029,91	2200,00	2375,74	2566,86	2740,52	2910,97	3105,70	3749,45
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy ... Skilled agricultural, forestry and fishery workers	a	1850,00	1850,00	1924,23	2080,00	2745,20	3209,04	3674,89	4060,57	5396,44
	b	1850,00	1876,43	1957,90	2266,10	2937,32	3381,61	3775,00	4339,65	5753,69
	c	1849,54	1849,54	1850,00	1850,00	1950,08	2557,10	3031,98	3485,00	3839,22
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy Craft and related trades workers	a	1850,00	1928,08	2318,40	2700,00	3069,69	3466,14	3893,00	4404,05	5290,64
	b	1850,00	1938,00	2417,43	2863,50	3286,90	3652,01	4082,41	4623,75	5513,65
	c	1850,00	1909,95	2106,44	2330,07	2520,26	2765,20	3021,28	3343,05	4000,91
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń Plant and machine operators and assemblers	a	1874,00	2140,00	2512,50	2845,83	3199,63	3564,82	3968,00	4421,93	5329,20
	b	1864,80	2120,81	2600,00	2990,00	3382,88	3748,00	4149,26	4619,91	5539,69
	c	1893,75	2145,00	2389,68	2586,55	2797,82	3017,22	3307,63	3639,32	4187,71
Pracownicy przy pracach prostych.... Elementary occupations	a	1850,00	1926,06	2100,11	2243,52	2412,07	2626,93	2915,78	3304,48	3883,21
	b	1850,00	1942,50	2224,17	2528,19	2808,45	3098,00	3448,03	3782,16	4361,97
	c	1850,00	1915,00	2063,00	2174,00	2293,62	2410,94	2592,84	2863,61	3331,92

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9. ² Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 8, pkt 1) na str. 21.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² See general notes to the Yearbook, item 8, point 1) on page 21.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

Social security benefits

TABL. 6 (101). EMERYCI I RENCIŚCI^a
RETIREES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	760498	766825	744822	749486	T O T A L
Pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ...	615623	640582	627805	631762	Persons receiving retirement and other pensions paid by the Social Insurance Institution
emerytury	292442	391631	405435	415268	retirement pensions
renty z tytułu niezdolności do pracy	205106	132022	105915	100628	disability pensions
renty rodzinne	118075	116929	116455	115866	survivors pensions
Rolnicy indywidualni	144875	126243	117017	117724	Farmers

^a Przeciętne w roku.

Ź r ó ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Annual averages.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 7 (102). ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO
GROSS RETIREMENT AND OTHER PENSION BENEFITS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M					
G R A N D T O T A L					
Świadczenia w mln zł	9182,8	13073,6	15933,9	16327,0	Benefits in mln zł
WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH					
PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION					
R a z e m					
T o t a l					
Świadczenia w mln zł	7862,1	11640,0	14295,1	14676,9	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1064,24	1514,25	1897,51	1935,97	Average monthly retirement and other pension in zł
Emerytury					
Retirement pensions					
Świadczenia w mln zł	4293,2	7779,6	9925,6	10340,2	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	1223,37	1655,39	2040,13	2075,01	Average monthly retirement pension in zł
Renty z tytułu niezdolności do pracy					
Disability pensions					
Świadczenia w mln zł	2099,1	1885,2	1938,3	1875,8	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	852,84	1189,98	1525,02	1553,41	Average monthly pension in zł
Renty rodzinne					
Survivors pensions					
Świadczenia w mln zł	1469,8	1975,2	2431,2	2460,8	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	1037,35	1407,67	1739,75	1769,89	Average monthly pension in zł
ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH^a					
FARMERS^a					
Świadczenia w mln zł	1320,7	1433,6	1638,7	1650,1	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	759,69	946,32	1167,02	1168,04	Average monthly retirement and other pension in zł

^a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 145.

Ź r ó ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 145.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

DZIAŁ VIII BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

Uwagi ogólne

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków, spożycia, wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania oraz zagrożeniu ubóstwem – jest reprezentacyjne **badanie budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Od 2004 r. gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujących w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujących się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych. W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, dane od 2010 r. uzyskane z badania budżetów gospodarstw domowych zostały przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Wyjaśnienia dotyczące precyzji wyników badania (błędu względnego szacunku) można znaleźć w publikacji „Metodologia badań budżetów gospodarstw domowych”, GUS, Warszawa 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału, przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizor, pralka, lodówka itp.), na opłatę za usługi (lekarskie, stomatologiczne itp.) oraz wywiad dotyczący wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkające w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące społeczno-ekonomiczne grupy ludności, tj. gospodarstwa domowe: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów i rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura lub renta).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych (tabl. 1) ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

CHAPTER VIII HOUSEHOLD BUDGETS

General notes

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures, consumption, the equipment of households with durable goods as well as risk of poverty, is a representative **household budget survey**. Included in the survey there are all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. Since 2004 the households of foreign citizens with permanent or longlasting residence in Poland and using Polish language participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. A **one-person** household is understood as an individual independently maintaining himself/herself, i.e., income is not combined with the income of others, regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person** household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the household budget survey. In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, data since 2010 obtained from the household budget survey are weighted with the structure of households by number of persons and class of locality coming from the Population and Housing Census 2011. Explanations pertaining to precision of the survey results (relative error of estimate) can be found in publication "Methodology of surveys of household budgets", CSO, Warsaw 2011.

2. The household budget survey is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that each month different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e., on purchases of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator, etc.), on payments for services (medical, dental, etc.) as well as survey on equipment the household with durable goods.

The survey included all households within randomly selected dwellings representing socio-economic groups of the population, i.e., households of: employees, farmers, self-employed, retirees and pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement or other pension).

3. The categories of persons who are members of households (table 1) were established on the basis of their main source of maintenance, i.e., source deriving the greatest income:

1) osoby **pracujące**, do których zalicza się:

- a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa z agentem, umowa-zlecenie, umowa ustna itd.),
- b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
- c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie), w tym wynajem nieruchomości związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz wykonywanie wolnego zawodu, a od 2005 r. także członków spółdzielni produkcji rolniczej;

2) osoby **utrzymujące się ze świadczeń społecznych**, których głównym źródłem utrzymania jest m.in.: emerytura, renta, zasiłek dla bezrobotnych i inne świadczenia z Funduszu Pracy, świadczenia rodzinne, renta socjalna, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia;3) osoby **pozostające na utrzymaniu** (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego.

4. Dochód rozporządzalny obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie) bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych – z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika (patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 3 na str. 144) oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej – uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę – który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);

1) **employed persons** include:

- a) hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, outwork, contract with agent, commission contracts, verbal contracts, etc.),
- b) employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from work in private farm in agriculture,
- c) self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is conducting economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture), including rental of real estate connected with conducting economic activity and practising a learned profession as well as members of agricultural production cooperatives since 2005;

2) persons **maintained from social benefits**, for whom the main source of maintenance is i.a.: retirement and other pension, unemployment benefit and other benefits from the Labour Fund, family allowances, social pension, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships;3) **dependents** (without their own source of maintenance) are maintained by other persons being members of the same household.

4. Available income includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge) excluding prepayments on personal income tax paid (with income from hired labour, from social benefits – from social security benefits and other social benefits), excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee (see general notes in the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 144) as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

Available income comprises:

- 1) income from hired work – obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement – which includes: all income obtained from hired work, including: wages and salaries, payments not included in wages and salaries (e.g., severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sickness allowances (taken during the period of employment), compensatory and care allowances, income in a non-monetary form (paid by the employer);

- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami (tj. zakup produktów i usług, wynagrodzenie i składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz od 2004 r. powiększony o dopłaty dla rolnictwa;
- 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie), oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego, a także na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);
- 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach przedsiębiorstw, w tym dywidendy) oraz dochód z wynajmu nieruchomości (dochód netto, czyli przychody minus nakłady i ewentualne podatki, pochodzący z wynajmu lokali mieszkalnych, garaży i innych budynków niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz ziemi);
- 5) dochód ze świadczeń społecznych, który obejmuje m.in.: emerytury, renty, zasiłki z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych;
- 6) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary od osób prywatnych (w tym alimenty), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory). Do wydatków nie zalicza się funduszu remontowego (do 2004 r. fundusz remontowy uwzględniano w opłatach za najem mieszkania w pozycji „użytkowanie mieszkania i nośniki energii”).

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych;

- 2) *income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e., the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and since 2004 increased by subsidies for agriculture;*
- 3) *income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture) and income from practising a learned profession, that was spent on consumer goods and services for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or house);*
- 4) *income from property (interests, shares in company profits including dividends) and income from rental of real estate (net income, i.e., revenues minus investments and taxes, from rental of dwellings, garages and other buildings not connected with conducting economic activity and from land leasing);*
- 5) *income from social benefits, which includes, i.a.: retirement and other pensions, social security allowances and other social benefits;*
- 6) *other income, which includes, i.a.: gifts from private persons (of which alimony), insurance indemnities, winnings from games of chance and lotteries.*

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income less other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

5. Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Expenditures on consumer goods and services are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, the value of articles received free of charge as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, refrigerators, television sets). Expenditures do not include renovation fund (payment for rentals for housing include renovation fund up to 2004 in item "housing, water, electricity, gas and other fuels").

Other expenditures include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts; boarding costs of youth and students studying away from

niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości; straty pieniężne.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne od 2013 r. zregulowano zgodnie z przyjętą w badaniu budżetów gospodarstw domowych od 2013 r. nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP), włączając wydatki na ubezpieczenia na życie w pozycji „pozostałe wydatki na towary i usługi”.

6. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

7. Zagrożenie ubóstwem – gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych, jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz minimum egzystencji), zastosowano tak zwaną **oryginalną skalę ekwiwalentności OECD**. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 – każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 – każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z dwóch osób dorosłych i dwójki dzieci w wieku poniżej 14 lat jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych w kraju z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2005 r. relatywna granica ubóstwa wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 479 zł, a dla 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat) – 1292 zł, w IV kwartale 2010 r. było to 668 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1802 zł dla gospodarstw 4-osobowych, w IV kwartale 2015 r. progi te wyniosły odpowiednio: 734 zł oraz 1982 zł, a w IV kwartale 2016 r. – 770 zł oraz 2080 zł.

„Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. W 2005 r. obowiązywały następujące kwoty progowe: 461 zł na osobę samotnie gospodarującą, 418 zł na pierwszą osobę w rodzinie, 294 zł na drugą i dalsze osoby w rodzinie powyżej 15 lat oraz 210 zł na każdą osobę w rodzinie poniżej 15 lat. Od 1 I 2010 r. do 30 IX 2012 r. obowiązywały następujące kwoty progowe – 477 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 351 zł na 1 osobę dla gospodarstw

home; private alimony; some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate; monetary losses.

Expenditures on consumer goods and services were aggregated since 2013 in accordance with the nomenclature adopted in household budget survey since 2013 on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), including expenditures on life insurance in item “miscellaneous goods and services”.

6. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash with the use of cash or a credit card and on credit, received free of charge as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

7. Risk of poverty – a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) was below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so-called **original OECD equivalence scale** has been used for the calculation of the households' expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and subsistence minimum). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0,7 – to any other person at that age and weight 0,5 – to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of two adult persons and two children at the age under 14 is 2,7 times as high as that for a 1-person household.

Relative poverty threshold is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households in Poland estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale. The poverty lines are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2005 the relative poverty threshold was 479 zł for 1-person households and 1292 zł for 4-person households (2 adults with 2 children at the age under 14), in the fourth quarter of 2010 the threshold was 668 zł for 1-person households and 1802 zł for 4-person households, in the fourth quarter of 2015: 734 zł and 1982 zł, respectively and in the fourth quarter of 2016 – 770 zł and 2080 zł.

“Legal” poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance, provides eligibility for a monetary benefit from social assistance. In 2005 the line remained at the level of 461 zł per person keeping house individually, 418 zł per first person in family, 294 zł per second and next persons in family in the age over 15 and 210 zł per every person in family in the age under 15. Since 1 I 2010 to 30 IX 2012 the line remained at the level of 477 zł for 1-person households and 351 zł per 1 person for multi-person house-

wielooosobowych, od 1 X 2012 r. do 30 IX 2015 r. obowiązywały następujące kwoty progowe – 542 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 456 zł na 1 osobę dla gospodarstw wielooosobowych, natomiast od 1 X 2015 r. kwoty te zostały ustalone na poziomie odpowiednio: 634 zł oraz 514 zł.

Minimum egzystencji, uznawane za granicę ubóstwa skrajnego, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Przy ustalaniu granic ubóstwa skrajnego przyjmuje się poziom minimum egzystencji obliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego w kraju. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2005 r. granica ubóstwa skrajnego wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 387 zł, a dla 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dziećmi w wieku poniżej 14 lat) – 1045 zł, w IV kwartale 2010 r. było to 466 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1257 zł dla gospodarstw 4-osobowych, w IV kwartale 2015 r. progi te wyniosły odpowiednio: 545 zł oraz 1472 zł, a w IV kwartale 2016 r. – 550 zł oraz 1486 zł.

holds, since 1 X 2012 to 30 IX 2015 the line remained at the level of 542 zł for 1-person households and 456 zł per 1 person for multi-person households, since 1 X 2015 the line was changed to: 634 zł and 514 zł, respectively.

*The **subsistence minimum**, regarded as the extreme poverty threshold, sets the level of the satisfaction of needs below which there is a threat to the biological existence and to psychophysical human development. The starting point adopted for determination of the extreme poverty threshold is the subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for the 1-person employees' household in Poland. Poverty thresholds are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2005 the extreme poverty threshold was 387 zł for 1-person households and 1045 zł for 4-person households (2 adults with 2 children at the age under 14), in the fourth quarter of 2010 the threshold was 466 zł for 1-person households and 1257 zł for 4-person households, in the fourth quarter of 2015: 545 zł and 1472 zł, respectively and in the fourth quarter of 2016 – 550 zł and 1486 zł.*

TABL. 1 (103). **GOSPODARSTWA DOMOWE**
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	2903	3143	3087	3066	Households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	3,33	3,14	2,96	2,92	Average number of persons in a household
w tym:					of which:
pracujących.....	1,22	1,26	1,22	1,24	employed
pobierających świadczenia społeczne ^a	0,86	0,87	0,79	1,02	receiving social benefits ^a
w tym emeryturę lub rentę	0,71	0,74	0,69	0,69	of which retirement or other pension
pozostających na utrzymaniu.....	1,19	0,95	0,86	0,60	dependents

^a W 2005 r. – pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej.

^a In 2005 – receiving social security benefits and social assistance benefits.

TABL. 2 (104). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Dochód rozporządzalny.....	738,61	1132,89	1287,79	1399,99	Available income
w tym dochód do dyspozycji.....	712,18	1097,87	1259,24	1369,93	of which disposable income
w tym:					of which:
z pracy najemnej.....	342,24	574,70	694,46	735,60	from hired work
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.....	55,26 ^a	59,82	68,18 ^b	64,68 ^c	from a private farm in agriculture
z pracy na własny rachunek.....	62,53	108,78	113,13	130,28	from self-employment
ze świadczeń społecznych ^d	237,91	332,45	361,48	420,20	from social benefits ^d

^a–^c Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: ^a – 13,76%, ^b – 23,87%, ^c – 24,51%. ^d W 2005 r. – ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej.

^a–^c Relative error of estimates exceeds 10% and equals: ^a – 13,76%, ^b – 23,87%, ^c – 24,51%. ^d In 2005 – from social security benefits and social assistance benefits.

TABL. 3 (105). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Wydatki ogółem ^a	672,45	912,54	959,20	997,62	Total expenditures ^a
w tym towary i usługi konsumpcyjne ^{ab}	646,02	878,53	930,66	967,57	of which consumer goods and services ^{ab}
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe	186,20	232,36	237,80	245,86	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe ..	17,32	23,65	21,58	21,65	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	33,09	43,88	51,41	56,65	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	131,45	198,04	205,33	216,52	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	31,84	40,99	42,00	44,31	furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
zdrowie	30,58	40,46	48,08	50,06	health
w tym artykuły farmaceutyczne	x	26,25	30,99	31,68	of which pharmaceutical products
transport	66,59 ^c	86,01	83,71	86,27	transport
łączość ^d	36,38	42,31	52,93	55,32	communication ^d
rekreacja i kultura ^e	43,14	64,53	56,14	60,08	recreation and culture ^e
edukacja ^f	7,78 ^g	12,00	9,47 ^h	8,84 ⁱ	education ^f
restauracje i hotele	11,99 ^k	17,13	36,77	36,01	restaurants and hotels
pozostałe towary i usługi ^a	41,05	51,38	56,95	58,08	miscellaneous goods and services ^a
w tym higiena osobista	x	24,84	28,60	31,03	of which personal care

^a Łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie. ^b Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. ^c, ^g–^k Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: ^c – 10,07%, ^g – 12,18%, ^h – 10,65%, ⁱ – 11,41%, ^k – 10,65%. ^d Od 2013 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. ^e Od 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe. ^f Łącznie z wychowaniem przedszkolnym.

^a Including expenditures on life insurance. ^b Including pocket money not considered in items by types of expenditures. ^c, ^g–^k Relative error of estimates exceeds 10% and equals: ^c – 10,07%, ^g – 12,18%, ^h – 10,65%, ⁱ – 11,41%, ^k – 10,65%. ^d Since 2013 including expenditures for Internet services. ^e Since 2013 excluding expenditures for Internet services. ^f Including pre-school education.

TABL. 4 (106). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg	8,21	6,88	5,81	5,60	Bread and cereals ^a in kg
w tym pieczywo ^b	6,06	4,87	3,87	3,64	of which bread ^b
Mięso ^c w kg	5,28	5,39	4,75	4,70	Meat ^c in kg
w tym:					of which:
mięso surowe	3,02	2,99	2,72	2,71	raw meat
w tym drób	1,53	1,50	1,35	1,40	of which poultry
wędliny i inne przetwory mięsne ^d	x	2,29	1,84	1,80	processed meat and other meat preparations ^d
Ryby i owoce morza ^e w kg	0,38	0,41	0,30	0,30	Fish and seafood ^e in kg
Mleko ^f w l	3,77	3,11	2,72	2,69	Milk ^f in l
Jogurty w kg	x	0,92	0,52	0,56	Yoghurt in kg
Sery i twarogi ^g w kg	0,80	0,87	0,79	0,78	Cheese and curd ^g in kg
Jaja w szt.	13,51	11,63	9,24	9,16	Eggs in units
Oleje i tłuszcze ^h w kg	1,61	1,41	1,18	1,15	Oils and fats ^h in kg
w tym masło	x	0,36	0,31	0,34	of which butter
Owoce ⁱ w kg	3,56	3,20	3,07	3,17	Fruit ⁱ in kg
Warzywa w kg	11,13	9,07	7,18	7,22	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	x	4,40	2,96	2,95	of which potatoes
Cukier w kg	1,59	1,24	1,03	0,95	Sugar in kg
Kawa, herbata, kakao w kg	x	0,26	0,24	0,24	Coffee, tea, cocoa in kg
Wody mineralne i źródlane w l	x	3,27	3,56	4,01	Mineral or spring waters in l
Soki owocowe i warzywne w l	x	0,97	0,93	0,95	Fruit and vegetable juices in l

^a Od 2013 r. bez mąki ziemniaczanej. ^b Od 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. ^c Od 2013 r. łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym do 2012 r. w pozycji „Oleje i tłuszcze”). ^d Łącznie z wyrobami garmażeryjnymi; od 2013 r. bez przetworów podrobowych. ^e Do 2012 r. określane jako „Ryby”; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych oraz od 2013 r. bez konserw rybnych. ^f Bez zagęszczonego i w proszku. ^g Od 2013 r. bez serków słodkich. ^h Od 2013 r. bez boczku surowego. ⁱ Łącznie z nasionami i pestkami jadalnymi.

^a Since 2013 excluding potato flour. ^b Since 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. ^c Since 2013 including raw bacon (until 2012, included in position “Oils and fats”). ^d Including ready-to-serve meat products; since 2013 excluding offal preparations. ^e Until 2012 defined as „Fish”; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products as well as since 2013 excluding canned fish. ^f Excluding condensed and powdered milk. ^g Since 2013 excluding sweet cottage cheese. ^h Since 2013 excluding raw bacon. ⁱ Including seeds and edible kernel.

TABL. 5 (107). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a**
HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka	98,3	98,9	99,1	99,0	Refrigerator, fridge-freezer
Zamrażarka	36,5	39,8	21,5	20,0	Freezer
Automat pralniczy	81,4	93,3	97,7	97,4	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń.....	5,0	17,4	31,1	31,6	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	38,2	61,4	69,1	66,0	Microwave oven
Samochód osobowy	56,0	66,6	68,0	70,2	Passenger car
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku ^b	x	x	75,8	72,5	Equipment for reception, recording and reproduction of sound ^b
Odbiornik telewizyjny.....	98,8	99,4	97,4	97,1	Television set
Odtwarzacz DVD	x	59,3	42,5	34,9	DVD player
Telefon komórkowy.....	69,9	91,2	96,3	96,6	Mobile phone
w tym smartfon.....	x	x	47,6	55,2	of which smartphone
Zestaw kina domowego.....	x	19,7	13,1	11,4	Home theatre system
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	55,7	72,1	71,5	67,0	Satellite or cable television equipment
Aparat fotograficzny cyfrowy	x	51,8	50,1	46,1	Digital camera
Komputer osobisty.....	40,2	65,4	74,4	76,3	Personal computer
w tym z dostępem do Internetu.....	20,4	58,9	72,9	75,5	of which with access to the Internet
w tym z dostępem szerokopasmowym.....	x	48,9	60,4	55,8	of which broadband access
Drukarka	x	43,6	33,7	32,0	Printer
w tym drukarka wielofunkcyjna	x	x	25,8	22,9	of which multifunction printer

^a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. ^b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieże.

^a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. ^b Includes: radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system.

TABL. 6 (108). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a**
AT-RISK OF POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach domowych – o wydatkach poniżej:					Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa	19,5	18,5	20,8	18,5	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	19,9	8,2	16,7	16,6	“legal” poverty threshold
minimum egzystencji	13,0	6,6	8,9	7,5	subsistence minimum

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 158.

^a See general notes, item 7 on page 158.

ZIAŁ IX INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Infrastruktura komunalna

1. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego, z wyjątkiem danych o komunikacji miejskiej opracowanych metodą przedsiębiorstw.

Definicję **metody przedsiębiorstw** podano w uwagach ogólnych do *Rocznika*, ust. 6, na str. 21.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

2. Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i ciepłej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodów doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i od 2003 r. – gaz.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

3. **Źródło uliczne** jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

4. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalację gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

5. Dane o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** od 2005 r. obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Dane o **liczbie odbiorców gazu** podano łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorowych.

CHAPTER IX MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

General notes

Municipal infrastructure

1. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind of activity method**, i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity, with the exception of data regarding urban area transportation compiled using the enterprise method.

The definition of the **enterprise method** is given in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 21.

Data regarding municipal installations concern operative installations.

2. Information regarding the length of the water supply, the sewage systems, gas supply system and thermic-line system includes systems servicing households and others.

Information regarding the **length of the water supply and gas supply networks** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network, i.e. conduits providing water to the distribution network and since 2003 – gas.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water supply, sewage and gas supply connections leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or in case of the sewage system – with the main drainage system.

3. As **street spring** we mean a device connected with the water supply system, used by population as direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households includes quantity of water collected from water supply system by facilities installed in building.

4. Data regarding the **users of water supply systems and sewage systems** include the population living in residential buildings connected to a defined system.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Data regarding the population using the water supply system, the sewage system and the gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

5. Data regarding the **number of consumers and the consumption** of electricity from 2005 include households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Data regarding the **number of consumers using gas from gas supply** including consumers using collective gas-meters.

Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

Dane o **zużyciu energii elektrycznej i gazu z sieci** w gospodarstwach domowych ustalono w oparciu o zaliczkowy system opłat.

6. Informacje z zakresu **ciepłownictwa** obejmują budynki mieszkalne oraz budynki urzędów i instytucji ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służących do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejącego do odbiorcy zgodnie z ustawą z dnia 10 IV 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348 z późn. zm.).

Informacje o energii cieplnej oraz kubaturze budynków ogrzewanych centralnie:

- w zakresie sprzedaży energii cieplnej dotyczą budynków mieszkalnych oraz urzędów i instytucji,
- w zakresie kubatury – budynków mieszkalnych.

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z urządzeniami w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równocześniego dostarczania ciepłej wody.

7. Dane o **odpadach komunalnych** dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych (z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji), a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

8. Dane o **nieczystościach ciekłych** dotyczą nieczystości, wywiezionych do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych, pochodzących z gospodarstw domowych, budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

9. **Parki spacerowo-wypoczynkowe** są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

Mieszkania

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieskalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotelu pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Data regarding the **consumption of gas from gas supply** concern all the households.

Data regarding the **consumption of electricity and gas from the gas supply** system in households is established on the basis of an estimated system of payments.

6. Information within the range of **heating** regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within transmission thermal-line – which is considered as a system of connected and collaborating conduits leading heating medium to distribution line according to Law from 10 IV 1997 Energetic law (Journal of Laws No. 54, item 348 with later amendments).

Information regarding heating energy and cubic volume of centrally heated buildings:

- within the scope of sale of heating energy concern residential buildings, public authorities and institutions,
- within the scope of the cubic volume of buildings includes residential buildings.

Boiler-house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

7. Data on **municipal waste** concern waste generated by households (excluding discarded vehicles) as well as waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

8. Data on **liquid waste** concern waste, removed to wastewater treatment plants or dump stations, which comes from households, public buildings and buildings of units conducting economic activity – in case they are not discharged by sewage system.

9. **Strolling and recreational parks** are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches, etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Estate green belts are located in residential areas and are used for the purposes of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

Dwellings

1. Information regarding **dwelling stocks and completed dwellings** concerns dwellings, as well as rooms and the useful floor area in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

2. Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych – według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowym podziale administracyjnym.

3. **Bilanse zasobów mieszkaniowych** sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002–2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 – wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkane i niezamieszkane oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

4. W zasobach mieszkaniowych za podstawę obliczenia przeciętnej liczby osób na mieszkanie i na izbę przyjęto ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII.

5. **Dodatek mieszkaniowy** jest powszechnym i okresowym świadczeniem pieniężnym, wynikającym z przepisów ustawy z dnia 21 VI 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 71, poz. 734 z późn. zm.) mającym na celu dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego.

6. Dane o **mieszkaniach, których budowę rozpoczęto**, dotyczą mieszkań: w nowych budynkach mieszkalnych, w budynkach niemieszkalnych, uzyskanych w wyniku rozbudowy budynków (w części stanowiącej rozbudowę), uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

7. Informacje o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań oraz o izbach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);

*A **dwelling** is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.*

*A **room** is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.*

*Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.*

*The **useful floor area** of a dwelling is the total useful floor area of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.*

2. *Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31 XII, in each administrative division.*

3. *The **balances of dwelling stocks** are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census (for the years 2002–2009 the basis assumed were the results of 2002 census, since 2010 – the results of 2011 census), since 2002 assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.*

4. *In dwelling stocks as the basis for calculating the average number of persons per dwelling and per room the total number of population as of 31 XII was used.*

5. *The **housing allowance** is a common and temporary benefit resulting from provisions of the Act of 21 VI 2001 on Housing Allowances (Journal of Laws No. 71, item 734 with later amendments) aimed at co-financing of housing expenses incurred in relation to occupying a dwelling.*

6. *Data regarding **dwellings in which construction has begun** concern dwellings in new residential buildings, in non-residential buildings, dwellings created as a results of enlarging building (the enlarged portion), created as a results of adapting non-residential spaces.*

7. *Information regarding **dwellings, useful floor area of dwellings** as well as regarding **rooms completed** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.*

Information regarding the results of:

- **cooperative construction** concerns dwellings completed by housing cooperatives, designed for persons being members of these cooperatives;
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realized in full from the gmina budget (primarily with a public assistance or intervention character);

- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego (do 31 V 2009 r. – z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego);
- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.
- **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designed for meeting the residential needs of the employees of these companies (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
- **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non-profit basis) utilizing credit from the state bank BGK (until 31 V 2009 – from the National Housing Fund);
- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent.

Infrastruktura komunalna Municipal infrastructure

TABL. 1 (109). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 XII
WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km				Distribution network in km
Wodociągowa	29064,4	31889,4	32129,2	Water supply
miasta	5661,7	6372,3	6415,3	urban areas
wieś	23402,7	25517,1	25713,9	rural areas
Kanalizacyjna ^a	9520,8	13114,9	13947,1	Sewage ^a
miasta	4457,1	5377,7	5701,3	urban areas
wieś	5063,7	7737,2	8245,8	rural areas
Przylączy prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.				Connections leading to residential buildings in pcs
Wodociągowe	481168	567550	573848	Water supply system
miasta	188884	221060	222937	urban areas
wieś	292284	346490	350911	rural areas
Kanalizacyjne	242165	326241	348456	Sewage system
miasta	144062	180227	190618	urban areas
wieś	98103	146014	157838	rural areas
Zdroje uliczne	148	139	147	Street outlets
Miasta	64	72	80	Urban areas
Wieś	84	67	67	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³	120,4	128,2	130,0	Consumption of water from water supply systems in households (during the year) in hm³
Miasta:				Urban areas:
w hm ³	69,1	67,2	68,1	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	35,8	35,2	35,7	per capita in m ³
Wieś w hm ³	51,3	61,0	61,8	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³	105632	109982	114763	Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm³
W tym oczyszczane	105603	109937	114733	Of which treated

^a Łącznie z kolektorami.

^a Including collectors.

TABL. 2 (110). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIĘ ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	1103,2	1150,8	1176,9	1200,8	Consumers (as of 31 XII) in thous.
Miasta	688,0	721,7	731,7	744,9	Urban areas
Wieś	415,2	429,1	445,3	456,0	Rural areas
Zużycie (w ciągu roku)					Consumption (during the year)
W GWh	2407,4	2669,5	2554,1	2658,2	In GWh
miasta	1358,1	1471,0	1348,4	1380,4	urban areas
wieś	1049,2	1198,5	1205,7	1277,8	rural areas
W kWh:					In kWh:
miasta: na 1 mieszkańca	704,8	762,7	705,5	724,2	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^a	1974,0	2038,2	1842,9	1853,2	per consumer ^a
wieś – na 1 odbiorcę ^a	2527,0	2793,1	2707,9	2802,3	rural areas – per consumer ^a

^a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII.

Źródło: dane Ministerstwa Energii.

^a The number of consumers as of 31 XII was used in calculations.

Source: data of the Ministry of Energy.

TABL. 3 (111). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**

Stan w dniu 31 XII

GAS SUPPLY SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS SUPPLY SYSTEM
IN HOUSEHOLDS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km.....	11372,9	13046,5	14803,9	15252,4	Distribution and transmission network in km
w tym przesyłowa.....	2302,4	2339,6	2632,1	2642,9	of which transmission
miasta.....	369,8	240,4	264,9	258,6	urban areas
wieś.....	1932,6	2099,2	2367,2	2384,4	rural areas
Miasta.....	4760,2	5189,3	5648,2	5787,2	Urban areas
Wieś.....	6612,7	7857,2	9155,7	9465,2	Rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. ...	193837	215192	242797	256780	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Miasta.....	138170	148099	160073	165852	Urban areas
Wieś.....	55667	67093	82724	90928	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys.	516,6	554,8	570,8	580,5	Consumers of gas from gas supply system ^a in thous.
Miasta.....	465,5	474,0	469,7	474,0	Urban areas
Wieś.....	51,1	80,8	101,1	106,5	Rural areas
Zużycie gazu z sieci ^b (w ciągu roku)					Consumption of gas from gas supply system ^b (during the year)
W hm ³	430,1	478,7	394,6	441,3	In hm ³
miasta.....	346,9	356,4	281,1	309,8	urban areas
wieś.....	83,1	122,4	113,5	131,5	rural areas
Na 1 mieszkańca w m ³	127,7	139,1	113,6	126,9	Per capita in m ³
miasta.....	180,0	184,8	147,1	162,6	urban areas
wieś.....	57,7	80,9	72,7	83,7	rural areas

^a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. ^b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.^a Including consumers using collective gas-meter. ^b Consumption of gas in natural units on the basis of which settlements with clients occur.TABL. 4 (112). **OGRZEWNICTWO**

Stan w dniu 31 XII

HOUSE-HEATING

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Sieć ciepła w km.....	1484,1	1250,0	1744,2	1609,8	1497,6	112,2	Heating network in km
w tym przesyłowa.....	944,3	761,6	1046,0	952,9	895,8	57,1	of which transmission
Kotłownie.....	1650	1804	2992	3017	2341	676	Boiler rooms
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ.....	20095,4	16087,9	11460,9	12287,4	11936,9	350,5	Sale of heating energy (during the year) in TJ
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie w dam ³	124095	136271	180397	192819	182685	10134	Cubature of buildings with central heating in dam ³
w tym budynków mieszkalnych.....	75630	93013	90325	90053	87511	2541	of which residential buildings

TABL. 5 (113). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**
POPULATION USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY SYSTEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Ludność w tys. – korzystająca ^a z:					Population in thous. – using ^a :
wodociągu	3092,2	3189,6	3349,9	3356,9	water supply system
miasta	1850,8	1863,7	1866,3	1863,1	urban areas
wieś	1241,4	1325,9	1483,6	1493,8	rural areas
kanalizacji	1955,4	2102,9	2454,2	2486,2	sewage system
miasta	1628,5	1664,1	1746,2	1751,2	urban areas
wieś	327,0	438,8	708,0	735,0	rural areas
gazu	1498,7	1651,0	1646,0	1653,4	gas supply system
miasta	1318,8	1353,3	1299,9	1293,9	urban areas
wieś	179,9	297,7	346,1	359,5	rural areas
Ludność – w % ogółu ludności ^b – korzysta- jąca ^a z:					Population – in % of total population ^b – using ^a :
wodociągu	91,7	92,5	96,4	96,4	water supply system
miasta	96,1	96,7	97,9	97,9	urban areas
wieś	85,8	87,3	94,6	94,7	rural areas
kanalizacji	58,0	61,0	70,6	71,4	sewage system
miasta	84,6	86,3	91,6	92,0	urban areas
wieś	22,6	28,9	45,1	46,6	rural areas
gazu	44,4	47,9	47,4	47,5	gas supply system
miasta	68,5	70,2	68,2	68,0	urban areas
wieś	12,4	19,6	22,1	22,8	rural areas

^a Dane szacunkowe. ^b Na podstawie bilansów.^a Estimated data. ^b Based on balances.TABL. 6 (114). **ODPADY KOMUNALNE ^a**
MUNICIPAL WASTE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym z go- spodarstw domowych of which from households	
Odpady komunalne zebrane ^b w tys. t.	862,1	915,1	1070,4	1132,3	913,2	Municipal waste collected ^b in thous. t
zmieszane	832,0	820,8	873,1	904,0	714,7	mixed
miasta	670,2	613,3	566,6	580,7	447,3	urban areas
wieś	161,8	207,5	306,5	323,3	267,4	rural areas
zebrane selektywnie	30,0	94,2	197,3	228,3	198,5	collected separately
w tym:						of which:
papier i tektura	11,2	24,9	29,5	31,4	24,4	paper and cardboard
szkło	11,6	28,3	50,7	54,6	44,0	glass
tworzywa sztuczne	5,7	15,9	37,0	40,3	35,6	plastic
metale	0,8	1,9	0,4	0,5	0,3	metals
wielkogabarytowe	0,7	4,3	16,0	20,2	19,5	largesize
biodegradowalne	–	14,8	53,2	68,0	63,0	biodegradable

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 164. ^b Dane szacunkowe.^a See general notes, item 7 on page 164. ^b Estimated data.

TABL. 7 (115). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE**^a
LIQUID WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione w dam ³	2743,5	3633,1	3102,3	3089,7	Liquid waste ^b removed in dam ³
miasta	817,1	1125,7	816,2	743,2	urban areas
wieś	1926,4	2507,4	2286,0	2346,5	rural areas
w tym z gospodarstw domowych	1679,9	2534,9	2196,7	2231,6	of which from households
miasta	512,3	696,6	486,9	444,0	urban areas
wieś	1167,6	1838,3	1709,8	1787,6	rural areas
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	–	223,0	194,0	197,7	Septic tanks in thous. (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	–	7,0	20,3	22,4	Household waste water treatment systems in thous. (as of 31 XII)

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 164. ^b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych.^a See general notes, item 8 on page 164. ^b Sewage stored temporarily in septic tanks.TABL. 8 (116). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Czynne składowiska kontrolowane (stan w dniu 31 XII):							Controlled landfill sites in operation (as of 31 XII):
liczba	104	68	36	33	3	30	number
powierzchnia w ha	340,3	278,2	207,3	189,9	33,8	156,1	area in ha
Zrekultywowana powierzchnia kontrolowanych składowisk (w ciągu roku) w ha:							Reclaimed area of controlled landfill sites (during the year) in ha:
czynnych	0,3	2,4	5,2	–	–	–	in operation
o zakończonej eksploatacji (zamknięte) ...	4,3	10,8	3,5	4,4	–	4,4	exploitation completed

TABL. 9 (117). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
GENERALLY ACCESSIBLE AND ESTATE AREA GREEN BELTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005		2010		2015		2016		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	
OGÓŁEM w ha.....	5471,8	3735,0	5875,7	3738,8	5782,1	3592,1	6306,2	3857,3	TOTAL in ha
w % powierzchni ogólnej województwa ^a	0,2	2,5	0,2	2,5	0,2	2,4	0,2	2,5	in % of total area space of the voivodship ^a
na 1 mieszkańca ^b w m ²	16,2	19,4	17,0	19,4	16,6	18,8	18,1	20,3	per capita ^b in m ²
Tereny zieleni miejskiej ogólnodostępnej:									Generally accessible urban area green belts:
parki spacerowo-wypoczynkowe	2944,4	1627,1	2946,2	1430,5	3008,1	1495,6	3000,5	1489,5	strolling-recreational parks
zielenie	976,6	570,7	1116,4	621,4	1230,0	684,6	1267,5	722,2	lawns
Tereny zieleni osiedlowej	1550,8	1537,2	1813,1	1686,9	1544,0	1411,9	2038,2	1645,6	Estate green belts

^a, ^b W przypadku miast obliczono: ^a – w % ogólnej powierzchni miast, ^b – na 1 mieszkańca miast.^a, ^b For urban areas calculated: ^a – in % total urban areas space, ^b – per capita in urban areas.

Mieszkania Dwellings

TABL. 10 (118). **ZASOBY MIESZKANIOWE**^a
Stan w dniu 31 XII
DWELLING STOCKS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Mieszkania w tys.	1042,1	1111,9	1178,1	1193,5	747,5	446,0	Dwellings in thous.
Izby w mieszkaniach w tys.	4105,2	4495,4	4775,3	4838,4	2818,8	2019,6	Rooms in dwellings in thous.
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	79734,0	88424,9	95339,2	96862,5	52647,9	44214,6	Useful floor area of dwellings in thous. m ²
Przeciętna w zasobach:							Dwelling stocks, average:
liczba izb w mieszkaniu.....	3,94	4,04	4,05	4,05	3,77	4,53	number of rooms in a dwelling
powierzchnia użytkowa w m ² :							useful floor area in m ² :
1 mieszkania	76,5	79,5	80,9	81,2	70,4	99,1	per dwelling
na 1 osobę	23,6	25,7	27,4	27,8	27,7	28,0	per person
liczba osób na:							number of persons:
1 mieszkanie	3,24	3,10	2,95	2,92	2,55	3,54	per dwelling
1 izbę	0,82	0,77	0,73	0,72	0,68	0,78	per room

^a Na podstawie bilansów.

^a Based on balances.

TABL. 11 (119). **MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH**^a **WYPOSAŻONE W INSTALACJE**
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS IN DWELLING STOCKS^a **FITTED WITH INSTALLATIONS**
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Mieszkania – w % – wyposażone w Dwellings – in % – fitted with				
		wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas supply system	centralne ogrzewanie central heating
OGÓŁEM.....	2005	97,6	90,7	89,2	49,4	78,0
TOTAL	2010	98,4	95,7	93,3	52,2	82,0
	2015	98,5	96,0	93,7	51,6	83,1
	2016	98,5	96,1	93,8	51,4	83,3
Miasta	2005	99,3	95,5	92,9	70,0	82,9
Urban areas	2010	99,5	98,2	96,4	70,7	85,4
	2015	99,5	98,3	96,5	69,0	86,2
	2016	99,6	98,3	96,6	68,6	86,3
Wieś.....	2005	94,7	82,1	82,6	12,8	69,2
Rural areas	2010	96,4	91,4	88,0	20,2	76,1
	2015	96,7	92,1	89,0	22,2	77,9
	2016	96,7	92,3	89,2	22,6	78,3

^a Na podstawie bilansów.

^a Based on balances.

TABL. 12 (120). DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2016 R.
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Wypłacone użytkownikom lokali Paid out user to					
			gminnych gminas	spółdziel- czych cooperatives	wspólnot mieszkania- wych housing community	prywatnych private	towarzystw budownictwa społecznego public building society	innych others
a – liczba dodatków number of allowances								
b – kwota dodatków w tys. zł amount of allowances in thous. zł								
c – przeciętna wysokość dodatku w zł average value of allowances in zł								

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS								
OGÓŁEM.....	a	343891	107090	84541	33918	90429	7517	20396
TOTAL	b	77848,5	24060,2	17649,2	7183,6	23002,9	1749,2	4203,4
	c	226,4	224,7	208,8	211,8	254,4	232,7	206,1
Miasta.....	a	290312	93832	71227	23882	79544	6999	14828
Urban areas	b	67308,4	21652,4	14875,8	5056,8	20961,3	1649,6	3112,5
	c	231,8	230,8	208,9	211,7	263,5	235,7	209,9
Wieś.....	a	53579	13258	13314	10036	10885	518	5568
Rural areas	b	10540,1	2407,9	2773,4	2126,7	2041,6	99,6	1090,9
	c	196,7	181,6	208,3	211,9	187,6	192,4	195,9

W % OGÓŁEM IN % OF TOTAL								
OGÓŁEM.....	a	100,0	31,1	24,6	9,9	26,3	2,2	5,9
TOTAL	b	100,0	30,9	22,7	9,2	29,5	2,2	5,4
Miasta.....	a	100,0	32,3	24,5	8,2	27,4	2,4	5,1
Urban areas	b	100,0	32,2	22,1	7,5	31,1	2,5	4,6
Wieś.....	a	100,0	24,7	24,8	18,7	20,3	1,0	10,4
Rural areas	b	100,0	22,8	26,3	20,2	19,4	0,9	10,3

TABL. 13 (121). GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds transferred to investor for dwelling construction			Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe (stan w dniu 31 XII) Area of grounds in gminas stock for dwelling construction (as of 31 XII)			
		ogółem total	w tym of which		wielorodzinne	multi-family	jednorodzinne	single-family
			spółdzielcze cooperatives	osób fizycznych of natural persons	razem total	w tym uzbrojone of which developed	razem total	w tym uzbrojone of which developed
w ha in ha								
OGÓŁEM.....	2010	73,4	5,5	60,9	483,4	351,5	1466,9	674,4
TOTAL	2015	76,7	0,0	59,4	191,5	113,6	1292,2	585,9
	2016	65,8	0,6	46,8	197,1	116,1	1268,8	582,3
Miasta.....	2010	37,9	5,5	28,2	449,4	328,2	775,9	288,1
Urban areas	2015	48,6	0,0	33,2	159,9	92,9	670,3	255,4
	2016	40,8	0,6	22,7	166,0	96,3	661,9	254,6
Wieś.....	2010	35,5	–	32,7	34,0	23,3	691,0	386,3
Rural areas	2015	28,1	0,0	26,2	31,6	20,7	621,9	330,5
	2016	25,0	–	24,1	31,1	19,8	606,9	327,7

TABL. 14 (122). MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M.....	7575	14174	18715	18338	TOTAL
Spółdzielcze	370	279	36	134	Cooperatives
Komunalne (gminne)	175	107	18	56	Municipal (gmina)
Zakładowe	9	–	–	–	Company
Indywidualne	5796	8217	9496	9481	Private
Spoleczne czynszowe	249	–	140	79	Public building society
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	976	5571	9025	8588	For sale or rent

TABL. 15 (123). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Mieszkania.....	11913	13494	16068	16412	Dwellings
miasta	7402	6778	8004	8146	urban areas
wieś	4511	6716	8064	8266	rural areas
Spółdzielcze	205	328	73	106	Cooperative
Komunalne (gminne)	199	156	93	150	Municipal (gmina)
Zakładowe	54	2	1	25	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	3326	4864	6364	7002	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	685	36	224	74	Public building society
Indywidualne	7444	8108	9313	9055	Private
miasta	3372	2777	3045	2955	urban areas
wieś	4072	5331	6268	6100	rural areas
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw ..	629	637	911	886	Dwellings per 1000 marriages contracted
Miasta	697	582	844	807	Urban areas
Wieś	541	703	990	980	Rural areas
Izby.....	54075	60726	66991	68028	Rooms
miasta	29585	25788	27072	28349	urban areas
wieś	24490	34938	39919	39679	rural areas
Spółdzielcze	582	1079	220	358	Cooperative
Komunalne (gminne)	547	360	166	361	Municipal (gmina)
Zakładowe	195	12	7	78	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	9789	15191	17966	20952	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	1939	108	559	191	Public building society
Indywidualne	41023	43976	48073	46088	Private
miasta	18104	14258	14285	13937	urban areas
wieś	22919	29718	33788	32151	rural areas
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	1346061	1502624	1652942	1649581	Useful floor area of dwellings in m²
miasta	731264	611926	634543	644450	urban areas
wieś	614797	890698	1018399	1005131	rural areas
Spółdzielcze	9873	17424	3857	6290	Cooperative
Komunalne (gminne)	10889	6581	3489	6152	Municipal (gmina)
Zakładowe	4033	278	193	1451	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	228582	327209	397248	437568	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	41993	1816	10573	3672	Public building society
Indywidualne	1050691	1149316	1237582	1194448	Private
miasta	474199	377940	364564	361811	urban areas
wieś	576492	771376	873018	832637	rural areas

TABL. 15 (123). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	113,0	111,4	102,9	100,5	Average useful floor area per dwelling in m²
miasta	98,8	90,3	79,3	79,1	urban areas
wieś	136,3	132,6	126,3	121,6	rural areas
Spółdzielcze	48,2	53,1	52,8	59,3	Cooperative
Komunalne (gminne)	54,7	42,2	37,5	41,0	Municipal (gmina)
Zakładowe	74,7	139,0	193,0	58,0	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	68,7	67,3	62,4	62,5	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	61,3	50,4	47,2	49,6	Public building society
Indywidualne	141,1	141,8	132,9	131,9	Private
miasta	140,6	136,1	119,7	122,4	urban areas
wieś	141,6	144,7	139,3	136,5	rural areas

TABL. 16 (124). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

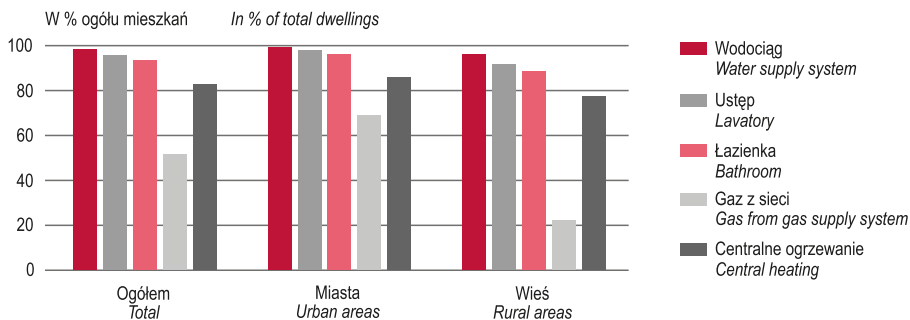
WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings					W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings				
			razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms			
				1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more
OGÓŁEM	2005	11913	7444	0,3	2,8	7,1	89,8	4469	6,3	27,5	43,3	22,9
TOTAL	2010	13494	8108	1,1	3,6	6,1	89,2	5386	4,7	27,2	37,1	31,0
	2015	16068	9313	1,0	4,8	8,8	85,4	6755	7,6	35,9	34,8	21,6
	2016	16412	9055	1,1	4,9	8,2	85,8	7357	4,1	30,1	40,2	25,6
Miasta	2005	7402	3372	0,4	4,3	10,1	85,1	4030	6,6	28,8	44,4	20,3
Urban areas	2010	6778	2777	2,1	6,2	10,2	81,5	4001	5,8	29,4	42,2	22,6
	2015	8004	3045	2,3	10,2	17,4	70,1	4959	9,4	43,7	31,9	15,0
	2016	8146	2955	2,5	10,3	13,1	74,1	5191	4,9	35,0	42,3	17,8
Wieś	2005	4511	4072	0,3	1,5	4,5	93,7	439	3,6	16,4	33,5	46,5
Rural areas	2010	6716	5331	0,3	2,3	4,1	93,3	1385	1,5	20,8	22,6	55,1
	2015	8064	6268	0,4	2,1	4,6	92,9	1796	2,9	14,5	42,8	39,9
	2016	8266	6100	0,4	2,3	5,9	91,4	2166	2,3	18,5	35,1	44,2

MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

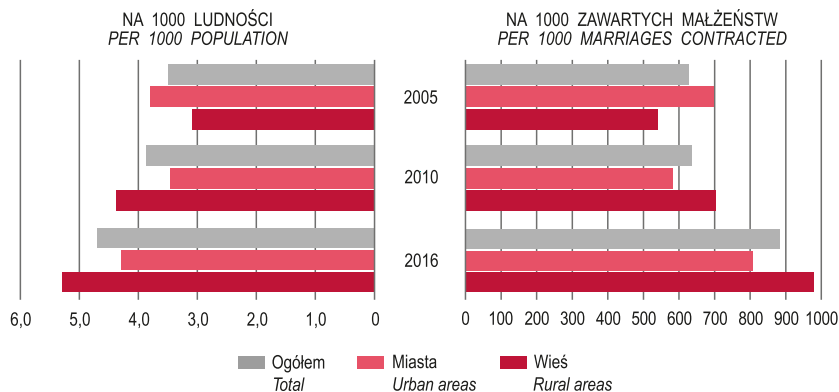
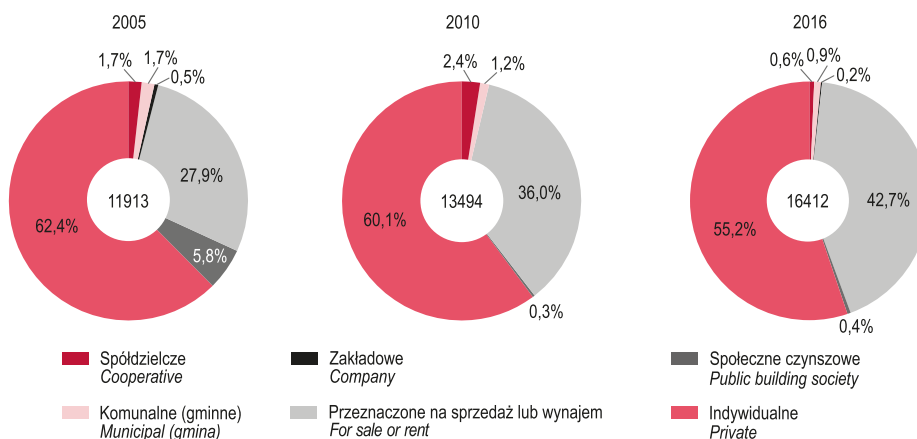
DWELLINGS FITTED WITH INSTALLATIONS IN 2016

As of 31 XII

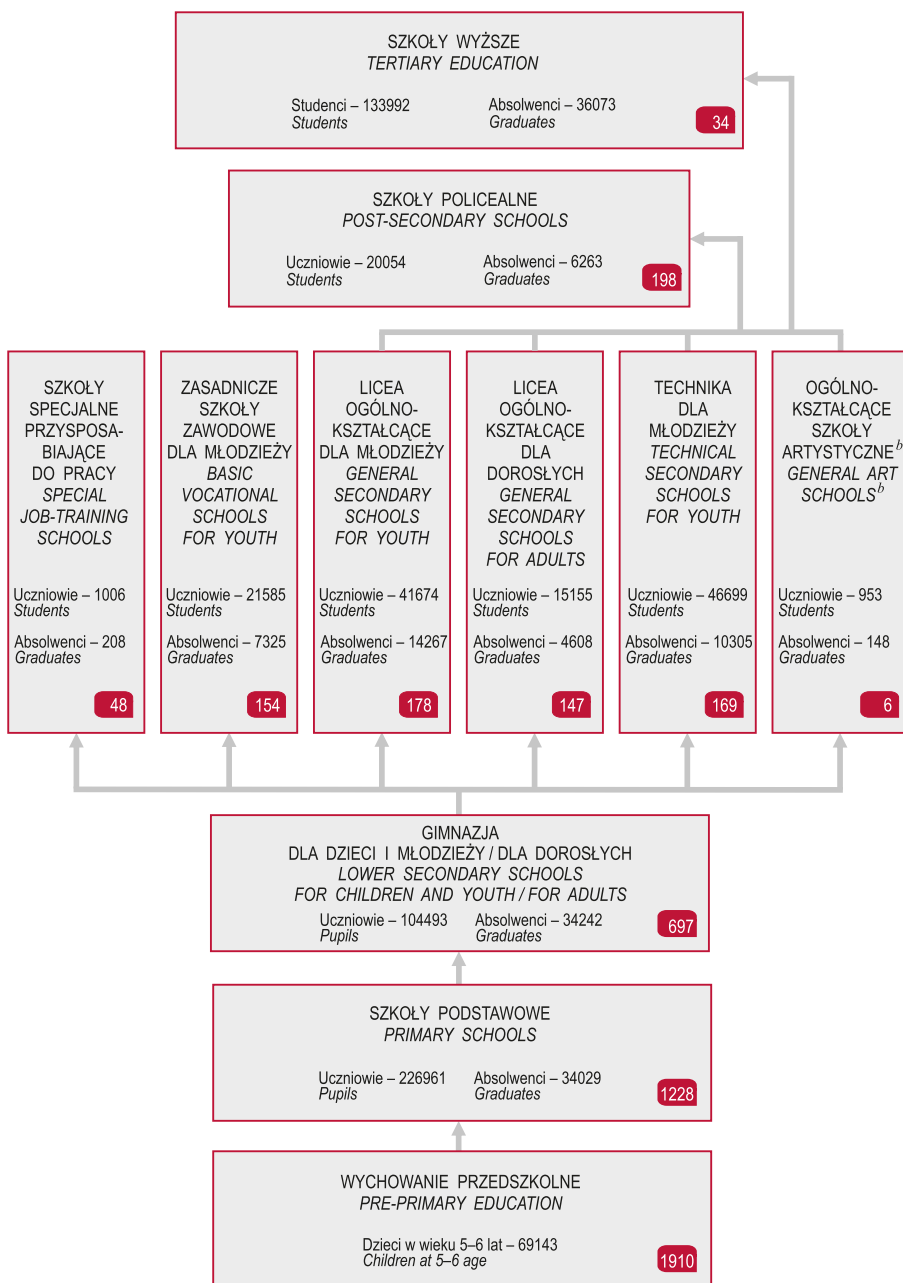

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA

DWELLINGS COMPLETED

EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2016/17^a
EDUCATION BY EDUCATIONAL LEVEL IN THE 2016/17 SCHOOL YEAR^a

^a Stan na początku roku szkolnego. Absolwenci z roku szkolnego 2015/16. ^b Dające uprawnienia zawodowe.
^a As of beginning of the school year. Graduates from the school year 2015/16. ^b Leading to professional certification.

DZIAŁ X EDUKACJA I WYCHOWANIE

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1943) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1842 z późn. zm.).

2. Prezentowane dane obejmują:

- 1) placówki wychowania przedszkolnego, tj. oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, przedszkola (łącznie ze specjalnymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne; od roku szkolnego 2004/05 dzieci 6-letnie są objęte obowiązkiem odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego (w latach szkolnych 2011/12–2015/16 dotyczyło to dzieci 5-letnich);
- 2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:
 - od roku szkolnego 1999/2000 6-letnie szkoły podstawowe oraz 3-letnie gimnazja, w których nauka jest obowiązkowa; w latach szkolnych 2009/10–2013/14 oraz w roku szkolnym 2016/17 dzieci 6-letnie na wniosek rodziców mogą rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej; w roku szkolnym 2014/15 obowiązkiem szkolnym zostały objęte dzieci 6-letnie urodzone w pierwszej połowie 2008 r., a w roku szkolnym 2015/16 dzieci 6-letnie urodzone w 2009 r. oraz dzieci 7-letnie urodzone w drugiej połowie 2008 r. Dzieci urodzone w 2009 r., które w roku szkolnym 2015/16 rozpoczęły naukę w I klasie szkoły podstawowej, w roku szkolnym 2016/17 mogą kontynuować naukę w I klasie; w roku szkolnym 2016/17 obowiązkiem szkolnym objęto dzieci 7-letnie,
 - od roku szkolnego 2002/03 szkoły ponadgimnazjalne (patrz ust. 5, pkt 3)–7) na str. 176 oraz ust. 6 na str. 176 i ust. 9, pkt 3) i 4) na str. 177);
- 3) szkoły policealne;
- 4) szkoły wyższe;
- 5) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze;
- 6) placówki pozaszkolne.

3. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

4. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu

CHAPTER X EDUCATION

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Education System Law dated 7 IX 1991 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1943) and the Higher Education Law dated 27 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1842 with later amendments).

2. The presented data include:

- 1) pre-primary education establishments i.e. pre-primary sections of primary schools and nursery schools (including special nursery schools) and since the 2008/09 school year pre-primary education groups and pre-primary points; since the 2004/05 school year an obligatory 1 year pre-primary education has been introduced in pre-primary education establishments for children at the age of 6 (in the school years 2011/12–2015/16 it concerned children at the age of 5);
- 2) schools for children, youth and adults:
 - since the 1999/2000 school year, 6-year primary schools and 3-year lower secondary schools, where education is obligatory; in the school year 2009/10–2013/14 and in the 2016/17 school year children at the age of 6, at the request of parents, have been allowed to start education in the first class of primary school; in the 2014/15 school year, the first class of primary school has been obligatory for children at the age of 6 born in the first half of 2008 and in the 2015/16 school year for children at the age of 6 born in 2009, and children born in the second half of 2008 (at the age of 7). Children born in 2009, who joined first class of primary education in the 2015/16 school year, are allowed to continue their education in the first class in the 2016/17 school year; in the 2016/17 school year children at the age of 7 have been subjected to obligatory education,
 - since the 2002/03 school year upper secondary schools (see item 5, point 3)–7) on page 176, item 6 on page 176 and item 9, point 3) and 4) on page 177);

3) post-secondary schools;

4) higher education institutions;

5) special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres;

6) extracurricular institutions.

3. Data include schools and establishments managed by central (government) administration units and local government units (gminas, powiats and voivodships) as well as by other legal and private persons.

4. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum programme as well as applies

terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

5. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) szkoły podstawowe, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne, niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych) realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) gimnazja, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 3) 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy;
- 4) 2–3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe;
- 5) 3-letnie licea ogólnokształcące, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 6) 4-letnie technika;
- 7) ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych), które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne;

6. W roku szkolnym 2012/13 zakończono nabór do niektórych typów szkół ponadgimnazjalnych funkcjonujących w latach szkolnych:

- 2002/03–2013/14 – 3-letnich liceów profilowanych,
- 2004/05–2013/14 – 2-letnich uzupełniających liceów ogólnokształcących i 3-letnich techników uzupełniających dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

7. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej – obejmują:

- 1) szkoły policealne (1-, 1,5- lub 2-letnie), łącznie ze specjalnymi;
- 2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie) – od roku szkolnego 2005/06;
- 3) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 1990/91–2015/16 nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie),
 - 1991/92–2015/16 kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata.

8. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu szkół wyższych:

- 1) do roku szkolnego 2015/16 prezentowano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadawano tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce;
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą.

Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi. Dane nie obejmują szkół resortu obrony narodowej oraz szkół resortu spraw wewnętrznych i administracji.

the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration units and local government units can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of public schools only.

Tertiary education can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

5. Schools for children and youth (including special schools) include:

- 1) primary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools), art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school programme;
- 2) lower secondary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools);
- 3) 3-year special job-training schools;
- 4) 2–3 year basic vocational schools;
- 5) 3-year general secondary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools);
- 6) 4-year technical secondary schools;
- 7) general art schools leading to professional certification (excluding special schools), excluding schools providing art education only;

6. Since the 2012/13 school year recruitment has been terminated in some types of upper secondary schools, which were functioning in the period of:

- 2002/03–2013/14 – 3-specialized secondary schools,
- 2004/05–2013/14 – 2-year supplementary general schools and 3-year supplementary technical schools for graduates of basic vocational schools.

7. Post-secondary schools – educating in day, evening and weekend form – include:

- 1) post-secondary schools (1-, 1,5- or 2-year), including special schools;
- 2) colleges of social work (3-year) – since the 2005/06 school year;
- 3) functioning in the school years:
 - 1990/91 – 2015/16 foreign language teacher training colleges (3-year),
 - 1991/92–2015/16 teacher training colleges (3-year), in which graduates did not receive the title of licentiate.

8. Tertiary education (university level) includes full-time and part-time programmes. Data regarding tertiary education:

- 1) until 2015/16 academic year include foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates received the title of licentiate;
- 2) include foreigners studying in Poland;
- 3) do not include Poles studying abroad.

Data on students and graduates is given according to the seats of higher education institutions including branch sections, organizational units in another location as well as teaching centres in another location. Data do not include Academies of the Ministry of National Defence and Academies of the Ministry of the Interior and Administration.

Podział szkół wyższych według **typów szkół** opracowano na podstawie grupowania stosowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla szkół publicznych. W podziale tym do typu „wyższe szkoły” zaliczono zarówno szkoły mające w nazwie własnej „wyższa szkoła”, jak też „uniwersytet”, „akademia” lub „politechnika”.

9. Szkoły dla dorosłych – kształcące w formie stacjonarnej, zaocznej i na odległość – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 4) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 2002/03–2014/15 – 2–3-letnie zasadnicze szkoły dla dorosłych oraz 3-letnie licea profilowane dla dorosłych,
 - 2004/05–2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych,
 - 2004/05–2015/16 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej,
 - do roku szkolnego 2015/16 – 4-letnie technika dla dorosłych.

10. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub w placówkach wykonujących działalność leczniczą (łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

11. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

12. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

13. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

14. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

The division of higher education institutions by type of institution was based on the grouping applied by the Ministry of Science and Higher Education with regard to public schools. In this division, the category of "higher education schools" comprises both the schools whose proper name includes the phrase "higher school" and those containing in their proper name the word "university", "academy" or „technical university”.

9. Schools for adults – educating in full-time, in weekend and in distance from – include:

- 1) primary schools for adults;
- 2) lower secondary schools for adults;
- 3) general secondary schools for adults;
- 4) functioning in the school years:
 - 2002/03–2014/15 – 2-3-year basic vocational schools for adults and 3-year specialized secondary schools for adults,
 - 2004/05–2013/14 – 2-year supplementary secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools,
 - 2004/05–2015/16 – 3-year supplementary technical schools for adults based on the programme of basic vocational school,
 - until 2015/16 school year – 4-year technical secondary schools for adults.

10. Special schools are organized for disabled children and youth with special educational needs. Education may be conducted within the school system or individually. Special education occurs in special schools operating independently, in mainstream schools (in which special or integrational and mainstream sections are established) as well as in special educational centres, other educational institutions or in the units performing health care activities (including health resorts treatment).

11. Special education care centres are facilities for disabled children and youth, aged 3 and more who, for reasons of their disability cannot attend regular nursery schools or schools.

12. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young people for independent life, compliant with legal and social norms.

13. Youth social therapy centres are centres intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

14. Rehabilitation-education centres are facilities making it possible for children and youth with a profound mental retardation to meet their obligation to receive an education through participating in rehabilitation-education classes.

15. Dane o **nauczycielach**, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązujących zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

Dane o nauczycielach akademickich dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, a od roku akademickiego 2006/07 także dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

16. Dane dotyczące:

1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza szkołami wyższymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;

2) szkół wyższych – prezentuje się według stanu w dniu 30 XI; studenci są wykazywani tyle razy, na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; absolwenci wykazani są z roku akademickiego.

17. **Absolwenci eksterni** występują wyłącznie w szkołach policealnych i w szkołach dla dorosłych.

18. **Współczynnik skolaryzacji:**

– **brutto** – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania;

– **netto** – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

19. **Internat** to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

20. Zadaniem **wychowania pozaszkolnego** jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do placówek wychowania pozaszkolnego zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, ogrody jordanowskie, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki o charakterze specjalistycznym, jak np. stacje młodego technika, planetaria itp.

15. *Data regarding teachers, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed in obligatory teaching programmes, i.e., excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.*

Data regarding academic teachers concern the positions of professor, assistant professor, tutor and assistant lecturer as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, lector, instructor and since the 2006/07 academic year also qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data regarding teachers full-time and part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

16. *Data regarding:*

1) *pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as since the 2008/09 school year – special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres, extracurricular education as well as boarding-school and dormitories concern the beginning of the school year; data concerning graduates – the end of the school year;*

2) *tertiary education are presented as of 30 XI; students are indicated correspondingly on the number of fields of education they study; data regarding graduates concern the number of diplomas issued at the end of studies; graduates are shown from the academic year.*

17. **Extramural graduates** occur only in post-secondary schools and schools for adults.

18. **Enrolment rate:**

– **gross** – is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (regardless of age) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level;

– **net** – is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (within a given age group) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level.

19. **A boarding school** is a foster and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. **A dormitory** is an interschool facility serving as a boarding school.

20. *The mission of extracurricular education is to provide children and youth with conditions for development of interests and skills, as well as recreation and leisure in their leisure time.*

Extracurricular education institutions include youth centres, youth community centres, extracurricular interest groups, Jordan's gardens, inter-school sport centres and other specialist institutions such as young technicians' centres, planetaria, etc.

21. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, od roku szkolnego 2007/08 (a w przypadku absolwentów – od roku szkolnego 2006/07) opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

21. *The information presented, excluding the data on higher education institutions, since the 2007/08 school year (in the case of graduates – since the 2006/07 school year) has been completed on the basis of the Educational Information System, administered by the Ministry of National Education.*

TABL. 1 (125). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA**
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
SZKÓŁY SCHOOLS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	1310	1257	1223	1228	primary
gimnazja	634	659	679	683	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	30	39	47	48	special job-training
zasadnicze zawodowe	164	166	150	154	basic vocational
licea ogólnokształcące	191	186	184	178	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	1	2	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	138	42	x	x	specialized secondary
technika	244	202	169	169	technical secondary
technika uzupełniające	12	4	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	6	6	6	6 ^b	general art ^a
policealne	427	294	200	198	post-secondary
wyższe	36	39	37	34	tertiary
dla dorosłych	423	374	171	161	for adults
podstawowe	–	1	–	–	primary
gimnazja	8	14	15	14	lower secondary
zasadnicze zawodowe	9	5	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	108	112	156	147	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	95	130	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	5	6	x	x	specialized secondary
technika	107	12	–	x	technical secondary
technika uzupełniające	91	94	–	x	supplementary technical secondary
NAUCZYCIELE ^c TEACHERS ^c					
Szkoły:					Schools:
podstawowe ^d	16935	16295	18192	17643	primary ^d
gimnazja ^d	10505	10259	9558	9446	lower secondary ^d
zasadnicze zawodowe ^{de}	1196	1687	1582	1560	basic vocational ^{de}
licea ogólnokształcące ^{df}	3564	4084	3460	3336	general secondary ^{df}
licea profilowane	950	286	x	x	specialized secondary
technika ^{dfg}	3182	4347	3992	4023	technical secondary ^{dfg}
policealne	962	864	616	598	post-secondary
wyższe ^h	8753	9851	9318	9247	tertiary ^h

^a Dające uprawnienia zawodowe. ^b Ponadto 11 szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne. ^c W roku szkolnym 2005/06 bez nauczycieli pracujących w zespołach szkół; patrz uwagi ogólne, ust. 15 na str. 178. ^{d–e} Łącznie ze szkołami: ^d – dla dorosłych, ^e – specjalnymi przysposabiającymi do pracy. ^f Łącznie ze szkołami uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14) i technikami. ^g Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^h Nauczyciele akademicy pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty.

^a Leading to professional certification. ^b Moreover, 11 art schools giving only artistic education. ^c In the 2005/06 school year excluding teachers working in complexes of schools; see general notes, item 15 on page 178. ^{d–e} Including schools: ^d – for adults, ^e – special job-training schools. ^f Including supplementary respectively: general secondary schools (until the 2013/14 school year) and technical secondary schools. ^g Including general art schools leading to professional certification. ^h Full-time and part-time employed academic teachers converted into full-time equivalent units.

TABL. 1 (125). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI					
PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ^a	35086	29431	40259	32931	Pre-primary education ^a
Szkoły:					Schools:
podstawowe	241783	209781	247900	226961	primary
gimnazja	149067	119102	104157	103643	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	467	878	966	1006	special job-training
zasadnicze zawodowe	27715	26814	22984	21585	basic vocational
licea ogólnokształcące	60180	52792	43346	41674	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	20	25	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	17898	3380	x	x	specialized secondary
technika	51972	50971	46248	46699	technical secondary
technika uzupełniające	381	88	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^b	886	961	930	953 ^c	general art ^b
policealne	30037	25040	20991	20054	post-secondary
wyższe	177381	170961	140135	133992	tertiary
dla dorosłych	38341	28404	17009	16005	for adults
podstawowe	–	196	–	–	primary
gimnazja	698	1384	946	850	lower secondary
zasadnicze zawodowe	304	211	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	12830	10720	16063	15155	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	6152	9049	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	1306	869	x	x	specialized secondary
technika	10044	554	–	x	technical secondary
technika uzupełniające	7007	5421	–	x	supplementary technical secondary
ABSOLWENCI					
GRADUATES					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	44365	36140	34029	.	primary
gimnazja	49475	38602	33917	.	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	52	169	208	.	special job-training
zasadnicze zawodowe	9358	9403	7325	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	19275	17558	14267	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	7	–	x	.	supplementary general secondary
licea profilowane	6143	1251	x	.	specialized secondary
technika	10314	12194	10305	.	technical secondary
technika uzupełniające	5	20	x	.	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^b	251	182	148 ^d	.	general art ^b
policealne	10185	6565	6263	.	post-secondary
wyższe	35800	47865	36073	.	tertiary
dla dorosłych	11692	6944	4933	.	for adults
podstawowe	–	10	–	.	primary
gimnazja	170	365	325	.	lower secondary
zasadnicze zawodowe	198	62	x	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	4053	2064	4608	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	1069	2907	x	.	supplementary general secondary
licea profilowane	280	237	x	.	specialized secondary
technika	5922	152	x	.	technical secondary
technika uzupełniające	x	1147	x	.	supplementary technical secondary

^a Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 33 na str. 203. ^b Dające uprawnienia zawodowe. ^c, ^d Ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne: ^c – 723 uczniów, ^d – 57 absolwentów.

Źródło: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Concerns children aged 6, in the 2015/16 school year aged 5, attending pre-primary education establishments also described in table 33 on page 203. ^b Leading to professional certification. ^c, ^d Moreover, in art schools giving only artistic education: ^c – 723 students, ^d – 57 graduates.

Source: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 2 (126). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2010/11	2015/16
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Szkoły podstawowe..... Primary schools	1310	1257	1223	1228	241783	209781	247900	226961	44365	36140	34029
Jednostki administracji centralnej (rządowej)..... <i>Central (government) admini- stration units</i>	4	3	1	2	215	143	130	130	65	25	20
Jednostki samorządu teryto- rialnego <i>Local government units</i>	1253	1182	1069	1066	237213	203015	234534	213487	43681	35171	32312
Organizacje społeczne i stowarzyszenia..... <i>Social organizations and associations</i>	33	40	94	97	2290	3127	6690	6553	355	545	946
Organizacje wyznaniowe..... <i>Religious organizations</i>	7	7	10	10	1272	1625	2260	2138	154	246	326
Pozostałe..... <i>Others</i>	13	25	49	53	793	1871	4286	4653	110	153	425
Gimnazja..... Lower secondary schools	634	659	679	683	149067	119102	104157	103643	49475	38602	33917
Jednostki administracji centralnej (rządowej)..... <i>Central (government) admini- stration units</i>	5	5	4	4	69	77	32	19	39	43	16
Jednostki samorządu teryto- rialnego <i>Local government units</i>	582	584	579	580	145212	113376	96859	96020	48226	36918	31509
Organizacje społeczne i stowarzyszenia..... <i>Social organizations and associations</i>	19	30	44	46	1273	2520	2987	3140	397	756	959
Organizacje wyznaniowe..... <i>Religious organizations</i>	10	13	15	15	1015	1721	2065	2200	325	576	651
Pozostałe..... <i>Others</i>	18	27	37	38	1498	1408	2214	2264	488	309	782
Zasadnicze szkoły zawodo- we^a..... Basic vocational schools^a	194	205	197	202	28182	27692	23950	22591	9410	9572	7533
Jednostki administracji centralnej (rządowej)..... <i>Central (government) admini- stration units</i>	4	5	5	5	63	97	67	68	28	41	25
Jednostki samorządu teryto- rialnego <i>Local government units</i>	188	195	180	182	28052	26950	22928	21552	9377	9337	7233
Organizacje społeczne i stowarzyszenia..... <i>Social organizations and associations</i>	1	1	5	7	22	40	192	258	–	14	54
Pozostałe..... <i>Others</i>	1	4	7	8	45	605	763	713	5	180	221

^a Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy.^a Including special job-training schools.

TABL. 2 (126). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2010/11	2015/16
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Licea ogólnokształcące^a General secondary schools^a	192	188	184	178	60200	52817	43346	41674	19282	17558	14267
Jednostki samorządu teryto- rialnego	164	160	153	147	58377	50834	41221	39566	18373	16912	13564
Local government units											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	2	5	5	5	80	218	289	331	18	82	93
Social organizations and associations											
Organizacje wyznaniowe	9	9	8	8	952	884	876	826	284	287	294
Religious organizations											
Pozostałe	17	14	18	18	791	881	960	951	243	277	316
Others											
Licea profilowane Specialized secondary schools	138	42	x	x	17898	3380	x	x	6143	1251	x
Jednostki samorządu teryto- rialnego	134	40	x	x	17782	3305	x	x	6115	1230	x
Local government units											
Pozostałe	4	2	x	x	116	75	x	x	28	21	x
Others											
Technika^b Technical secondary schools^b	262	212	175	175	53239	52020	47178	47652	10570	12396	10453
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	4	7	7	7	459	1044	1032	1061	116	236	178
Central (government) admini- stration units											
Jednostki samorządu teryto- rialnego	252	197	155	153	52167	49941	44874	45136	10378	11924	10059
Local government units											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	2	1	–	1	75	53	–	53	7	–	–
Social organizations and associations											
Organizacje wyznaniowe	1	1	2	2	108	65	53	32	37	19	12
Religious organizations											
Pozostałe	3	6	11	12	430	917	1219	1370	32	217	204
Others											
Szkoły policealne Post-secondary schools	427	294	200	198	30037	25040	20991	20054	10185	6565	6263
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	5	6	4	5	532	459	231	252	299	194	114
Central (government) admini- stration units											
Jednostki samorządu teryto- rialnego	156	72	43	40	14568	5989	3001	2538	4608	1752	1174
Local government units											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	46	20	11	9	2037	739	265	193	846	334	140
Social organizations and associations											
Pozostałe	220	196	142	144	12900	17853	17494	17071	4432	4285	4835
Others											

a, b Łącznie ze szkołami: *a* – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), *b* – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a, b Including: *a* – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), *b* – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification.

TABL. 2 (126). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2010/11	2015/16
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Szkoły wyższe..... Tertiary education	36	39	37	34	177381	170961	140135	133992	35800	47865	36073
Jednostki administracji centralnej (rządowej)..... Central (government) admini- stration units	13	13	13	13	128538	116529	103473	99980	25500	31382	26106
Pozostałe..... Others	26	26	24	21	48843	54432	36662	34012	10300	16483	9967
Szkoły dla dorosłych..... Schools for adults	423	374	171	161	38341	28404	17009	16005	11692	6944	4933
Jednostki administracji centralnej (rządowej)..... Central (government) admini- stration units	5	4	2	2	169	134	63	71	45	41	25
Jednostki samorządu teryto- rialnego Local government units	228	144	66	61	21204	9592	5222	4918	6919	2155	1406
Organizacje społeczne i stowarzyszenia..... Social organizations and associations	27	31	13	12	1840	1577	886	784	556	571	363
Pozostałe..... Others	163	195	90	86	15128	17101	10838	10232	4172	4177	3139

Źródło: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 3 (127). **UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU**
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

GRUPY WIEKU AGE GROUPS	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17
	w % ludności danej grupy wieku in % of population of given age group			
7–12 lat ^a	99,4	97,5	93,9	96,0
13–15.....	99,3	98,1	96,9	96,7
16–18.....	97,5	96,3	96,0	95,9
19–21 lat.....	30,7	27,0	26,0	25,9

^a W roku szkolnym 2015/16 w grupie wieku 6–12 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a In the 2015/16 school years in the age group 6–12.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4 (128). WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI
ENROLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wieku Age groups	2005/06			2010/11			2015/16			2016/17		
		ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females
		w % in %											
BRUTTO GROSS													
Szkoły: Schools:													
podstawowe ^a primary ^a	7–12	100,7	101,3	100,1	100,3	100,7	99,9	94,2	94,0	94,4	98,9	98,9	98,9
gimnazja lower secondary	13–15	102,6	104,2	101,0	102,9	104,9	100,8	101,9	103,2	100,5	103,1	104,0	102,2
zasadnicze zawodo- we ^b basic vocational ^b	16–18	18,2	25,0	11,1	20,9	27,8	13,6	21,8	28,2	15,0	21,0	27,5	14,2
licea ogólnokształcą- ce i profilowane ^c ... general and speciali- zed secondary ^c	16–18	62,9	52,7	73,7	57,4	46,3	69,1	54,0	44,2	64,3	52,9	42,7	63,7
technika ^d technical secondary ^d	16–18	44,9	52,6	36,9	43,4	49,6	36,8	42,8	47,7	37,8	44,4	49,6	38,9
policealne post-secondary	19–21	17,0	15,9	18,1	16,6	11,6	21,7	17,4	9,7	25,5	17,2	9,3	25,6
NETTO NET													
Wychowanie przed- szkolne ^e Pre-primary education ^e	6	98,9	99,3	98,4	87,0	88,2	85,8	98,2	98,2	98,2	80,3	83,1	77,4
Szkoły: Schools:													
podstawowe ^a primary ^a	7–12	99,3	99,4	99,1	97,3	97,4	97,2	93,4	92,9	93,9	94,7	94,9	94,4
gimnazja lower secondary	13–15	97,1	96,6	97,8	95,4	94,7	96,2	94,5	93,8	95,2	94,2	93,6	94,9
zasadnicze zawodo- we ^b basic vocational ^b	16–18	16,1	21,9	10,1	18,5	24,4	12,3	18,7	24,3	12,8	18,3	23,9	12,3
licea ogólnokształcą- ce i profilowane ^c ... general and speciali- zed secondary ^c	16–18	49,5	38,4	61,2	42,8	30,7	55,6	39,8	28,2	52,1	39,3	27,2	51,9
technika ^d technical secondary ^d	16–18	26,9	30,6	23,1	28,9	32,5	25,1	32,1	35,9	28,2	33,3	37,3	29,0
policealne post-secondary	19–21	10,3	9,7	10,8	6,4	4,2	8,8	6,0	3,2	9,1	5,4	2,6	8,4

^a W roku szkolnym 2015/16 dotyczy dzieci w wieku 6–12 lat. ^{b–d} Łącznie ze szkołami: ^b – specjalnymi przysposabiającymi do pracy, ^c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), ^d – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^e W roku szkolnym 2015/16 dotyczy dzieci w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a In the 2015/16 school year concern children at the age group 6–12. ^{b–d} Including: ^b – special job-training schools, ^c – supplementary general secondary schools until the 2013/14 school year, ^d – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. ^e In the 2015/16 school year concern children at the age of 5 attending obligatory pre-primary education establishments.

Source: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 5 i 6

W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Note to tables 5 and 6

In the division by foreign languages one person may be indicated more than once.

TABL. 5 (129). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH^a
PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH
AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS^a

LATA YEARS JĘZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES		Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total pupils and students in schools					
			podstawowych		primary	gimnazj- ach lower second- ary	zasad- niczych zawodo- wych ^b basic vo- cational ^b	liceach ogólno- kształcą- cych ^c general second- ary ^c	liceach profilowa- nych specjali- zowanych ^d speciali- zeded se- condary	techni- kach ^d technical second- ary ^d	policeal- nych ^e post- -second- ary ^e
			razem total	miasta urban areas	wieś rural areas						
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE											
OBLIGATORY EDUCATION											
Angielski	2005/06	312756	38,7	40,0	36,9	58,2	22,2	97,3	94,7	88,9	54,0
English	2010/11	391814	85,7	89,0	81,3	82,5	33,7	97,7	94,8	94,5	22,1
	2015/16	436284	94,6	96,2	92,2	95,2	54,3	99,2	x	97,1	56,6
	2016/17	416951	95,1	96,4	93,2	96,0	55,7	99,0	x	98,1	64,9
Francuski	2005/06	16807	0,5	0,5	0,5	1,9	3,0	10,3	4,8	8,7	2,2
French	2010/11	8975	0,1	0,1	0,2	1,8	0,9	8,8	6,6	2,8	0,3
	2015/16	6639	0,1	0,1	0,1	1,8	0,1	8,2	x	2,2	–
	2016/17	5811	0,0	0,1	0,0	1,5	0,1	7,5	x	2,1	–
Niemiecki	2005/06	249815	25,2	22,0	29,5	43,8	45,7	79,6	90,4	86,1	12,7
German	2010/11	203361	14,5	11,1	19,1	62,5	52,6	71,8	79,8	84,2	–
	2015/16	173548	6,7	5,0	9,3	75,6	42,5	65,7	x	84,5	0,3
	2016/17	168798	5,8	4,0	8,5	76,9	41,9	63,9	x	84,3	0,2
Rosyjski	2005/06	18605	0,9	0,3	1,8	1,2	17,5	6,5	6,2	8,7	–
Russian	2010/11	11230	0,2	–	0,4	2,1	7,4	6,1	5,4	5,9	–
	2015/16	7158	0,1	0,1	–	2,0	3,0	6,4	x	3,1	–
	2016/17	6562	0,1	0,1	0,0	1,7	2,6	6,1	x	3,2	–
Hiszpański	2005/06	2019	0,0	0,0	–	0,1	0,5	2,8	–	0,1	0,1
Spanish	2010/11	3831	0,1	0,1	–	0,9	–	4,5	–	0,4	–
	2015/16	10988	0,3	0,6	–	3,5	–	14,0	x	1,0	–
	2016/17	11117	0,2	0,4	0,0	3,9	–	14,7	x	1,0	–
Włoski	2005/06	375	0,0	0,0	–	–	–	0,6	–	–	–
Italian	2010/11	333	–	–	–	0,1	–	0,4	–	–	0,1
	2015/16	523	–	–	–	0,1	–	0,9	x	–	0,1
	2016/17	657	0,0	–	0,0	0,1	–	1,2	x	–	0,2
Łacina	2005/06	2394	–	–	–	–	–	3,8	–	–	2,0
Latin	2010/11	1851	0,1	0,1	–	–	–	3,2	–	–	0,5
	2015/16	980	–	–	–	–	–	2,1	x	–	3,4
	2016/17	818	–	–	–	–	–	2,0	x	–	–
Inne	2005/06	242	0,0	0,0	–	–	–	0,0	–	–	3,4
Others	2010/11	599	0,3	0,5	–	–	–	–	–	–	–
	2015/16	288	–	–	–	0,0	–	0,6	x	–	–
	2016/17	182	0,0	–	0,1	0,0	–	0,1	x	–	0,4

^a W roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. ^{b–d} Łącznie ze szkołami: ^b – w roku szkolnym 2005/06 specjalnymi przysposabiającymi do pracy, ^c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), ^d – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^e Od roku szkolnego 2010/11 bez kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych.

^a In 2005/06 school year as of 31 XII. ^{b–d} Including: ^b – in the 2005/06 school year special job-training schools, ^c – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), ^d – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. ^e Since 2010/11 school year excluding teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work.

TABL. 5 (129). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH^a** (dok.)
PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH
AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS^a (cont.)

LATA YEARS JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total pupils and students in schools									
		podstawowych primary			gimnazjów lower secondary	zasadniczych zawodowych ^b basic vocational ^b	liceach ogólnokształcących ^c general secondary ^c	liceach profilowanych specialized secondary	technikach ^d technical secondary ^d	politechnikach ^e post-secondary ^e	
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas							
NAUCZANIE DODATKOWE ^f ADDITIONAL EDUCATION ^f											
Angielski	2005/06	87033	23,9	25,6	21,8	18,9	–	0,2	–	0,0	11,0
English	2010/11	22208	4,5	3,7	5,6	9,1	–	0,4	0,4	1,4	28,1
	2015/16	6450	1,8	0,9	3,0	1,4	0,1	0,1	x	0,6	9,9
	2016/17	5632	1,6	0,9	2,5	1,6	0,1	0,0	x	0,5	7,7
Francuski	2005/06	4975	0,6	0,5	0,7	2,2	–	0,0	1,2	0,1	1,0
French	2010/11	1990	0,3	0,4	0,2	0,6	0,1	0,6	3,4	0,3	–
	2015/16	691	0,1	0,1	0,2	0,3	–	0,2	x	0,1	–
	2016/17	798	0,1	0,1	0,2	0,3	–	0,2	x	0,0	–
Niemiecki	2005/06	53721	8,6	8,2	9,0	21,7	–	0,2	0,2	0,3	5,6
German	2010/11	44584	8,7	8,5	9,0	18,3	0,0	3,9	7,3	4,2	0,3
	2015/16	37154	8,9	8,6	9,4	11,9	0,0	1,5	x	4,3	0,3
	2016/17	36725	10,0	9,9	10,2	11,0	–	1,7	x	4,0	–
Inne.....	2005/06	11951	1,4	0,5	2,7	4,0	–	3,9	0,2	–	2,5
Others	2010/11	7054	0,8	0,5	1,3	1,9	–	5,0	–	0,4	3,6
	2015/16	5139	0,6	0,4	0,7	1,3	–	5,3	x	0,2	–
	2016/17	4309	0,6	0,5	0,7	1,1	–	4,1	x	0,1	5,8

^a W roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. ^{b–d} Łącznie ze szkołami: ^b – w roku szkolnym 2005/06 specjalnymi przysposabiającymi do pracy, ^c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), ^d – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^e Od roku szkolnego 2010/11 bez kolegów nauczycielskich, nauczycielskich kolegów języków obcych i kolegów pracowników służb społecznych. ^f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a In 2005/06 school year as of 31 XII. ^{b–d} Including: ^b – in the 2005/06 school year special job-training schools, ^c – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), ^d – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. ^e Since 2010/11 school year excluding teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. ^f Conducted during the hours which are at the disposal of headperson.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 6 (130). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a**
STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a

LATA YEARS JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total students in schools						
		podstawowych primary	gimnazjach lower secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational	liceach ogólnokształcących ^b general secondary ^b	liceach profilowanych specialized secondary	technikach ^c technical secondary ^c	policealnych post-secondary
Angielski 2005/06	29597	–	55,8	42,7	58,1	20,4	31,0	55,7
English 2010/11	29271	100,0	88,5	35,1	76,6	67,8	41,5	44,2
..... 2015/16	23144	–	93,0	x	80,5	x	–	50,6
..... 2016/17	22248	–	94,2	x	81,4	x	x	51,9
Francuski 2005/06	558	–	–	–	0,8	–	1,4	0,8
French 2010/11	14	–	–	–	–	–	0,2	–
..... 2015/16	–	–	–	x	–	x	–	–
..... 2016/17	–	–	–	x	–	x	x	–

^a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego; w roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. ^{b, c} Łącznie ze szkołami: ^b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), ^c – technikami uzupełniającymi.

^a Data concern obligatory education; in 2005/06 school year as of 31 XII. ^{b, c} Including: ^b – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), ^c – supplementary technical secondary schools.

TABL. 6 (130). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a (dok.)**
STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a (cont.)

LATA YEARS JEZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total students in schools						
		podstawo- wych primary	gimnazjach lower secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational	liceach ogólnokształ- cących ^b general secondary ^b	liceach profilowanych specialized secondary	technikach ^c technical secondary ^c	policealnych post- -secondary
Niemiecki 2005/06	17769	–	27,4	35,5	31,0	34,8	49,8	13,3
German 2010/11	8921	–	8,3	30,8	22,4	27,2	48,7	5,4
..... 2015/16	4024	–	6,9	x	21,1	x	–	3,0
2016/17	3405	–	5,6	x	19,8	x	x	2,0
Rosyjski 2005/06	5372	–	16,9	6,5	11,5	32,7	15,2	0,8
Russian 2010/11	878	–	4,8	–	2,1	1,2	5,9	0,1
..... 2015/16	81	–	–	x	0,5	x	–	0,0
2016/17	52	–	–	x	0,3	x	x	–
Inne 2005/06	18	–	–	–	–	–	–	0,1
Others 2010/11	49	–	–	–	–	–	–	0,2
..... 2015/16	44	–	–	x	–	x	–	0,2
2016/17	14	–	–	x	–	x	x	0,1

^a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego; w roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. ^b, ^c Łącznie ze szkołami: ^b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), ^c – technikami uzupełniającymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Data concern obligatory education; in 2005/06 school year as of 31 XII. ^b, ^c Including: ^b – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), ^c – supplementary technical secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7 (131). **KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a**
EDUCATION OF PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2010/11	2015/16	SPECIFICATION
	uczniowie <i>pupils and students</i>				absolwenci <i>graduates</i>			
Szkoły podstawowe	7032	5208	5953	6227	1201	1042	1068	<i>Primary schools</i>
w tym specjalne	2937	2403	2421	2377	577	454	462	<i>of which special</i>
Gimnazja	6333	5064	4387	4411	1664	1481	1419	<i>Lower secondary schools</i>
w tym specjalne	3264	2868	2446	2448 ^b	964	833	791 ^b	<i>of which special</i>
Specjalne szkoły przysposabia- jące do pracy.....	467	878	966	1006	52	169	208	<i>Special job-training schools</i>
Zasadnicze szkoły zawodowe ^c ..	2396	1707	1342	1281	762	486	264	<i>Basic vocational schools ^c</i>
w tym specjalne	2081	1422	817	795	676	418	224	<i>of which special</i>
Licea ogólnokształcące ^d	450	291	339	334	128	97	100	<i>General secondary schools ^d</i>
w tym specjalne	82	83	120	115	14	30	32	<i>of which special</i>
Licea profilowane	129	100	x	x	36	36	x	<i>Specialized secondary schools</i>
w tym specjalne	–	22	x	x	–	14	x	<i>of which special</i>
Technika ^{ce}	221	139	265	268	53	25	27	<i>Technical secondary schools ^{ce}</i>
w tym specjalne	72	48	73	63	30	14	11	<i>of which special</i>
Szkoły policealne ^c	50	52	28	31	15	30	11	<i>Post-secondary schools ^c</i>
w tym specjalne	20	47	28	30	9	23	11	<i>of which special</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 177. ^b W tym odpowiednio: 184 uczniów i 84 absolwentów w gimnazjach specjalnych z oddziałami przysposabiającymi do pracy. ^c Od roku szkolnego 2014/15 dane o absolwentach w przypadku szkół ogólnodostępnych dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie. ^{d,e} Łącznie z: ^d – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), ^e – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a See general notes, item 10 on pages 177. ^b Of which respectively: 184 students and 84 graduates in special lower secondary schools with job-training sections. ^c Since the 2014/15 school year data of graduates in mainstream schools concern graduates with statement of special education needs, who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new care curriculum for vocational education). ^{d,e} Including: ^d – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), ^e – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (132). SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE
 SPECIAL EDUCATION CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES, YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES
 AND REHABILITATION-EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010	2015	2016	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE ^b					
SPECIAL EDUCATION CENTRES ^b					
Ośrodki	29	28	28	28	Centres
Miejsca	2200	2116	1734	1675	Places
Wychowankowie.....	1898	1483	1145	1051	Residents
w tym:					of which:
niewidomi i słabo widzący	18	61	63	62	blind and sight impaired
niesłyszący i słabo słyszący	235	192	123	106	deaf and hearing impaired
przewlekłe chorzy	8	–	–	–	chronically ill
z niepełnosprawnością ruchową ^c	52	51	45	32	motor-skill impaired ^c
z upośledzeniem umysłowym	1332	972	674	621	mentally disabled
zagrożeni niedostosowaniem społecznym...	13	62	67	58	socially maladjusted
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE					
YOUTH EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	4	5	7	7	Centres
Miejsca	290	404	546	558	Places
Wychowankowie.....	290	393	411	407	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII					
YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES					
Ośrodki	–	3	5	6	Centres
Miejsca	–	144	366	444	Places
Wychowankowie.....	–	144	336	442	Residents
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE					
REHABILITATION-EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	5	6	14	15	Centres
Miejsca	77	186	366	393	Places
Wychowankowie.....	154	161	291	322	Residents
w tym:					of which:
z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim	28	85	153	158	with mental retardation-profound
z niepełnosprawnościami sprzężonymi.....	102	76	138	164	with multiple disability

^a Stan w dniu 31 X. ^b Łącznie ze specjalnymi ośrodkami wychowawczymi (w 2016 r. – 5 ośrodków z 306 miejscami i z 237 wychowankami).

^c Od 2013 r. dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i afazją.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a As of 31 X. ^b Including special educational centres (in 2016 were 5 centres with 306 places and with 237 residents). ^c Since 2013 concerns motor-skill impaired residents and with aphasia.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9 (133). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

RODZAJE PLACÓWEK KIND OF INSTITUTIONS		Placówki Institutions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a Participants of permanent and temporary forms of activity ^a							
			ogółem total	informa- tycznych computing	technicz- nych technical	przedmio- towych subjects	artystycz- nych arts	sportowych sports	turystycz- no-krajo- znawczych tourism and sight- -seeing	innych others
OGÓŁEM..... TOTAL	2005	27 ^b	30887	x	530	x	12152	13483	x	3594
	2010	35	48482	54	216	322	14741	20455	24	12670
	2015	34	26259	53	141	476	13847	9587	12	2143
	2016	32	25450	117	147	491	15145	7683	36	1831
Młodzieżowe domy kultury Youth community centres		10	13583	64	127	167	11569	1307	36	313
Ogniska pracy pozaszkolnej..... Extracurricular interest groups		2	3032	–	–	–	2956	61	–	15
Międzyszkolne ośrodki sportowe Inter-school sports centres		4	5904	–	–	–	–	5904	–	–
Ogrody jordanowskie..... Jordans gardens (playgrounds)		2	600	–	–	30	167	205	–	198
Pozostałe placówki Other institutions		14	2331	53	20	294	453	206	–	1305

^a Biorący systematycznie udział w pracy kół w okresie od 1 X (w 2005 r. – od 1 XI) roku poprzedzającego rok badany do 30 IX (w 2005 r. – do 31 X) roku badanego. ^b Stan w dniu 31 X.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Systematic participation in extracurricular activities in period from 1 X (in 2005 – from 1 XI) of the year preceding the surveyed year to 30 IX (in 2005 – to 31 X) of the surveyed year. ^b As of 31 X.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (134). **INTERNATY I BURSY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BOARDING-SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016/17		2005/06 ^a	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATIONS	
	placówki <i>establish- ments</i>	miejsca <i>beds</i>	korzystający <i>boarders</i>					
			ogółem <i>total</i>			na 100 miejsc <i>per 100 beds</i>		
OGÓŁEM.....	67	5958	5997	4627	4519	4634	77,8	TOTAL
Internaty.....	54	4508	4440	3311	3262	3416	75,8	Boarding schools
szkoły podstawowe i gimnazja.....	2	126	–	212	103	108	85,7	primary and lower secondary schools
zasadnicze szkoły zawodowe i technika ^b	41	3570	4236	2501	2495	2685	75,2	basic vocational and technical secondary schools ^b
licea ogólnokształcące ^c	11	812	204	560	664	623	76,7	general secondary schools ^c
licea profilowane.....	x	x	–	38	x	x	x	specialized secondary
Bursy.....	13	1450	1557	1316	1257	1218	84,0	Dormitories

^a Stan w dniu 31 X. ^b, ^c Łącznie ze szkołami: ^b – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14), ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe, szkołami policealnymi, kolegiami nauczycielskimi, nauczycielskimi kolegiami języków obcych, kolegiami pracowników służb społecznych, ^c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a As of 31 X. ^b, ^c Including: ^b – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year), general art schools leading to professional certification, post-secondary schools, teacher training colleges, foreign language teacher training colleges, ^c – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11 (135). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES					
Domy	44	46	43	42	Dormitories
Miejsca	12566	11774	10984	10266	Beds
Korzystający:					Boarding:
studenci.....	11342	9304	7824	8189	students
w % ogółu studentów	6,4	5,4	5,6	6,1	in % of total students
uczestnicy studiów doktoranckich ^a	.	140	123	105	students of doctoral studies ^a
w % ogółu uczestników	.	4,6	4,1	3,6	in % of total students of doctoral studies
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS					
Stołówki	11	6	7	6	Canteens
Miejsca	1444	627	847	717	Places

^a Bez uczestników studiów doktoranckich w Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego, placówkach naukowych Polskiej Akademii Nauk oraz instytutów naukowo-badawczych.

^a Excluding doctoral students of the Medical Centre for Postgraduate Education, scientific facilities of the Polish Academy of Sciences as well as research institutes.

TABL. 12 (136). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH OTRZYMUJĄCY STYPENDIA ^a**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS ^a

SZKOŁY	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17			SCHOOLS	
				ogółem ^b total ^b	w tym otrzymujący stypendia of which scholarships recipients			otrzymu- jący stypendia w % ogółu studentów danej gru- py szkół scholar- ships recipients in % of to- tal students of a given group of schools
					socjalne social	rektora dla najlepszych studentów vice-chan- cellor to the best students		
O G Ó Ł E M.....	49829	36855	26150	23745	13771	9644	17,7	TOTAL
w tym:								of which:
Uniwersytety	15606	7997	6805	5329	2933	2088	14,1	Universities
Wyższe szkoły techniczne.....	4577	4464	3742	3730	2172	1664	19,4	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze.....	3660	2780	1836	1945	1223	789	20,6	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne.....	9488	6234	4335	4441	2188	2080	16,9	Academies of economics
Uniwersytety medyczne.....	1839	1479	1244	1297	772	518	18,5	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego	1167	1133	770	890	633	305	21,6	Physical academies
Wyższe szkoły artystyczne.....	892	661	508	480	310	193	22,6	Fine arts academies

^a Łącznie z cudzoziemcami; od roku akademickiego 2010/11 bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych. ^b W podziale według rodzajów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

^a Including foreigners; since the 2010/11 academic year excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from European funds. ^b In the division by type of scholarships one person may be included more than once.

TABL. 13 (137). SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
 PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06			2010/11			2015/16			2016/17		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Szkoły..... Schools	1248	330	918	1192	334	858	1158	362	796	1162	371	791
w tym: of which:												
sportowe i mistrzostwa sportowego..... sports and athletic	4	4	–	5	5	–	8	8	–	7	7	–
filialne..... branch	88	–	88	63	4	59	48	–	48	50	2	48
artystyczne ^a arts ^a	4	4	–	4	4	–	5	5	–	5	5	–
Pomieszczenia szkolne..... Classrooms	13617	6049	7568	15371	6920	8451	.	.	.	.	.	.
Oddziały..... Sections	11803	5825	5978	11098	5451	5647	12811	6716	6095	12159	6398	5761
Uczniowie..... Pupils	238846	135498	103348	207378	118978	88400	245479	144557	100922	224584	132715	91869
w tym kobiety..... of which females	115776	65875	49901	100629	57934	42695	119309	70430	48879	108943	64538	44405
w tym I klasa..... of which 1st grade	36481	20713	15768	34767	20361	14406	54887	32730	22157	16721	9615	7106
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego..... sports and athletic	1484	1484	–	2174	2174	–	4509	4509	–	3771	3771	–
filialne..... branch	2379	–	2379	1415	140	1275	1623	–	1623	1396	48	1348
artystyczne ^a arts ^a	776	776	–	736	736	–	927	927	–	906	906	–
Absolwenci..... Graduates	43788	25110	18678	35686	20517	15169	33567	19866	13701	.	.	.
w tym kobiety..... of which females	21279	12258	9021	17184	9862	7322	16424	9821	6603	.	.	.
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego..... sports and athletic	280	280	–	418	418	–	617	617	–	.	.	.
filialne..... branch	72	–	72	97	–	97	67	–	67	.	.	.
artystyczne ^a arts ^a	153	153	–	126	126	–	126	126	–	.	.	.
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę..... school	191	411	113	174	356	103	212	399	127	193	358	116
1 pomieszczenie szkolne classroom	18	22	14	13	17	10	x	x	x	x	x	x
1 oddział..... section	20	23	17	19	22	16	19	22	17	18	21	16

^a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Concerns schools simultaneously conducting the primary school programme.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14 (138). GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
 LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06			2010/11			2015/16			2016/17		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Gimnazja	567	272	295	589	279	310	608	286	322	612	290	322
<i>Lower secondary</i>												
w tym: <i>of which:</i>												
sportowe i mistrzostwa sportowego.....	5	5	–	2	2	–	2	2	–	5	5	–
<i>sports and athletic</i>												
z oddziałami przysposo- biającymi do pracy ^a	15	13	2	12	9	3	20	15	5	19	15	4
<i>with job-training sections^a</i>												
Pomieszczenia szkolne	6226	3908	2318	7158	4426	2732	.	.	.	.	.	.
<i>Classrooms</i>												
Oddziały.....	5965	3766	2199	5216	3174	2042	4669	2850	1819	4662	2862	1800
<i>Sections</i>												
Uczniowie	145803	94593	51210	116234	73403	42831	101711	64810	36901	101195	64876	36319
<i>Pupils</i>												
w tym kobiety.....	70871	45928	24943	56028	35522	20506	49060	31421	17639	49067	31738	17329
<i>of which females</i>												
w tym I klasa	47135	30340	16795	38819	24545	14274	34127	21700	12427	34610	22394	12216
<i>of which 1st grade</i>												
w tym szkoły: <i>of which schools:</i>												
sportowe i mistrzostwa sportowego.....	1508	1508	–	929	929	–	752	752	–	1764	1764	–
<i>sports and athletic</i>												
z oddziałami przysposo- biającymi do pracy ^a	3986	3631	355	2783	2199	584	2588	2127	461	2166	1960	206
<i>with job-training sections^a</i>												
Absolwenci	48511	31503	17008	37769	23875	13894	33126	21118	12008	.	.	.
<i>Graduates</i>												
w tym kobiety	24034	15638	8396	18615	11821	6794	16171	10310	5861	.	.	.
<i>of which females</i>												
w tym szkoły: <i>of which schools:</i>												
sportowe i mistrzostwa sportowego.....	474	474	–	555	555	–	575	575	–	.	.	.
<i>sports and athletic</i>												
z oddziałami przysposo- biającymi do pracy ^a	1206	972	234	769	635	134	819	727	92	.	.	.
<i>with job-training sections^a</i>												
Liczba uczniów na: <i>Number of pupils per:</i>												
1 szkołę.....	257	348	174	197	263	138	167	227	115	165	224	113
<i>school</i>												
1 pomieszczenie szkolne	23	24	22	16	17	16	x	x	x	x	x	x
<i>classroom</i>												
1 oddział.....	24	25	23	22	23	21	22	23	20	22	23	20
<i>section</i>												

^a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Based on 6th grade primary school.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15 (139). **ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Szkoły	122	127	123	125	Schools
Oddziały	964	1013	897	876	Sections
Uczniowie	25634	25392	22167	20790	Students
w tym kobiety	7337	7898	7299	6691	of which females
w tym I klasa	10508	10119	7680	7355	of which 1st grade
Absolwenci	8682	8985	7101	.	Graduates
w tym kobiety	2884	3106	2385	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
 Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16 (140). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
WEDŁUG KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
STUDENTS AND GRADUATES OF BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)
BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2015/16 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students		absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	22167	20790	7101	TOTAL
Artystyczna	97	111	7	Arts
Biznesu i administracji	2812	2538	737	Business and administration
Inżynieryjno-techniczna	8349	7926	751	Engineering and engineering trade
Produkcji i przetwórstwa	3406	3306	206	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	2251	2051	196	Architecture and construction
Rolnicza	193	170	48	Agriculture
Leśna	–	2	–	Forestry
Usług dla ludności	5059	4686	731	Personal services

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia ISCED–F 2013. ^b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training ISCED–F 2013. ^b In division by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 17 (141). **LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY ^a (bez szkół specjalnych)**
GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH ^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Szkoły	186	183	177	172	Schools
Oddziały	2110	1921	1596	1534	Sections
Uczniowie	60118	52734	43226	41559	Students
w tym kobiety	36605	33258	27654	26830	of which females
w tym I klasa	20310	17639	14034	13735	of which 1st grade
Absolwenci	19261	17528	14235	.	Graduates
w tym kobiety	11781	11162	9106	.	of which females

^a Łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school years).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (142). **LICEA PROFILOWANE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)**
SPECIALIZED SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Szkoły	138	41	x	x	Schools
Oddziały	663	138	x	x	Sections
Uczniowie	17898	3358	x	x	Students
w tym kobiety	10408	2352	x	x	of which females
w tym I klasa	5293	873	x	x	of which 1st grade
Absolwenci	6143	1237	x	x	Graduates
w tym kobiety	3496	864	x	x	of which females

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 176.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a See general notes, item 6 on page 176.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (143). **TECHNIKA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Szkoły	252	203	166	166	Schools
Oddziały	1956	2115	1874	1876	Sections
Uczniowie	52281	51011	46175	46636	Students
w tym kobiety	21753	21524	19505	19556	of which females
w tym I klasa	16720	13281	12965	13263	of which 1st grade
Absolwenci	10289	12200	10294	.	Graduates
w tym kobiety	4594	5410	4426	.	of which females

^a Łącznie z technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (144). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2015/16 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students		absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	46175	46636	10294	TOTAL
Artystyczna	235	332	6	Arts
Spoleczna	5141	4920	866	Social and behavioural sciences
Biznesu i administracji	6282	6710	954	Business and administration
Nauk o środowisku	236	–	–	Environment
Fizyczna ^c	–	–	–	Physical sciences ^c
Technologii teleinformatycznych	7448	7804	823	Information and communication technologies
Inżynierijno-techniczna	9555	10019	958	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	559	568	66	Manufacturing and processing

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia ISCED–F 2013. ^b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie. ^c Między innymi: fizyka, chemia, geologia.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training ISCED–F 2013. ^b In division by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job. ^c Among others: physics, chemistry, geology.

TABL. 20 (144). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA (dok.)**
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)
BY FIELDS OF EDUCATION (cont.)

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2015/16 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students		absolwenci graduates	
Architektury i budownictwa	4322	3950	793	Architecture and construction
Rolnicza	1739	1580	212	Agriculture
Leśna	221	252	23	Forestry
Rybacka	14	16	–	Fisheries
Weterynaryjna	703	841	92	Veterinary
Medyczna	65	80	2	Health
Usług dla ludności	9084	8793	1232	Personal services
Ochrony i bezpieczeństwa	–	19	–	Security services
Usług transportowych	571	752	16	Transport services

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia ISCED–F 2013. ^b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training ISCED–F 2013. ^b In division by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21 (145). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
LEVEL ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
SZKOŁY ARTYSTYCZNE NIEDAJĄCE UPRAWNIENIŃ ZAWODOWYCH LEVEL ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	31	40	38	39	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	27	36	33	34	of which schooling only in the art subjects
Uczniowie	4007	3280	3537	3416	Pupils
w tym kobiety	2537	2037	2275	2227	of which females
Absolwenci	636	418	458	.	Graduates
w tym kobiety	396	260	299	.	of which females
SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE LEVEL ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	15	17	16	17	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	9	11	10	11	of which schooling only in the art subjects
Uczniowie	1571	1652	1542	1676	Pupils
w tym kobiety	1035	1136	1110	1249	of which females
Absolwenci	331	248	205	.	Graduates
w tym kobiety	219	174	150	.	of which females
w tym OGÓLNOKSZTAŁCĄCE SZKOŁY ARTYSTYCZNE of which GENERAL ART SCHOOL					
Szkoły	6	6	6	6	Schools
Uczniowie	886	961	930	953	Pupils
w tym kobiety	620	722	716	730	of which females
Absolwenci	251	182	148	.	Graduates
w tym kobiety	179	133	117	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22 (146). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Szkoły	426	291	197	195	Schools
Oddziały	1217	1128	983	961	Sections
Uczniowie	30017	24993	20963	20024	Students
w tym kobiety	15661	16097	14969	14460	of which females
Absolwenci	10176	6542	6252	.	Graduates
w tym kobiety	5904	4529	4809	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
 Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 23 (147). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych) WEDŁUG KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2015/16 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students		absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	20963	20024	6252	TOTAL
Pedagogiczna	26	–	23	Education
Artystyczna	1453	1704	309	Arts
Spoleczna	209	233	83	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji	139	87	19	Journalism and information
Biznesu i administracji	4375	4192	454	Business and administration
Technologii teleinformatycznych	1471	1207	140	Information and communication technologies
Inżynierijno-techniczna	60	15	8	Engineering and engineering trades
Architektury i budownictwa	91	87	6	Architecture and construction
Weterynaryjna	395	375	101	Veterinary
Medyczna	4193	4086	1283	Health
Opieki społecznej	637	372	153	Welfare
Usług dla ludności	2732	2806	646	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	2945	2907	267	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	772	568	174	Security services
Usług transportowych	11	39	3	Transport services
Pozostałe podgrupy	1454	1346	139	Other narrow fields

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia ISCED–F 2013. ^b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training ISCED–F 2013. ^b In division by narrow fields of education data concern graduates with statement of special education needs, who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new care curriculum for vocational education).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 24 (148). SZKOŁY WYŻSZE
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły Schools	Nauczyciele akademiacy ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M 2005/06	36	8753	177381	35800	TOTAL
2010/11	39	9851	170961	47865	
2015/16	37	9318	140135	36073	
2016/17	34	9247	133992	.	
Uniwersytety	1	2930	37847	8521	Universities
Wyższe szkoły techniczne.....	1	1274	19241	5718	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze.....	1	787	9424	2773	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne.....	6	817	26233	7058	Academies of economics
Uniwersytety medyczne.....	1	1252	6994	1590	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego	1	241	4112	911	Physical academies
Wyższe szkoły artystyczne.....	2	523	2126	640	Fine arts academies
Pozostałe szkoły wyższe	21	1424	28015	8862	Others

^a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 15 na str. 178. ^b W podziale według typów szkół – z roku akademickiego 2015/16.

^a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 15 on page 178.

^b According to type of school – from 2015/16 academic year.

TABL. 25 (149). FILIE, ZAMIEJSCOWE PODSTAWOWE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE ORAZ ZAMIEJSCOWE OŚRODKI
DYDAKTYCZNE SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG LOKALIZACJI
BRANCHES SECTIONS, BASIC ORGANIZATIONAL UNITS IN ANOTHER LOCATION AS WELL AS TEACHING
CENTRES IN ANOTHER LOCATION OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY PLACE OF RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Filie i zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne Branches sections and basic organizational units in another location	Zamiejscowe ośrodki dydaktyczne Teaching centres in another location	Studenci ^a Students ^a	Absolwenci ^{ab} Graduates ^{ab}
O G Ó Ł E M 2010/11	18	10	17177	4535
TOTAL 2015/16	15	4	12099	3424
2016/17	16	3	11411	3291
lokalizacja według województw: residence by voivodships:				
Lubuskie	1	1	1017	278
Pomorskie.....	2	–	611	273
Śląskie.....	3	–	5154	1385
Warmińsko-mazurskie	2	–	184	–
Wielkopolskie.....	5	2	1771	808
Zachodniopomorskie	3	–	2674	547

^a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. ^b Z poprzedniego roku akademickiego.

U w a g a. Ponadto w roku akademickim 2016/17 na terenie województwa wielkopolskiego funkcjonowało 7 filii i zamiejscowych podstawowych jednostek organizacyjnych (2579 studentów i 584 absolwentów z roku akademickiego 2015/16) uczelni mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem wielkopolskim.

^a Also shown in the other tables regarding students and graduates. ^b For the previous academic year.

N o t e. Moreover, in the 2016/17 academic year in Wielkopolskie Voivodship there were 7 branch sections and basic organizational units in another location (2579 students and 584 graduates from 2015/16 academic year) which headquarters were located outside the territory of Wielkopolskie Voivodship.

TABL. 26 (150). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS

STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS								
TYPY SZKÓŁ		Ogółem <i>Grand total</i>	W tym kobiety <i>Of which females</i>	Z liczby ogółem – na studiach <i>Of total number – at study forms</i>				TYPE OF SCHOOLS
				stacjonarnych ^a <i>full-time programmes ^a</i>		niestacjonarnych ^b <i>part-time programmes ^b</i>		
				razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	
OGÓŁEM.....	2005/06	177381	102381	87202	49639	90179	52742	TOTAL
	2010/11	170961	102433	86324	50640	84637	51793	
	2015/16	140135	83234	84486	51179	55649	32055	
	2016/17	133992	78801	82855	49935	51137	28866	
Uniwersytety		37847	26405	29583	20533	8264	5872	Universities
Wyższe szkoły techniczne		19241	5929	13965	4983	5276	946	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze		9424	5766	6710	4406	2714	1360	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne		26233	15757	10361	6084	15872	9673	Academies of economics
Uniwersytety medyczne		6994	5147	5921	4307	1073	840	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego		4112	2250	3664	2028	448	222	Physical academies
Wyższe szkoły artystyczne		2126	1481	1965	1378	161	103	Fine arts academies
Pozostałe szkoły wyższe		28015	16066	10686	6216	17329	9850	Others

a, b Dane dla roku akademickiego 2005/06 dotyczą studiów: *a* – dziennych, *b* – wieczorowych, zaocznych i eksternistycznych.

a, b Data 2005/06 academic year concern: *a* – day study system, *b* – evening, weekend and extramural study system.

TABL. 27 (151). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ		Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem – na studiach Of total number – at study forms				TYPE OF SCHOOLS
				stacjonarnych ^a full-time programmes ^a		niestacjonarnych ^b part-time programmes ^b		
				razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM.....	2005/06	35800	23222	15756	9771	20044	13451	TOTAL
	2010/11	47865	31103	22931	14095	24934	17008	
	2014/15	39739	25832	22766	14481	16973	11351	
	2015/16	36073	23295	21476	13868	14597	9427	
Uniwersytety		8521	6549	6337	4831	2184	1718	Universities
Wyższe szkoły techniczne		5718	2066	4484	1791	1234	275	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze		2773	1900	2078	1470	695	430	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne		7058	4808	2949	1944	4109	2864	Academies of economics
Uniwersytety medyczne		1590	1244	1306	1012	284	232	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego		911	536	817	485	94	51	Physical academies
Wyższe szkoły artystyczne		640	407	573	368	67	39	Fine arts academies
Pozostałe szkoły wyższe		8862	5785	2932	1967	5930	3818	Others

a, b Dane dla roku akademickiego 2005/06 dotyczą studiów: *a* – dziennych, *b* – wieczorowych, zaocznych i eksternistycznych.

a, b Data 2005/06 academic year concern: *a* – day study system, *b* – evening, weekend and extramural study system.

TABL. 28 (152). NAUCZYCIELE AKADEMICY^a W SZKOŁACH WYŻSZYCH
ACADEMIC TEACHERS^a IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
	ogółem	total		w tym kobiety	of which females		
O G Ó Ł E M	9851	9318	9247	4260	4161	4194	TOTAL
Profesorowie.....	2349	2314	2319	547	632	665	Professors
w tym z tytułem naukowym.....	1179	1206	1175	234	281	290	of which titled only
Docenci.....	260	81	67	98	32	28	Assistant professors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego.....	2	2	–	–	2	–	of which with scientific degree of habilitated doctor ^b (HD)
Adiunkci.....	3791	3799	3748	1701	1842	1835	Tutors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego.....	379	793	808	114	301	306	of which with scientific degree of habilitated doctor ^b (HD)
Asystenci.....	1018	804	826	547	386	396	Assistant lecturers
Pozostali.....	2433	2319	2287	1367	1269	1269	Others

^a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 15 na str. 178.

^a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 15 on page 178. ^b The habilitated doctors degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 29 (153). CUDZOZIEMCY^a – STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ
FOREIGNERS^a – STUDENTS AND GRADUATES BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE		Studenci	Students	Absolwenci ^b	Graduates ^b	SPECIFICATION
		ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	
		total	of which females	total	of which females	
O G Ó Ł E M	2005/06	1105	537	139	72	TOTAL
	2010/11	1897	965	319	183	
	2015/16	3410	1774	570	305	
	2016/17	4221	2187	.	.	
studia: stacjonarne.....		3717	1892	498	261	full-time programmes
niestacjonarne.....		504	295	72	44	part-time programmes
Uniwersytety.....		745	472	105	66	Universities
Wyższe szkoły techniczne.....		256	50	44	5	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze.....		66	31	27	11	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne.....		663	303	67	37	Academies of economics
Uniwersytety medyczne.....		978	484	137	64	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego.....		19	8	4	2	Physical academies
Wyższe szkoły artystyczne.....		120	88	42	21	Fine arts academies
Pozostałe szkoły wyższe.....		1374	751	144	99	Others

^a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. ^b W podziale według form studiów i typów szkół – z roku akademickiego 2015/16.

^a Also shown in the other tables regarding students and graduates. ^b According to study forms and type of school – from 2015/16 academic year.

TABL. 30 (154). STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE
POSTGRADUATE AND DOCTORAL STUDIES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2010/11	2015/16	2010/11	2015/16	2016/17
	słuchacze studiów podyplomowych ^a <i>students of postgraduate studies^a</i>			wydane świadectwa słuchaczom studiów podyplomowych <i>certificates issued to students of postgra- duate studies</i>		uczestnicy studiów doktoranckich <i>students of doctoral studies</i>		
OGÓŁEM.....	16116	13127	13290	12072	9038	3107	3143	3065
TOTAL								
w tym kobiety <i>of which females</i>	11147	9351	9796	8360	6376	1595	1649	1630
Uniwersytety..... <i>Universities</i>	2645	2095	1743	1606	1022	1365	1345	1324
Wyższe szkoły techniczne..... <i>Technical universities</i>	1700	951	817	929	597	569	541	517
Wyższe szkoły rolnicze..... <i>Agricultural academies</i>	556	390	391	270	361	206	304	302
Wyższe szkoły ekonomiczne..... <i>Academies of economics</i>	5658	4944	5037	5103	3827	601	438	414
Uniwersytety medyczne..... <i>Medical universities</i>	320	482	464	182	296	180	171	160
Akademie wychowania fizycznego..... <i>Physical academies</i>	217	123	179	216	64	92	91	72
Wyższe szkoły artystyczne..... <i>Fine arts academies</i>	37	11	–	14	11	–	94	121
Pozostałe szkoły wyższe..... <i>Others</i>	4983	4080	4633	3752	2837	–	–	–
Instytuty naukowo-badawcze; placówki naukowe PAN..... <i>Research institutes; scientific units of the Polish Academy of Sciences</i>	–	51	26	–	23	94	159	155

^a Dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 XII.^a For studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31 XII.

TABL. 31 (155). STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
POSTGRADUATE STUDIES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2014/15	2015/16	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	sluchacze students		wydane świadectwa certificates issued		
OGÓŁEM	13127	13290	9695	9038	TOTAL
Pedagogiczna.....	4373	4879	2537	2521	Education
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych z edukacją.....	–	13	–	–	Inter-disciplinary programmes or qualifications involving education
Programów i kwalifikacji związanych ze sztuką i przedmiotami humanistycznymi nieokreślonymi dalej	177	227	156	156	Arts and humanities not further defined
Artystyczna.....	11	–	–	11	Arts
Humanistyczne (z wyłączeniem języków)	84	97	36	45	Humanities (except languages)
Językowa.....	216	221	117	120	Languages
Spoleczna.....	807	627	690	502	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji	76	44	61	49	Journalism and information
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych z naukami społecznymi, dziennikarstwem i informacją.....	–	–	30	–	Inter-disciplinary programmes or qualifications involving social sciences, journalism and information
Biznesu, administracji i prawa nieokreślonych dalej	–	–	47	–	Business, administration and law not further defined
Biznesu i administracji	4424	4348	3720	3557	Business and administration
Prawna	143	79	124	128	Law
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, administracją i prawem	35	29	–	7	Inter-disciplinary programmes or qualifications involving business, administration and law
Programów i kwalifikacji związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, administracją i prawem gdzie indziej niesklasyfikowanych	25	–	–	21	Programmes or qualifications involving business, administration and law not elsewhere classified
Biologiczna.....	11	12	19	10	Biological and related sciences
Nauk o środowisku	168	–	235	–	Environment
Fizyczna	185	152	100	115	Physical sciences
Matematyczna i statystyczna.....	93	65	26	47	Mathematics and statistics
Technologii teleinformatycznych.....	323	321	323	174	Information and Communication Technologies (ICTs)
Techniki, przemysłu i budownictwa nieokreślonych dalej	–	1	–	–	Engineering, manufacturing and construction not further defined
Inżynierjno-techniczna	98	86	105	105	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	98	94	67	94	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	86	29	41	13	Architecture and construction
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących technikę, przemysł i budownictwo	–	26	–	–	Inter-disciplinary programmes or qualifications related with involving engineering, manufacturing and construction
Rolnictwa, leśnictwa, rybołówstwa i weterynarii nieokreślonych dalej.....	–	26	–	23	Agriculture, forestry, fisheries and veterinary not further defined
Rolnicza.....	74	109	90	70	Agriculture
Leśna.....	197	199	210	197	Forestry
Rolnictwa, leśnictwa, rybactwa i weterynarii gdzie indziej niesklasyfikowanych.....	51	–	24	–	Agriculture, forestry, fisheries and veterinary not elsewhere classified
Medyczna	686	839	335	517	Health
Opieki społecznej	108	78	–	42	Welfare
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących zdrowie i opiekę społeczną.....	40	–	18	–	Inter-disciplinary programmes or qualifications involving health and welfare
Zdrowia i opieki społecznej gdzie indziej niesklasyfikowanych	–	23	–	22	Health and welfare not elsewhere classified
Usług dla ludności	59	52	28	48	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	300	337	385	228	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa.....	83	198	127	132	Security services
Usług transportowych.....	96	79	44	84	Transport services

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia ISCED–F 2013.ª According to the International Classification of Fields of Education and Training ISCED–F 2013.

TABL. 32 (156). SZKOŁY DLA DOROSŁYCH
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Szkoły Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates	
				ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
Szkoły podstawowe.....	2005/06	–	–	–	–	–	–
Primary schools	2010/11	1	2	196	102	10	4
	2015/16	–	–	–	–	–	–
	2016/17	–	–	–	–	.	.
Gimnazja	2005/06	8	31	698	126	170	46
Lower secondary schools	2010/11	14	56	1384	326	365	113
	2015/16	15	55	946	273	325	108
	2016/17	14	46	850	253	.	.
Zasadnicze szkoły zawodowe	2005/06	9	16	304	111	198	87
Basic vocational schools	2010/11	5	14	211	24	62	13
	2015/16	x	x	x	x	x	x
	2016/17	x	x	x	x	x	x
Licea ogólnokształcące ^a	2005/06	203	743	18982	8632	5122	2716
General secondary schools ^a	2010/11	242	766	19769	8979	4971	2598
	2015/16	156	570	16063	6756	4608	2041
	2016/17	147	535	15155	6393	.	.
Licea profilowane.....	2005/06	5	47	1306	559	280	151
Specialized secondary schools	2010/11	6	40	869	448	237	132
	2015/16	x	x	x	x	x	x
	2016/17	x	x	x	x	x	x
Technika ^b	2005/06	198	686	17051	5820	5922	2097
Technical secondary schools ^b	2010/11	106	308	5975	1718	1299	403
	2015/16	–	–	–	–	–	–
	2016/17	x	x	x	x	x	x

^a, ^b Łącznie z: ^a – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), ^b – technikami uzupełniającymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a, ^b Including: ^a – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), ^b – supplementary technical secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 33 (157). WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11 ^a	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Placówki	1566	1681	1849	1910	Establishments
miasta	626	746	894	929	urban areas
wieś.....	940	935	955	981	rural areas
Przedszkola	800	912	1184	1220	Nursery schools
w tym specjalne.....	7	4	11	15	of which special
miasta	480	565	724	746	urban areas
wieś.....	320	347	460	474	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	766	719	588	619	Pre-primary sections of primary schools
Zespoły wychowania przedszkolnego	x	2	3	2	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	x	48	74	69	Pre-primary points

^a Bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

^a Excluding pre-primary education in the units performing health care activities.

TABL. 33 (157). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE (dok.)**
PRE-PRIMARY EDUCATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11 ^a	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Miejsca:					Places:
Przedszkola	72725	89981	110354	118262	Nursery schools
w tym specjalne	417	113	220	308	of which special
miasta	53532	64435	75550	79760	urban areas
wieś	19193	25546	34804	38502	rural areas
Zespoły wychowania przedszkolnego	x	69	198	114	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	x	1028	1836	1720	Pre-primary points
Dzieci	86009	108139	113309	131709	Children
miasta	57266	70392	71244	81124	urban areas
wieś	28743	37747	42065	50585	rural areas
w tym w wieku: 5 lat	21807	30345	40259	36212	of which: aged 5
6 lat	35086	29431	5768 ^b	32931	aged 6
Przedszkola	69678	88067	96281	110783	Nursery schools
w tym specjalne	344	107	171	216	of which special
miasta	51914	63777	66682	75480	urban areas
wieś	17764	24290	29599	35303	rural areas
w tym w wieku: 5 lat	19658	25018	31844	31093	of which: aged 5
6 lat	21978	18391	3841 ^b	23395	aged 6
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	16331	19205	15660	19456	Pre-primary sections of primary schools
w tym w wieku: 5 lat	2149	5153	8211	4814	of which: aged 5
6 lat	13108	11040	1871 ^b	9451	aged 6
Zespoły wychowania przedszkolnego	x	44	101	64	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	x	823	1267	1406	Pre-primary points
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged:
3–6 lat	610	724	.	832	3–6
3–5	478	680	876	842	3–5
5 lat	621	849	982	934	5
6 lat	989	870	.	803	6
Dzieci w przedszkolach na:					Children attending nursery schools per:
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3–6 lat	493	589	.	699	3–6
3–5	450	603	752	746	3–5
1 przedszkole	87	97	81	91	Nursery school
100 miejsc	96	98	87	94	100 places

^a Bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą. ^b Dotyczy dzieci, którym odroczone spełnianie obowiązku szkolnego po zasięgnięciu opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Excluding pre-primary education in the units performing health care activities. ^b Concern children obliged to attend to the primary school who received opinion of the psychological and educational clinic about lack of school readiness.

Source: data of the Ministry of National Education.

ZIAŁ XI OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

1. Prezentowane w dziale dane o opiece zdrowotnej nie obejmują informacji dotyczących ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Dane o ochronie zdrowia – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortowi obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. – Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

3. Podstawę prezentowanych w dziale danych o ochronie zdrowia stanowią:

1) ustawa z dnia 15 IV 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1638), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej. Ustawa określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych.

Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

- a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z: ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),
- b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Na mocy wymienionej ustawy działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarów lub położnych;

- 2) ustawa z dnia 15 VII 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1251);
- 3) ustawa z dnia 5 XII 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 464);
- 4) ustawa z dnia 27 VIII 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 581), która reguluje warunki udzielania i zakres świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia;
- 5) ustawa z dnia 28 VII 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 879);
- 6) ustawa z dnia 8 IX 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 757), która określa zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego; dane za 2005 r. podano zgodnie z ustawą z dnia 25 VII 2001 r. (Dz. U. Nr 113, poz. 1207);
- 7) ustawa z dnia 6 IX 2001 r. prawo farmaceutyczne (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271 z późn. zm.).

CHAPTER XI HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

General notes

1. The data presented in this chapter do not include information concerning the health care in prisons.

2. The data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration and until 2011 – the Internal Security Agency.

3. The basis of data presented in this chapter of the health care are provided by:

1) the Law on Health Care Activities, dated 15 IV 2011 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1638), replacing the Law on Care Health Facilities. The law specifies, among others, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care units.

Data presented in the chapter concerns the units performing health care activities in the following areas:

- a) out-patient health care (out-patients departments including: health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),
- b) in-patient health care (hospitals – general, psychiatric and health resorts, detoxification centres, addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, palliative care wards, sanatoria).

Under that law, health care activity can be carried out also by professional practices (individual or group) – doctors, dentists and nurses or midwives;

- 2) the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 15 VII 2011 (Journal of Laws 2016 item 1251);
- 3) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5 XII 1996 (uniform text Journal of Laws 2015 item 464);
- 4) the Law on Health Care Services Financed from Public Funds, dated 27 VIII 2004 (uniform text Journal of Laws 2015 item 581), governing the provision conditions and the scope of health services, the rules and the method of their financing and the activities of the National Health Fund;
- 5) the Law on Health Resort Treatment, Health Resorts, the Areas of Health Resort Protection and Health Resort Gminas, dated 28 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2016 item 879);
- 6) the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8 IX 2006 (uniform text Journal of Laws 2013 item 757), specifying the organizational rules, the functioning and financing of the State Emergency Medical Services; data for 2005 – law dated 25 VII 2001 (Journal of Laws No. 113, item 1207);
- 7) the Pharmaceutical Law, dated 6 IX 2001 (uniform text Journal of Laws 2008 No. 45, item 271 with later amendments).

4. Dane o **pracownikach medycznych** dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych, aptekach oraz domach i zakładach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż. Osoby te niezależnie od wymiaru czasu pracy są liczone raz.

Przez pielęgniarkę należy rozumieć też pielęgniarza, a przez położną – również położnego.

5. Dane o **specjalistach** dotyczą lekarzy i lekarzy dentyistów ze specjalizacją II stopnia oraz od 2005 r. posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 2 I 2013 r. w sprawie specjalizacji lekarskich i lekarzy dentyistów (Dz. U. poz. 26).

6. **Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentyistów** podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

7. Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

8. Dane o **stacjonarnej opiece zdrowotnej** nie obejmują opieki dziennej (dotyczy: szpitali, łóżek i leczonych).

Dane o **łóżkach** w placówkach stacjonarnej opieki zdrowotnej dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla pacjentów, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

9. Dane o **łóżkach w szpitalach ogólnych** nie obejmują miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych oraz do 2007 r. miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

W szpitalach ogólnych (tabl. 5) rodzaje oddziałów podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 V 2012 r. (Dz. U. poz. 594). Do **oddziałów chirurgicznych** zaliczono: chirurgię ogólną, dziecięcą, urazowo-ortopedyczną, szczękową, neurochirurgię, kardiologię, urologię oraz inne o charakterze chirurgicznym; do **oddziałów zakaźnych** – oddziały obserwacyjno-zakaźne; do **oddziałów gruźlicy i chorób płuc** – oddziały pulmonologiczne.

10. **Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze** udzielają całodobowych świadczeń zdrowotnych w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i wyroby medyczne.

11. **Lecznictwo uzdrowiskowe** obejmuje szpitale i sanatoria działające na obszarze uzdrowiska wykorzystujące w leczeniu, rehabilitacji i profilaktyce przede wszystkim właściwości naturalnych surowców leczniczych oraz właściwości lecznicze klimatu na terenach, na których są położone.

12. Dane o **szpitalach psychiatrycznych** nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

4. *Data regarding **medical personnel** concerns persons employed in: units engaged health care activities, professional practices, pharmacies, and social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.*

Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and the National Health Fund.

Data includes persons working full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including persons undergoing internships. These people regardless of their working hours are counted once.

A nurse should be understood also as a male nurse and midwife – also as a male midwife.

5. *Data on **doctor specialists and dental specialists** concerns doctors with grade II specialization and since 2005 with specialists title in proper medicine domains in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 2 I 2013 on Doctors and Dentist Specializations (Journal of Laws item 26).*

6. ***Consultations provided by doctors and dentists** are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.*

7. *Data on hospitals comprises health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.*

8. *Data on **in-patient health care** do not include day-care (concerns: hospitals, beds and in-patients).*

*Data regarding **beds** in in-patient health care units concern permanent beds in-patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.*

9. *Data regarding **beds in general hospitals** do not include day-time places in hospital wards and until 2007 – places (beds and incubators) for newborns.*

*In general hospitals (table 5), types of wards are given in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 17 V 2012 (Journal of Laws item 594). **Surgical wards** include: general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, neurosurgery, urology, maxillofacial and cardiosurgery as well as other surgical wards; in **communicable diseases wards** – observation communicable diseases wards; in **tubercular and pulmonary wards** – pulmonology wards.*

10. ***Chronic medical care homes and nursing homes** provide 24-hour health services in scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalization, as well as provide them with medicinal products and medical devices.*

11. ***Health resort treatment** includes hospitals and sanatoria, operating in the areas of health resort protection, using in the rehabilitation and preventive therapy primarily natural materials and the healing properties of the climate in the areas where the facility is located.*

12. *Data regarding **psychiatric hospitals** do not include psychiatric wards in general hospitals.*

13. Dane dotyczące ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe, izby przyjęć).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 XI 2011 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 XI 2011 r. (Dz. U. Nr 237, poz. 1420); wcześniej, będąc komórkami organizacyjnymi szpitali, działały na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej.

14. Dane o aptekach ogólnodostępnych nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony. Powinny być one usytuowane na terenach wiejskich.

15. Dane w tabl. 9 i 10 opracowano na podstawie wyników badań reprezentacyjnych, zgodnych z zaleceniami Eurostatu, „Europejskie Ankietowe Badanie Zdrowia”, którymi objęto w 2014 r. 28,8 tys. osób zamieszkających w 12,2 tys. gospodarstw domowych, w 2009 r. – 41,8 tys. osób w 16,3 tys. gospodarstw domowych. Za 2004 r. są to wyniki badań „Stan zdrowia ludności Polski”, którymi objęto 43,0 tys. osób.

Wyniki badań zostały uogólnione na ludność zamieszkałą w gospodarstwach domowych według stanu w dniu 31 XII.

16. Dane o zachorowaniach podaje się według Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja), obowiązującej od 1997 r.

Informacje o zachorowaniach na choroby zakaźne obejmują wszystkie przypadki zarejestrowane w województwie.

17. Dane o opiece nad dziećmi do lat 3 prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 4 II 2011 r. (jednolity tekst Dz. U. z 2016 r. poz. 157), na podstawie której opieka może być organizowana w formie żłobka oraz od 2011 r. – klubu dziecięcego, sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię.

18. Karta Dużej Rodziny na mocy ustawy z dnia 5 XII 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 785) przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- 1) poniżej 18 lat,
- 2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- 3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim, przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych

19. Dane dotyczące wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 697).

20. Dane o świadczeniach i dodatkach z programu „Rodzina 500+” prezentowane są na podstawie ustawy z dnia 11 II 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (jednolity tekst Dz. U. z 2016 r. poz. 195).

Świadczenie finansowane jest z budżetu państwa.

13. Data concerning emergency medical services and first-aid includes units covered by the State Emergency Medical Services system (emergency rescue teams, hospital emergency wards, medical air rescue, admission rooms).

Hospital emergency wards since 8 XI 2011 have operated on the basis of decree of the Ministry of Health, dated 3 XI 2011 (Journal of Laws No. 237, item 1420); earlier operated on the basis of the regulation on health care facilities.

14. Generally available pharmacies do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined. They should be located in rural areas.

15. Data in tables 9 and 10 were prepared on the basis of sample surveys according to Eurostat guidelines “The European Health Interview Survey”, which in 2014 included 28,8 thous. persons living in 12,2 thous. households and in 2009 – 41,8 thous. persons in 16,3 thous. households. The results for 2004 come from “The health status of population in Poland” survey, which covered 43,0 thous. persons.

The results surveys were generalized to the population living in households as of 31 XII.

16. Data regarding disease incidence are presented according to the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision), valid since 1997.

Information concerning incidents of infectious diseases includes all cases registered in the voivodship.

17. Data on childcare for children up to the age of 3 are presented according to the law dated 4 II 2011 (uniform text Journal of Laws 2016 item 157). Childcare can be organized in the form nurseries as well as since 2011 – children’s clubs, provided by day carer and nanny.

18. Large Family Card basis on the law dated 5 XII 2014 of Large Family Card (uniform text Journal of Laws 2016 item 785). The card can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:

- 1) up to the age of 18,
- 2) up to the age of 25 in case when children learn at school or higher education institution,
- 3) without age limits in the case of children with a certificate of disability.

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card can take advantage of discounts while purchasing consumer goods and services.

19. Data concerning family support and foster care are presented according to the Law on Family Support and Foster Care System, dated 9 VI 2011 (uniform text Journal of Laws 2017 item 697).

20. Data on benefits and supplements under “Family 500+” programme are presented according to the Law on State Aid in Raising Children dated 11 II 2016 (uniform text Journal of Law 2016 item 195).

Benefit is financed from the state budget.

21. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych – zapewnia dziecku: opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań;
- 2) **specjalistycznej** – organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprophylaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię;
- 3) **pracy podwórkowej** – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych;
- 4) **w połączonych formach**, tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

Wspieranie rodziny może być prowadzone w formie usług asystenta rodziny, udzielającego pomocy rodzinom m.in. w poprawie ich sytuacji życiowej, w rozwiązywaniu problemów społecznych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi i w poszukiwaniu pracy zarobkowej, przez rodzinę wspierającą, placówki wsparcia dziennego lub w formie poradnictwa specjalistycznego.

22. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) **rodziny zastępcze**:
 - a) spokrewnione,
 - b) niezawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa),
 - c) zawodowe – umieszcza się w nich w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa), w tym:
 - zawodowe specjalistyczne – umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r. poz. 382 z późn. zm.), małoletnie matki z dziećmi,
 - zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego – przyjmują dzieci na podstawie orzeczenia sądu gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art.12a ustawy z dnia 29 VII 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 1390);

21. Day-support centre – supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- 1) **general care centre**, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres – provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests;
- 2) **specialized centre** – organises sociotherapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psycho-corrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy;
- 3) **street work** – carries out motivating and sociotherapeutic activities, conducted by a streetworker;
- 4) **in a combination of the forms** i.e. combining tasks of the general care, specialized and street work centres.

Family support shall be provided in the form of family assistant's services, who assists in: improvement of family life situation, resolution of psychological and social issues and problems with upbringing children and searching for a job, as a supporting family, day-support centre or a specialists guidance.

22. Family foster care shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possibility for a child to return to its family, or when it is impossible – efforts aimed at child's adoption; preparation of a child to live an independent and responsible life; satisfaction of children's emotional needs, in particular the needs related to welfare, healthcare, education, culture, recreation and religious.

The forms of family foster care are the following:

- 1) **foster families**:
 - a) related,
 - b) not-professional – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings),
 - c) professional – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings), including:
 - professional specialist shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (uniform text Journal of Laws 2014 item 382 with later amendments), underage mothers with children,
 - professional that performs the function of a family emergency house shall receive a children on the basis of a court ruling, case when a child was escorted by Police or Border Guard, upon consent of parents, child or another person in the case referred to in Article 12a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29 VII 2005 (Journal of Laws 2015 item 1390);

2) **rodzinne domy dziecka** – w tym samym czasie może w nich przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa).

23. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:

a) **interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej; w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,

b) **rodzinnego** – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,

c) **socjalizacyjny** – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,

d) **specjalistyczno-terapeutycznego** (od 2012 r.) – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;

2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** (od 2012 r.) – umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;

3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** (od 2012 r.) – umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku, w tym samym czasie, można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

2) **foster homes** – placed in it may be not more than 8 children (except for numerous siblings).

23. Institutional foster care shall be exercised in the form of:

1) **care and education centre**, which shall be run as:

a) an **intervention** – provides immediate care for a child in the crisis situation; especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,

b) a **family** – educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperate with a family foster care coordinator and a family assistant,

c) a **socialization** – provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contacts with parents and other close persons, unless otherwise decided by a court, takes actions aimed at the child's return to a family, provides a child with access to education adjusted to its age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,

d) a **specialist therapy** (since 2012) – provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, socio-therapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children;

2) **regional care and therapy centre** (since 2012) – a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;

3) **pre-adoptive intervention centre** (since 2012) – a centre where shall be placed children up to the 1 year old, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

24. Dane o domach i zakładach pomocy społecznej dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne.

Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 930).

25. Dane o świadczeniach pomocy społecznej prezentuje zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r.

Zasiłek stały przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasiłek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek celowy przyznawany jest w celu m.in.: zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

24. Data concerning social welfare homes and facilities are related to the institutions for which the founding bodies are: local government units, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons.

Types of social welfare homes and facilities are presented according to the Law on Social Assistance, dated 12 III 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 930).

25. Data on social assistance benefits are presented according to the Law on Social Assistance of 12 III 2004.

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to **permanent benefit**.

A person or a family is entitled to a **temporary benefit** because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security.

Appropriated benefit is offered in order to fulfil a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, covering burial costs. It may be given to a person or a family which incurred losses as a result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

TABL. 1 (158). **PRACOWNICY MEDYCZNI^a**
Stan w dniu 31 XII
MEDICAL PERSONNEL^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
Lekarze.....	5231	5458	Doctors
w tym kobiety.....	2794	2911	of which women
Lekarze dentyści.....	304	268	Dentists
w tym kobiety.....	230	192	of which women
Farmaceuci.....	2625	2755	Pharmacists
w tym kobiety.....	2179	2251	of which women
Pielegniarki.....	13441	13102 ^b	Nurses
Położne.....	2084	2045 ^c	Midwives
Fizjoterapeuci.....	1370	1320 ^d	Physiotherapists
Diagności laboratoryjni ^e	845	779	Laboratory diagnosticians ^e

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 206; dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. ^{b-c} W tym magistrzy: ^b – pielęgniarstwa – 1972, ^c – położnictwa – 593. ^d Z wyższym wykształceniem – 1080. ^e Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

^a See general notes, item 4 on page 206; data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and National Health Fund. ^{b-c} Of which masters: ^b – of nursing – 1972, ^c – of midwifery – 593. ^d By tertiary education – 1080. ^e Medical analysts and other employees by tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration, and in regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

TABL. 2 (159). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a**
Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALISTS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
LEKARZE OGÓŁEM.....	3522	3510	DOCTORS OF TOTAL
w tym specjaliści w zakresie:			of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii.....	300	303	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	595	587	Surgery ^b
Chorób płuc.....	87	83	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych.....	390	351	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii.....	40	48	Dermatology ^c and venereology
Kardiologii ^c	109	110	Cardiology ^c
Medycyny rodzinnej.....	279	252	General practitioners
Neurologii ^{cd}	129	149	Neurology ^{cd}
Okulistyki.....	92	88	Ophthalmology
Onkologii ^e	50	61	Oncology ^e
Otolaryngologii ^{cf}	91	91	Otolaryngology ^{cf}
Pediatrici.....	223	232	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii.....	274	263	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii ^c	128	97	Psychiatry ^c
Radiologii i diagnostyki obrazowej ^g	138	146	Radiology and diagnostic imaging ^g
LEKARZE SPECJALIŚCI W % OGÓŁU			
LEKARZY.....	67,3	64,3	SPECIALISTS IN % OF TOTAL DOCTORS

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 i 5 na str. 206. ^b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej i szczękowej, kardiochirurgii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. ^c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. ^{d-g} Także: ^d – neuropatologii, ^e – patologii onkologicznej, onkologii i hematologii, ^f – otorynolaryngologii, ^g – radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

^a See general notes, item 4 and 5 on page 206. ^b General surgery, paediatric, thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of locomotor system, neurosurgery surgery, oncological, plastic, maxillofacial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. ^c Including children's specialists. ^{d-g} Also: ^d – neuropathology, ^e – oncological pathology, oncology and haematology, ^f – otorynolaryngology, ^g – oncological radiotherapy and children's radiology.

TABL. 2 (159). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALISTS^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
LEKARZE DENTYŚCI OGÓŁEM	50	50	DENTISTS OF TOTAL
w tym lekarze dentyści ze specjalizacją:			of which dentists with specialization:
Chirurgii stomatologicznej	11	12	Dental surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowej	5	6	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji	7	7	Orthodontics
Periodontologii (paradontologii)	1	3	Periodontology (paradontics)
Protetyki stomatologicznej	11	5	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej	5	8	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej	8	9	Restorative dentistry
LEKARZE DENTYŚCI ZE SPECJALIZACJĄ W % OGÓŁU LEKARZY DENTYSTÓW	16,4	18,7	DENTAL SPECIALISTS IN % OF TOTAL DENTIST

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 i 5 na str. 206.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

^a See general notes, item 4 and 5 on page 206.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 3 (160). **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	1851	1932	Out-patients departments (as of 31 XII)
miasta	1481	1552	urban areas
wieś	370	380	rural areas
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII)	712	695	Medical practices ^b (as of 31 XII)
miasta	538	524	urban areas
wieś	174	171	rural areas
Porady udzielone ^c w tys.	27520,1	27944,0	Consultations provided ^c in thous.
lekarskie ^d	25055,5	25436,6	doctors ^d
w tym specjalistyczne	8742,7	8947,7	of which specialized
stomatologiczne	2464,6	2507,4	stomatological

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 205. ^b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. ^c Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne). ^d Łącznie z poradami udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych (w 2016 r. – 427,2 tys.) nieuwzględnionymi w specjalistycznej opiece zdrowotnej.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

^a See general notes, item 2 on page 205. ^b Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or with out-patients departments. ^c Including consultations paid by patients (non-public funds). ^d Including consultations provided in admission rooms of general hospitals (in 2016 – 427,2 thous.) not included in specialized care.

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration as well as the Central Statistical Office.

TABL. 4 (161). STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA^a
IN-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
ZAKŁADY – stan w dniu 31 XII			
FACILITIES – as of 31 XII			
Szpitala ogólne ^b	65	60	General hospitals ^b
Szpitala psychiatryczne	3	3	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	1	1	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	4	3	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	–	–	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	18	19	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	7	9	Nursing homes ^c
Hospicja	4	4	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	6	7	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe:			Health resort treatment:
sanatoria	–	–	sanatoria
szpitale	–	–	hospitals
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH – stan w dniu 31 XII			
BEDS IN FACILITIES – as of 31 XII			
Szpitala ogólne ^d	15756	15422	General hospitals ^d
Szpitala psychiatryczne	1551	1556	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	119	119	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	171	145	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	–	–	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	1082	826	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	275	557	Nursing homes ^c
Hospicja	54	58	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	134	159	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe:			Health resort treatment:
sanatoria	–	–	sanatoria
szpitale	–	–	hospitals
LECZENI			
IN-PATIENTS			
Szpitala ogólne ^e	707160	709048	General hospitals ^e
Szpitala psychiatryczne	23679	23160	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	1494	1636	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	654	582	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	–	–	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	2195	1932	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	806	979	Nursing homes ^c
Hospicja	586	501	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	1813	2016	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe – kuracjusze:			Health resort treatment patients:
w sanatoriach	–	–	in sanatoria
w szpitalach	–	–	in hospitals

^a Patrz uwagi ogólne ust. 2 na str. 205. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 206. ^c Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. ^d Łącznie z łóżkami i inkubatorami dla noworodków. ^e Bez międzyoddziałowego ruchu chorych.

Źródło: w zakresie szpitali ogólnych – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie zakładów opieki długoterminowej – dane Ministerstwa Zdrowia i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie zakładów psychiatrycznych – dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

^a See general notes, item 2 on page 205. ^b See general notes, item 7 on page 206. ^c Including psychiatric types facilities. ^d Including beds and incubators for newborns. ^e Excluding inter-ward patient transfer.

Source: in regard to general hospitals – data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration, in regard to long-term facilities – data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration; in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology.

TABL. 5 (162). SZPITALA OGÓLNE ^a
GENERAL HOSPITALS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
Szpitala ogólne (stan w dniu 31 XII).....	65	60	General hospitals (as of 31 XII)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	15756	15422	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności.....	45,3	44,3	per 10 thous. population
w tym na oddziałach:			of which in specified wards:
Chorób wewnętrznych	2555	2672	Internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	623	763	of which cardiological ^b
Chirurgicznych	3858	3750	Surgical
Pediatrycznych	925	913	Paediatric
Ginekologiczno-położniczych	1753	1710	Gynaecological-obstetric
Onkologicznych	656	508	Oncological
Intensywnej terapii	323	306	Intensive therapy
Zakaźnych	203	203	Communicable
Gruźlicy i chorób płuc	626	554	Tubercular and pulmonary
Dermatologicznych	94	87	Dermatological
Neurologicznych	634	639	Neurological
Psychiatrycznych	490	451	Psychiatric
Ruch chorych			Patient
Leczeni w tys.	783,7	767,2	In-patients in thous.
w tym na oddziałach:			of which in specific wards:
chorób wewnętrznych	137,3	134,5	internal diseases
kardiologicznych ^b	46,5	49,4	cardiological ^b
chirurgicznych	188,4	183,6	surgical
pediatrycznych	39,1	38,9	paediatric
ginekologiczno-położniczych	135,9	136,7	gynaecological-obstetric
onkologicznych	50,2	42,7	oncological
intensywnej terapii	15,5	13,2	intensive therapy
zakaźnych	9,4	9,1	communicable
gruźlicy i chorób płuc	20,9	20,4	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	4,1	4,2	dermatological
neurologicznych	26,1	27,0	neurological
psychiatrycznych	5,6	5,3	psychiatric
Wypisani w tys.	686,4	688,1	Discharges in thous.
Zmarli w tys.	14,5	14,3	Deaths in thous.
Leczeni ^c na: 10 tys. ludności	2036	2039	In-patients ^c per: 10 thous. population
1 łóżko ^d	48,1	48,7	bed ^d
Przeciętny pobyt chorego w dniach.....	4,7	4,8	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	240	238	Average bed use in days

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 i 9 na str. 206. ^b Łącznie z oddziałami intensywnego nadzoru kardiologicznego. ^c Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. ^d Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną miesięczną liczbę łóżek.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

^a See general notes, item 7 and 9 on page 206. ^b Including intensive cardiological care wards. ^c Excluding inter-ward patient transfer.

^d Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards; for calculating of indice was used the average monthly number of beds.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 6 (163). **RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA**^a

Stan w dniu 31 XII

EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	117	115	117	Emergency rescue teams
podstawowe	63	73	78	basic
specjalistyczne	54	42	39	specialists
Szpitalne oddziały ratunkowe	26	24	24	Hospital emergency wards
Izby przyjęć ^b	9	13	12	Admission rooms ^b
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c	1	1	1	Medical air rescue ^c
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d :				Calls to the occurrence places ^d :
w tysiącach	173,4	182,0	191,4	in thousands
na 1000 ludności	50,4	52,4	55,0	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^d :				Persons who received health care benefits in the place of occurrence ^d :
w tysiącach	176,8	183,7	192,4	in thousands
w tym:				of which:
dzieci i młodzież w wieku do 18 lat	10,6	12,0	11,8	children and youth up to 18 years of age
w wieku 65 lat i więcej	61,7	71,2	75,8	aged 65 and more
na 1000 ludności	51,4	52,9	55,3	per 1000 population

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 207. ^b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. ^c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratownicze. ^d W ciągu roku.

^a See general notes, item 13 on page 207. ^b Organization cells of hospitals applied to cooperate with emergency medical system. ^c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. ^d During the year.

TABL. 7 (164). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE**^a

Stan w dniu 31 XII

GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Apteki	832	1027	1234	1299	Pharmacies
w tym prywatne	831	1020	1230	1296	of which private
w tym na wsi	147	175	213	217	of which in rural areas
Punkty apteczne	74	109	123	126	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	70	109	123	126	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Population per:
1 aptekę i punkt apteczny	3722	3034	2561	2443	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi	6668	5349	4668	4601	of which in rural areas
1 aptekę	4053	3356	2816	2680	pharmacy
w tym na wsi	9843	8681	7363	7272	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i punktach aptecznych	1704	2109	2428	2542	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 14 na str. 207.

^a See general notes, item 14 on page 207.

TABL. 8 (165). **KRWIODAWSTWO^a**
BLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	2	2	2	2	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	21	20	17	17	Local branches (as of 31 XII)
Krwiodawcy w tys.	55,9	69,2	67,4	67,7	Blood donors in thous.
w tym honorowi	55,8	69,2	67,3	67,6	of which voluntary
Liczba donacji ^b krwi pełnej w tys.	97,5	122,0	129,5	131,3	Number of collected donations ^b of whole blood in thous.
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c w tys.	98,3	143,7	154,1	156,1	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) ^c in thous.

^a Bez danych resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji. ^b Donacja to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. ^c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom.

Źródło: dane Narodowego Centrum Krwi.

^a Excluding data of the Ministry of National Defence as well as the Ministry of the Interior and Administration. ^b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. ^c One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units.

Source: data of the National Blood Centre.

TABL. 9 (166). **OCENA STANU ZDROWIA LUDNOŚCI**
PERCEIVED HEALTH STATUS OF POPULATION

STAN ZDROWIA HEALTH STATUS		Ogółem Total			W wieku lat At the age of				
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	0–14	15–29	30–49	50–69	70 i więcej and more
		w % ogółu ludności danej płci i grupy wieku in % of total population of given sex and age group							
Bardzo dobry i dobry	2004	62,2	64,5	60,4	91,7	88,3	62,0	26,7	13,1
Very good and good	2009	68,3	69,9	66,8	94,2	92,4	75,2	37,3	18,1
	2014	72,2	76,0	68,6	94,4	94,7	81,0	45,7	25,7
Taki sobie, ani dobry ani zły	2004	25,6	23,6	27,2	7,1	10,0	29,7	45,1	48,3
Fair	2009	22,6	22,2	23,0	5,0	7,0	19,8	44,1	46,9
	2014	20,4	18,2	22,5	5,4	5,0	15,3	39,3	46,2
Zły i bardzo zły	2004	12,2	11,9	12,4	1,2	1,7	8,3	28,2	38,7
Bad and very bad	2009	9,1	7,8	10,3	0,8	0,6	5,0	18,5	34,9
	2014	7,4	5,8	8,9	0,2	0,3	3,7	15,1	28,0

TABL. 10 (167). **LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WAGI CIAŁA^a**
POPULATION AT THE AGE OF 15 AND MORE BY BODY WEIGHT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total			W wieku lat At the age of			
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	15–29	30–49	50–69	70 i więcej and more
		w % ogółu ludności danej płci i grupy wieku in % of total population of given sex and age group						
Niedowaga	2004	4,6	1,8	7,1	10,6	2,1	1,6	1,8
Underweight	2009	3,0	0,9	4,7	5,7	2,4	1,5	1,8
	2014	2,4	0,6	3,9	4,3	2,2	1,5	1,2
W normie	2004	50,0	44,3	55,2	71,3	49,0	32,7	31,5
Normal	2009	43,9	35,7	50,8	68,8	44,0	26,5	28,1
	2014	44,9	36,7	52,3	70,8	45,6	30,7	26,6
Nadwaga	2004	32,4	41,1	24,4	16,6	37,2	39,9	45,8
Overweight	2009	36,8	45,9	29,2	20,0	39,3	46,9	44,0
	2014	36,4	44,3	29,2	20,4	38,3	43,9	43,0
Otyłość	2004	13,1	12,9	13,2	1,5	11,6	25,8	20,9
Obesity	2009	16,4	17,5	15,3	5,5	14,2	25,2	26,1
	2014	16,4	18,3	14,6	4,5	14,0	23,9	29,2

^a Wagę ciała opracowano na podstawie wskaźnika masy ciała (BMI) obliczonego przez podzielenie wagi ciała (w kilogramach) przez wzrost (w metrach do kwadratu) i podano według grup: otyłość – 30,0 i więcej, nadwaga – od 25,0 do 29,99, w normie – od 18,5 do 24,99, niedowaga – poniżej 18,5.

^a Body weight was presented on the basis of body mass index (BMI), calculated by dividing the body weight in kilograms by square of the height in metres and was presented by the following groups of BMI values: obesity – 30,0 and more, overweight – 25,0-29,99, normal – 18,5-24,99, underweight – less than 18,5.

TABL. 11 (168). ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>				na 100 tys. ludności <i>per 100 thous. population</i>				
Gruźlica	473	441	289	281	14,0	12,8	8,3	8,1	<i>Tuberculosis</i>
Tężec	–	1	–	1	–	0,03	–	0,03	<i>Tetanus</i>
Krztusiec	136	52	498	615	4,04	1,51	14,34	17,68	<i>Whooping cough</i>
Odra	–	–	7	2	–	–	0,20	0,06	<i>Measles</i>
Wirusowe zapalenie wątroby:									<i>Viral hepatitis:</i>
typ A	3	35	2	1	0,09	1,02	0,06	0,03	<i>type A</i>
typ B	139	324	418	343	4,13	9,41	12,03	9,86	<i>type B</i>
typ C	251	363	408	379	7,45	10,55	11,74	10,90	<i>type C</i>
Różyczka	761	357	237	96	22,6	10,4	6,8	2,8	<i>Rubella</i>
Inwazyjne zakażenie <i>Streptococcus pneumoniae</i>	13	36	87	102	0,39	1,05	2,50	2,93	<i>Streptococcus pneumoniae</i> <i>invasive infection</i>
AIDS ^a	6	11	7	8	0,18	0,32	0,20	0,23	<i>AIDS</i> ^a
Salmonellozy	1156	700	751	933	34,3	20,3	21,6	26,8	<i>Other salmonella infections</i>
Czerwonka bakteryjna	–	2	–	1	–	0,06	–	0,03	<i>Shigellosis</i>
Inne bakteryjne zatrucia pokar- mowe	160	57	48	2	4,7	1,7	1,4	0,1	<i>Other bacterial foodborne</i> <i>intoxications</i>
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 ^b	1737	3544	4429	3 788	256	422	611	519	<i>Acute diarrhoea in children up</i> <i>to the age of 2</i> ^b
Szkarlatyna (plonica)	908	1337	2111	1279	27,0	38,8	60,8	36,8	<i>Scarlet fever</i>
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	73	76	67	84	2,17	2,21	1,93	2,42	<i>Bacterial meningitis and/or</i> <i>encephalitis</i>
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	77	133	64	81	2,29	3,86	1,84	2,33	<i>Viral meningitis</i>
Wirusowe zapalenie mózgu	34	20	11	23	1,01	0,58	0,32	0,66	<i>Viral encephalitis</i>
Świnka (zapalenie przyusznic nagminne)	12669	295	192	156	376,1	8,6	5,5	4,5	<i>Mumps</i>
Włośnica	58	16	–	–	1,7	0,5	–	–	<i>Trichinellosis</i>
Grypa ^c	52260	83865	545827	604915	1551	2437	15712	17394	<i>Influenza</i> ^c
Szczepienia przeciw wścieklźnie	562	502	497	520	16,7	14,6	14,3	15,0	<i>Rabies vaccinants</i>

^a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. ^b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2. ^c Łącznie z podejrzeniami zachorowań.

Źródło: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

^a Preliminary data because of specific features of the disease. ^b Ratio calculated per 10 thous. children up to the age of 2. ^c Including influenza-like illness.

Source: data of the National Institute of Public Health – NIH (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 12 (169). **ŻŁOBKI^a I KLUBY DZIECIĘCE**
Stan w dniu 31 XII
NURSERIES^a AND CHILDREN'S CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Żłobki	33	32	199	234	Nurseries
w tym publiczne	29	30	38	39	of which public
Oddziały żłobkowe.....	1	3	1	8	Nursery wards
Kluby dziecięce.....	x	x	32	43	Children's clubs
w tym publiczne	x	x	–	–	of which public
Miejsca:					Places:
w żłobkach	1738	2153	7145	8302	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	x	506	664	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku):					Children staying (during the year):
w żłobkach	3195	3928	9673	10707	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	x	587	794	in children's clubs
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w miastach	32,1	32,9	135,7	155,9	Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in urban areas
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych:					Children staying in nurseries and children's clubs:
na 1000 dzieci w wieku do lat 3	16,2	18,6	61,2	74,7	per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc.....	94,8	108,3	87,4	92,7	per 100 places

^a W 2005 r. łącznie ze żłobkami tygodniowymi; miejsca i dzieci – łącznie z oddziałami żłobkowymi.

^a In 2005 including weekly nurseries; places and children – including nursery wards.

TABL. 13 (170). **WSPIERANIE RODZINY W 2016 R.**
FAMILY SUPPORT IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	SPECIFICATION
Świadczenie wychowawcze ^a :		Child-raising benefit ^a :
przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie	249925	average monthly numer of families receiving benefit
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	377794	average monthly numer of children to which families receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł.....	1694870,3	benefit payments in thous. zł
Dodatek wychowawczy ^a :		Child-raising supplement ^a :
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymują dodatek ..	3989	average monthly numer of children to which foster families and foster homes receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł.....	17720,1	benefit payments in thous. zł
Dodatek do zryczałtowanej kwoty ^a :		Lump sum supplement ^a :
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego otrzymują dodatek.....	78	average monthly numer of children to which family care and education centres receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł.....	349,3	benefit payments in thous. zł
Rodziny posiadające Kartę Dużej Rodziny.....	33092	Family Large Family Card holder

^a W ramach programu „Rodzina 500+”; dane dotyczą okresu od 1 IV do 31 XII.

^a Within the „Family 500+” programme; data concern the period 1 IV–31 XII.

TABL. 14 (171). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	placówki (stan w dniu 31 XII) centres (as of 31 XII)				wychowankowie w tys. residents in thous.				
O G Ó Ł E M.....	470	437	366	361	17,2	14,3	10,4	10,4	TOTAL
Opiekuńcze.....	409	392	286	283	14,2	12,6	7,6	7,8	General care
Specjalistyczne.....	61	45	63	65	3,0	1,7	2,3	2,3	Specialized
Pracy podwórkowej	–	–	2	4	–	–	0,0	0,1	Street work
W połączonych formach	–	–	15	9	–	–	0,4	0,2	In a combination of the forms

TABL. 15 (172). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA**

Stan w dniu 31 XII
FAMILY FOSTER CARE
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015 ^a	2016 ^a	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	2617	2941	3102	3070	Foster families
Spokrewnione.....	2111	2213	1757	1745	Related
dzieci ^b	2642	2910	2306	2323	children ^b
Niezawodowe.....	467	594	1105	1085	Non-professional
dzieci ^b	726	923	1529	1497	children ^b
Zawodowe ^c	39	134	240	240	Professional ^c
dzieci ^b	171	564	794	759	children ^b
Rodzinne domy dziecka	–	–	19	20	Foster homes
dzieci ^d	–	–	122	113	children ^d

^a Niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata 2005 i 2010 z powodu zmiany przepisów prawnych. ^b Do 2011 r. – w wieku do 18 lat, od 2012 r. – w wieku do 25 lat. ^c Do 2011 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. ^d W wieku do 25 lat.

^a Some data are not fully comparable with data for 2005 i 2010 due to changes of the provisions of the law. ^b Until 2011 – up to the age of 18, since 2012 – up to the age of 25. ^c Until 2011 professional, not related to the child foster families. ^d Up to the age of 25

TABL. 16 (173). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA ^a**
INSTITUTIONAL FOSTER CARE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

PLACÓWKI (stan w dniu 31 XII)
CENTRES (as of 31 XII)

Placówki opiekuńczo-wychowawcze.....	52	61	65	64	Care and education centres
interwencyjne.....	2	1	3	3	intervention
rodzinne.....	19	18	14	14	family
socjalizacyjne.....	22	22	35	34	socialization
specjalistyczno-terapeutyczne.....	–	–	1	1	specialist therapy
inne ^b	9	20	12	12	others ^b
Regionalne placówki opiekuńczo- -terapeutyczne.....	–	–	–	–	Regional care and therapy centres
Interwencyjne ośrodki preadopcyjne.....	–	–	–	–	Pre-adoptive intervention centres

WYCHOWANKOWIE (stan w dniu 31 XII)
RESIDENTS (as of 31 XII)

Placówki opiekuńczo-wychowawcze.....	1446	1218	1156	1082 ^c	Care and education centres
interwencyjne.....	61	19	41	37	intervention
rodzinne.....	129	122	97	94	family
socjalizacyjne.....	899	592	711	665	socialization
specjalistyczno-terapeutyczne.....	–	–	20	20	specialist therapy
inne ^b	357	485	287	266	others ^b
Regionalne placówki opiekuńczo- -terapeutyczne.....	–	–	–	–	Regional care and therapy centres
Interwencyjne ośrodki preadopcyjne.....	–	–	–	–	Pre-adoptive intervention centres

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 23 na str. 209. ^b Łączące zadania placówek interwencyjnych, socjalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 r. – placówki wielofunkcyjne. ^c W tym 22 wychowanków w wieku 0–3 lata i 29 w wieku 4–6 lat oraz 45 sierot i 90 niepełnosprawnych.

^a See general notes, item 23 on page 209. ^b Combining tasks of the intervention, specialization and specialist therapy centres; until 2011 – multi-functional centres. ^c Of which 22 residents at age 0–3 and 29 at age 4–6, 45 orphans and 90 disabled.

TABL. 16 (173). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA^a** (dok.)
INSTITUTIONAL FOSTER CARE^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
WOLONTARIUSZE VOLUNTEERS					
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	208	183	181	156	Care and education centres
interwencyjne	28	3	5	5	intervention
rodzinne	19	10	7	13	family
socializacyjne	97	52	70	36	socialization
specjalistyczno-terapeutyczne	–	–	–	–	specialist therapy
inne ^b	64	118	99	102	others ^b
Regionalne placówki opiekuńczo- -terapeutyczne	–	–	–	–	Regional care and therapy centres
Interwencyjne ośrodki preadopcyjne	–	–	–	–	Pre-adoptive intervention centres

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 23 na str. 209. ^b Łączące zadania placówek interwencyjnych, socializacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 r. – placówki wielofunkcyjne.

^a See general notes, item 23 on page 209. ^b Combining tasks of the intervention, specialization and specialist therapy centres; until 2011 – multi-functional centres.

TABL. 17 (174). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA^a**

Stan w dniu 31 XII

STATIONARY SOCIAL WELFARE^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	106	123	134	147	Homes and facilities (excluding branches)
Miejsca (łącznie z filiami):					Places (including branches):
ogółem	7618	8454	8782	9096	total
na 10 tys. ludności	22,6	24,5	25,3	26,1	per 10 thous. population
Mieszkańcy (łącznie z filiami):					Residents (including branches):
ogółem	7278	8214	8154	8312	total
w tym kobiety	3676	3514	3614	3888	of which women
w tym do 18 lat	264	286	249	156	of which up to the age of 18
w tym umieszczeni w ciągu roku	2325	2959	2971	3128	of which placed within during the year
na 10 tys. ludności	21,6	23,5	23,5	23,9	per 10 thous. population
Osoby oczekujące na umieszczenie	352	556	703	748	Persons awaiting a place

^a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy.

^a Including community self-help homes.

TABL. 18 (175). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**

Stan w dniu 31 XII

STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)^b	106	123	134	147	Homes and facilities (excluding branches)^b
w których mogą przebywać:					in which may be:
Osoby w podeszłym wieku	13	20	23	39	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorzy	24	24	23	24	Chronically ill with somatic disorders
Dorośli niepełnosprawni intelektualnie	17	19	19	20	Mentally retarded
Dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	7	8	8	8	Children and youth mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorzy	14	18	15	15	Chronically mentally ill
Niepełnosprawni fizycznie	1	1	3	5	Physically handicapped
Matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	7	5	4	4	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomni	21	32	37	37	Homeless
Inne osoby	2	4	8	8	Other persons

^a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. ^b W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców.

^a Including community self-help homes. ^b In the division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few groups of residents.

TABL. 18 (175). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Mieszkańcy (łącznie z filiami)	7278	8214	8154	8312	Residents (including branches)
w domach i zakładach dla:					in homes and facilities for:
Osób w podeszłym wieku	746	911	1077	1354	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorych	2637	2235	2143	2106	Chronically ill with somatic disorders
Dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	1471	1589	1522	1502	Mentally retarded
Dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelek- tualnie	427	443	402	435	Children and youth mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorych	907	1234	1218	1231	Chronically mentally ill
Niepełnosprawnych fizycznie	65	64	176	185	Physically handicapped
Matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	122	117	75	50	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomnych	847	1556	1434	1366	Homeless
Innych osób	56	65	107	83	Other persons

^a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy.^a Including community self-help homes.TABL. 19 (176). **ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a**SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający Beneficiaries	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thous. zł	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M 2005	199053	234111,0	T O T A L
2010	164034	294541,3	
2015	140720	292686,7	
2016	126634^b	295262,2	
Pomoc pieniężna	106460	193031,3	Monetary assistance
w tym:			of which:
Zasilek stały	14149	69984,5	Permanent benefit
Zasilek okresowy	28037	51513,5	Temporary benefit
Zasilek celowy	63727	69854,5	Appropriated benefit
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowa- nie nauki.....	124	459,2	Assistance to reach self-dependence and to continue education
Pomoc niepieniężna	62661	102230,9	Non-monetary assistance
w tym:			of which:
Schronienie.....	1402	4519,9	Shelter
Posilek	49539	32654,9	Meals
Ubranie	126	0,7	Clothing
Sprawienie pogrzebu.....	257	520,4	Burial
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	10909	64411,5	Attendance services and specialized attendan- ce services
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospoda- rowanie	30	111,5	Assistance in gaining adequate housing con- ditions, gaining employment and for running one's own household

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 25 na str. 210. ^b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a See general notes, item 25 on page 210. ^b Under the item benefits, recipients may be shown several times.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

DZIAŁ XII

KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, **broszura** – o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne – fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) – to użytkownik zarejestrowany w bibliotece, który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w ciągu roku.

4. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawienie.

5. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** oraz **przedsiębiorstwach estradowych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano, wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych i lalkowych**,
- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów,
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**,
- działalność **rozrywkową estradową**.

6. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy). Wśród kin stałych wyróżnia się: **minipleksy** – posiadające od 3 do 7 sal i **multipleksy** – posiadające 8 sal i więcej.

7. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających – na mocy szczególnych przepisów – z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

CHAPTER XII

CULTURE. TOURISM. SPORT

General notes

Culture

1. A **book** is understood as a publication containing more than 48 pages, while a **pamphlet** contains from 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialized and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

Reader/borrower (user actively borrowing books) – a person registered in the library, who borrowed at least one volume in reported year.

4. Information concerning **art galleries** includes entities in which exhibiting is the basic type of activity.

5. Information regarding **theatres and music institutions** as well as **entertainment enterprises** concerns professional artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, distinguished in terms of their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic and puppet theatres**,
- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performances,
- the concert activity of **philharmonic halls, orchestras and choirs**,
- **entertainment activities**.

6. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive, magnetic tape and digital). Among fixed cinemas one can distinguish **miniplexes** – equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** – equipped with 8 screens and more.

7. Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g., disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in their vehicles.

Turystyka

1. Termin turystyka – zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r. – oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż 1 rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy.

2. Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych; do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych).

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi typowe dla hoteli (np. zajazdy, gościnie),
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe).

3. W informacjach o **obiektach i miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazywany wielokrotnie, jeśli podczas jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

5. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub pokoi jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub wynajętych pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

6. Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych obejmują wszystkie zakłady i punkty gastronomiczne zlokalizowane na terenie danego obiektu. Do barów zaliczono także: kawiarnie, winiarnie, piwiarnie, jadalnie itp.; do punktów gastronomicznych – także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Dane o organizacjach kultury fizycznej obejmują wybrane organizacje o ogólnokrajowym zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku Polskiego Związku Sportu Niepełnosprawnych „Start” – rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

Tourism

1. Tourism, in accordance with the Regulation No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council (EU) in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited

2. Tourist accommodation establishments include hotels and similar facilities and other facilities (since 2011 with 10 and more bed places; until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings).

Within:

- hotels and similar facilities, the group “other hotel facilities” has covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns),
- other facilities, the group “miscellaneous facilities” includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments).

3. Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding **facilities and the number of bed places for tourists**.

4. Foreign tourists using tourist accommodation establishments are registered according to the country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

5. Occupancy rate of bed places or rooms is a relation of the number of overnight stays or rooms rented in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

6. Catering establishments in collective tourist accommodation establishments include all catering facilities and outlets located on the premises of a given tourist accommodation establishment. Catering facilities also include: cafes, wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice cream parlours, snack bars, etc.

Sport

1. Data regarding physical education organizations include selected organizations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled “Start”, the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of “Rural Sports Clubs”) and primarily concern recreational activity, and in case of the Polish Sports Association for the Disabled “Start” – rehabilitation activity for persons with disabilities.

2. Dane o **klubach sportowych** publikowane są łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi UKS i wyznaniowymi klubami sportowymi.

3. W kategoriach ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych w klubach sportowych (tabl. 15) osoba uprawiająca lub prowadząca zajęcia w kilku rodzajach sportu jest wykazywana tylko jeden raz.

W kategoriach ćwiczących w organizacjach kultury fizycznej (tabl. 15) oraz ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych według dziedzin i rodzajów sportu (tabl. 16) jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia lub prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

4. Informacje o organizacjach kultury fizycznej oraz klubach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

5. Informacje o wybranych obiektach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co cztery lata.

6. W ramach obiektów sportowych:

- boiska znajdujące się w płycie głównej stadionu nie są wykazywane ponownie jako boiska do gier wielkich,
- boiska, na których można przeprowadzić kilka różnych gier (np. koszykówkę, siatkówkę, piłkę ręczną), wykazywane są raz, jako boiska uniwersalne (wielozadaniowe),
- boiska kryte znajdujące się w halach sportowych lub salach gimnastycznych nie są wykazywane oddzielnie, lecz traktowane jako hale sportowe lub sale gimnastyczne w zależności od typu obiektu, w którym się znajdują.

Informacje o obiektach dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych dotyczą obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo lub o innym niż ruchowy rodzaj niepełnosprawności.

Ścieżka rowerowa (droga dla rowerów) jest to droga lub jej część przeznaczona do ruchu rowerów jednośladowych, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi. Dane dotyczące ścieżek rowerowych obejmują samodzielne drogi dla rowerów (położone w pasie drogi), drogi wydzielone z jezdni, drogi wydzielone z chodnika oraz drogi zawarte w ciągach pieszo-rowerowych. W danych uwzględniono łączną długość ścieżek będących w zarządzie gminy, starostwa powiatowego i urzędu marszałkowskiego (bez długości szlaków rowerowych położonych np. w lesie).

2. Data regarding **sports clubs** are published including student sports clubs UKS and religious sports clubs.

3. In the category of persons practising sports, coaches and sports instructors in sports clubs (table 15) a person practising or conducting training in several kinds of sports is recognized only once, instead of many times, as before.

In the category of persons practising sports in physical education organizations (table 15) as well as persons practising sports, coaches and sports instructors according to sports fields and kinds of sports (table 16) one person may be indicated more than once, depending upon the number of sports practiced or taught.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual sports.

4. Information on physical education organizations as well as sports clubs has been compiled on the basis of periodic survey conducted every two years.

5. Information on selected sport facilities has been compiled on the basis of periodic survey conducted every four years.

6. Within sports facilities:

- sports fields located on the main surface of the stadium are not recognized again as sports fields for big games,
- sports fields on which several different games can be played (e.g. basketball, volleyball, handball) are recognized once as universal and multi-purpose sports fields,
- indoor sports fields located in sports halls or gyms are not recognized separately but treated as sports halls or gyms, depending on the type of facility where they are located.

Information on sports facilities adapted to the needs of the disabled refer to facilities adapted to the needs of people with physical disability and other than physical type of disability.

Cycle path (bikeway) is a path or its part dedicated to cycling, marked with appropriate traffic signs. Data concerning cycle paths include separated in-roadway bikeways, physically separated in-road bikeways, shared-use paths, shared in-road bikeways. Data include a total length of cycle paths being managed by gmina, powiat and marshal's office (excluding length of cycle routes located e.g. in forests).

Kultura
Culture

 TABL. 1 (177). **KSIAŻKI I BROSZURY WYDANE^a**
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	liczba tytułów		number of titles		
O G Ó Ł E M.....	1195	2292	2938	2563	T O T A L
Wydawnictwa naukowe	452	766	735	656	Scientific publications
Podręczniki dla szkół wyższych.....	120	136	71	79	University textbooks
Wydawnictwa zawodowe.....	32	57	117	114	Professional publications
Podręczniki szkolne.....	28	25	52	28	School textbooks
Wydawnictwa popularne.....	303	684	930	750	Popular science
Literatura piękna.....	260	624	1033	936	Belles-lettres
w tym dla dzieci i młodzieży.....	31	133	290	280	of which for children and youth

^a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

^a According to published place.

Source: data of the National Library.

 TABL. 2 (178). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE^a**
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	liczba tytułów		number of titles		
OGÓŁEM.....	538	632	666	634	TOTAL
ukazujące się:					published as specified:
W tygodniu:					Weekly:
6–2 razy	5	2	2	3	6–2 times
1 raz	51	46	54	54	once
W miesiącu:					Monthly:
3–2 razy	17	19	17	17	3–2 times
1 raz	127	140	149	149	once
1 raz:					Once:
na 2 miesiące.....	55	86	78	88	bimonthly
w kwartale	111	152	144	148	quarterly
w półroczu	30	36	35	38	half-yearly
w roku	52	73	61	41	yearly
Nieregularnie	90	78	126	96	Irregularly

^a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

^a According to published place.

Source: data of the National Library.

TABL. 3 (179). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	736	714	689	681	<i>Libraries (as of 31 XII)</i>
w tym na wsi	478	466	451	445	<i>of which in rural areas</i>
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII).....	279	186	124	109	<i>Library service points (as of 31 XII)</i>
w tym na wsi	210	129	.	.	<i>of which in rural areas</i>
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	11921,0	11956,6	11921,9	11892,1	<i>Collection (as of 31 XII) in thous. vol.</i>
w tym na wsi	5206,6	5203,0	5065,3	4988,0	<i>of which in rural areas</i>
Czytelnicy ^a w tys.	619,6	549,7	531,8	512,9	<i>Borrowers ^a in thous.</i>
w tym na wsi	192,0	167,9	164,0	161,0	<i>of which in rural areas</i>
Wypożyczenia ^{ab} :					<i>Loans ^{ab}:</i>
w tysiącach woluminów.....	13002,1	11159,6	10606,6	10496,7	<i>in thousand volumes</i>
w tym na wsi.....	4111,3	3443,1	3150,3	3091,4	<i>of which in rural areas</i>
na 1 czytelnika w wol.	21,0	20,3	19,9	20,5	<i>per borrower in vol.</i>
w tym na wsi.....	21,4	20,5	19,2	19,2	<i>of which in rural areas</i>

^a Łącznie z punktami bibliotecznymi, dane za lata 2015 i 2016 przyporządkowane w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. ^b W latach 2005 i 2010 bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

^a Including library service points, data for 2015 and 2016 assigned with division into urban areas and rural areas according to the location of the main unit. ^b In 2005 and 2010 excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (180). **MUZEA**
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne ^a	79	86	91	92	<i>Museums with branches ^a</i>
Muzealia ^a w tys.	705,1	674,9	802,2	801,7	<i>Museum exhibits ^a in thous.</i>
Wystawy czasowe:					<i>Temporary exhibitions:</i>
własne ^b	261	259	256	324	<i>own ^b</i>
obce ^c	193	150	156	159	<i>exterior ^c</i>
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	1091,6	1127,1	1214,3	1406,1	<i>Museum and exhibition visitors in thous.</i>
w tym młodzież szkolna ^d	464,6	367,0	320,4	346,2	<i>of which primary and secondary school students ^d</i>

^a Stan w dniu 31 XII. ^b W kraju. ^c Krajowe i z zagranicy. ^d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

^a As of 31 XII. ^b In Poland. ^c Domestic and foreign. ^d Visiting museums in organized groups.

TABL. 5 (181). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016			SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	sektor publiczny <i>public sector</i>	sektor prywatny <i>private sector</i>	
Galerie (stan w dniu 31 XII) ...	13	20	18	19	11	8	<i>Galleries (as of 31 XII)</i>
Wystawy ^a	160	178	188	274	242	32	<i>Exhibitions ^a</i>
w tym z zagranicy	13	8	13	7	7	–	<i>of which foreign</i>
Ekspozycje ^a	166	181	195	275	242	33	<i>Expositions ^a</i>
Zwiedzający w tys.....	81,8	187,9	170,4	169,1	125,2	43,9	<i>Visitors in thous.</i>

^a W kraju.

^a In Poland.

TABL. 6 (182). **TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE, PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE**
THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS, ENTERTAINMENT ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE		Instytucje ^a <i>Institutions^a</i>	Miejsca na widowni w stałej sali ^a <i>Seats in fixed halls^a</i>	Przedstawienia i koncerty ^b <i>Performances and concerts^b</i>	Widzowie i słuchacze ^b w tys. <i>Audience^b in thous.</i>	SPECIFICATION
Teatry i instytucje muzyczne	2005	11	4110	3092	570,0	Theatres and music institutions
	2010	12	4497	3987	847,0	
	2015	12	4525	3381	639,6	
	2016	14	4710	4279	740,5	
Teatry.....		8	2099	1798	246,0	Theatres
dramatyczne.....		6	1848	1227	174,9	dramatic
lalkowe.....		2	251	571	71,1	puppet
Teatry muzyczne.....		3	1348	562	218,8	Music theatres
Filharmonie.....		2	1263	1372	176,0	Philharmonic halls
Orkiestry symfoniczne i kameralne, chóry.....		1	—	528	76,3	Symphonic and chamber orchestras, choirs
Zespoły pieśni i tańca.....		—	—	19	23,5	Song and dance ensembles
Przedsiębiorstwa estradowe	2005	1	x	94	18,9	Entertainment enterprises
	2010	4	x	216	114,5	
	2015	3	x	150	43,7	
	2016	3	x	2059	141,4	

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

^a As of 31 XII. ^b Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

TABL. 7 (183). **CENTRA KULTURY^a, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**
Stan w dniu 31 XII
CENTRES OF CULTURE^a, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS AND COMMUNITY CENTRES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2009	2015	2016			SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	miasta urban areas	wieś rural areas	
Instytucje.....	332	379	313	314	139	175	Institutions
centra kultury.....	—	—	21	24	17	7	centres of culture
domy kultury.....	62	84	61	58	33	25	cultural establishments
ośrodki kultury.....	146	137	133	132	68	64	cultural centres
kluby.....	20	24	24	24	19	5	clubs
światlice.....	104	134	74	76	2	74	community centres
Pracownie specjalistyczne.....	430	455	558	598	387	211	Specialized workshops
Imprezy (w ciągu roku).....	15282	18924	16317	17796	13031	4765	Events (during the year)
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	2891,1	2870,9	3202,5	3193,1	2527,9	665,3	Event participants (during the year) in thous.
Kursy (w ciągu roku).....	344	401	490	525	405	120	Courses (during the year)
Absolwenci kursów (w ciągu roku).....	5997	7036	8132	10694	8732	1962	Course graduates (during the year)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	2866	2577	3426	4272	3227	1045	of which primary and secondary school students ^b
Grupy (zespoły) artystyczne.....	1561	1738	1554	1537	1054	483	Artistic groups (ensembles)
Członkowie (grup) zespołów artystycznych.....	23739	28015	33588	26436	18116	8320	Members of artistic groups (ensembles)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	13507	14346	20588	17623	12317	5306	of which primary and secondary school students ^b
Kola (kluby/sekcje).....	755	874	1722	2056	1452	604	Groups (clubs/sections)
Członkowie kół (klubów/sekcji).....	21899	27598	51364	47880	34968	12912	Members of groups (clubs/sections)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	7318	7095	21137	21402	16155	5247	of which primary and secondary school students ^b

^a W latach 2005–2014 ujmowane w grupie domów kultury lub ośrodków kultury. ^b Do 2013 r. dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat.

U w a g a. Do 2011 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.

^a In 2005–2014 presented among cultural establishments or cultural centres. ^b Until 2013 children and youth below the age of 15.

N o t e. Until 2011 data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 8 (184). **KINA STAŁE**
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	46	38	44	44 ^a	Cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	45	38	44	44	of which urban areas
w tym multiplexy	3	5	5	6	of which multiplexes
Salę projekcyjne (stan w dniu 31 XII)	83	97	117	123	Screens (as of 31 XII)
w tym miasta	82	97	117	123	of which urban areas
w tym multiplexy	37	57	54	62	of which multiplexes
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)	23178	24613	28135	29389	Seats (as of 31 XII)
w tym miasta	22996	24613	28135	29389	of which urban areas
w tym multiplexy	11717	15184	14728	16269	of which multiplexes
Seanse	73378	119650	165586	181431	Screenings
w tym miasta	73374	119650	165586	181431	of which urban areas
w tym multiplexy	49834	87208	86842	92820	of which multiplexes
na 1 kino	1595	3149	3763	4123	per cinema
Widzowie	2387212	3251200	4515313	4992756	Audience
w tym miasta	2386655	3251200	4515313	4992756	of which urban areas
w tym multiplexy	1780011	2391493	2294653	2595186	of which multiplexes
na 1 kino	51896	85558	102621	113472	per cinema
na 1 seans	33	27	27	28	per screening

^a W tym 5 miniplexów.^a Of which 5 miniplexes.TABL. 9 (185). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	336435	418929	436852	390377	TOTAL
Na 1000 ludności	99,8	121,5	125,7	112,1	Per 1000 population

Źródło: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

Source: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 10 (186). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**
Stan w dniu 31 XII
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. in thous.				na 1000 ludności per 1000 population				
Abonenci radiowi	869,8	679,1	678,5	676,9	257,9	197,0	195,2	194,4	Radio subscribers
miasta	564,9	449,4	448,3	446,6	293,4	233,1	235,1	234,6	urban areas
wieś.....	304,9	229,7	230,2	230,4	210,7	151,2	146,8	146,0	rural areas
Abonenci telewizyjni	842,5	657,7	652,2	650,1	249,8	190,8	187,7	186,7	Television subscribers
miasta	544,8	433,0	428,0	425,9	282,9	224,7	224,4	223,7	urban areas
wieś.....	297,7	224,7	224,2	224,2	205,8	147,9	143,0	142,1	rural areas

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.

Source: data of the Polish Post General Directorate.

Turystyka Tourism

Uwaga do tablic 11–14

Dane za 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

Note to tables 11–14

Data for 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 11 (187). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI**^a
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII).....	530	625	701	694	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	334	459	528	522	of which open all year
Obiekty hotelowe	208	320	345	344	Hotels and similar facilities
hotele	125	209	230	229	hotels
motele	17	19	15	16	motels
pensjonaty	9	17	20	21	boarding houses
inne obiekty hotelowe	57	75	80	78	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	322	305	356	350	Other facilities
kempingi.....	15	17	13	11	camping sites
pola biwakowe	23	18	15	16	tent camp sites
ośrodki wczasowe	109	84	68	69	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	51	49	33	33	training-recreational centres
domy pracy twórczej	5	5	5	5	creative arts centres
zespoły domków turystycznych.....	30	35	45	44	complexes of tourist cottages
hostele	.	10	13	14	hostels
pokoje gościnne	.	.	25	22	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	.	69	68	agrotourism lodging
inne obiekty.....	89	87	70	68	miscellaneous facilities
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	37253	42930	42854	42903	Number of beds (as of 31 VII)
w tym całoroczne	22467	29611	30362	31402	of which open all year
Obiekty hotelowe	14199	20659	22782	23242	Hotels and similar facilities
hotele	10668	15852	17814	18195	hotels
motele	715	805	557	586	motels
pensjonaty	242	454	632	639	boarding houses
inne obiekty hotelowe	2574	3548	3779	3822	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	23054	22271	20072	19661	Other facilities
kempingi.....	2122	1769	1431	1387	camping sites
pola biwakowe	2836	2746	2311	1634	tent camp sites
ośrodki wczasowe	4844	4780	4183	4180	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	6261	5097	3181	3496	training-recreational centres
domy pracy twórczej	249	295	368	367	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b	2067	2355	2301	2339	complexes of tourist cottages ^b
hostele	.	420	555	596	hostels
pokoje gościnne	.	.	434	379	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	.	1210	1248	agrotourism lodging
inne obiekty.....	4675	4809	4098	4035	miscellaneous facilities

^a W latach 2005 i 2010 bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli; w latach 2015 i 2016 dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

^a In 2005 and 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels; in 2015 and 2016 concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 11 (187). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a (dok.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	1226675	1598906	1882655	1999961	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	267092	253245	281094	303291	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	894850	1215806	1497195	1612693	Hotels and similar facilities
hotele	689238	977376	1257513	1334320	hotels
motele	38203	49100	31406	30851	motels
pensjonaty	7888	19619	27341	32439	boarding houses
inne obiekty hotelowe	159521	169711	180935	215083	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	331825	383100	385460	387268	Other facilities
kempingi	20732	16769	20851	14107	camping sites
pola biwakowe	6866	6668	6394	5287	tent camp sites
ośrodki wczasowe	35290	35539	37092	35670	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	137673	118996	77871	80937	training-recreational centres
domy pracy twórczej	5884	8585	7922	7753	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b	29992	28497	26482	30596	complexes of tourist cottages ^b
hostele	.	18265	35170	32491	hostels
pokoje gościnne	.	.	5544	4862	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	.	14301	14883	agrotourism lodging
inne obiekty	95388	149781	153833	160682	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	2492288	3060711	3378292	3609445	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym	476123	478999	541468	613057	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	1395413	1929954	2380858	2594421	Hotels and similar facilities
hotele	1108762	1577488	1998383	2169241	hotels
motele	51711	73406	53754	51904	motels
pensjonaty	16542	29468	44438	50650	boarding houses
inne obiekty hotelowe	218398	249592	284283	322626	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	1096875	1130757	997434	1015024	Other facilities
kempingi	48411	44806	42261	26144	camping sites
pola biwakowe	24351	14310	13349	11669	tent camp sites
ośrodki wczasowe	214399	181674	193429	202228	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	422124	378834	225852	232593	training-recreational centres
domy pracy twórczej	26357	22234	21885	21489	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b	99111	109489	80235	96144	complexes of tourist cottages ^b
hostele	.	35945	66313	61111	hostels
pokoje gościnne	.	.	22795	20751	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	.	57327	61512	agrotourism lodging
inne obiekty	262122	343465	273988	281383	miscellaneous facilities

^a W latach 2005 i 2010 bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli; w latach 2015 i 2016 dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

^a In 2005 and 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels; in 2015 and 2016 concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 12 (188). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	267092	253245	281094	303291	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe	249983	236645	266834	286749	Hotels and similar facilities
hotele	232685	220586	250856	263937	hotels
motele	4136	2147	1180	1235	motels
pensjonaty	803	1495	2574	4893	boarding houses
inne obiekty hotelowe	12359	12417	12224	16684	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	17109	16600	14260	16542	Other facilities
kempingi	5052	3643	4443	4919	camping sites
pola biwakowe	53	18	98	30	tent camp sites
ośrodki wczasowe	127	149	267	240	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	3735	3059	2378	3509	training-recreational centres
domy pracy twórczej	501	780	910	1002	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b	2187	1033	408	511	complexes of tourist cottages ^b
hostele	.	4355	3175	2756	hostels
pokoje gościnne	.	.	255	179	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	.	414	830	agrotourism lodging
inne obiekty	5454	3563	1912	2566	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	476123	478999	541468	613057	Nights spent (overnight stay)
Obiekty hotelowe	425847	426769	497949	551916	Hotels and similar facilities
hotele	399115	396303	463165	509075	hotels
motele	6839	3750	1737	1788	motels
pensjonaty	1617	2789	5338	7377	boarding houses
inne obiekty hotelowe	18276	23927	27709	33676	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	50276	52230	43519	61141	Other facilities
kempingi	10212	7961	5604	5867	camping sites
pola biwakowe	96	20	253	72	tent camp sites
ośrodki wczasowe	804	1080	1338	1491	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	14301	9948	12932	13703	training-recreational centres
domy pracy twórczej	942	3665	4590	4516	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b	8523	7971	1733	1790	complexes of tourist cottages ^b
hostele	.	11034	7196	7915	hostels
pokoje gościnne	.	.	2128	2338	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	.	2048	9151	agrotourism lodging
inne obiekty	15398	10551	5697	14298	miscellaneous facilities

^a W latach 2005 i 2010 bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli; w latach 2015 i 2016 dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

^a In 2005 and 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels; in 2015 and 2016 concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 13 (189). **WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**^{ab}
OCCUPANCY IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^{ab}

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych occupancy rate of bed places				stopień wykorzystania pokoi occupancy rate of rooms				
	w %		in %		w %		in %		
Obiekty hotelowe	27,5	26,3	29,3	31,2	34,9	34,5	39,7	42,1	Hotels and similar facilities
hotele	28,7	27,5	31,0	33,0	37,1	36,0	41,9	44,6	hotels
motele	22,6	28,1	26,5	25,0	30,6	34,4	30,5	28,0	motels
pensjonaty	20,0	18,0	20,8	21,8	25,2	27,4	31,5	32,9	boarding houses
inne obiekty hotelowe	24,4	20,9	22,5	24,8	23,7	25,9	28,9	30,8	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	27,0	25,6	24,4	24,5	x	x	x	x	Other facilities

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 223. ^b W latach 2005 i 2010 bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli; w latach 2015 i 2016 dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.

^a See general notes, item 5 on page 223. ^b In 2005 and 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels; in 2015 and 2016 concern establishments possessing 10 and more bed places.

TABL. 14 (190). **PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**^a
Stan w dniu 31 VII
CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a
As of 31 VII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Restauracje <i>Restaurants</i>	Bary <i>Bars</i>	Stolówki <i>Canteens</i>	Punkty gastro- nomiczne <i>Food stands</i>	SPECIFICATION
OGÓŁEM 2005	219	164	98	139	TOTAL
..... 2010	302	180	92	92	
..... 2015	334	203	66	54	
..... 2016	321	156	64	37	
Obiekty hotelowe	290	123	6	15	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele	221	94	3	5	<i>hotels</i>
motele	15	5	1	–	<i>motels</i>
pensjonaty	11	6	1	5	<i>boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe	43	18	1	5	<i>other hotel facilities</i>
Pozostałe obiekty	31	33	58	22	<i>Other facilities</i>
kempingi	2	2	1	6	<i>camping sites</i>
pola biwakowe	1	1	–	–	<i>tent camp sites</i>
ośrodki wczasowe	3	8	17	4	<i>holiday centres</i>
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	7	7	11	2	<i>training-recreational centres</i>
domy pracy twórczej	2	–	3	–	<i>creative arts centres</i>
zespoły domków turystycznych	2	4	6	8	<i>complexes of tourist cottages</i>
hostele	–	–	2	–	<i>hostels</i>
pokoje gościnne	1	2	–	1	<i>rooms for rent</i>
kwatery agroturystyczne	4	2	2	–	<i>agrotourism lodging</i>
inne obiekty	9	7	16	1	<i>miscellaneous facilities</i>

^a W latach 2005 i 2010 bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli; w latach 2015 i 2016 dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.

^a In 2005 and 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels; in 2015 and 2016 concern establishments possessing 10 and more bed places.

Sport

Sport

TABL. 15 (191). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**
Stan w dniu 31 XII
PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006	2010	2014	2016	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS					
Jednostki organizacyjne	776	771	110	86	Organizational entities
Członkowie	39015	39589	10803	11412	Members
Ćwiczący ^a	53192	63739	35642	29292	Persons practising sports ^a
KLUBY SPORTOWE SPORTS CLUBS					
Jednostki organizacyjne	1118	1323	1368	1424	Organizational entities
Członkowie	81182	81975	81022	87484	Members
Ćwiczący	73711	78386	82219	91934	Persons practising sports
mężczyźni	53939	57964	61216	67839	males
kobiety	19772	20422	21003	24095	females
w tym w wieku do 18 lat	55197	56814	59575	65204	of which aged up to 18 years
Sekcje sportowe	2605	2516	2565	2511	Sports sections
Trenerzy	940	1247	1476	2248	Coaches
Instruktorzy sportowi	1803	2240	2328	2060	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	1171	1181	961	955	Other persons conducting sports activities

^a Dane szacunkowe.

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

^a Estimated data.

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 16 (192). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2016 R.**
Stan w dniu 31 XII
SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS IN 2016
As of 31 XII

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Akrobatyka ^a	4	309	197	302	8	2	Acrobatics ^a
Badminton	31	720	328	621	12	17	Badminton
Boks.....	18	560	127	312	14	16	Boxing
Brydż sportowy	9	511	67	94	8	10	Duplicate bridge
Fitness	10	260	227	123	5	5	Sports aerobics
Gimnastyka artystyczna	3	180	180	177	6	4	Rhythmic gymnastics
Gimnastyka sportowa	5	112	97	102	–	3	Artistic gymnastics

^a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

^a A sports field (consists of a number of related kinds of sports).

TABL. 16 (192). WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2016 R. (dok.)

Stan w dniu 31 XII

SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS IN 2016 (cont.)

As of 31 XII

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Hokej na lodzie	7	255	44	94	3	15	Ice hockey
Hokej na trawie.....	14	738	137	583	25	25	Field hockey
Jeździectwo ^a	57	799	608	445	26	65	Equestrian sport ^a
Judo.....	26	1549	473	1299	26	27	Judo
Jujitsu	11	260	58	140	6	11	Jujutsu
Kajakarstwo klasyczne	18	666	267	524	25	18	Classic canoeing
Karate ^a	66	3337	1106	2557	55	82	Karate ^a
Karate tradycyjne.....	16	576	168	495	8	15	Traditional karate
Kick-boxing.....	11	309	93	123	9	8	Kick-boxing
Kolarstwo szosowe.....	29	683	183	417	14	27	Road cycling
Kolarstwo torowe	10	210	58	180	7	12	Track cycling
Koszykówka.....	116	4534	1923	3834	126	104	Basketball
Kręglarstwo.....	12	353	138	121	7	22	Bowling
Lekkoatletyka.....	173	5108	2472	4204	138	128	Athletics
Łucznictwo.....	8	156	71	115	8	4	Archery
Narciarstwo alpejskie.....	5	79	56	20	1	5	Alpine skiing
Orientacja sportowa.....	8	261	125	191	4	7	Orienteering
Piłka nożna	604	35298	1870	26754	1015	437	Football
Piłka nożna halowa (futsal).....	63	1774	242	1242	36	29	Indoor football
Piłka ręczna	110	3680	1470	3308	88	67	Handball
Piłka siatkowa.....	299	7997	4338	6420	180	214	Volleyball
Pływanie	58	3701	1729	3427	89	88	Swimming
Podnoszenie ciężarów.....	7	128	38	110	4	8	Weight lifting
Rugby	11	310	30	151	13	13	Rugby
Sport lotniczy ^a	19	816	87	64	2	86	Air sport ^a
Sport motorowy ^a	18	564	20	140	12	16	Motorsport ^a
Strzelectwo sportowe ^a	38	2842	271	251	28	110	Sport shooting ^a
Szachy	50	2273	657	1456	18	77	Chess
Szermierka	15	574	250	494	25	19	Fencing
Taekwon-do ITF	7	422	207	317	4	12	Taekwon-do ITF
Taekwon-do WTF	26	1319	492	1120	25	33	Taekwon-do WTF
Taniec sportowy.....	13	555	448	499	10	16	Dance sport
Taniec towarzyski	5	165	101	161	1	3	Ballroom dancing
Tenis	43	2220	778	1482	45	54	Tennis
Tenis stołowy	139	2960	939	2163	43	80	Table tennis
Unihokej.....	64	1872	780	1721	21	43	Floorball
Wioślarstwo	12	414	186	337	14	9	Rowing
Zapasy w stylu klasycznym	8	315	40	254	15	13	Greco-Roman wrestling
Zapasy w stylu wolnym.....	9	272	78	232	9	13	Free style wrestling
Żeglarstwo ^a	28	1009	280	440	17	55	Sailing ^a

^a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).^a A sports field (consists of a number of related kinds of sports).

TABL. 17 (193). WYBRANE OBIEKTY SPORTOWE ^a W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII

SELECTED SPORTS FACILITIES ^a IN 2014

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W tym dostosowane do potrzeb niepełnospraw- nych osób ćwiczących <i>Of which adapted for the disabled persons practising sports</i>	SPECIFICATION
Stadiony ogółem ^b	227	90	Stadiums total ^b
w tym piłkarskie.....	109	32	of which football
Boiska do gier wielkich ^c	780	173	Fields for big games ^c
w tym piłkarskie.....	771	167	of which football
Boiska do gier małych ^c	354	93	Fields for small games ^c
w tym:			of which:
koszykówki	122	45	basketball
piłki ręcznej	23	10	handball
piłki siatkowej	57	13	volleyball
Boiska uniwersalne (wielozadaniowe).....	323	155	Universal and multipurpose sports fields
Korty tenisowe	240	103	Tennis courts
Hale sportowe.....	121	91	Sports halls
Sale gimnastyczne ^d	120	56	Gyms ^d
Pływalnie	58	34	Swimming pools
Tory sportowe	23	10	Sports tracks
Lodowiska sztucznie mrożone.....	16	8	Artificial ice rinks
Ścieżki rowerowe ^e w km.....	1160,2	x	Bicycle paths ^e in km

^a Bez obiektów przyszkolnych. ^b Łącznie z deklarowanymi obiektami niespełniającymi wymogów przewidzianych dla stadionów, np. widowni.
^c Łącznie z obiektami niepełnowymiarowymi. ^d Łącznie z salami pomocniczymi. ^e Bez szlaków rowerowych.

^a Excluding schools facilities. ^b Including declared facilities not satisfying the requirements for stadiums, e.g. the seating. ^c Including non-full-size facilities. ^d Including auxiliary gym. ^e Excluding bicycle trails.

DZIAŁ XIII NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Uwagi ogólne

Nauka i technika

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy istniejącej.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje:

- **badania podstawowe**, tj. oryginalne prace badawcze eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobywania nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktach bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- **badania stosowane** (w tym badania przemysłowe), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy zorientowane przede wszystkim na zastosowanie w praktyce. Prowadzone są w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzania znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów i usług. Badania te uwzględniają tworzenie elementów składowych systemów złożonych, budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym lub w środowisku symulującym istniejące systemy;
- **prace rozwojowe**, tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej prezentuje się, zgodnie z metodologią stosowaną przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** oraz w układzie **sektorów instytucjonalnych**.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 995/2012 z dnia 26 X 2012 r. statystyki dotyczące działalności badawczo-rozwojowej na poziomie regionalnym za 2016 r. zostały opracowane na podstawie danych jednostek lokalnych. Dane dotyczące podmiotów w tabl. 1 opracowano metodą przedsiębiorstw.

1. Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują:

- 1) **podmioty wyspecjalizowane badawczo**, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych bądź ich bezpośrednie wsparcie; są to:
 - a) instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk; działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 572 z późn. zm.),

CHAPTER XIII SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY

General notes

Science and technology

Research and development (R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental development. It is creative work, conducted in methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge including knowledge of humankind, culture and society, and to devise new applications of available knowledge. Research and development (R&D) includes:

- **basic research**, i.e. original experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any direct commercial application or use in view;
- **applied research** (of which industrial research), i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice. It is conducted to develop new products, processes and services. This type of research comprises the creation of components in laboratory environment or in environment simulating existing systems;
- **experimental development**, i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plans and arrangements or designs for new, altered or improved products, processes and services.

Data on research and development are presented, in accordance with methodology applied by Eurostat, in breakdown by **Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev. 2)** and by **institutional sectors**.

According to Commission Implementing Regulation (EU) No 995/2012 of 26 X 2012 statistics on Research and Development at regional level for 2016 have been compiled on the basis of local units data. Data on entities in table 1 were compiled using an enterprise method.

1. Information regarding research and development covers:

- 1) **dedicated research entities**, i.e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific research and experimental development or their direct support; they include:
 - a) scientific institutes of the Polish Academy of Sciences operating on the basis of the Law on the Polish Academy of Sciences, dated 30 IV 2010 (uniform text Journal of Laws 2016 item 572, with later amendments),

- b) instytuty badawcze działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o instytutach badawczych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1158),
 - c) szkoły wyższe,
 - d) pozostałe, tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace badawczo-rozwojowe” oraz inne powiązane z nimi instytucjonalnie jednostki pomocnicze lub nadzorujące, zaklasyfikowane bądź niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”.
- 2) **podmioty gospodarcze**, które obok swojej podstawowej działalności prowadzą prace badawczo-rozwojowe.
- 2. Do pracujących** (do 2015 r. zatrudnionych) w działalności badawczej i rozwojowej zaliczono:
- 1) w kategorii **pracowników naukowo-badawczych**:
 - a) pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych, badawczo-technicznych, inżynierskich i technicznych w jednostkach wyspecjalizowanych badawczo oraz uczestników studiów doktoranckich prowadzących prace badawczo-rozwojowe,
 - b) pracowników naukowych i innych pracujących w działalności badawczej i rozwojowej w podmiotach gospodarczych prowadzących prace badawcze i rozwojowe;
 - 2) w kategorii **techników i pracowników równorzędnych** – pracowników, którzy uczestniczą w działalności badawczej i rozwojowej wykonując zadania naukowe i techniczne zazwyczaj pod kierunkiem pracowników naukowo-badawczych;
 - 3) w kategorii **pozostały personel** – pracowników na stanowiskach robotniczych oraz administracyjno-ekonomicznych uczestniczących w realizacji prac badawczo-rozwojowych lub bezpośrednio z nimi związanych.
- 3. Dane o pracujących** (do 2015 r. zatrudnionych) dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R; podawane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach (tabl. 2) i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy (tabl. 1).

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby faktycznie pracujących w działalności badawczo-rozwojowej. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Dane o pracujących – personelu wewnętrznym (w osobach i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy) w 2016 r. obejmują pracujących w danej jednostce w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy. Dane do 2015 r. prezentowane:

- 1) w osobach obejmowały wyłącznie zatrudnionych w ramach etatowego czasu pracy,
- 2) w tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy obejmowały zatrudnionych w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy oraz niezatrudnionych w danej jednostce, a wykonujących na jej rzecz prace B+R na podstawie umów cywilnoprawnych.

W 2016 r. osoby niezatrudnione w danej jednostce, a wykonujące na jej rzecz prace B+R w ramach umów cywilnoprawnych lub nieodpłatnie (na zasadzie wolontariatu), zaliczane są do **personelu zewnętrznego**.

- b) *research institutes operating on the basis of the Law on the Research Institutes, dated 30 IV 2010 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1158),*
 - c) *higher education institutions,*
 - d) *others, i.e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development” or other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development”;*
- 2) **economic entities** which apart from their main activity conduct research and development.

2. Employment persons (up to 2015 paid employees) in R&D include:

- 1) **researchers (RSE)**:
 - a) *researchers, academics, research and technical assistants, engineering and technical assistants employed in dedicated research assistants employed in dedicated of doctoral studies conducting R&D,*
 - b) *researchers and other staff employed in R&D in economic entities conducting R&D;*
- 2) **technicians and equivalent staff** are persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks, normally under the supervision of researchers;
- 3) **other supporting staff** include skilled and unskilled craftsmen, secretarial and clerical staff participating in R&D projects or directly associated with such projects.

3. Data on employed person (up to 2015 employees) cover personnel directly engaged in R&D; data are presented in two approaches, i.e. in persons (table 2) and full-time equivalents (tables 1).

Full-time equivalent (FTE) is a conversion unit used to determine the number of person actually employed in research and development. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

Data on employed persons – internal personnel (in persons and full-time equivalents) in 2016 covered persons employed in a given entity under employment contracts and civil law contracts. Data up to 2015 presented in:

- 1) *persons covered only paid employees under employment contracts,*
- 2) *full-time equivalents covered paid employees under employment contracts and civil law contracts as well as persons not employed in a given entity but performing R&D for it under of civil law contracts.*

In 2016 persons not employed in a given entity but performing R&D for it under civil law contracts or without remuneration (voluntary work) were included in **external personnel**.

4. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową obejmują **nakłady wewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania, a w przypadku nakładów na działalność innowacyjną w przemyśle obejmują również **nakłady zewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych w danej jednostce nabytych od innych jednostek (krajowych i zagranicznych).

Nakłady inwestycyjne na działalność B+R obejmują nakłady poniesione na środki trwałe łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. W 2016 r. zawierają także m.in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe, które do 2015 r. zaliczano do nakładów bieżących.

5. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową prezentuje się w układzie **sektorów instytucjonalnych**, według kryteriów zbieżnych ze stosowanymi w systemie rachunków narodowych. Dodatkowo wyodrębniono sektor szkolnictwa wyższego. Sektory instytucjonalne występują zarówno jako **sektory wykonawcze**, obejmujące krajowe grupy podmiotów prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe, wydające środki na tę działalność, jak i **sektory finansujące**, z których środki te pochodzą. Wyróżnia się następujące sektory instytucjonalne:

- 1) **sektor rządowy** – podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych w systemie rachunków narodowych z wyłączeniem publicznych szkół wyższych;
- 2) **sektor przedsiębiorstw** – krajowe podmioty gospodarcze, klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektorów przedsiębiorstw niefinansowych, instytucji finansowych oraz gospodarstw domowych, z wyłączeniem prywatnych szkół wyższych;
- 3) **sektor szkolnictwa wyższego** – krajowe szkoły wyższe: publiczne i prywatne (w tym organizacji wyznaniowych) oraz podległe im instytuty, centra badawcze i kliniki. Od 2016 r. do tego sektora zaliczane są również instytuty naukowe PAN oraz instytuty badawcze prowadzące studia doktoranckie;
- 4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** – krajowe podmioty klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, z wyłączeniem szkół wyższych organizacji wyznaniowych;
- 5) **zagranica** – występuje wyłącznie wśród sektorów finansujących i obejmuje jednostki będące nierezydentami, które dokonują transakcji z jednostkami instytucjonalnymi będącymi rezydentami lub mającymi inne powiązania gospodarcze z rezydentami. Włączone są tu instytucje i organy Unii Europejskiej oraz organizacje międzynarodowe i ponadnarodowe.
6. W tablicach działu wyodrębniono sześć podstawowych dziedzin nauk zgodnie z Klasyfikacją Dziedzin Nauki i Techniki OECD, tj. nauki: przyrodnicze, inżynieryjne i techniczne, medyczne i nauki o zdrowiu, rolnicze i weterynaryjne, społeczne oraz humanistyczne łącznie ze sztuką.

4. *Expenditures on research and development include **internal expenditures**, including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing, as well as in case of expenditures on innovation activities in industry include **external expenditures**, including the value of research and development works of a given entity purchased from other (national and foreign) entities.*

***Capital R&D expenditures** include expenditure on fixed assets together with costs of purchasing or manufacturing research equipment necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in records of fixed assets until completion of the project. In 2016 they included also i.a. expenditures on intangible assets and computer software which up to 2015 were included in currents expenditures.*

5. *Data on expenditures on research and development are presented in a breakdown by **institutional sectors**, on the basis of criteria coinciding with the ones used in the system of national accounts. Additionally, higher education sector was distinguished. Institutional sectors are distinguished as **performance sectors** covering national groups of entities conducting R&D, spending funds on this activity and **financing sectors** which provide outlays on research and development. The following institutional sectors can be distinguished:*

- 1) ***government sector** – entities of general government sector in the system of national accounts; excluding public higher education institutions;*
- 2) ***business enterprise sector** – national economic entities classified in the system of national accounts into non-financial corporations, financial corporations or households sectors; excluding private higher education institutions;*
- 3) ***higher education sector** – national higher institutions: public and private (of which of religious organisation) and institutes, research centres or clinics supervised by them. Since 2016 this sector had included scientific institutes of the Polish Academy of Sciences and research institutes offering doctoral studies;*
- 4) ***private non-profit sector** – national entities classified in the system of national accounts into non-profit institutions serving households; excluding higher education institutions of religious organisations;*
- 5) ***abroad** – only distinguished among financing sectors and covers non-resident units carrying out transactions with resident institutional units or units which have other economic connections with residents. European Union institutions and bodies as well as international and transnational organisations are included.*

6. *Six main fields of science were listed in the chapter tables according to Fields of Science and Technology Classification of OECD, i.e. natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural and veterinary sciences, social sciences as well as humanities including arts.*

7. **Działalność innowacyjna** obejmuje szereg działań o charakterze badawczym (naukowym), technicznym, organizacyjnym, finansowym i handlowym, których celem jest opracowanie i wdrożenie innowacji. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowywania i wdrażania (wprowadzania na rynek) nowych lub istotnie ulepszonych, w zakresie swoich cech i zastosowań, produktów (wyróbów, usług) – **innowacja produktowa** oraz zastosowania nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, a także z zakresu logistyki, zaopatrzenia, dystrybucji i wspierających procesy w przedsiębiorstwie – **innowacja procesowa**, przy czym produkty te i procesy są nowe przynajmniej z punktu widzenia wprowadzającego je przedsiębiorstwa.

Nakłady na działalność innowacyjną obejmują nakłady na: badania naukowe i prace rozwojowe (B+R), zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw – patenty, wynalazki nieopatentowane, licencje, ujawnienia *know-how*, znaki towarowe itp.), zakup oprogramowania komputerowego, nakłady inwestycyjne na środki trwale niezbędne do wprowadzenia innowacji (maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia, środki transportu, budynki, budowle oraz grunty), szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną, marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów oraz pozostałe przygotowania do wprowadzenia innowacji produktowych i procesowych.

Produkt nowy jest to produkt (wyrób lub usługa), który różni się znacząco swoimi cechami lub przeznaczeniem od produktów dotychczasowych.

Produkt istotnie ulepszony jest to produkt (wyrób lub usługa) już istniejący, który został znacząco udoskonalony poprzez zastosowanie nowych materiałów, komponentów oraz innych cech zapewniających lepsze działanie produktu.

8. **Wynalazek podlegający opatentowaniu** – bez względu na dziedzinę techniki – jest to nowe rozwiązanie, posiadające poziom wynalazczy, tzn. niewynikające dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki, nadające się do przemysłowego stosowania.

9. **Wzór użytkowy podlegający ochronie** jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

Społeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o **przedsiębiorstwach** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 i zaliczanych, według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), do wybranych sekcji: „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”, „Budownictwo”, „Handel

7. **Innovation activity** comprises many different scientific, technological, organizational, financial and commercial actions aimed at developing and implementing innovations. Data presented in the chapter include innovation activity in industry and concern the development and implementation (introduction on the market) of new or significantly improved products (goods and services) with regard to their features and applications – **product innovation** and applications of new or significantly improved production methods and those in the area of logistics, supply, distribution and methods supporting processes in enterprises – **process innovation** in which this products and processes are novel at least for the enterprise.

Expenditures on innovation activity include expenditures on: R&D, acquisition of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights – patents, non-patented inventions, licences, disclosures of know-how, trade-marks etc.), acquisition of computer software, capital expenditures on fixed assets required for introduction of innovations (machinery, technical equipment, tools, transport equipment, buildings, structures and land), personnel training connected with innovation activity, marketing connected with new or significantly improved products and other preparations for the implementation of product and process innovations.

A **new product** is a product (good or service) that differs significantly in its characteristics or intended uses from the previous products.

A **significantly improved product** is an existing product (good or service) which has been significantly improved through the use of new materials, components and other characteristics that enhance the performance of this product.

8. A **patentable invention** – regardless of the field of technology – is any new solution which involves an inventive step, i.e. which for an expert does not obviously result from the state of the art and which is capable of industrial application.

9. An **utility model eligible for protection** – a new and useful solution of a technical character related to the shape, structure or assembly of an object permanent form.

Information society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalized results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonized methodology.

2. Data on **enterprises** concern economic entities employing more than 9 persons and included in the selected sections according to the NACE Rev. 2: “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply”, “Water supply; sewerage and waste management and remediation

hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle", „Transport i gospodarka magazynowa", „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi", „Informacja i komunikacja", „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości", „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna" (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca", „Pozostała działalność usługowa" (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i sprzętu komunikacyjnego). W 2016 r. w kraju badaniem objęto 17,7 tys. przedsiębiorstw (tj. 18,3% ich ogólnej liczby).

3. Pojęcie **administracja publiczna** odnosi się do organów świadczących usługi publiczne, jak i prowadzących typową działalność administracyjną. Możemy do nich zaliczyć na przykład organy podatkowe, instytucje ubezpieczeń społecznych, organy publicznej służby zdrowia, instytucje związane z ochroną środowiska i pozostałe prowadzące działalność publiczną. Administracja publiczna może być szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

4. **Handel elektroniczny prowadzony przez przedsiębiorstwa** polega na składaniu zamówienia (zakup) lub przyjmowaniu przez przedsiębiorstwo zamówienia (sprzedaż) za pośrednictwem sklepu internetowego, formularzy elektronicznych na stronie internetowej przedsiębiorstwa, sieci extranet innego przedsiębiorstwa lub wiadomości typu EDI (wiadomości w uzgodnionym formacie, np. EDIFACT, XML posiadające strukturę umożliwiającą ich automatyczne przetwarzanie). Nie uwzględnia się zamówień przyjmowanych lub składanych za pośrednictwem poczty elektronicznej.

activities", "Construction", "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles", "Transportation and storage", "Accommodation and food service activities", "Information and communication", "Real estate activities", "Professional, scientific and technical activities" (excluding veterinary activities), "Administrative and support service activities", "Other service activities" (repair of computers and communication equipment). In 2016 the survey in country covered 17,7 thous. enterprises (i.e. 18,3% of total enterprises).

3. **Public authorities** refer to both public services and administration activities, e.g. tax, customs, business registration, social security, public health, environment of commune administrations. Public authorities can be at local, regional or national level.

4. **E-commerce conducted by enterprise** type of trade where orders are received or sent via web shop, web forms on a enterprises website, an extranet of another enterprise or via EDI-type messages (which means messages in an agreed format, e.g. EDIFACT, XML allowing their automatic processing), without the e-mail messages typed manually.

Nauka i technika

Science and technology

TABL. 1 (194). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
ENTITIES AND INTERNAL PERSONNEL^a IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY

A. PODMIOTY
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	86	168	437	418	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	#	59	79	81	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk.....	6	6	6	6	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	13	8	8	7	research institutes
szkoły wyższe	9	14	17	18	higher education institutions
pozostałe	#	31	48	50	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	#	3	6	4	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	49	78	227	221	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe ...	49	78	221	214	of which manufacturing
Budownictwo	—	—	10	8	Construction
Usługi ^b	#	87	194	185	Services ^b

B. PRACUJĄCY^c
INTERNAL PERSONNEL^c

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016				SPECIFICATION
	ogółem total				pracownicy nauko- wo-badawczy rese- archers	technicy i pracow- nicy równo- rzędni techni- cians and equi- valent staff	pozosa- taly personel other support- ing staff	
O G Ó Ł E M.....	5486,4	6505,9	7704,1	7683,8	5385,2	1356,8	941,8	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	#	5680,6	5022,0	5093,8	3837,0	608,6	648,2	of which R&D dedicated entities:
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk.....	495,9	#	776,2	712,7	537,8	103,3	71,6	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	763,2	734,1	714,2	665,7	451,5	144,7	69,5	research institutes
szkoły wyższe.....	3600,7	3897,4	3206,5	3327,5	2636,1	306,9	384,5	higher education institutions
pozostałe	#	#	325,1	387,9	211,6	53,7	122,6	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	#	191,6	#	190,4	62,2	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł.....	#	575,6	1969,8	1728,3	1076,4	504,8	147,1	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe ...	493,9	575,6	1955,1	1717,9	1067,0	504,0	146,9	of which manufacturing
Budownictwo	—	—	#	8,9	3,3	#	#	Construction
Usługi ^b	4883,5	5738,7	5552,5	5756,2	4243,3	788,6	724,3	Services ^b

^a W latach 2005, 2010 i 2015 zatrudnieni. ^b Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U). ^c W tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC).

^a In 2005, 2010 i 2015 paid employees. ^b Concern other sections of activity (G–U). ^c In full-time equivalents (FTE).

TABL. 2 (195). **PRACUJĄCY^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**
Stan w dniu 31 XII
INTERNAL PERSONNEL^a IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY EDUCATIONAL LEVEL
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z wykształceniem Education				pozostałym others
			wyższym higher			innym others	
			z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of			
				doktora habilitowa- nego habilitated doctor ^b (HD)	doktora doctor (PhD)		
OGÓŁEM.....	2005	11730	924	1025	3512	3861	2408
TOTAL	2010	13464	1023	1272	4250	4593	2326
	2015	14698	1134	1703	3898	5479	2484
	2016	14683	1152	1831	3851	5592	2257
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		11487	1136	1815	3734	3390	1412
of which R&D dedicated entities							
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk		893	#	#	223	#	#
scientific institutes of the Polish Academy of Sciences							
instytuty badawcze		912	32	54	168	471	187
research institutes							
szkoły wyższe.....		9208	1030	1696	3304	2195	983
higher education institutions							
pozostałe		474	#	#	39	#	#
others							
Roľnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		201	2	–	13	68	118
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł.....		2156	7	10	59	1546	534
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		2138	6	10	57	1538	527
of which manufacturing							
Budownictwo		35	–	–	–	26	9
Construction							
Usługi ^c		12291	1143	1821	3779	3952	1596
Services ^c							

^a W latach 2005, 2010 i 2015 zatrudnieni. ^c Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

^a In 2005, 2010 i 2015 paid employees. ^b The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions. ^c Concern other sections of activity (G–U).

TABL. 3 (196). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2015	2016				
	ogółem grand total				nakłady expenditures			
					bieżące current		inwestycyjne capital	
					razem total	w tym osobowe of which labour costs	razem total	w tym maszyny, urządzenia techniczne ^b of which machinery, technical equipment ^b
	w mln zł in mln zł							
OGÓŁEM..... TOTAL	435,5	777,8	1315,1	1081,2	902,5	496,2	178,7	130,8
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo of which R&D dedicated entities	#	647,7	883,0	625,5	560,0	303,2	65,5	39,3
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk..... scientific institutes of the Polish Academy of Sciences	135,9	#	#	109,5	102,6	53,1	6,9	#
instytuty badawcze research institutes	70,7	116,4	126,2	115,7	109,8	61,4	5,9	5,1
szkoły wyższe..... higher education institutions	146,6	338,9	358,8	355,5	306,7	162,4	48,8	25,7
pozostałe others	#	#	#	44,7	40,9	26,3	3,8	#
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo..... Agriculture, forestry and fishing	#	20,4	29,0	#	#	12,8	3,1	#
Przemysł..... Industry	74,9	95,7	303,3	337,0	245,0	145,2	91,9	76,7
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	74,9	95,7	298,6	332,9	241,0	144,5	91,9	76,7
Budownictwo Construction	—	—	5,1	#	#	1,2	0,1	#
Usługi ^c Services ^c	#	661,6	977,6	707,1	623,5	337,0	83,6	52,9

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. ^b Dotyczy maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi oraz środków transportu. ^c Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

^a Internal, excluding depreciation of fixed assets. ^b Concerns machinery, technical equipment and tools as well as transport equipment.

^c Concern other sections of activity (G–U).

TABL. 4 (197). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG DZIEDZIN B+R (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY FIELD OF R&D
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			
O G Ó Ł E M.....	777,8	1315,1	1081,2	TOTAL
w naukach:				in sciences:
Przyrodniczych	255,8	450,9	184,5	Natural
Inżynieryjnych i technicznych	234,4	531,4	558,2	Engineering and technology
Medycznych i nauk o zdrowiu.....	52,9	70,7	75,7	Medical and health
Rolniczych i weterynaryjnych	121,6	132,3	135,0	Agricultural and veterinary
Społecznych	25,6	66,1	68,3	Social
Humanistycznych i sztuk	87,5	63,7	59,6	Humanities and arts

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

^a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5 (198). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH**
(ceny bieżące)
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY INSTITUTIONAL SECTOR
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			
O G Ó Ł E M.....	777,8	1315,1	1081,2	TOTAL
sektor:				sector:
Rządowy.....	507,3	574,4	525,1	Government
Przedsiębiorstw	149,8	413,1	437,8	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego.....	#	18,5	44,5	Higher education
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	#	4,9	4,6	Private non-profit
Zagranica.....	101,7	304,2	69,3	Abroad

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

^a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6 (199). **NAKŁADY BIEŻĄCE^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW BADAŃ**
(ceny bieżące)
CURRENT EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY TYPE OF ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwojowe Experimental development	SPECIFICATION
			podstawowe basic	stosowane applied		
		w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM.....	2005	310,1	151,2	60,5	98,5	TOTAL
	2010	517,1	183,2	124,5	209,4	
	2015	893,7	331,3	192,2	370,2	
	2016	902,5	331,3	180,2	391,1	
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		560,0	306,9	115,0	138,1	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk.....		102,6	#	5,0	#	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze		109,8	19,8	44,9	45,1	research institutes
szkoły wyższe.....		306,7	218,4	57,1	31,2	higher education institutions
pozostałe		40,9	#	8,0	#	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		#	#	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł.....		245,0	17,1	34,3	193,7	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe		241,0	17,1	30,7	193,2	of which manufacturing
Budownictwo		#	#	#	#	Construction
Usługi ^b		623,5	314,2	120,1	189,2	Services ^b

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. ^b Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

^a Internal, depreciation of fixed assets. ^b Concern other sections of activity (G–U).

TABL. 7 (200). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w % in %				
OGÓŁEM.....	78,5	77,7	73,9	73,9	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	79,4	78,2	76,2	82,4	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk.....	90,4	82,4	92,2	94,8	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	#	83,7	74,2	84,4	research institutes
szkoły wyższe.....	76,5	76,7	75,1	80,6	higher education institutions
pozostałe	–	72,7	44,8	54,1	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	#	87,4	64,8	71,2	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł.....	64,6	61,7	55,9	59,9	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	64,6	61,7	56,3	59,9	of which manufacturing
Budownictwo	–	–	#	30,0	Constructions
Usługi ^a	79,3	78,0	75,3	75,4	Services ^a

^a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

^a Concern other sections of activity (G–U).

TABL. 8 (201). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSLE^a W 2016 R.**
SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2014–2016 Products – in % – introduced into the market during 2014–2016			
	ogółem grand total	z tego produkty nowe lub istotnie ulepszone of which new or significantly improved product		w tym eksport ogółem of which export total
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise	
OGÓŁEM.....	8,9	4,7	4,2	4,5
TOTAL				
sektor publiczny	0,3	0,1	0,2	0,0
public sector				
sektor prywatny	9,6	5,1	4,5	4,8
private sector				
W tym przetwórstwo przemysłowe	9,8	5,2	4,6	5,0
Of which manufacturing				
w tym:				
of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	1,0	0,4	0,6	0,1
Manufacture of food products				
Produkcja napojów	11,6	7,1	4,5	1,0
Manufacture of beverages				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	34,1	33,8	0,4	9,9
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	7,3	4,2	3,2	2,9
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	1,7	0,4	1,3	0,2
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych ...	9,2	6,4	2,8	2,0
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	11,0	3,4	7,6	4,9
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	4,8	2,3	2,5	2,2
Manufacture of metal products ^Δ				
Produkcja urządzeń elektrycznych	12,4	6,9	5,5	10,6
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	28,4	17,9	10,6	24,1
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	15,4	6,4	9,0	10,0
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta; dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2014–2016.

^a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices; apply to products introduced into the market during 2014–2016.

TABL. 9 (202). PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYŚLE^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI
W LATACH 2014–2016
INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2014–2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2014–2016 <i>Industrial enterprises, which introduced product or process innovation in % of total enterprises during 2014–2016</i>			
	ogółem <i>grand total</i>	nowe lub istotnie ulepszone produkty <i>new or significantly improved product</i>		nowe lub istotnie ulepszone procesy <i>new or significantly improved processes</i>
		razem <i>total</i>	w tym nowe dla rynku <i>of which new to the market</i>	
OGÓŁEM TOTAL	35,3	24,5	14,0	29,1
sektor publiczny <i>public sector</i>	35,8	10,4	4,5	35,8
sektor prywatny <i>private sector</i>	35,3	25,3	14,6	28,7
W tym przetwórstwo przemysłowe Of which manufacturing	35,3	25,7	14,8	28,6
w tym: <i>of which:</i>				
Produkcja artykułów spożywczych <i>Manufacture of food products</i>	26,0	13,9	6,9	21,6
Produkcja napojów <i>Manufacture of beverages</i>	44,4	44,4	22,2	44,4
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ <i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker^Δ</i>	21,1	10,5	5,3	15,8
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych <i>Manufacture of chemicals and chemical products</i>	64,0	60,0	32,0	56,0
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ <i>Manufacture of pharmaceutical products^Δ</i>	81,8	81,8	27,3	27,3
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych ... <i>Manufacture of rubber and plastic products</i>	45,0	41,4	21,6	33,3
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych <i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>	43,2	32,4	27,0	35,1
Produkcja wyrobów z metali ^Δ <i>Manufacture of metal products^Δ</i>	36,6	23,2	14,1	28,9
Produkcja urządzeń elektrycznych <i>Manufacture of electrical equipment</i>	50,0	40,0	33,3	46,7
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ <i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>	42,9	39,7	27,0	34,9
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ <i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>	65,0	55,0	30,0	50,0

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49.

^a For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10 (203). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a** (ceny bieżące)
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures				
			na działalność badawczą i rozwojową ^b on research and development activity ^b	na zakup oprogramo- wania on the acquisition of the software	inwestycyjne na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c capital on the acquisition of machinery and technical equipment and tools as well as transport equipment ^c	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną on staff training connected with innovation activity	na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów on the marketing for new or signifi- cantly improved products
			w tys. zł in thous. zł				
O G Ó Ł E M.....	2005	1455937	138001	34047	944311	3262	47675
T O T A L	2010	1383843	172752	47544	875558	4152	62387
	2015	2925035	369563	26395	1690632	15672	32237
	2016	2302214	370803	36829	1317243	13250	35838
W tym przetwórstwo przemysłowe.....		2168124	#	35787	1231770	#	35838
Of which manufacturing							
w tym: of which:							
Produkcja artykułów spożywczych.....		146627	10269	1259	77713	81	4253
Manufacture of food products							
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ		153873	3981	#	#	#	—
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ							
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji.....		57751	—	#	#	#	—
Printing and reproduction of recorded media							
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicz- nych.....		62264	14892	549	31863	87	5470
Manufacture of chemicals and chemical products							
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ		11925	6246	#	#	#	#
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ							
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych.....		108317	19646	890	60406	397	835
Manufacture of rubber and plastic products							

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49.
^b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. ^c Łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

^a For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons. ^b Internal and external expenditures.

^c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 10 (203). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (dok.)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures				
		na działalność badawczą i rozwojową ^b on research and development activity ^b	na zakup oprogramo- wania on the acquisition of the software	inwestycyjne na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c capital on the acquisition of machinery and technical equipment and tools as well as transport equipment ^c	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną on staff training connected with innovation activity	na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów on the marketing for new or signifi- cantly improved products
		w tys. zł in thous. zł				
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineral- nych surowców niemetalicznych..... Manufacture of other non-metallic mineral products	58622	7006	#	#	#	#
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ	51597	27346	553	18331	305	#
Produkcja urządzeń elektrycznych..... Manufacture of electrical equipment	326483	29584	#	229434	190	#
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	#	40738	133	#	#	1846
Produkcja pojazdów samochodowych, przy- czep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	418145	80458	#	#	#	#
Produkcja pozostałego sprzętu transport- owego Manufacture of other transport equipment	80833	24398	#	27151	#	#
Produkcja mebli Manufacture of furniture	212361	15315	5616	101363	326	2042

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49.
^b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. ^c Łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

^a For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons. ^b Internal and external expenditures.

^c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 11 (204). NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z tego środki		Of which funds	
			własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not re-payable)	kredyty bankowe bank credits	pozostałe ^b others ^b
w tys. zł in thous. zł						
OGÓŁEM.....	2005	1455937	1001496	12410	343811	76692
TOTAL	2010	1383843	937434	78304	105168	262938
	2015	2925035	2228937	127393	314145	254560
	2016	2302214	1830972	35500	172352	263390
W tym przetwórstwo przemysłowe.....		2168124	1750249	#	149352	#
Of which manufacturing						
w tym:						
of which:						
Produkcja artykułów spożywczych.....		146627	135021	#	#	#
Manufacture of food products						
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ		153873	150002	—	#	#
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ						
Produkcja papieru i wyrobów z papieru.....		45369	31274	#	12420	#
Manufacture of paper and paper products						
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji.....		57751	19017	#	25614	#
Printing and reproduction of recorded media						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych		62264	51514	#	#	—
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ		11925	#	#	—	—
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych ...		108317	90825	9238	#	#
Manufacture of rubber and plastic products						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych		58622	56273	#	—	#
Manufacture of other non-metallic mineral products						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ		51597	41210	#	#	#
Manufacture of metal products ^Δ						

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49.

^b Na pozostałe nakłady składają się: nakłady budżetowe, nakłady pochodzące z funduszy kapitału ryzyka i pozostałe środki.

^a For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons. ^b The others consist: budget funds, funds from venture capital and other resources.

TABL. 11 (204). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (dok.)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z tego środki		Of which funds	
		własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not re-payable)	kredyty bankowe bank credits	pozostałe ^b others ^b
w tys. zł in thous. zł					
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)					
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	33408	31834	#	—	#
Manufacture of computer, electronic and optical products					
Produkcja urządzeń elektrycznych	326483	168904	—	#	#
Manufacture of electrical equipment					
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	418145	395288	#	#	#
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers					
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	80833	49032	#	#	#
Manufacture of other transport equipment					
Produkcja mebli	212361	142796	#	44291	#
Manufacture of furniture					

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49.

^b Na pozostałe nakłady składają się: nakłady budżetowe, nakłady pochodzące z funduszy kapitału ryzyka i pozostałe środki.

^a For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons. ^b The others consist: budget funds, funds from venture capital and other resources.

TABL. 12 (205). **WYNAŁAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE^a**
DOMESTIC INVENTIONS AND UTILITY MODELS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Wynalazki:					<i>Inventions:</i>
zgłoszone	174	314	465	467	<i>patent applications</i>
udzielone patenty	65	95	198	252	<i>patents granted</i>
Wzory użytkowe:					<i>Utility models:</i>
zgłoszone	59	77	81	92	<i>utility model application</i>
udzielone prawa ochronne	60	35	57	41	<i>rights of protection granted</i>

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Społeczeństwo informacyjne Information society

TABL. 13 (206). PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-TELEKOMUNIKACYJNE
Stan w styczniu
ENTERPRISES^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
As of January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Komputery ^b	92,2	97,1	93,1	93,0	Computers ^b
Dostęp do Internetu	85,2	95,0	92,1	91,7	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szeroko- pasmowe ^c	36,0	68,4	90,2	91,0	Internet access via broadband connection ^c
w tym mobilne łącze szerokopasmowe.....	.	20,9	62,8	61,3	of which mobile broadband
Własna strona internetowa	47,9	63,3	64,4	65,2	Own Website
Media społecznościowe ^d	.	.	21,8	23,2	Social media ^d

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9. ^b Stacjonarne i przenośne np. laptopy (notebooki); w latach 2015 i 2016 również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych z innymi urządzeniami na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych oraz w 2005 r. – urządzeń podręcznych (np. palmtopów, PDA). ^c W 2005 r. bez dostępu mobilnego wykorzystującego co najmniej technologię trzeciej generacji (3G), tzn. sieć cyfrową telefonii komórkowej o poszerzonej pojemności umożliwiającej transmisję pakietową. ^d Serwisy społecznościowe, blogi, strony umożliwiające udostępnianie multimediów i narzędzi wymiany informacji jak Wiki.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^b Desktop and portable computers e.g. laptops (notebooks); in 2015 and 2016 including smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes as well as in 2005 – handheld computers (palmtops, PDAs). ^c In 2005 excluding mobile broadband connection using at least 3G technology, i.e. digital mobile network of broadened volume enabling video and package transmission. ^d Social networks, blogs, multimedia content sharing websites, Wiki based knowledge sharing tools.

TABL. 14 (207). CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	UŻYTKOWANIE INTERNETU PRZEZ PRZEDSIĘBIORSTWA				SPECIFICATION
	2005	2010	2015	2016	
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną ^b	57,3	90,1	91,6	93,2	Enterprises using the Internet in their contacts with public administration ^b
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe	9,8	11,5	11,6	10,6	Enterprises which received orders via computer networks
Przedsiębiorstwa dokonujące zakupów przez sieci komputerowe	23,3	15,5	31,3	28,6	Enterprises which sent orders via computer networks

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9. ^b Przedsiębiorstwa wykorzystują Internet głównie w celu: pozyskiwania informacji, pobierania i odsyłania wypełnionych formularzy, obsługi procedur administracyjnych oraz składania ofert dotyczących zamówień publicznych.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^b Enterprises use the Internet mainly for: obtaining information, downloading and returning filled in forms, treating an administrative procedure, submitting a proposal in a public electronic tender system.

DZIAŁ XIV CENY

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen ok. 1400–1800 reprezentantów towarów i usług.

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego i wydatków na ubezpieczenie na życie) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP, do 2013 r. – COICOP/HICP).

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag z roku poprzedzającego rok badany.

2. Informacje o **cenach detalicznych** są wynikiem badania cen prowadzonego w zakresie:

- towarów i usług konsumpcyjnych,
- towarów i usług niekonsumpcyjnych nabywanych przez ludność na cele produkcyjno-inwestycyjne związane głównie z rolnictwem.

Źródłem informacji o cenach detalicznych towarów i usług są notowania cen dokonywane przez ankierów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen.

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem rocznych cen ziemniaków, które obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług – VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonane przez stałych ankierów na celowo wytypowanych targowiskach.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

CHAPTER XIV PRICES

General notes

1. The basis for compiling the **price indices of consumer goods and services** is price observation of about 1400–1800 representatives of goods and services.

Price indices of consumer goods and services have been calculated applying the weight system based on the structure of households' expenditure (excluding own consumption and expenditures on life insurance) on purchasing consumer goods and services, from the year preceding the surveyed year, derived from the household budgets survey. The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP, until 2013 – COICOP/HICP).

Price indices of consumer goods and services have been calculated applying the system of weights from the year preceding the one under the survey.

2. Information about **retail prices** comes from the following price surveys:

- consumer goods and services,
- non-consumer goods and services purchased for production and investment purposes, mainly with agriculture.

The sources of information on retail prices of goods and services are the following quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions.

Annual prices have been computed as the arithmetic means of the average monthly prices apart from annual prices of potatoes, which have been calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

3. Data on **procurement prices** concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers.

Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product.

4. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers** on marketplaces comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected marketplaces.

Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABL. 1 (208). WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
O G Ó Ł E M.....	102,1	102,8	98,9	99,4	T O T A L
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	101,6	102,0	98,0	101,1	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe.....	103,2	106,2	101,2	100,9	Alcoholic beverages and tobacco
Odzież i obuwie	94,4	96,5	96,8	96,9	Clothing and footwear
Mieszkanie.....	103,3	103,4	100,5	99,4	Dwelling
Zdrowie.....	102,1	103,0	102,2	98,9	Health
Transport	106,6	107,3	90,5	95,0	Transport
Rekreacja i kultura.....	100,3	101,4	101,0	96,7	Recreation and culture
Edukacja.....	103,0	104,8	100,6	100,3	Education

TABL. 2 (209). CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ryż – za 1 kg.....	2,86	4,16	3,79	3,64	Rice – per kg
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg.....	1,30	1,98	2,27	2,29	Wheat-rye bread – per 0,5 kg
Makaron jajeczny – za 400 g.....	4,03	3,62	3,70	3,74	Egg pasta – per 400 g
Mąka pszenna – za 1 kg.....	1,50	1,92	2,12	2,15	Wheat flour – per kg
Mięso wołowe z kością (roastbeef) – za 1 kg....	17,92	22,16	29,17	30,53	Beef meat, bone-in (roast beef) – per kg
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg.....	12,75	12,96	13,23	13,26	Pork meat, bone-in (centre loin) – per kg
Kurczęta patroszone – za 1 kg.....	5,58	6,11	6,76	6,69	Disembowelled chicken – per kg
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg.....	19,91	21,35	22,80	23,14	Pork ham, boiled – per kg
Kielbasa wędzona – za 1 kg.....	11,83	13,41	13,64	13,99	Sausage smoked – per kg
Filety z morskczuka mrożone – za 1 kg.....	13,16	17,08	23,31	24,58	Fillets of hake, frozen – per kg
Karp świeży – za 1 kg.....	11,18	13,17	14,14	14,38	Fresh carp – per kg
Śledź solony odglowiony – za 1 kg.....	8,28	9,00	11,80	12,09	Salted herring, headless – per kg
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3–3,5%, sterylizowane – za 1 l.....	2,40	2,69	2,87	2,76	Cows' milk, fat content 3–3,5%, sterilized – per l
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg.....	9,23	11,42	12,72	12,56	Semi-fat cottage cheese – per kg
Ser dojrzewający – za 1 kg.....	16,58	17,36	19,33	18,09	Ripening cheese – per kg
Śmietana o zawartości tłuszczu 18% – za 200 g ^a	1,32	1,56	1,69	1,67	Sour cream, fat content 18% – per 200 g ^a
Jaja kurze świeże – za 1 szt.....	0,35	0,44	0,48	0,48	Hen eggs, fresh – per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% – za 200 g.....	3,05	4,08	4,02	3,89	Fresh butter, fat content about 82,5% – per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l....	4,72	5,59	5,74	5,67	Rape-oil, domestic production – per l
Pomarańcze – za 1 kg.....	4,91	5,52	4,59	4,97	Oranges – per kg
Jabłka ^b – za 1 kg.....	2,09	2,56	2,57	2,64	Apples ^b – per kg
Buraki ^b – za 1 kg.....	1,16	1,65	1,71	1,84	Beetroots ^b – per kg
Marchew ^b – za 1 kg.....	1,53	1,91	2,34	2,25	Carrots ^b – per kg
Ziemniaki ^b – za 1 kg.....	0,72	1,21	1,06	1,20	Potatoes ^b – per kg

^a W latach 2005 i 2010 – za 200 ml. ^b Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

^a In 2005 and 2010 – per 200 ml. ^b Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

TABL. 2 (209). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Cukier biały kryształ – za 1 kg.....	3,11	2,78	2,22	2,85	White sugar, crystallized – per kg
Kawa naturalna mielona – za 250 g.....	4,57	5,97	6,50	6,66	Natural coffee, ground – per 250 g
Herbata czarna, liściasta – za 100 g.....	2,22	3,28	3,88	3,77	Black tea, leaf – per 100 g
Wódka czysta 40% – za 0,5 l ^c	19,51	19,54	25,19	24,34	Vodka pure 40% – per 0,5 l ^c
Papierosy – za 20 szt.	5,27	9,16	12,79	13,35	Cigarettes – per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy z tkaniny z udziałem wełny – za 1 kpl. ^c	432,50	436,21	662,45	656,26	Men's suit fabrics and of wool – per set ^c
Półbuty męskie skórzane, na podeszwie nieskórzanej – za 1 parę.....	144,15	156,28	183,53	189,18	Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Półbuty damskie skórzane, na podeszwie nieskórzanej – za 1 parę.....	141,92	150,43	177,61	183,21	Women's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Podzelowanie obuwia męskiego – za 1 parę	25,32	35,92	36,72	37,13	Resoling men's shoes – per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej – za 1 m ³	2,31	2,91	3,68	3,77	Cold water by municipal water-system – per m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domo- wych (taryfa całodobowa) ^d – za 1 kWh.....	0,44	0,58	0,64	0,64	Electricity for households (all-day tariff) ^d – per kWh
Gaz ziemny wysokometanowy z sieci dla gospodarstw domowych ^{de} – za 1 kWh.....	1,47	2,43	0,24	0,21	Natural net-gas, high-methanated for households ^{de} – per kWh
Węgiel kamienny – za 1 t.....	482,70	743,06	809,85	801,66	Hard coal – per t
Ciepła woda – za 1 m ³	13,58	16,68	20,51	20,56	Hot water – per m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych – za 1 m ² p u.....	2,98	3,63	4,74	4,62	Heating of dwellings – per m ² of useful floor area
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 340 l ^f	1482	1213	1113	1067	Fridge-freezer, capacity about 340 l ^f
Pralka automatyczna typu domowego, na 5–7 kg suchej bielizny ^g	1311	1145	1238	1232	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5–7 kg ^g
Odkurzacz typu domowego.....	284,14	355,86	342,23	341,29	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem.....	151,72	171,01	167,05	170,95	Iron with duschsystem
Proszek do prania – za 300 g ^h	.	4,47	5,37	5,49	Washing powder – per 300 g ^h
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktano- wa – za 1 l.....	4,03	4,54	4,67	4,37	Unleaded 95 octane motor petrol – per l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy.....	1,97	2,40	3,03	3,06	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna – za 5 km.....	12,10	14,23	15,31	15,59	Taxi daily fare – for 5 km distance
Bilet normalny do kina.....	12,27	14,16	17,33	17,77	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich.....	49,18	61,09	72,21	74,38	Women's cold wave
Ciągnik rolniczy.....	63356	76803	175927	175945	Farm tractor
Kopaczka do ziemniaków ciągnikowa 2-rzę- dowa, zawieszana.....	9549	11662	14360	14584	Tractor potato elevator digger 2-row, mounted
Mocznik nawozowy 46% N – za 25 kg.....	23,26	30,69	38,45	35,96	Urea, nutritive content 46% N – per 25 kg
Przemiał pszenicy – za 1 dt.....	14,97	17,25	24,71	25,38	Grinding of wheat – per dt
Badanie kliniczne krowy.....	20,30	26,55	34,36	35,89	Cow's clinical examination

^c Dane za lata 2015 i 2016 nie w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z uwagi na zmianę w 2015 r. reprezentanta objętego badaniem cen. ^d Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi. ^e W latach 2005 i 2010 – za 1 m³. ^f W 2005 r. – poj. ok. 320 l, w 2010 r. – poj. ok. 300 l. ^g W latach 2005 i 2010 – na 5 kg suchej bielizny. ^h W 2010 r. – za 400 g, w 2015 r. – za 280 g.

^c Data for 2015 and 2016 not fully comparable to those for previous years due to the change in 2015 of representative item covered by the price survey. ^d Including standing and variable charges. ^e In years 2005 and 2010 – per 1 m³. ^f In 2005 – capacity about 320 l, in 2010 – capacity about 300 l. ^g In years 2005 and 2010 – dry-linen capacity not exceeding 5 kg. ^h In 2010 – per 400 g, in 2015 – per 280 g.

TABL. 3 (210). PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych – za 1 dt:					Cereal grain consumer and for feeds – per dt:
pszenicy	38,01	59,94	67,87	63,59	wheat
żyta	28,39	43,25	51,41	51,51	rye
jęczmienia	38,86	49,04	59,96	58,10	barley
owsa i mieszanek zbożowych	30,25	37,04	49,72	54,78	oats and cereal mixed
pszenżyta	32,04	46,28	57,07	58,07	triticale
Ziemniaki – za 1 dt	19,96	34,73	41,67	41,22	Potatoes – per dt
w tym jadalne (bez wczesnych)	45,05	64,01	57,01	59,75	of which edible (excluding early kinds)
Buraki cukrowe – za 1 dt	17,11	11,48	12,40	11,33	Sugar beets – per dt
Rzepak i rzepik przemysłowy – za 1 dt	80,69	127,86	155,65	160,20	Industrial rape and turnip rape – per dt
Liście tytoniu – za 1 dt	140,37	516,91	912,96	1002,21	Raw tobacco – per dt
Chmiel surowy – za 1 dt	902,99	1109,94	1378,74	2022,02	Raw hop – per dt
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					Animals for slaughter – per kg:
bydło (bez cieląt)	4,03	4,78	6,25	6,13	cattle (excluding calves)
cielęta	7,11	6,08	7,70	6,02	calves
trzoda chlewna	3,82	3,85	4,33	4,73	pigs
Mleko krowie – za 1 l	0,94	1,05	1,14	1,09	Cows' milk – per l
Jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt	0,16	0,19	0,22	0,19	Consumer hen eggs – per piece

TABL. 4 (211). PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH
AVERAGE MARKETPLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ziarno zbóż – za 1 dt:					Cereal grain – per dt:
pszenicy	47,04	64,11	79,94	79,75	wheat
żyta	35,79	47,47	58,78	58,66	rye
jęczmienia	44,23	57,24	74,45	74,31	barley
owsa	40,52	51,17	63,92	68,94	oats
pszenżyta	40,71	53,85	69,68	68,60	triticale
Ziemniaki (bez jadalnych wczesnych) – za 1 dt	54,87	94,78	82,24	98,03	Potatoes (excluding edible early kinds) – per dt
Siano łąkowe – za 1 dt	31,00	45,07	40,56	24,67	Hay meadow – per dt
Słoma zbóż ozimych – za 1 dt	14,75	48,34	27,56	13,56	Straw of winter cereals – per dt
Zwierzęta gospodarskie – za 1 szt.:					Livestock – per head:
krowa dojna	1977	.	.	.	dairy cow
jałówka 1-rocza	1095	1203	.	.	one-year heifer
prosię na chów	137,43	125,11	143,88	146,94	piglet
koń roboczy	3233	3667	5333	5515	farm horse
żrebię 1-roczne	1905	.	.	.	one-year colt
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					Animals for slaughter – per kg:
cielęta	.	9,83	.	.	calves
trzoda chlewna	3,94	.	.	.	pigs
Jaja kurze – za 1 szt.	0,34	0,47	0,60	0,60	Hen eggs – per piece

DZIAŁ XV ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

Uwagi ogólne

Rolnictwo

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji PKD 2007, do której są zaliczane.

2. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej – określonej odpowiednimi programami – skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, samy, danieli) i pszczoł, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

4. **Powierzchnia użytków rolnych** obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej – utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi Ustawy z dnia 5 II 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity Dz. U. poz. 1551) – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze rolnej.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczanych od 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

CHAPTER XV AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

General notes

Agriculture

1. The presented information was compiled using the **kind-of-activity method** and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the section of the NACE Rev. 2 in which they are included.

2. An **agricultural holding** is understood as a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which **conducts agricultural activity**.

Private farm is understood as an agricultural holding used by a natural person.

Private farms include:

- 1) holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land;
- 2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant – determined by the appropriate thresholds – scale, of which special branches of agricultural activities.

An **agricultural activity** includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

4. The **agricultural land area** including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural condition – maintained in accordance with norms meeting requirements of the Law of 5 II 2015 on payments under direct support schemes (uniform text Journal of Laws item 1551) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except for the area of crops which since 2010 were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens as well as area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw oraz truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Od 2013 r. dane dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne.

Dane dotyczące drzew i krzewów owocowych do 2014 r. uwzględniały ich uprawę poza sadami. W 2015 r. dane o powierzchni uprawy drzew i krzewów owocowych dotyczyły wyłącznie sadów, ale dane o zbiorach z tego okresu obejmowały produkcję owoców zarówno w sadach, jak i poza sadami. Od 2016 r. dane dotyczące powierzchni i zbiorów owoców z drzew i krzewów odnoszą się jedynie do ich upraw w sadach.

Od 2014 r. powierzchnie upraw warzywniczych, sadowniczych oraz truskawek dla poziomu województwa są szacowane wyłącznie według położenia gruntów.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółek (sady), szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu oraz na targowiskach.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

Data on the area and production of vegetables and strawberries include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries have included also organic plantations.

Data on fruit trees and bushes up to 2014 included their cultivation out of plantations. In 2015 area of fruit trees and bushes concerned only orchards but data on fruit production concerned the production from orchards, as well as outside plantations. Since 2016 data on area and fruit production from fruit trees and bushes have related to orchards only. Since 2014 data on area of vegetables, fruit from fruit trees and bushes and strawberries for the voivodship level, have been estimated according to field location only.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (orchards), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

5. Gross agricultural output includes:

- 1) **crop output**, i.e., raw (not processed) products of plant origin (production for a given year);
- 2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

Agricultural output (gross, final and market) the presented data are not include supplementary area payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oil-seeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

6. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2016 r. – z lat 2015 i 2016.

7. Dane o **produkcji, plonach i skupie**: zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (peluszką, wyka, tulin, bobik oraz pozostałe, np. mieszanki strączkowe).

Do upraw **przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorię).

Uprawy **pastewne** obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na zielonkę.

8. Dane o produkcji **żywcza rzeźnego** obejmują: skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

9. Dane o **ciągnikach rolniczych** dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

10. **Skup produktów rolnych** dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

11. **Lata gospodarcze** obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2015/16 oznacza okres od 1 VII 2015 r. do 30 VI 2016 r.).

12. Do przeliczeń wyników i czynników produkcji na jednostkę powierzchni przyjęto użytki rolne rozliczane według siedziby użytkownika gospodarstwa – stan w czerwcu.

13. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

14. Dane za 2010 r. w zakresie użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich, ciągników, zużycia nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych opracowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego. Powszechny Spis Rolny przeprowadzony został we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 VI.

15. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.

6. The average national current prices for the year preceding the surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruits, for which the average prices for two consecutive years, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the survey year, e.g. for 2016 – the prices from 2015 and 2016, are assumed.

7. Data regarding the **production, yields and procurement** of: cereals, pulses and oilseeds plants as well as cereals concerns grain. Data concerning **cereals** include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding **basic cereals**, i.e., wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise indicated, do not include cereal mixed.

Pulses for grain include: consumer pulses (peas, beans, broad beans and others) and feed pulses (field peas, vetch, lupine, field beans and others, e.g. pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oilseeds crops (rape, turnip rape, poppy, sunflower, soya, mustard and oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory).

Feed plants include: pulses, legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses, as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip) and maize for green feed.

8. Data regarding the production of **animals for slaughter** concern the purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

9. Data regarding **agricultural tractors** concern 4-wheeled and tracked tractors.

10. **Procurement of agricultural products** includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

11. **Farming years** cover the period from 1 VII to 30 VI (e.g. the 2015/16 farming year covers the period from 1 VII 2015 to 30 VI 2016).

12. Agricultural land calculated by the registered location of the farm was assumed for calculating results and production factors per area unit – as of June.

13. Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census results and estimates.

14. Data for 2010 in terms of land use, sown area, livestock, tractors, consumption of mineral or chemical and lime fertilizers were compiled on the basis of the results of the Agricultural Census. The Agricultural Census was conducted in September 2010 – as of 30 VI.

15. Data – unless otherwise stated – are presented by the official residence of the land user.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:
 - 1) **lasów publicznych** stanowiących własność:
 - a) Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub w całości przez:
 - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”), nadzorowane przez Ministra Środowiska,
 - jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
 - jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Agencję Nieruchomości Rolnych,
 - b) gmin (w tym gmin mających również status miasta na prawach powiatu),
 - c) innych jednostek publicznych, np. szkół wyższych, instytucji naukowych itp.;
 - 2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:
 - a) osób fizycznych,
 - b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
 - c) spółdzielni produkcji rolniczej,
 - d) innych osób prawnych.

2. **Powierzchnia gruntów leśnych** obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestru zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkoły leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat (do 2008 r. – 2 lat) i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat (do 2008 r. – 2 lata) oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1–20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie – 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21–40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszlęte podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębiami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:

- 1) **public forests** owned by:

- a) the State Treasury – managed and utilized temporarily or perpetually by:
 - State Forests National Forest Holding (abbreviated as „State Forests”) supervised by the Minister of the Environment,
 - nature protection units (national parks),
 - organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the Agricultural Property Agency,
- b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status),
- c) other public units, e.g. higher education institutions, science institutions etc.;

- 2) **private forests** owned by:

- a) natural persons,
- b) land held in common by all or part of the residents of a village,
- c) agricultural production cooperatives,
- d) other legal persons.

2. **Forest land** includes areas of forest as well as land connected with silviculture.

Forest areas include land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years (until 2008 – 2 years) and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 years (until 2008 – 2 years) as well as crops and greenwoods in age category I (1–20 years), with plantings at less than 0,5 (full planting at 1,0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in age category II (21–40 years) with plantings of up to 0,3 inclusive, or planted with trees in age category III or higher (41 years or more) with plantings of up to 0,2 inclusive, excluding tree stands in the restocking class and in the class for restocking.

Tree stands in the restocking class are tree stands which have reached or passed felling maturity being simultaneously utilized and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilized through nested fellings of at least 30% of the area) was renewed artificially or naturally as

sztucznie lub naturalnie, oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszlifierbne użytkowane rębiami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnego warunku kontynuacji cięć tymi rębiami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew o różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na powierzchni lasów z samosiewu i odrośli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonym do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie zakładów przemysłowych i przy nich. Do zadrzewień nie zalicza się: sadów, plantacji, szkółek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonych zieleni komunalnej w miastach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Wskaźnik **lesistości** (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa.

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1034) – do powierzchni lądowej kraju zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

4. Dane o **pozyskaniu drewna** w podziale według sortymentów drzewnych opracowano na podstawie klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.

Tree stands in the class for restocking include tree stands that have reached or passed felling maturity, that are utilized through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

Tree stands with a selection structure are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilization, renewal and tending of the forest is conducted simultaneously.

Renewals are understood as new tree stands formed in place of removed stands:

- 1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
- 2) natural renewals are tree crops formed in woodland areas through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term excludes orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. The **forest cover** indicator (forest cover) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the voivodship.

Share of forest land in land area of the voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area (including land connected with silviculture) to the total area of the voivodship without lands under waters (i.e. surface flowing waters and surface standing waters). According to the decree of the Minister of Regional Development and Construction dated 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016 item 1034) – land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to land area.

4. Data on **removals** in the rows according to wood assortments were compiled on the quality-size classification defined by Polish Norms.

Rolnictwo Agriculture

TABL. 1 (212). WĄŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE ^a
MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne ^b w tys.	185,7	125,7	.	121,2	Agricultural holdings ^b in thous.
w tym gospodarstwa indywidualne	185,0	125,1	.	120,6	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	1760,6	1773,5	1736,9	1691,9	Agricultural land area (as of June) ^b in thous. ha
w tym gospodarstwa indywidualne	1468,3	1482,7	1497,5	1466,1	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) ^b w %:					Share in total sown area (as of June) ^b in %:
zbóż podstawowych	57,1	59,4	54,2	54,1	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	60,4	61,7	55,5	55,7	of which private farms
ziemniaków ^c	4,0	2,7	2,1	2,3	of potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	4,8	3,0	2,3	2,5	of which private farms
roślin przemysłowych	11,0	12,7	10,9	10,3	of industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne	8,4	9,7	8,7	8,2	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zbóż podstawowych	34,5	38,4	39,3	39,8	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	33,1	36,7	36,9	38,3	of which private farms
ziemniaków ^c	180	233	202	294	of potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	178	242	189	285	of which private farms
rzepaku i rzepiku	28,9	24,4	31,6	27,3	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidualne	27,4	22,4	28,4	27,4	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{bde} na 100 ha użytków rolnych	75,0	80,1	81,5	82,1	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{bde} per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	76,2	77,0	73,7	73,6	of which private farms
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^b w %	37,2	36,1	30,7	28,4	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	36,4	35,0	29,6	27,2	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w czerwcu) ^{b,c} w %	8,4	8,0	6,6	6,7	Share of sows in pig stocks (as of June) ^{be} in %
w tym gospodarstwa indywidualne	9,2	8,9	7,7	8,1	of which private farms

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 257. ^b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^c Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. ^d Patrz uwaga do tabl. 11 na str. 271. ^e W 2005 r. – stan trzody chlewnej w końcu lipca.

^a See general notes, item 3 on page 257. ^b In 2010 data of the Agricultural Census. ^c Since 2010 excluding kitchen gardens. ^d See note to the table 11 on page 271. ^e In 2005 – pigs as of the end of July.

TABL. 1 (212). **WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE ^a** (dok.)
MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^f na 1 ha użytków rolnych w kg.....	460,6	484,4	568,7	611,5	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^f per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l:					Production of cows' milk in l:
na 1 ha użytków rolnych	752	807	997	1037	per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	692	760	931	996	of which private farms
na 1 krowę	4867	4767	6283	6436	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	4503	4379	6036	6321	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) ^b na 100 ha użytków rolnych w szt.	8,3	8,6	.	9,3	Agricultural tractors (as of June) ^b per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	9,6	9,9	.	10,5	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^{bg} na 1 ha użytków rolnych w kg.....	114,6	150,5	155,1	163,1	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^{bg} per 1 ha of agricultural land in kg
w tym gospodarstwa indywidualne	97,0	143,9	148,5	162,7	of which private farms

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 257. ^b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^f Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. ^g Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2004/05, 2009/10, 2014/15, 2015/16.

^a See general notes, item 3 on page 257. ^b In 2010 data of the Agricultural Census. ^f Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. ^g Concerns respectively the: 2004/05, 2009/10, 2014/15, 2015/16 farming years.

TABL. 2 (213). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW ^a**

Stan w czerwcu
AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE ^a
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem <i>Total</i>	W tym gospodarstwa indywidualne <i>Of which private farms</i>	SPECIFICATION
		w ha	in ha	
O G Ó Ł E M	2010	1773477	1482708	TOTAL
	2015	1736869	1497463	
	2016	1691870	1466067	
W dobrej kulturze rolnej		1684502	1460380	In good agricultural condition
Pod zasiewami		1426585	1226790	Sown area
Grunty ugorowane		8776	7579	Fallow land
Uprawy trwałe		18589	17321	Permanent crops
Ogrody przydomowe		1189	1149	Kitchen gardens
Łąki trwałe		213276	196356	Permanent meadows
Pastwiska trwałe		16087	11186	Permanent pastures
Pozostałe		7368	5686	Others

^a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 257.

^a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 257.

TABL. 3 (214). **GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH^a**

Stan w czerwcu
FARMS BY AREA GROUPS^a
As of June

LATA YEARS	Gospodarstwa Farms									Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha Average total farm area in ha	
	w tys. in thous.	o powierzchni użytków rolnych – w odsetkach with agricultural land area of – in percent									
		do 1,00 ha up to	1,01– –1,99	2,00– –4,99	5,00– –9,99	10,00– –14,99	15,00– –19,99	20,00– –49,99	50,00 ha i więcej and more	ogółem total	w tym użytki rolne of which agricultural land

OGÓŁEM

TOTAL

2010.....	125,7	2,4	14,5	22,6	24,0	15,4	7,7	10,6	2,8	15,53	14,11
2013.....	122,8	3,0	13,5	22,7	23,9	14,4	7,9	11,3	3,2	15,64	14,24
2016.....	121,2	1,8	15,3	23,2	23,6	14,7	7,1	10,8	3,5	15,06	14,11

W tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE

Of which PRIVATE FARMS

2010.....	125,1	2,4	14,5	22,6	24,1	15,4	7,8	10,7	2,5	12,91	11,86
2013.....	122,3	3,1	13,6	22,8	24,0	14,5	7,9	11,3	2,9	13,34	12,29
2016.....	120,6	1,8	15,4	23,3	23,7	14,7	7,1	10,8	3,2	13,09	12,28

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 257; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.

U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

^a See general notes, item 2 on page 257; in 2010 data of the Agricultural Census.

N o t e. Since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years.

TABL. 4 (215). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**

INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	2005	2010	2014	2015	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				
	rok poprzedni = 100 previous year = 100								
Produkcja globalna	110,9	106,5	107,5	99,8	105,9	105,5	110,0	102,4	Gross output
roślinna	110,2	97,6	114,6	88,8	111,3	97,6	116,2	88,9	crop
zwierzęca	111,4	112,5	102,8	107,7	102,0	111,2	105,1	113,6	animal
Produkcja końcowa	111,1	93,2	107,0	101,3	105,9	84,8	110,2	104,3	Final output
roślinna	109,0	60,5	116,3	88,1	114,6	48,1	119,7	86,6	crop
zwierzęca	112,1	113,4	103,0	107,6	102,4	111,9	105,6	113,8	animal
Produkcja towarowa	115,7	108,8	107,4	105,9	111,1	103,9	109,4	111,4	Market output
roślinna	143,2	99,8	113,2	99,9	150,8	85,8	112,0	102,3	crop
zwierzęca	105,6	112,2	105,0	108,5	98,0	111,3	108,2	115,8	animal

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 259.

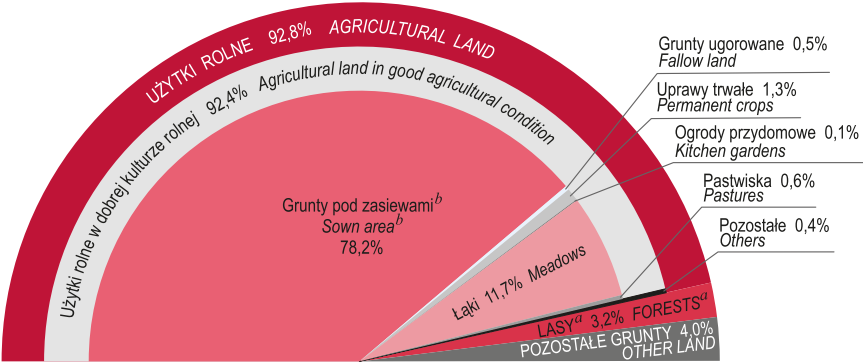
^a See general notes, item 6 on page 259.

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2016 R.

Stan w czerwcu

LAND USE IN AGRICULTURAL HOLDINGS IN 2016

As of June

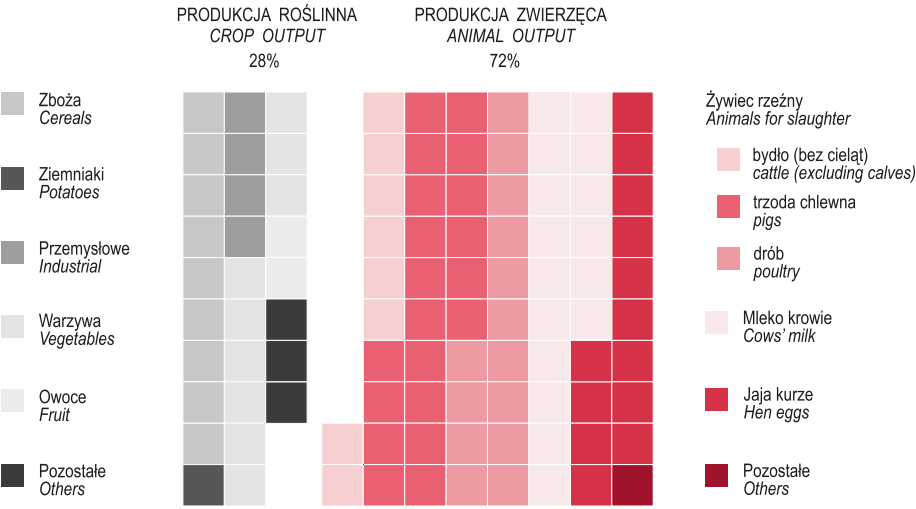

^a Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną. ^b Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone).

^a Including land connected with silviculture. ^b Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers).

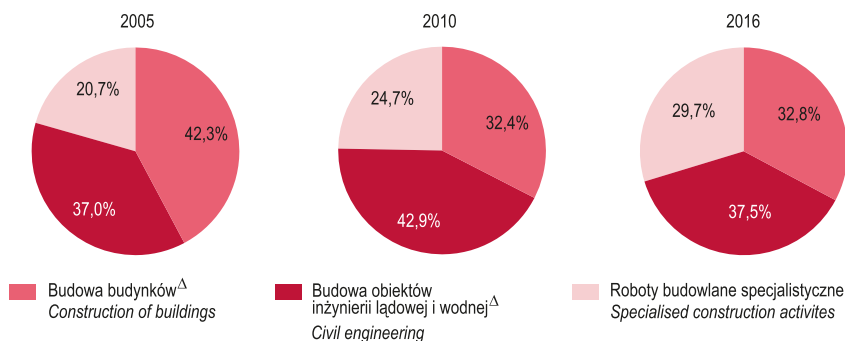
STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2015 R. (ceny stałe)

STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT IN 2015 (constant prices)

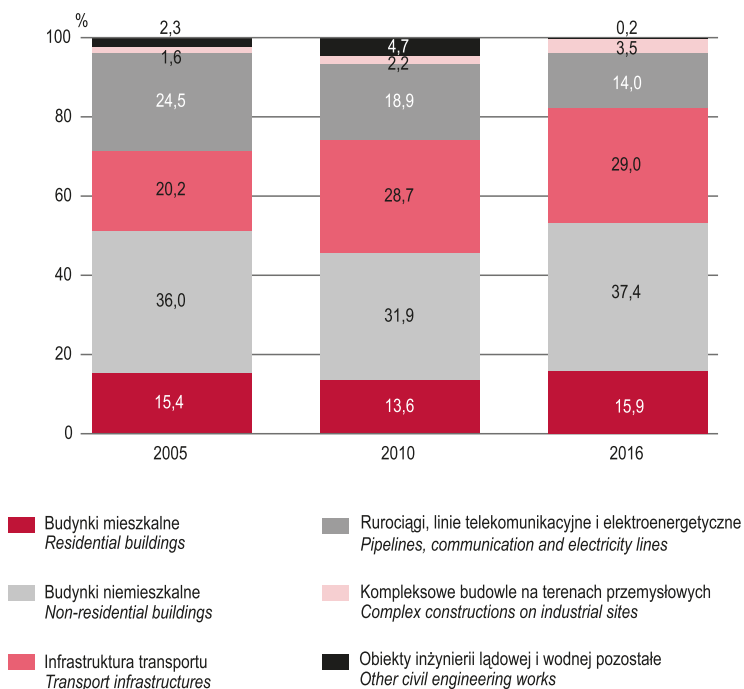

STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ^a (ceny bieżące)
STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WEDŁUG DZIAŁÓW BY DIVISIONS

WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH
 BY TYPE OF CONSTRUCTIONS

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa wielkopolskiego, siłami własnymi bez podwykonawców; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Wielkopolskie Voivodship without subcontractors participation; data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (216). STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe ^{a)})
 STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices ^{a)})

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	SPECIFICATION
	w odsetkach <i>in percent</i>				
PRODUKCJA GLOBALNA					
GROSS OUTPUT					
O G Ó Ł E M.....	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Produkcja roślinna	42,9	36,3	42,8	37,2	Crop output
Zboża.....	21,5	11,9	18,0	14,0	Cereals
w tym zboża podstawowe.....	17,9	9,7	13,4	10,7	of which basic cereals
w tym: pszenica.....	10,5	3,4	5,4	4,2	of which: wheat
żyto.....	1,7	1,4	1,8	1,1	rye
jęczmień.....	2,3	1,8	2,4	1,8	barley
Ziemniaki.....	2,4	2,2	2,2	1,8	Potatoes
Przemysłowe.....	5,6	4,7	5,8	4,5	Industrial
w tym buraki cukrowe.....	3,8	1,8	2,3	1,7	of which sugar beets
Warzywa.....	3,5	5,1	7,0	8,3	Vegetables
Owoce.....	1,3	1,0	1,3	1,6	Fruit
Siano łąkowe.....	1,4	1,5	1,1	0,8	Meadow hay
Pozostałe.....	7,2	9,9	7,5	6,2	Others
Produkcja zwierzęca	57,1	63,7	57,2	62,8	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	35,6	37,0	32,9	35,5	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt).....	3,4	4,7	5,5	6,8	cattle (excluding calves)
cielęta.....	0,1	0,1	0,1	0,1	calves
trzoda chlewna.....	24,5	21,6	16,7	16,8	pigs
owce.....	0,0	0,0	0,0	0,0	sheep
drób.....	7,4	10,5	10,4	11,6	poultry
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego).....	2,4	1,2	0,4	0,5	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie.....	10,4	10,3	12,1	13,7	Cows' milk
Jaja kurze.....	6,9	12,6	10,2	11,8	Hen eggs
Obornik.....	1,3	1,2	1,0	0,9	Manure
Pozostałe.....	0,5	1,4	0,6	0,4	Others
PRODUKCJA TOWAROWA					
MARKET OUTPUT					
O G Ó Ł E M.....	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Produkcja roślinna	33,1	25,3	30,7	28,4	Crop output
Zboża.....	15,0	6,5	10,6	8,6	Cereals
w tym zboża podstawowe.....	14,1	5,5	7,4	6,5	of which basic cereals
w tym: pszenica.....	12,1	3,2	4,4	3,8	of which: wheat
żyto.....	0,7	0,8	1,0	0,7	rye
jęczmień.....	0,6	0,6	0,7	0,6	barley
Ziemniaki.....	1,2	1,2	1,7	1,4	Potatoes
Przemysłowe.....	7,5	4,9	5,0	4,4	Industrial
w tym buraki cukrowe.....	5,2	2,3	2,8	2,0	of which sugar beets
Warzywa.....	3,5	5,3	7,6	8,7	Vegetables
Owoce.....	1,3	2,0	1,5	1,7	Fruit
Pozostałe.....	4,6	5,4	4,2	3,6	Others
Produkcja zwierzęca	66,9	74,7	69,3	71,6	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	45,4	46,0	41,5	42,0	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt).....	4,7	6,2	7,0	8,1	cattle (excluding calves)
cielęta.....	0,1	0,1	0,1	0,1	calves
trzoda chlewna.....	30,4	26,4	21,2	19,9	pigs
owce.....	0,1	0,0	0,0	0,0	sheep
drób.....	10,0	13,1	13,0	13,7	poultry
Mleko krowie.....	13,0	12,6	14,8	15,7	Cows' milk
Jaja kurze.....	8,0	14,5	12,4	13,4	Hen eggs
Pozostałe.....	0,5	1,6	0,6	0,5	Others

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 259. ^b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

^a See general notes, item 6 on page 259. ^b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 6 (217). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW^a**

Stan w czerwcu
SOWN AREA^a
As of June

ZIEMIOPLODY	2005 ^b	2010	2015	2016		CROPS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
w ha in ha						
OGÓŁEM.....	1458749	1461267	1463453	1426585	1226790	TOTAL
Zboża.....	1108075	1072563	1073679	1024574	907294	Cereals
zboża podstawowe	845922	867876	792807	772014	682820	basic cereals
pszenica	193665	207363	230101	217875	171115	wheat
żyto	226159	190029	129861	154818	147403	rye
jęczmień	157118	169731	139231	129467	113729	barley
owies	39576	48808	39186	38544	36311	oats
pszenżyto	229404	251945	254428	231310	214262	triticale
mieszanki zbożowe.....	208098	141997	107849	108487	107939	cereal mixed
gryka, proso i pozostałe zbożowe	2309	4737	5162	5357	4868	buckwheat, millet and other cereals
kukurydza na ziarno.....	51746	57953	167860	138716	111667	maize for grain
Strączkowe.....	12267	15330	38554	23502	19529	Pulses
konsumpcyjne	2249	2230	3920	4462	3560	consumer
pastewne ^c	10018	13100	34634	19040	15969	feed ^c
Ziemniaki	58945	39847	31456	32885	30516	Potatoes
Przemysłowe	130272	184876	159204	146850	100372	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe.....	52906	42813	39909	39284	28655	sugar beets
oleiste.....	73636	141169	118862	107355	71541	oilseeds
w tym rzepak i rzepik.....	72013	138143	114612	103934	68851	of which rape and turnip rape
Pastewne.....	108742	117547	122416	152089	125169	Feed
w tym:						of which:
okopowe.....	3989	1870	1173	1321	1308	root plants
kukurydza na paszę	67900	79310	84383	105724	87510	maize for feeds
Pozostałe uprawy ^d	40448	31104	38144	46685	43910	Other crops ^d

^a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 257. ^b Łącznie z powierzchnią upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). ^c Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. ^d Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

^a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 257. ^b Including permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). ^c Including cereal and pulse mixed for grain. ^d Vegetables, strawberries, root plant planting etc.

TABL. 7 (218). ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPŁODÓW
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPŁODY	2006–2010 ^a	2010	2015	2016		CROPS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
ZBIORY w t PRODUCTION in t						
Zboża.....	3832633	4111274	4239087	4504137	3812634	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	3034469	3328621	3114466	3071917	2618436	basic cereals
pszenica	835074	952488	1093406	1020069	751304	wheat
żyto	551357	599343	370072	460704	433913	rye
jęczmień	592005	633587	518734	499645	429701	barley
owies	100825	133247	101013	111311	104515	oats
pszenżyto	955206	1009955	1031241	980187	899004	triticale
mieszanki zbożowe	529390	451536	326173	364605	362876	cereal mixed
Ziemniaki	932442	928898	636115	967953	869092	Potatoes
Buraki cukrowe	2181461	2100197	2101568	2750218	2117315	Sugar beets
Rzepak i rzepik	329568	337144	362701	283262	188875	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	1137209	1201045	1114784	1209876 ^b	1143240 ^b	Meadow hay
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt						
Zboża.....	34,2	38,3	39,5	44,0	42,0	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	34,5	38,4	39,3	39,8	38,3	basic cereals
pszenica	42,1	45,9	47,5	46,8	43,9	wheat
żyto	26,0	31,5	28,5	29,8	29,4	rye
jęczmień	33,8	37,3	37,3	38,6	37,8	barley
owies	24,5	27,3	25,8	28,9	28,8	oats
pszenżyto	37,7	40,1	40,5	42,4	42,0	triticale
mieszanki zbożowe	28,0	31,8	30,2	33,6	33,6	cereal mixed
Ziemniaki	198	233	202	294	285	Potatoes
Buraki cukrowe	488	491	527	700	739	Sugar beets
Rzepak i rzepik	28,9	24,4	31,6	27,3	27,4	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	55,1	56,1	50,2	56,7 ^b	58,2 ^b	Meadow hay

^a Przeciętne roczne. ^b Łącznie z powierzchnią wspólnot gruntowych uwzględnioną w gospodarstwach indywidualnych.^a Annual averages. ^b Including the area of land communities taken into account in the private farms.

TABL. 8 (219). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH^a**
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006–2010 ^b	2010	2015	2016		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA ^c w ha – stan w czerwcu						
AREA ^c in ha – as of June						
O G Ó Ł E M.....	24356	21202	23394	22232	21015	TOTAL
Kapusta	2971	2514	3000	2342	2332	Cabbages
Kalafiory.....	691	451	750	560	560	Cauliflowers
Cebula	5912	5634	5449	5575	5018	Onions
Marchew jadalna	2618	1783	2400	2064	1990	Carrots
Buraki ćwikłowe	1036	818	1024	795	775	Beetroots
Ogórki	1778	1343	1774	1337	1270	Cucumbers
Pomidory	2604	2267	2475	2004	1969	Tomatoes
Pozostałe ^d	6746	6392	6521	7555	7102	Others ^d
ZBIORY w t						
PRODUCTION in t						
O G Ó Ł E M.....	582904	527285	528851	547669	507991	TOTAL
Kapusta	127914	120267	120943	116676	115991	Cabbages
Kalafiory.....	18208	13109	15525	15397	15397	Cauliflowers
Cebula	141369	133276	132445	147214	124911	Onions
Marchew jadalna	78364	61467	68865	69848	65654	Carrots
Buraki ćwikłowe	31815	23380	25443	24042	23030	Beetroots
Ogórki	24016	21456	27682	24918	20592	Cucumbers
Pomidory	62733	58662	52322	49586	47999	Tomatoes
Pozostałe ^d	98485	95667	85625	99988	94418	Others ^d
PLONY z 1 ha w dt						
YIELDS per 1 ha in dt						
Kapusta	430	478	403	498	497	Cabbages
Kalafiory.....	263	291	207	275	275	Cauliflowers
Cebula	239	237	243	264	249	Onions
Marchew jadalna	299	345	287	338	330	Carrots
Buraki ćwikłowe	307	286	248	302	297	Beetroots
Ogórki	135	160	156	186	162	Cucumbers
Pomidory	241	259	211	247	244	Tomatoes
Pozostałe ^d	146	150	131	132	133	Others ^d

^a Łącznie z ogrodami przydomowymi; od 2014 r. według położenia gruntów. ^b Przeciętne roczne. ^c W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego, w pozostałych latach dane według szacunków. ^d Pietruszka, pory, seler, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

^a Including kitchen gardens; since 2014 by field location. ^b Annual averages. ^c In 2010 data of the Agricultural Census, in other years data based on estimation. ^d Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 9 (220). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEW^a**
AREA AND PRODUCTION OF TREE FRUIT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006–2010 ^b	2010	2015	2016		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA ^c w ha – stan w czerwcu AREA ^c in ha – as of June						
OGÓŁEM.....	18377	19996	13046	13171	12377	TOTAL
Jablonie	7716	7747	6892	7085	6437	Apples
Grusze	687	568	507	449	437	Pears
Śliwy	1488	1576	1223	1176	1161	Plums
Wiśnie.....	3207	2947	2298	2332	2233	Cherries
Czereśnie	1559	2161	1414	1404	1392	Sweet cherries
Pozostałe ^d	3719	4997	713	726	718	Others ^d
ZBIORY ^e w t PRODUCTION ^e in t						
OGÓŁEM.....	107261	95204	120863	142658	127263	TOTAL
Jabłka	76091	69296	85001	105236	90968	Apples
Gruszki	3555	2821	3713	3722	3634	Pears
Śliwki	7700	6688	9430	10361	10223	Plums
Wiśnie.....	11339	6825	11417	12095	11275	Cherries
Czereśnie	5837	6940	8397	8224	8153	Sweet cherries
Pozostałe ^d	2740	2635	2905	3020	3010	Others ^d

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4, na str. 257. ^b Przeciętne roczne. ^c W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego, w pozostałych latach dane według szacunków; do 2014 r. łącznie z ogrodami przydomowymi; od 2015 r. jedynie uprawy w sadach. ^d Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. ^e Od 2016 r. jedynie owoce zebrane w sadach.

^a See general notes, item 4, on page 257. ^b Annual averages. ^c In 2010 data of the Agricultural Census, in other years data based on estimation; up to 2014 including kitchen gardens; since 2015 orchard only. ^d Peaches, apricots, walnuts. ^e Since 2016 fruit harvested in orchards only.

TABL. 10 (221). **POWIERZCHNIA I ZBIORY Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH**^a
AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT^a

OWOCE	2006–2010 ^b	2010	2015	2016		FRUIT
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA ^c w ha – stan w czerwcu AREA ^c in ha – as of June						
Truskawki ^d	2444	1706	1624	1662	1662	Strawberries ^d
Maliny ^e	244	605	387	325	322	Raspberries ^e
Porzeczki	1620	1930	1136	1142	1057	Currants
Agrest	177	208	141	127	123	Gooseberries
Pozostałe ^f	749	891	735	862	692	Others ^f
ZBIORY ^g w t PRODUCTION ^g in t						
OGÓŁEM	18040	16291	15051	15014	14198	TOTAL
Truskawki ^d	8227	5124	7541	6348	6348	Strawberries ^d
Maliny ^e	354	882	729	751	715	Raspberries ^e
Porzeczki	5494	5698	3403	4087	3864	Currants
Agrest	1154	1340	759	752	741	Gooseberries
Pozostałe ^f	2812	3246	2620	3077	2531	Others ^f

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4, na str. 257. ^b Przeciętne roczne. ^c W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego, w pozostałych latach dane według szacunków; do 2014 r. łącznie z ogrodami przydomowymi; od 2015 r. dla krzewów jedynie uprawy w sadach, dla truskawek nadal łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. ^d Od 2010 r. łącznie z poziomkami; do 2009 r. poziomki uwzględniano w pozycji „pozostałe”. ^e Łącznie z jeżyną bezkolcową. ^f Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne. ^g Od 2016 r. jedynie owoce zebrane w sadach.

^a See general notes, item 4, on page 257. ^b Annual averages. ^c In 2010 data of the Agricultural Census, in other years data based on estimation; up to 2014 including kitchen gardens; since 2015 for fruit bushes in orchard only, in case of strawberries area of cultivation in kitchen gardens is still included. ^d Since 2010 including wild strawberries; until 2009 wild strawberries was included in item "others". ^e Including thornless blackberry. ^f Chokeberry, blueberry, grape, hazel and others. ^g Since 2016 fruit harvested in orchards only.

TABL. 11 (222). BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE ^a

Stan w czerwcu
CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES ^a
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				

W SZTUKACH

IN HEADS

Bydło.....	719490	843853	950993	996603	614458	724471	835906	885308	Cattle
w tym krowy	285417	304333	292398	282794	238466	253812	247632	241139	of which cows
Trzoda chlewna ^b	4818453	4813273	4214088	3836192	4053244	3609214	2762292	2369739	Pigs ^b
w tym lochy	458305	383022	279630	255709	392055	319673	213204	192249	of which sows
Owce	40038	25180	17342	17580	27143	17432	10650	11954	Sheep
w tym maciorki	24799	15566	12105	10352	18674	11986	7542	6619	of which ewes
Konie ^c	18545	20657	.	15248	16620	18954	.	14207	Horses ^c
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	1320108	1419745	1415454 ^d	1389366	1118344	1141307	1103943 ^d	1078871	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt.

PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND in heads

Bydło.....	40,9	47,6	54,8	58,9	41,8	48,9	55,8	60,4	Cattle
w tym krowy	16,2	17,2	16,8	16,7	16,2	17,1	16,5	16,4	of which cows
Trzoda chlewna ^b	273,7	271,4	242,6	226,7	276,1	243,4	184,5	161,6	Pigs ^b
w tym lochy	26,0	21,6	16,1	15,1	26,7	21,6	14,2	13,1	of which sows
Owce	2,3	1,4	1,0	1,0	1,8	1,2	0,7	0,8	Sheep
w tym maciorki	1,4	0,9	0,7	0,6	1,3	0,8	0,5	0,5	of which ewes
Konie ^c	1,1	1,2	x	0,9	1,1	1,3	x	1,0	Horses ^c
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	75,0	80,1	81,5 ^d	82,1	76,2	77,0	73,7 ^d	73,6	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

^a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 257. ^b W 2005 r. – stan w końcu lipca. ^c Dane szacunkowe; od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata. ^d Do obliczeń przyjęto stan koni z 2013 r.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy przyjęciu współczynników (mnożników): dla bydła – 0,8, dla trzody chlewnej – 0,15, dla owiec – 0,08, dla koni – 1,0.

^a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 257. ^b In 2005 – as of the end of July. ^c Estimated data; since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years. ^d For the calculation we use the horse stocks of 2013.

N o t e. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle – 0,8, for pigs – 0,15, for sheep – 0,08, for horses – 1,0.

TABL. 12 (223). **DRÓB**^a

Stan w końcu roku
POULTRY^a
End of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Kury w tys. szt.	25959,3	31995,0	30484,7	28387,9	19690,9	Hens in thous. heads
w tym nioski	11075,1	15071,1	16955,8	15424,9	8538,5	of which laying hens
Gęsi w tys. szt.	738,1	560,2	310,2	162,0	162,0	Geese in thous. heads
Indyki w tys. szt.	616,5	810,0	1583,9	1731,1	1410,5	Turkeys in thous. heads
Kaczki ^b w tys. szt.	344,1	435,8	1556,1	1131,2	1054,2	Ducks ^b in thous. heads
Kury na 100 ha użytków rolnych ^c w szt.	1474	1788	1755	1678	1343	Hens per 100 ha of agricul- tural land ^c in heads
w tym nioski	629	842	976	912	582	of which laying hens

^a W latach 2005, 2010 i 2015 w wieku powyżej 2 tygodni. ^b Łącznie z drobiem pozostałym. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 257.

^a In 2005, 2010 and 2015 more than 2 weeks. ^b Including other poultry. ^c See general notes, item 3 on page 257.

TABL. 13 (224). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŹNEGO**^a

PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

W TYSIĄCACH SZTUK
IN THOUSAND HEADS

Bydło (bez cieląt)	221,0	251,6	325,9	335,7	302,5	Cattle (excluding calves)
Cielęta	23,7	15,7	9,3	3,2	1,3	Calves
Trzoda chlewna	6070,3	5172,9	4088,8	4154,6	1310,0	Pigs
Owce	24,1	21,3	6,8	7,1	4,2	Sheep
Konie	2,6	2,2	1,1	0,8	0,8	Horses

W TYSIĄCACH TON ŻYWEJ WAGI
IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT

Bydło (bez cieląt)	118,5	137,3	201,7	211,4	192,4	Cattle (excluding calves)
Cielęta	1,9	1,3	1,1	0,3	0,1	Calves
Trzoda chlewna	676,5	621,0	612,0	624,4	285,1	Pigs
Owce	0,7	0,7	0,2	0,2	0,1	Sheep
Konie	1,3	1,1	0,6	0,4	0,4	Horses
Drób	256,0	367,2	494,6	537,7	491,2	Poultry
Kozy i króliki	1,0	1,0	4,7	4,7	3,2	Goats and rabbits

^a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

^a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

TABL. 14 (225). **PRODUKCJA MIĘSA^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
PRODUCTION OF MEAT^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
W TYSIĄCACH TON IN THOUSAND TONNES					
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)	811,0	859,0	987,8	1034,5	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	773,2	816,8	935,7	979,8	meat and fats
wolowe	62,1	71,8	106,0	110,3	beef
cielęce	1,1	0,7	0,6	0,2	veal
wieprzowe	527,7	484,4	477,4	487,1	pork
baranie	0,4	0,3	0,1	0,1	mutton
końskie	0,7	0,6	0,3	0,2	horseflesh
drobiowe	179,2	257,1	346,2	376,4	poultry
kozy i królicze ^b	2,0	1,9	5,1	5,5	goat and rabbit ^b
podroby	37,8	42,2	52,1	54,8	pluck
Na 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^c w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^c in kg					
O G Ó Ł E M	460,6	484,4	568,7	611,5	TOTAL

^a W wadze poubojowej ciepłej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. ^b Łącznie z dziczyzną. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 257.

^a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. ^b Including game. ^c See general notes, item 3 on page 257.

TABL. 15 (226). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Produkcja mleka:						Milk production:
w milionach litrów	1324	1431	1731	1755	1460	in million litres
na 100 ha użytków rolnych ^a w tys. l	75,2	80,7	99,7	103,7	99,6	per 100 ha agricultural land ^a in thous. l
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	4500	4767	6283	6436	6321	Average annual quantity of milk per cow in l
Produkcja jaj w mln szt.	2615	3893	3617	3797	1727	Egg production in mln units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury nioski w szt.	229	273	264	245	216	Average annual number of eggs per laying hen in units

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 257.

^a See general notes, item 3 on page 257.

TABL. 16 (227). **CIĄGNIKI ROLNICZE**^a
Stan w czerwcu
AGRICULTURAL TRACTORS^a
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W tym gospodarstwa indywidualne <i>Of which private farms</i>	SPECIFICATION
W sztukach..... 2005	146039	141209	<i>In units</i>
2010	151633	146678	
2016	158069	154121	
Powierzchnia użytków rolnych na 1 ciągnik w ha 2005	12,1	10,4	<i>Agricultural land area per tractor in ha</i>
2010	11,7	10,1	
2016	10,7	9,5	

^a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 257.

U w a g a. Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 257.

N o t e. Since 2010 data on the basis of period survey conducted every three years.

TABL. 17 (228). **ZUŻYCI NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK**^a
CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS IN TERMS OF PURE INGREDIENT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2004/05	2009/10	2014/15	2015/16		SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	

W TONACH
IN TONNES

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	201826	266856	269380	276001	238507	<i>Mineral or chemical fertilizers^b</i>
azotowe.....	117263	155731	150250	148091	126554	<i>nitrogenous</i>
fosforowe.....	36410	49402	44638	44551	39791	<i>phosphatic</i>
potasowe.....	48153	61724	74493	83359	72162	<i>potassic</i>
Nawozy wapniowe ^c	138595	81097	116280	353118	328275	<i>Lime fertilizers^c</i>

Na 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w kg
PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND in kg

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	114,6	150,5	155,1	163,1	162,7	<i>Mineral or chemical fertilizers^b</i>
azotowe.....	66,6	87,8	86,5	87,5	86,3	<i>nitrogenous</i>
fosforowe.....	20,7	27,9	25,7	26,3	27,1	<i>phosphatic</i>
potasowe.....	27,3	34,8	42,9	49,3	49,2	<i>potassic</i>
Nawozy wapniowe ^c	78,7	45,7	66,9	208,7	223,9	<i>Lime fertilizers^c</i>

^a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 257. ^b Łącznie z wieloskładnikowymi. ^c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym.

a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 257. b Including mixed fertilizers. c Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime.

TABL. 18 (229). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące ^a)**
VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices ^a)

PRODUKTY ROLNE	2005	2010	2015	2016		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND ZLOTYS						
O G Ó Ł E M.....	5814100	7778005	10731683	10773081	8376358	T O T A L
Produkty roślinne.....	1375400	2275392	2981196	2879781	2022335	Crop products
w tym:						of which:
Zboża.....	317482	760892	1167302	1199404	787949	Cereals
w tym zboża podstawowe	266347	643284	850942	796950	486532	of which basic cereals
pszenica.....	153355	382587	533293	544558	304284	wheat
żyto.....	43750	94357	86882	65412	46187	rye
jęczmień.....	35356	64012	65354	50614	33187	barley
owies i mieszanki zbożowe.....	2624	5021	9323	7212	4387	oats and cereal mixed
pszenżyto.....	31263	97307	156091	129153	98488	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe.....	308044	746870	1149713	1187708	782599	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	258097	629426	833359	785255	481182	of which basic cereals
pszenica.....	151219	377422	526187	540058	301395	wheat
żyto.....	41841	93116	85294	64504	45792	rye
jęczmień.....	34106	61464	62072	48061	32501	barley
owies i mieszanki zbożowe.....	2236	4206	8515	6428	3848	oats and cereal mixed
pszenżyto.....	28696	93218	151290	126205	97647	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^b ..	879	94	327	49	49	Consumer pulses ^b
Ziemniaki.....	43152	77666	168207	196633	151820	Potatoes
Buraki cukrowe.....	395235	226442	299436	309302	235289	Sugar beets
Rzepak i rzepik.....	165779	292184	392737	242066	138021	Rape and turnip rape
Warzywa.....	126421	317784	471168	415776	356181	Vegetables
Owoce.....	37782	90948	119081	116591	106888	Fruit
Produkty zwierzęce.....	4438600	5502613	7750487	7893300	6354022	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny ^c	3216372	3678366	5659369	5939359	4731525	Animals for slaughter ^c
bydło (bez cieląt)	392051	546725	1195119	1129322	1097419	cattle (excluding calves)
cielęta.....	2197	675	2349	1065	1065	calves
trzoda chlewna.....	2061202	2059884	2643719	2898194	1909124	pigs
owce.....	3063	2259	1413	1412	1403	sheep
konie.....	4197	2379	2619	1938	1932	horses
drób.....	753663	1066444	1814149	1907428	1720581	poultry
Mleko krowie.....	1033745	1311539	1839411	1805386	1491946	Cows' milk
Jaja kurze konsumpcyjne.....	71117	220384	129083	29009	27538	Consumer hen eggs

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w zł
 PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^d in zł

O G Ó Ł E M	3302	4386	6179	6368	5713	T O T A L
Produkty: roślinne.....	781	1283	1716	1702	1379	Products: crop
zwierzęce.....	2521	3103	4462	4665	4334	animal

^a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. ^b Bez materiału siewnego. ^c W wadze żywej. ^d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 257.
^a Paid to suppliers; excluding VAT. ^b Excluding sowing. ^c In live weight. ^d See general notes, item 3 on page 257.

TABL. 19 (230). SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2005	2010	2015	2016		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Zboża w t.....	877575	1395421	1899099	2058161	1371903	Cereals in t
w tym zboża podstawowe ...	743730	1200243	1346787	1302423	808266	of which basic cereals
pszenica	401903	634933	782059	854555	482429	wheat
żyto	149113	217356	167715	126700	90533	rye
jęczmień	90460	129180	108124	86659	58351	barley
owies i mieszanki zbożowe	8389	13180	18298	12907	8044	oats and cereal mixed
pszenżyto	93865	205594	270591	221602	168909	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	863678	1378117	1879324	2042041	1364626	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe ...	729988	1183050	1327016	1286303	800989	of which basic cereals
pszenica	397883	629620	775347	849263	478894	wheat
żyto	147387	215316	165926	125238	89884	rye
jęczmień	87769	125346	103521	82725	57308	barley
owies i mieszanki zbożowe	7391	11358	17128	11734	7266	oats and cereal mixed
pszenżyto	89558	201410	265094	217343	167637	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^a w t	1373	60	201	46	46	Consumer pulses ^a in t
Ziemniaki w t.....	216213	223630	403714	477081	390725	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t.....	2309389	1971949	2414879	2729081	2096178	Sugar beets in t
Rzepak i rzepik w t.....	205460	228528	252319	150857	88264	Rape and turnip rape in t
Warzywa w t.....	291431	311839	410729	413651	369934	Vegetables in t
Owoce w t.....	42684	85964	75695	100342	95741	Fruit in t
Żywiec rzeźny ^b w t.....	884398	966398	1273886	1318946	1054760	Animals for slaughter ^b in t
bydło (bez cieląt).....	97215	114332	191093	184205	178842	cattle (excluding calves)
cielęta.....	309	111	305	177	177	calves
trzoda chlewna.....	539351	535070	610027	613268	404872	pigs
owce.....	495	344	169	178	177	sheep
konie	855	498	399	265	264	horses
drób.....	246173	316043	471893	520853	470428	poultry
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczem) mi) ^c w t.....	644984	698975	907210	939869	739302	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in t
Mleko krowie w tys. l.....	1102870	1245260	1618027	1651209	1377958	Cows' milk in thous. l
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	441923	1180381	591195	153663	143387	Consumer hen eggs in thous. units

^a Bez materiału siewnego. ^b W wadze żywej. ^c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej ciepłej.
^a Excluding sowing. ^b In live weight. ^c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

TABL. 20 (231). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem Certified		W okresie przestawiania Under conversion	
	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha
2005.....	36	1631	165	9375
2010.....	456	20755	292	11758
2015.....	725	30599	84	3924
2016.....	592	23459	251	5712

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.
Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Łowiectwo Hunting

TABL. 21 (232). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE^a**
Stan w dniu 10 III
MAJOR GAME SPECIES^a
As of 10 III

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2005 ^b	2010 ^b	2015	2016	GAME SPECIES
-----------------	-------------------	-------------------	------	------	--------------

W SZTUKACH IN HEADS

Łosie.....	44	84	168	190	Moose
Daniele.....	3253	5443	7587	8483	Fallow deer
Muflony.....	104	363	275	302	Mouflons

W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS

Jelenie.....	11,3	15,2	21,3	24,9	Deer
Sarny.....	77,4	85,6	95,0	101,0	Roe deer
Dziki.....	17,9	23,6	27,8	27,8	Wild boars
Lisy.....	19,1	18,9	20,0	20,3	Foxes
Zajęce.....	35,8	48,1	64,7	67,0	Hares
Bażanty.....	27,4	39,6	40,7	41,9	Pheasants
Kuropatwy.....	18,6	24,6	19,5	41,9	Partridges

^a Dane szacunkowe. ^b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Estimated data. ^b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 22 (233). **ODSTRZAŁ^a WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH**
SHOOT^a OF MAIN GAME SPECIES

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2005/06 ^b	2010/11 ^b	2015/16	2016/17	GAME SPECIES
Daniele	779	1586	2916	3252	Fallow deer
Jelenie	3339	4577	9701	10365	Deer
Sarny	17148	16784	23363	25044	Roe deer
Dziki	15358	24699	37090	31162	Wild boars
Lisy	23775	19683	20829	19906	Foxes
Zające	1086	695	617	684	Hares
Bazanty	19193	14731	14338	8864	Pheasants
Kuropatwy	218	125	60	75	Partridges

^a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. ^b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierząt zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Data concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year. ^b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 23 (234). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE**
Stan w dniu 10 III
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS
As of 10 III

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^a	262	246	255	257	number ^a
członkowie ^b	11244	11575	12114	12358	members ^b
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	465	465	468	466	number
powierzchnia w tys. ha	2394,3	2418,2	2458,3	2462,0	area in thous. ha
w tym na gruntach leśnych	652,8	652,3	687,5	693,8	of which on forest land

^a, ^b Dane grupowane według siedziby: ^a – koła łowieckie, ^b – zamieszkania członka koła.

Źródło: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

^a, ^b Data grouped according to the seat: ^a – of hunting club, ^b – of member of hunting club.

Source: data of the Polish Hunting Association.

Leśnictwo
Forestry
TABL. 24 (235). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**
 Stan w dniu 31 XII
 FOREST LAND
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM w ha.....	779330	784691	787933	787943	TOTAL in ha
Lasy	759964	764121	767846	767937	Forests
Publiczne.....	681970	683076	683700	683796	Public
zalesione.....	672451	672449	672328	672391	wooded
niezalesione.....	9519	10628	11373	11405	non-wooded
w tym:					of which:
własność Skarbu Państwa.....	676291	677490	670848	670908	owned by the State Treasury
zalesione	666865	666949	659608	659628	wooded
niezalesione	9426	10541	11240	11280	non-wooded
w tym:					of which:
w zarządzie Lasów Państwowych.....	659417	661240	662006	662132	managed by the State Forests
zalesione.....	650185	650871	650846	650921	wooded
niezalesione.....	9232	10369	11160	11211	non-wooded
parki narodowe.....	4899	4832	5130	5113	national parks
zalesione.....	4899	4832	5120	5102	wooded
niezalesione.....	—	—	11	11	non-wooded
własność gmin ^a	5679	5586	5718	5722	gmina ^a owned
zalesione	5586	5499	5626	5645	wooded
niezalesione	93	87	93	77	non-wooded
Prywatne.....	77994	81045	84146	84141	Private
zalesione.....	77150	79921	82907	82981	wooded
niezalesione.....	844	1124	1238	1160	non-wooded
Grunty związane z gospodarką leśną.....	19366	20570	20087	20006	Land connected with silviculture
LESISTOŚĆ w %	25,5	25,6	25,7	25,7	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNI LĄDOWEJ WOJEWÓDZTWA w %.....	26,5	26,7	26,4	26,4	SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF THE VOIVODSHIP in %

^a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a It is also concerning gminas which are also cities with powiat status.

Uwaga do tablic 25 i 26

Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2012–2016 przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej.

Note to tables 25 and 26

Data prepared on the large-scale forest inventory in the country conducted in 2012–2016 by the Bureau for Forest Management and Geodesy.

TABL. 25 (236). POWIERZCHNIA LASÓW
FOREST AREAS
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem w ha Grand total in ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona Of which wooded area in % of grand total area							
		razem total	drzewostany tree stands						
			w klasie wieku in age group						w klasie odnowie- nia ^a i o budowie przerębowej in restocking class ^a with a selection structure
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)	
O G Ó Ł E M..... TOTAL	767847	98,1	14,1	15,2	24,0	19,4	13,9	10,8	0,7
w tym: of which:									
W zarządzie Lasów Państwowych..... Managed by the State Forests	662006	98,1	14,9	14,6	22,0	19,4	15,3	11,3	0,6
Lasy prywatne..... Private forests	84146	97,8	9,0	19,3	45,4	19,7	3,0	1,4	–

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (PRZEWAŻAJĄCYCH) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w ha in ha	w odsetkach in percent			
O G Ó Ł E M.....	767847	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste.....	593981	77,3	77,5	81,6	Coniferous trees
w tym: sosna.....	575729	75,0	75,0	81,1	of which: pine
świerk.....	14875	1,9	2,1	0,5	spruce
jodła.....	17	0,0	0,0	–	fir
Drzewa liściaste.....	173866	22,7	22,5	18,4	Broadleaved trees
w tym: buk.....	6754	0,9	0,9	–	of which: beech
dąb.....	72696	9,5	10,0	1,1	oak
grab.....	3247	0,4	0,5	–	hornbeam
brzoza.....	40997	5,3	5,2	7,4	birch
olsza.....	29036	3,8	3,6	5,9	alder
osika.....	1590	0,2	0,0	1,0	aspen

^a Łącznie z klasą do odnowienia.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

^a Including class for restocking.

Source: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 26 (237). **ZASOBY DRZEWNE NA PNII**
GROWING STOCK OF STANDING WOOD
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem grubizna brutto ^a w dam ³ Gross ^a grand total timber in dam ³	W tym – w % ogółem – na powierzchni zalesionej <i>Of which wooded area in % of grand total area</i>								
		razem total	drzewostany <i>tree stands</i>							przestoje ^b <i>hold-over trees^b</i>
			w klasie wieku <i>in age group</i>						w klasie odnowienia ^c <i>i o budowie przerębowej in restocking class^c with a selection structure</i>	
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)		
OGÓŁEM..... TOTAL	198977	99,9	1,1	9,0	26,6	24,7	19,2	18,1	0,9	0,1
w tym: <i>of which:</i>										
W zarządzie Lasów Państwowych..... <i>Managed by the State Forests</i>	171909	99,9	1,1	8,8	24,3	25,1	21,0	18,7	0,6	0,3
Lasy prywatne <i>Private forests</i>	19373	100,0	1,3	12,0	56,2	24,1	4,0	2,3	–	0,1

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto ^a Gross ^a total timber		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w dam ³ in dam ³	w odsetkach in percent			
O G Ó Ł E M.....	198977	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste.....	155851	78,4	78,8	84,2	Coniferous trees
w tym: sosna.....	152407	76,7	76,9	84,0	of which: pine
świerk.....	2851	1,4	1,6	0,2	spruce
jodła.....	–	–	–	–	fir
Drzewa liściaste.....	43126	21,6	21,2	15,8	Broadleaved trees
w tym: buk.....	1852	0,9	0,9	–	of which: beech
dąb.....	21096	10,6	10,6	1,4	oak
grab.....	737	0,4	0,4	–	hornbeam
brzoza.....	6628	3,3	3,4	4,0	birch
olsza.....	8224	4,1	3,8	6,6	alder
osika.....	278	0,1	0,0	0,9	aspen

^a W korze. ^b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębnością. ^c Łącznie z klasą do odnowienia.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

^a Overbark. ^b Trees not felled in the assumed throughfell order. ^c Including class for restocking.

Source: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 27 (238). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016				SPECIFICATION
				ogółem <i>grand total</i>	lasy publiczne <i>public forests</i>		lasy prywatne ^a <i>private forests ^a</i>	
					razem <i>total</i>	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury		
w ha in ha								
Powierzchnia produkcyjna szkółek leśnych (stan w dniu 31 XII)	298	250	212	205	205	201	.	<i>Production area of forest nurseries (as of 31 XII)</i>
Odnowienia i zalesienia.....	5896	4912	6104	5821	5663	5587	159	<i>Renewals and afforestations</i>
odnowienia	5208	4583	6026	5741	5629	5562	112	<i>renewals</i>
sztuczne	5112	4450	5372	5309	5199	5132	110	<i>artificial</i>
zrębów ^b	4929	3273	5327	5247	5147	5082	100	<i>felling sites ^b</i>
halizn i płazowin.....	183	57	45	62	52	50	10	<i>blanks and irregularly stocked open stands</i>
naturalne	96	133	654	432	430	430	1	<i>natural</i>
zalesienia ^c	688	329	78	80	33	25	47	<i>afforestations ^c</i>
Poprawki i uzupełnienia ^d	899	748	556	588	549	534	39	<i>Corrections and supplements ^d</i>
Pielęgnowanie ^e	27677	25392	31200	31761	30866	30389	895	<i>Tending ^e</i>
w tym:								<i>of which:</i>
upraw ^f	18675	17522	23674	24404	23537	23138	867	<i>crops ^f</i>
młodników	8696	7652	7490	7306	7306	7232	.	<i>greenwoods</i>
wprowadzanie podszytów ^g	217	75	13	14	14	14	.	<i>introduction of undergrowth ^g</i>
Melioracje	4952	5906	6722	6779	6779	6753	.	<i>Drainage</i>

^a Dane szacunkowe. ^b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. ^c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. ^d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. ^e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. ^f W lasach prywatnych łącznie z pielęgnowaniem młodników. ^g Sadzenie krzewów lub drzew stale znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

^a Estimated data. ^b Including renewals protected by tree stands. ^c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. ^d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. ^e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. ^f In private forests including greenwoods tending. ^g Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28 (239). POZYSKANIE DREWNA ^a
REMOVALS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016				SPECIFICATION
				ogółem <i>grand total</i>	lasy publiczne <i>public forests</i>		lasy prywatne <i>private forests</i>	
					razem <i>total</i>	w tym własność Skarbu Państwa <i>of which owned by the State Treasury</i>		
OGÓŁEM w dam ³	2928,8	3147,0	3706,5	3672,7	3605,2	3560,8	67,5	TOTAL in dam ³
Grubizna	2613,5	2891,8	3441,5	3425,1	3357,5	3314,3	67,5	Timber
Grubizna iglasta.....	2086,7	2369,0	2856,9	2865,1	2808,5	2773,2	56,6	Coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	747,6	843,8	917,8	911,3	891,5	873,2	19,8	large-size wood
średniowymiarowe do przero- bu przemysłowego	1110,0	1270,5	1692,5	1712,3	1690,4	1677,5	21,8	medium-size wood for industrial uses
Grubizna liściasta	526,8	522,9	584,6	560,0	549,0	541,1	10,9	Non-coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	173,1	144,5	128,4	122,7	119,8	117,3	3,0	large-size wood
średniowymiarowe do przero- bu przemysłowego	234,2	236,5	254,1	244,3	240,9	238,6	3,5	medium-size wood for industrial uses
Drewno małowymiarowe ^b	315,2	255,2	265,0	247,6	247,6	246,4	–	Slash ^b
Do przerobu przemysłowego	137,3	77,3	69,3	75,8	75,8	75,8	–	Slash for industrial uses
Opalowe	177,9	177,9	195,7	171,8	171,8	170,7	–	Slash for fuel
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m ³	343,9	378,5	448,2	446,0	491,0	494,0	80,3	TIMBER PER 100 ha OF FOREST AREAS in m ³

^a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. ^b Wyłącznie w lasach publicznych.

U w a g a. W prezentowanych latach nie pozyskano karpiny.

^a Excluding logging (large timber) from plantings. ^b Exclusively in public forests.

N o t e. In presented years the stump wood wasn't gained.

TABL. 29 (240). ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIŃ
TREES AND SHRUBS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym na gruntach prywatnych of which on private land	
Sadzenie w szt.: drzew.....	419591	336822	409910	300439	25296	Plantings in units of: trees
krzewów	69140	114761	76166	34042	6745	bushes
Pozyskanie drewna (grubizny) ^a w m ³	54608	68925	97781	96576	63828	Removals (timber) ^a in m ³
grubizna iglasta.....	3860	9662	23271	26838	16026	coniferous
w tym drewno wielkowymiarowe ogólnego przeznaczenia.....	2087	5250	10008	12317	8814	of which large-size general purpose wood
grubizna liściasta	50748	59263	74510	69738	47802	non-coniferous
w tym drewno wielkowymiarowe ogólnego przeznaczenia.....	16895	20384	26048	27031	16731	of which large-size general purpose wood

a Dane szacunkowe; nie uwzględniono w danych o ogólnym pozyskaniu drewna (grubizny).

a Estimated data; excluded from data on total removals (timber).

TABL. 30 (241). POŻARY W LASACH^a
FOREST FIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Pożary	689	379	837	442	<i>Number of fires</i>
w tym: podpalenia	201	110	215	115	<i>of which: arsons</i>
nieostrożność dorosłych	410	174	398	220	<i>negligence of adults</i>
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	221,12	95,58	141,41	50,41	<i>Area of forest burned in ha</i>
w tym: podpalenia	53,94	19,24	34,90	11,51	<i>of which: arsons</i>
nieostrożność dorosłych	128,62	24,22	60,54	28,55	<i>negligence of adults</i>
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha	0,32	0,25	0,17	0,11	<i>Average forest areas burned by fire in ha</i>

a Od 2010 r. łącznie z pożarami ugaszonymi bez udziału jednostek straży pożarnej.

Źródło: dane Instytutu Badawczego Leśnictwa.

a Since 2010 including fires extinguished without the participation of fire service units.

S o u r c e: data of the Forest Research Institute.

DZIAŁ XVI PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych, według PKD 2007, do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Ponadto w tabl. 3 dane o produkcji wyrobów dotyczą podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności sklasyfikowanej według PKD 2007.

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do *Rocznika*, ust. 6 na str. 21.

3. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług – PKWiU 2008 oraz nomenklaturą PRODPOL stosowaną w badaniach produkcji wyrobów przemysłowych, która zharmonizowana jest z Listą PRODCOM, rekomendowaną przez EUROSTAT do badań produktowych w krajach członkowskich UE.

W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących sumę niektórych pozycji PKWiU/PRODPOL-u.

Ponadto w odniesieniu do niektórych wyrobów zastosowano skrócone nazwy.

4. **Produkcja sprzedana** dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na zwiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do *Rocznika*, ust. 10 na str. 22.

Jako **cenę stałą** w 2016 r. przyjęto ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

CHAPTER XVI INDUSTRY AND CONSTRUCTION

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply", as well as "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities", as an additional grouping.

Moreover, data in table 3 show industrial products manufactured by entities, irrespective of their kind-of-activity as classified according to NACE Rev. 2.

2. Data were compiled using the **enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of goods, which were compiled using the company method, i.e. by real location of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 21.

3. Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Products and Services – PKWiU 2008 and PRODPOL nomenclature applied in surveys on production of industry products which is harmonised with PRODCOM List, recommended by the EUROSTAT for product surveys in EU member states.

In some cases products are presented according to additional groupings, comprising the sum of some PKWiU/PRODPOL positions.

Moreover, abbreviated names were used for some products.

4. **Sold production** concerns the total activity of an economic entity, i.e., both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
- 2) the value of paid work and services rendered, i.e., both industrial and non-industrial;
- 3) flat agent's fee in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent's fee in the case of concluding an agency agreement;
- 4) the value of products in the form of settlements in kind;
- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes to the Yearbook, item 10 on page 22.

As **constant prices** in 2016 were adopted 2010 constant prices (2010 average current prices).

5. In data concerning production, the value of out-work is included.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne – na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) – czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończaniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych – na terenie kraju – w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Budownictwo

1. Informacje w dziale dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności – PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Podmioty gospodarcze zwie się dalej podmiotami budowlanymi.

2. Dane według działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do *Rocznika*, ust. 6 na str. 21.

3. **Produkcja budowlano-montażowa** dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów – wykonane siłami własnymi systemem zleceńiowym (tj. na rzecz obcych zleceńiodawców) przez podmioty budowlane.

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Informacje o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów):

- w zakresie liczby budynków obejmują tylko budynki nowo wybudowane,
- w zakresie kubatury budynków obejmują budynki nowo wybudowane i rozbudowane (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych – na terenie kraju – w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Outwork in industry is the paid execution, by natural persons, on the order of and for the benefit of economic entities (outworkers), of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.

6. Data regarding **average paid employment and average monthly gross wages and salaries** concerns hired employees, i.e. persons employed on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation) and includes full- and part-time paid employees, within the country, in terms of full-time employees.

Construction

1. Information in the chapter concerns activities of economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2 in the section “Construction”. Economic entities are referred to hereafter as construction entities.

2. Data according to NACE Rev. 2 divisions were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 21.

3. **Construction and assembly production** concerns activity realized domestically and includes construction works with an investment and a restoration – conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contract system (i.e. for outside clients).

4. The division of construction and assembly production by type of constructions as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Types of Constructions (PKOB).

5. Information regarding **buildings completed** (by all investors):

- within the scope of the number of buildings includes only newly built buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings includes newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

6. Data regarding **average paid employment and average monthly gross wages and salaries** concerns hired employees, i.e., persons employed on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation) and includes full- and part-time paid employees, within the country, in terms of full-time employees.

Przemysł Industry

TABL. 1 (242). PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2015	2016		
	w mln zł in mln zł				w odsetkach in percent	2015 = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące current prices					
O G Ó Ł E M.....	73337,0	96871,0	138497,3	150177,3	100,0	107,1
TOTAL						
sektor publiczny	6960,4	5993,7	6373,5	5579,5	3,7	x
public sector						
sektor prywatny	66376,6	90877,2	132123,8	144597,8	96,3	x
private sector						
Górnictwo i wydobywanie	1039,2	1613,1	1970,1	1728,1	1,2	83,7
Mining and quarrying						
W tym pozostałe górnictwo i wydobywanie	246,1	348,1	298,5	354,5	0,2	115,7
Of which other mining and quarrying						
Przetwórstwo przemysłowe.....	66800,1	88030,9	129221,3	139668,7	93,0	106,7
Manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych	15611,7	19140,3	26881,6	28625,3	19,1	103,7
Manufacture of food products						
Produkcja napojów	3592,2	4633,6	5140,8	5322,1	3,5	103,8
Manufacture of beverages						
Produkcja wyrobów tekstylnych.....	984,1	1671,3	2521,2	2690,8	1,8	106,4
Manufacture of textiles						
Produkcja odzieży	1070,3	522,3	567,1	537,2	0,4	94,3
Manufacture of wearing apparel						
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	87,6	103,5	196,6	212,3	0,1	102,3
Manufacture of leather and related products						
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ ..	2166,5	3159,5	4871,6	4611,7	3,1	94,2
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ						
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	1868,7	3333,4	5649,3	6029,2	4,0	103,5
Manufacture of paper and paper products						
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	777,6	1545,5	1623,3	1815,3	1,2	113,6
Printing and reproduction of recorded media						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	1274,7	2140,6	3551,9	4108,8	2,7	113,8
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	4101,1	5825,1	8952,2	9446,4	6,3	104,1
Manufacture of rubber and plastic products						

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (242). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (dok.)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2015	2016		
	w mln zł in mln zł			w odsetkach in percent	2015 = 100 (ceny stałe) (constant prices)	
	ceny bieżące current prices					
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych..... <i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>	1896,3	2930,7	4088,7	4198,2	2,8	102,7
Produkcja metali..... <i>Manufacture of basic metals</i>	1442,3	706,4	1205,2	1348,4	0,9	108,8
Produkcja wyrobów z metali ^Δ <i>Manufacture of metal products^Δ</i>	3710,3	5036,4	7432,2	7894,2	5,3	105,5
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych..... <i>Manufacture of computer, electronic and optical products</i>	337,9	259,7	622,3	1410,6	0,9	233,3
Produkcja urządzeń elektrycznych..... <i>Manufacture of electrical equipment</i>	4158,2	5914,0	9608,0	10936,7	7,3	114,6
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ <i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>	3399,8	3811,0	4753,9	4884,2	3,3	101,3
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ <i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>	13041,6	13573,8	19600,3	22574,9	15,0	110,7
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego..... <i>Manufacture of other transport equipment</i>	428,0	805,9	1189,8	1228,4	0,8	102,7
Produkcja mebli..... <i>Manufacture of furniture</i>	3802,2	6298,8	11282,1	12235,5	8,1	110,4
Pozostała produkcja wyrobów..... <i>Other manufacturing</i>	613,4	1162,1	1977,4	2174,5	1,4	109,0
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń..... <i>Repair and installation of machinery and equipment</i>	772,2	946,5	1227,4	1190,2	0,8	96,2
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ Electricity, gas, steam and air conditioning supply	4499,9	5481,9	4702,9	5978,1	4,0	129,2
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	997,9	1745,1	2603,0	2802,4	1,9	105,8
w tym: of which:						
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody..... <i>Water collection, treatment and supply</i>	129,9	274,2	176,1	223,1	0,1	122,4
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ <i>Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery</i>	357,7	797,3	1177,3	1289,5	0,9	108,5

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9.ª Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (243). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYŚLE^a (ceny bieżące)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY^a
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
O G Ó Ł E M.....	73337,0	96871,0	138497,3	150177,3	TOTAL
podmioty o liczbie zatrudnionych:					entities with following number of paid employees:
49 osób i mniej	9752,5	12355,3	19758,4	20793,5	49 persons and less
50–249.....	18656,6	24336,3	35180,6	36767,7	50–249
250–499.....	10497,3	14918,8	20174,3	21714,2	250–499
500–999.....	7508,4	15188,7	23874,3	25411,3	500–999
1000 osób i więcej.....	26922,2	30072,0	39509,7	45490,6	1000 persons and more

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (244). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a**
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a

WYROBY	2005	2010	2015	2016		PRODUCTS
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %	
Produkty uboju ^b wliczane do wydajności poubojowej w tys. t:						Slaughter products ^b included in slaughter capacity in thous. t:
bydła i cieląt	21,2	30,3	63,2	48,7	23,9	cattle and calves
trzody chlewnej	273,1	138,3	54,7	67,0	5,2	pigs
Mięso drobiowe w tys. t	267,9	280,8	424,3	470,4	16,8	Poultry meat in thous. t
Wędliny ^c w tys. t	81,5	76,2	57,5	59,2	7,0	Cured meat products ^c in thous. t
Soki z owoców i warzyw w tys. hl	221,3	154,6	73,1	196,3	2,0	Fruit and vegetable juice in thous. hl
Mleko płynne przetworzone ^d w tys. hl	3195,5	2882,3	3462,0	3836,3	11,7	Processed liquid milk ^d in thous. hl
Masło i pozostałe tłuszcze do smarowania ^e w tys. t	15,6	19,6	23,0	27,8	13,6	Butter and dairy spreads in thous. t
Sery i twarogi w tys. t	69,8	75,8	88,2	91,7	10,5	Cheese and curd in thous. t
Mąka pszenna w tys. t	327,4	312,5	285,1	287,1	12,1	Wheat flour in thous. t
Mąka żytnia w tys. t	48,9	47,8	48,1	51,3	20,5	Rye flour in thous. t
Makaron w tys. t	2,4	1,1	2,3	2,1	1,2	Pasta in thous. t
Wódka czysta ^f (w przeliczeniu na 100%) w tys. hl	212,0	216,5	#	#	#	Vodka ^f (in terms. of 100%) in thous. hl
Okrucia i ubiory z tkanin w tys. szt:						Clothes and garments in thous. units:
kostiumy i komplety damskie lub dziewczęce	91	128	#	#	#	women's or girls' suits and ensembles
żakiety damskie lub dziewczęce	722	131	59	47	3,9	women's or girls' jackets
Blezyery, pulowery, swetry, kamizelki i podobne wyroby dzianew tys. szt.	1334	272	296	333	8,0	Jerseys, pullovers, cardigans, waistcoats and similar articles, knitted or crocheted in thous. units
Obuwie z wierzchami wykonanymi ze skóry ^g w tys. par	49	994	#	#	#	Footwear with leather uppers ^g in thous. pairs
Tarcica w dam ³	425,2	513,6	578,0	593,1	12,1	Sawnwood in dam ³
w tym iglasta	345,4	454,9	487,3	497,2	11,4	of which coniferous sawnwood
Cegła w mln ceg	61,8	68,2	63,5	72,4	12,6	Bricks in mln bricks

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9. ^b Obejmują mięso, tłuszcze, podroby oraz części niejadalne (odpadki); ubój przemysłowy; w wadze poubojowej ciepłej. ^c Bez drobiowych; w 2005 r. bez końskich, z dziczyzny i królików. ^d Łącznie z mlekiem przetworzonym do dalszej produkcji. ^e Otrzymywane z mleka. ^f O objętościowej mocy alkoholu powyżej 0,5%. ^g Bez obuwia sportowego, obuwia z metalowym noskiem ochronnym oraz obuwia specjalnego różnego typu; łącznie z obuwem ze spodem z drewna.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^b Including meat, fats, offal and animal parts unfit for human consumption; industrial slaughter; in post-slaughter warm weight. ^c Excluding cured poultry meat; in 2005 excluding horseflesh, game and rabbit. ^d Including milk for further processing. ^f Of an alcoholic strength more than 0,5%. ^g Excluding sports footwear, footwear incorporating a protective metal toe-cap and miscellaneous special footwear; including footwear with a wooden outer soles.

TABL. 4 (245). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	293440	309801	321293	T O T A L
sektor publiczny	28205	21768	19717	public sector
sektor prywatny	265235	288033	301575	private sector
Górnictwo i wydobywanie	7488	5816	5299	Mining and quarrying
W tym pozostałe górnictwo i wydobywanie	1425	1395	1460	Of which other mining and quarrying
Przetwórstwo przemysłowe	263749	283975	295925	Manufacturing
w tym:				of which:
Produkcja artykułów spożywczych	48371	50207	49728	Manufacture of food products
Produkcja napojów	5498	6347	5789	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów tekstylnych.....	8722	9202	9683	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	9263	6639	6056	Manufacture of wearing apparel
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	1361	1329	1334	Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	15294	14287	14492	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	6776	8528	9432	Manufacture of paper and paper products
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji.....	5481	5305	5945	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych ...	4383	5197	5549	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	17657	19990	21829	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	10217	9377	9988	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja metali	2913	3390	3554	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	23451	27036	28159	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	1602	1970	2781	Manufacture of computer, electronic and optical products
Produkcja urządzeń elektrycznych	14315	14759	16628	Manufacture of electrical equipment
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	16460	15024	15047	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	19944	24748	26090	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	4217	4468	4545	Manufacture of other transport equipment
Produkcja mebli	33232	40470	43255	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	5673	6780	7124	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	5559	5414	5384	Repair and installation of machinery and equipment
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	11828	8030	8016	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	10375	11980	12053	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
w tym:				of which:
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	3204	2045	2226	Water collection, treatment and supply
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	4053	5227	5273	Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; bez zatrudnionych za granicą.^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (246). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE ^a
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł in zł			
O G Ó Ł E M	3117,23	3810,34	4005,54	T O T A L
sektor publiczny	4432,68	4709,91	4969,44	public sector
sektor prywatny	2977,34	3742,35	3942,53	private sector
Górnictwo i wydobywanie	4877,71	4930,38	4901,46	Mining and quarrying
W tym pozostałe górnictwo i wydobywanie	4807,07	4796,11	4659,48	Of which other mining and quarrying
Przetwórstwo przemysłowe	2949,46	3722,62	3926,09	Manufacturing
w tym:				of which:
Produkcja artykułów spożywczych	2606,24	3309,86	3493,59	Manufacture of food products
Produkcja napojów	5440,16	6344,26	7101,32	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów tekstylnych.....	2068,41	2568,96	2799,59	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	1650,89	2041,18	2156,81	Manufacture of wearing apparel
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	1850,18	2366,53	2747,78	Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	2244,72	2754,73	2989,70	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	3637,26	4402,05	4436,18	Manufacture of paper and paper products
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji.....	3310,46	3678,80	3766,76	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych ...	3627,65	4321,83	4602,52	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	3249,58	4032,23	4135,52	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	3109,99	3825,46	3991,60	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja metali	2865,40	3652,22	3788,37	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	2735,00	3315,03	3489,14	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	2972,03	4042,59	4742,63	Manufacture of computer, electronic and optical products
Produkcja urządzeń elektrycznych	3321,30	4140,16	4526,60	Manufacture of electrical equipment
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	3188,46	4297,86	4437,29	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	4263,06	5264,52	5533,37	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	3329,14	4140,94	4364,62	Manufacture of other transport equipment
Produkcja mebli	2320,74	2980,21	3147,82	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	2616,90	3619,02	3795,54	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	3194,89	4389,17	4310,82	Repair and installation of machinery and equipment
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	5669,02	6200,68	6476,14	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	3202,39	3743,72	3919,21	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
w tym:				of which:
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	3145,77	3636,72	3844,43	Water collection, treatment and supply
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	2985,21	3276,18	3480,43	Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Budownictwo Construction

TABL. 6 (247). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				
O G Ó Ł E M	7260,4	13829,0	13163,8	13144,9	T O T A L
W tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9.....	4471,7	8491,5	9167,0	7495,7	Of which entities employing more than 9 persons
budowa budynków ^Δ	1893,3	2753,4	2704,5	2461,6	construction of buildings
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	1652,4	3637,1	3726,9	2808,0	civil engineering
roboty budowlane specjalistyczne	926,0	2101,0	2735,6	2226,1	specialised construction activities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa wielkopolskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).
^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Wielkopolskie Voivodship without subcontractors participation.

TABL. 7 (248). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (current prices)

CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION BY TYPE OF CONSTRUCTION (same price)					
WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem <i>Total</i>	Roboty o charakterze inwestycyjnym <i>Works with an investment character</i>	Roboty o charakterze remontowym <i>Works with a renovation (restoration) character</i>	SPECIFICATION
		w mln zł <i>in mln zł</i>			
O G Ó Ł E M.....	2005	4471,7	3194,3	1277,4	T O T A L
	2010	8491,5	6008,9	2482,5	
	2015	9167,0	6619,2	2547,8	
	2016	7495,7	5728,7	1767,0	
sektor publiczny		287,7	176,9	110,8	<i>public sector</i>
sektor prywatny		7208,1	5551,9	1656,2	<i>private sector</i>
Budynki		3993,6	3232,7	760,9	Buildings
Budynki mieszkalne.....		1192,9	1025,9	167,0	<i>Residential buildings</i>
budynki mieszkalne jednorodzinne		264,6	213,6	51,0	<i>one-dwelling buildings</i>
budynki o dwóch mieszkaniach i wielo- mieszkaniowe		921,2	805,2	116,0	<i>two- and more dwelling buildings</i>
budynki zbiorowego zamieszkania		7,2	7,2	–	<i>residences for communities</i>

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa wielkopolskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).
Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Wielkopolskie Voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 7 (248). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Roboty o charakterze inwestycyjnym <i>Works with an investment character</i>	Roboty o charakterze remontowym <i>Works with a renovation (restoration) character</i>	SPECIFICATION
	w mln zł	in mln zł		
Budynki (dok.)				Buildings (cont.)
Budynki niemieszkalne	2800,7	2206,8	593,9	Non-residential buildings
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	49,5	25,3	24,2	hotels and similar buildings
budynki biurowe	169,1	109,2	60,0	office buildings
budynki handlowo-usługowe	667,4	541,8	125,6	wholesale and retail trade buildings
budynki transportu i łączności	19,9	17,9	2,0	traffic and communication buildings
budynki przemysłowe i magazynowe	1531,9	1282,4	249,5	industrial buildings and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej ..	217,3	134,6	82,8	public entertainment, education, hospital or institutional care buildings
pozostałe budynki niemieszkalne	145,5	95,7	49,8	other non-residential buildings
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	3502,2	2496,1	1006,1	Civil engineering works
Infrastruktura transportu	2170,6	1549,5	621,0	Transport infrastructures
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	1141,7	831,9	309,7	highways, streets and roads
drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych	#	#	#	railways, suspension and elevated railways
drogi lotniskowe	#	#	#	airfield runways
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	119,1	80,7	38,4	bridges, elevated highways, tunnels and subways
budowle wodne	29,4	16,1	13,3	harbours, waterways, dams and other water works
Rurociagi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	1048,7	786,8	261,9	Pipelines, communication and electricity lines
rurociagi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	454,1	316,3	137,8	long-distance pipelines, communication and electricity power lines
rurociagi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	594,6	470,5	124,1	local pipelines and cables
Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych	264,0	142,0	122,0	Complex constructions on industrial sites
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe	18,9	17,7	1,2	Other civil engineering works

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa wielkopolskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Wielkopolskie Voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8 (249). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA ^a
BUILDINGS COMPLETED ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Budynki ^b	9553	10883	12227	12038	Buildings ^b
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	6857	7975	8713	8937	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
miasta	4062	3408	3269	3295	urban areas
wieś	5491	7475	8958	8743	rural areas
W tym budynki indywidualne ^d	8753	9383	10502	10154	Of which private buildings ^d
miasta	3584	2829	2662	2670	urban areas
wieś	5169	6554	7840	7484	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	6550	7026	7706	7583	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
niemieszkalne	2036	2160	2566	2375	non-residential
w tym gospodarstw rolnych	598	669	1139	1053	of which farm buildings
Kubatura ^e w dam³	16760,4	13579,2	22518,5	26214,7	Cubic volume ^e in dam³
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	6132,8	5756,1	6689,2	6696,5	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
miasta	9179,8	5440,3	6902,0	8041,0	urban areas
wieś	7580,6	8138,9	15616,5	18173,7	rural areas
W tym budynki indywidualne ^d	8088,2	8375,2	10832,8	10109,8	Of which private buildings ^d
miasta	3273,8	2430,3	2159,0	2372,9	urban areas
wieś	4814,4	5944,9	8673,8	7736,9	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	4818,4	4448,1	5009,6	4831,7	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
niemieszkalne	3211,2	3854,8	5738,5	5200,7	non-residential
w tym gospodarstw rolnych	1156,9	1474,5	3894,3	2660,0	of which farm buildings

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 286. ^b Nowo wybudowane. ^c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). ^d Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem. ^e Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

^a See general notes, item 5 on page 286. ^b Newly built. ^c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). ^d Realized by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent. ^e Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9 (250). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW
BUILDINGS COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
BUDYNKI ^b BUILDINGS ^b					
Budynki mieszkalne	7028	8177	8944	9137	Residential buildings
w tym:					of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	6857	7975	8713	8937	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne	6524	7317	7740	7691	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	3	3	3	8	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	2525	2706	3283	2901	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	116	41	92	42	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	80	55	57	71	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	378	366	352	323	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	2	4	–	–	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	659	917	956	782	Garage buildings
Budynki przemysłowe	219	170	165	132	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	339	335	349	351	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	3	18	23	7	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	27	31	25	19	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	21	11	12	16	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	25	49	23	14	Sport halls
Budynki gospodarstw rolnych	626	687	1199	1107	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	12	14	7	7	Buildings used as places of worship and for religious activities
KUBATURA ^d w dam ³ CUBIC VOLUME ^d in dam ³					
Budynki mieszkalne	6199,1	5863,2	6781,5	6782,3	Residential buildings
w tym:					of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	6132,8	5805,7	6689,2	6696,5	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne	4670,0	4402,7	4756,4	4626,0	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	8,2	57,5	15,6	18,8	Residences for communities

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 286. ^b Nowo wybudowane. ^c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). ^d Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

^a See general notes, item 5 on page 286. ^b Newly built. ^c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). ^d Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9 (250). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW (dok.)
BUILDINGS COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
KUBATURA ^d w dam ³ (dok.) CUBIC VOLUME ^d in dam ³ (cont.)					
Budynki niemieszkalne	10561,3	7716,1	15737,0	19432,4	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	164,9	224,6	131,2	119,9	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	465,7	244,3	450,3	253,0	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	1501,1	951,8	1335,0	2944,1	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	0,4	149,4	18,7	22,8	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	220,4	142,7	173,4	158,1	Garage buildings
Budynki przemysłowe	3058,4	1819,1	3633,1	7885,2	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	2991,1	1671,9	4618,1	4578,6	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	17,5	53,9	44,4	14,1	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	291,7	307,6	329,5	193,8	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	95,9	35,8	135,3	102,7	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	196,6	502,7	271,7	108,0	Sport halls
Budynki gospodarstw rolnych	1499,9	1520,1	4547,8	3001,3	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	41,2	90,1	42,4	29,4	Buildings used as places of worship and for religious activities

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 286. ^d Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).^a See general notes, item 5 on page 286. ^d Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).TABL. 10 (251). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE^a
AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	34567	46353	35611	36112	Average paid employment
sektor publiczny	2926	1784	1610	1493	public sector
sektor prywatny	31641	44568	34001	34619	private sector
Budowa budynków ^Δ	.	15714	12133	12120	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	.	15939	10814	10727	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	.	14700	12664	13266	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	2019,81	2880,82	3439,66	3549,07	Average monthly gross wages and salaries in zł
sektor publiczny	2584,79	4059,81	5204,30	5363,12	public sector
sektor prywatny	1967,57	2833,69	3356,10	3470,84	private sector
Budowa budynków ^Δ	.	2556,10	3205,25	3395,54	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	.	3350,72	3961,39	4091,22	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	.	2718,42	3218,73	3250,68	Specialised construction activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; bez zatrudnionych za granicą.^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Uwagi ogólne

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości linii kolejowych eksploatowanych w dniu 31 XII ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. Linia kolejowa jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. Drogi publiczne ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 III 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1440) na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Do dróg krajowych zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i towarowy,
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do dróg wojewódzkich zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do dróg powiatowych zalicza się drogi inne niż podano wcześniej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do dróg gminnych zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowemu potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do dróg miejskich zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do dróg zamiejskich zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

3. W latach 2002–2008 informacje o pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych prezentowane są według ewidencji prowadzonej przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, od 2009 r. według centralnej ewidencji pojazdów (CEPiK) prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji (do 26 XI 2015 r. – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych). Dane nie obejmują pojazdów wyrejestrowanych, a do 2010 r. – również pojazdów posiadających pozwolenie czasowe wydawane w końcu danego roku.

Pozwolenie czasowe wydawane jest na okres do około 30 dni w celu załatwienia wszystkich formalności związanych z rejestracją pojazdu i niezbędnych do otrzymania docelowego dowodu rejestracyjnego.

General notes

Transport

1. Data concerning the total length of railway lines operated on 31 XII were established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and large gauge railway lines (data concerning the length of these lines are given in terms of standard gauge lines) operating on that day. The railway line is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. On account of functions in a road network public roads are divided, according to the Law on Public Roads dated 21 III 1985 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1440), into following categories: national, regional, district and communal roads.

National roads include:

- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,
- international roads,
- roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network,
- approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Regional roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads of military significance not included among national roads.

District roads include roads other than those mentioned earlier, which link district capital cities with commune capital cities and commune capital cities with other such cities.

Communal roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Urban roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Non-urban roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

3. In 2002–2008 information on registered vehicles and tractors has been presented according to the evidence maintained by starosts, presidents of cities and mayors, since 2009 – according to central vehicle register maintained by the Ministry of Digital Affairs (until 26 XI 2015 – Ministry of Interior). Data does not include vehicles being devoid of car registration, and up to 2010 – also vehicles having temporary permission given by the ending of reference year.

Temporary permission is passed by about 30 daily period with the aim of take care of formality be connected with vehicle registration and received ordinary registration book.

4. **Linia autobusowa** jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy (w km) pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od liczby kursów autobusów odbywających się na tej linii.

5. **Transport samochodowy zarobkowy**, zarówno w zakresie przewozu ładunków, jak i pasażerów, obejmuje usługi świadczone odpłatnie przez podmioty, w których transport samochodowy stanowi podstawową działalność gospodarczą; ponadto w zakresie przewozu pasażerów obejmuje również usługi wykonywane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy.

6. Informacje o **komunikacji miejskiej naziemnej** dotyczą **komunikacji autobusowej i tramwajowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej publicznych i prywatnych.

Komunikacja miejska – gminne przewozy pasażerskie wykonywane w granicach administracyjnych miasta albo miasta i gminy lub miast i gmin sąsiadujących (jeśli zawarty porozumienie lub utworzyły związek międzygminny w celu wspólnej realizacji publicznego transportu zbiorowego); w przypadku gmin miejsko-wiejskich łącznie z obsługą strefy wiejskiej w tych gminach; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw prowadzących głównie komunikację zamiejską, a świadczących również usługi komunikacji miejskiej w niektórych miastach oraz linii komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, tramwajowych, trolejbusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

7. Dane dotyczące **transportu lotniczego** obejmują przewoźników transportu lotniczego rozkładowego (transport pasażerów lub ładunków na stałych trasach i według stałych rozkładów lotów). Informacje o przewozach ładunków transportem lotniczym obejmują przewozy przesyłek towarowych, pocztowych oraz bagażu płatnego.

8. Dane o **wypadkach drogowych** obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Telekomunikacja

Telefoniczne łącza główne obejmują standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej) oraz łącza w dostęпах ISDN, tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci do transmisji głosu, obrazu, faksów i danych.

4. A **bus line** is a permanent road connection between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses regularly running between these locations according to a defined schedule.

The **length of a bus line** is the length of the route (in km) between the two terminal locations regardless of the number of journeys carried out by buses on that line.

5. **Road transport for hire or reward** with respect to transport of goods as well as transport of passengers includes services for remuneration carried out by entities, for which road transport services are the basic economic activity; moreover, in regard to transport of passengers includes also services for remuneration carried out by entities with basic economic other than road transport.

6. Information regarding **urban ground transport** concerns **bus and tram communication** and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies.

Urban transport – gmina transport of passengers carried out within the administrative borders of city or city and gmina or neighboring cities and gminas (if they signed agreement or association between gminas in order to implement together collective public transport); including service for rural area in urban-rural gminas; data do not include the activity of enterprises operating mainly in the scope of non-urban transport, but rendering also the services in the scope of urban transport in some cities as well as transport lines exclusively servicing work places.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles marked with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus, tram and trolley bus lines over which vehicles marked with separate numbers or letters travel.

7. Data concerning **air transport** include carriers of scheduled air transport (the transport of passengers or freight on permanent routes and according to established flight schedules). Information regarding transports of freight by air transport includes transports of cargo, mail and paid baggage.

8. Data regarding **road traffic accidents** cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

A **road traffic accident fatality** is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A **road traffic accident injury** is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

Telecommunications

Telephone main line includes standard main line (fixed line telephone subscribers) and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network), i.e., a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax and data.

Transport

Transport

TABL. 1 (252). LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE ^a

Stan w dniu 31 XII

RAILWAY LINES OPERATED ^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w km		in km		
O G Ó Ł E M ^b	2066	2131	1888	1878	T O T A L ^b
Normalnotorowe	1942	2038	1888	1878	Standard gauge
w tym zelektryfikowane	1258	1255	1262	1266	of which electrified
jednotorowe	795	885	734	720	single track
dwu- i więcej torowe.....	1147	1153	1154	1158	double and more tracks
Wąskotorowe.....	124	93	—	—	Narrow gauge
Na 100 km ² powierzchni ogólnej.....	6,9	7,1	6,3	6,3	Per 100 km ² of total area

^a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami infrastruktury kolejowej. ^b Nie wystąpiły linie kolejowe szerokotorowe.^a Data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe (PKP) as well as other entities which are administrators of railway infrastructure.^b Broad gauge lines have not existed.

TABL. 2 (253). DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI

Stan w dniu 31 XII

HARD SURFACE PUBLIC ROADS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o nawierzchni ulepszonej of which improved	
O G Ó Ł E M.....	25122,2	26944,6	28463,5	28947,9	26637,3	T O T A L
miejskie	4596,6	4868,5	5121,4	5203,9	4987,2	urban
zamiejskie	20525,6	22076,1	23342,1	23744,0	21650,1	non-urban
Krajowe.....	1656,0	1730,8	1735,8	1740,9	1740,9	National
miejskie	353,9	364,4	312,4	317,0	317,0	urban
zamiejskie	1302,1	1366,4	1423,4	1423,9	1423,9	non-urban
Wojewódzkie	2705,2	2693,0	2812,5	2743,0	2738,5	Regional
miejskie	385,1	371,2	413,7	395,7	394,9	urban
zamiejskie	2320,1	2321,8	2398,8	2347,3	2343,6	non-urban
Powiatowe	11338,3	11309,8	11313,4	11305,8	11085,9	District
miejskie	1264,9	1206,6	1218,7	1228,8	1220,4	urban
zamiejskie	10073,4	10103,2	10094,7	10077,0	9865,5	non-urban
Gminne	9422,7	11211,0	12601,8	13158,2	11072,0	Communal
miejskie	2592,7	2926,3	3176,6	3262,4	3054,9	urban
zamiejskie	6830,0	8284,7	9425,2	9895,8	8017,1	non-urban

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

TABL. 3 (254). **POJAZDY SAMOCHODOWE^a I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED ROAD VEHICLES^a AND TRACTORS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1732285	2346894	2782179^b	2905492^b	TOTAL
w tym:					of which:
Samochody osobowe	1262010	1745603	2084773	2181559	Passenger cars
Autobusy.....	6063	7181	8135	8356	Buses
Samochody ciężarowe ^c i ciągniki siodłowe	241522	305886	362581	377257	Lorries ^c and road tractors
Ciągniki balastowe i rolnicze	134366	169038	178521	180881	Ballast and agricultural tractors
Motocykle	80151	107191	133375	141643	Motorcycles

^a Bez trolejbusów. ^b Łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku. ^c Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

Źródło: dane Ministerstwa Cyfryzacji.

^a Excluding trolleybuses. ^b Including road vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year.

^c Including vans.

Source: data of the Ministry of Digital Affairs.

TABL. 4 (255). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a**

Stan w dniu 31 XII

REGULAR BUS TRANSPORT LINES^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Krajowe: liczba	1928	1503	1187	1107	National: number
długość w km.....	90371	67784	50650	44032	length in km
dalekobieżne: liczba.....	34	28	21	10	long distance: number
długość w km	9320	7780	6529	2732	length in km
regionalne: liczba	430	310	158	143	regional: number
długość w km.....	35107	22767	12797	11290	length in km
podmiejskie: liczba.....	1464	1165	1002	954	suburban: number
długość w km.....	45944	37237	31262	30010	length in km
miejskie: liczba.....	–	–	6	–	urban: number
długość w km.....	–	–	62	–	length in km
Międzynarodowe: liczba	–	1	1	1	International: number
długość w km.....	–	900	995	995	length in km

^a Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

^a Enterprises employing more than 9 persons, providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5 (256). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a**
HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa					National communication
Przewozy ładunków w tys. t	4892,0	9015,1	14696,0	13061,8	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	153,7	154,7	196,1	182,7	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	48683,5	42667,5	32145,6	28434,2	Transport of passengers ^b in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	30,3	33,7	34,3	30,8	Average transport distance per passenger in km
Komunikacja międzynarodowa					International communication
Przewozy ładunków w tys. t	3640,0	9158,5	20459,3	20126,0	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	1068,2	975,8	862,7	1410,6	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	14,7	55,5	53,0	51,5	Transport of passengers ^b in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	1594,8	1371,0	2143,6	2383,2	Average transport distance per passenger in km

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9. ^b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).^a Data concern enterprises employing more than 9 persons. ^b Excluding transports by urban road transport fleet (of which by taxis).TABL. 6 (257). **KOMUNIKACJA MIEJSKA^a**
Stan w dniu 31 XII
URBAN TRANSPORT^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna – linie w km	4664	4856	6026	6678	Transport network – lines in km
autobusowe.....	4456	4639	5782	6441	bus
tramwajowe.....	208	217	244	237	tram
Tabor:					Fleet of:
autobusy: w sztukach.....	849	823	849	862	buses: in units
liczba miejsc w tys.	84,6	85,4	87,6	90,0	number of seats in thous.
tramwaje: w sztukach.....	327	337	314	302	trams: in units
liczba miejsc w tys.	49,6	52,8	49,1	48,6	number of seats in thous.
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku) w mln.....	311	381	280	300	Transport of passengers ^b (during the year) in mln

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9. ^b Dane szacunkowe.^a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. ^b Estimated data.

TABL. 7 (258). **RUCH PASAŻERÓW^a W PORTACH LOTNICZYCH**
PASSENGER TRAFFIC^a AT AIRPORTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Pasażerowie przybyli ^b z portów:					Passenger arrivals ^b from airports:
krajowych	45593	54354	46850	62007	domestic
zagranicznych	154367	642383	685049	781125	foreign
Pasażerowie odprawieni ^c do portów:					Passenger departures ^c to airports:
krajowych	45107	54493	46134	60864	domestic
zagranicznych	153026	639395	705777	790964	foreign

^a Dane nie obejmują dzieci do 2 lat. ^b, ^c Pasażerowie, dla których port Poznań-Ławica jest: ^b – portem zakończenia podróży rozpoczętej w porcie krajowym lub zagranicznym, ^c – portem rozpoczęcia podróży kończącej się w porcie krajowym lub zagranicznym.

^a Data do not include children below the age of 2. ^b, ^c Passengers for whom the indicated domestic airport is: ^b – the final destination of a journey begun at a domestic or foreign airport, ^c – the point of departure for a journey terminating at a domestic or foreign airport.

TABL. 8 (259). **PRZEŁADUNEK^a ŁADUNKÓW W PORTACH LOTNICZYCH**
FREIGHT LOADED AND UNLOADED^a AT AIRPORTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tonach in tonnes				
Ładunki przybyłe z portów:					Freight arrivals from airports:
krajowych	674	628	202	39	domestic
w tym pocztą	455	590	.	.	of which by post
zagranicznych	244	29	33	9	foreign
Ładunki odprawione do portów:					Freight departures to airports:
krajowych	560	505	231	50	domestic
w tym pocztą	514	447	.	.	of which by post
zagranicznych	237	61	21	9	foreign

^a W lotach komunikacyjnych.

^a In transport flights.

TABL. 9 (260). **WYPADKI DROGOWE^a I ICH OFIARY**
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS^a AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Wypadki	4268	2930	2196	2316	Accidents
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych ^b	24,6	12,5	7,9	8,0	Per 10 thous. registered motor vehicles and tractors ^b
Ofiary wypadków					Road traffic casualties
Śmiertelne	503	343	245	249	Fatalities
na 100 tys. ludności	14,9	10,0	7,1	7,2	per 100 thous. population
Ranni	5567	3624	2523	2683	Injured
na 100 tys. ludności	165,2	105,5	72,6	77,1	per 100 thous. population

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Pojazdy według stanu w dniu 31 XII; w latach 2015 i 2016 łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police. ^b Vehicles as of 31 XII; in 2015 and 2016 including road vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 10 (261). WYPADKI DROGOWE ^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYN I RODZAJÓW POJAZDÓW
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS ^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
Wypadki.....	2196	2316	Accidents
Z winy kierujących pojazdami.....	1773	2037	<i>Guilt of drivers</i>
w tym:			<i>of which:</i>
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	417	449	<i>inappropriate speed for road conditions</i>
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu	498	595	<i>non-compliance with vehicle right of way</i>
nieprawidłowe wyprzedzanie	133	119	<i>incorrectly overtaking</i>
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego	286	329	<i>incorrectly behaviour towards the pedestrian</i>
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	113	133	<i>not keeping a safe distance between vehicles</i>
Z winy pieszych	164	131	<i>Guilt of pedestrians</i>
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	102	74	<i>of which carelessly entering to the roadway</i>
Pozostałe ^b	259	148	<i>Other ^b</i>
Pojazdy kierujących będących sprawcami wypadków.....	1773	2037	Vehicles of drivers being accident culprits
Samochody osobowe	1342	1506	<i>Passenger cars</i>
Motorcyle	62	60	<i>Motorcycles</i>
Rowery	103	133	<i>Bicycles</i>
Motorowery.....	50	55	<i>Motor-bicycles</i>
Samochody ciężarowe	137	194	<i>Lorries</i>
Inne pojazdy ^c	79	89	<i>Other vehicles ^c</i>
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	105	113	Accidents involving intoxicated road users
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:			<i>of which caused by intoxicated:</i>
Kierujących	75	91	<i>Drivers</i>
samochodami osobowymi.....	57	60	<i>of passenger cars</i>
motocyklami	3	7	<i>of motorcycles</i>
rowerami	8	12	<i>of bicycles</i>
motorowerami	6	8	<i>of motor-bicycles</i>
samochodami ciężarowymi	–	4	<i>of lorries</i>
innymi pojazdami	1	–	<i>of other vehicles</i>
Pieszych	30	22	<i>Pedestrians</i>

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Dane obejmują winę pasażerów, współwinę uczestników ruchu oraz inne przyczyny. ^c Łącznie z pojazdami nieustalonymi.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police. ^b Data include guilt of passengers, complicity of traffic participants and other reasons. ^c Including unidentified vehicles.

Source: data of the National Police Headquarters.

Telekomunikacja

Telecommunications

TABL. 11 (262). **ABONENCI TELEFONICZNI I APARATY TELEFONICZNE**^a

Stan w dniu 31 XII

TELEPHONE SUBSCRIBERS AND TELEPHONE SETS^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Telefoniczne łącza główne tys.	985,6	686,5	433,9	422,9	Telephone main line in thous.
w tym abonenci prywatni ^b	691,3	458,9	306,1	299,9	of which private subscribers ^b
miasta	819,3	564,5	345,2	333,0	urban areas
w tym abonenci prywatni ^b	553,8	366,9	237,6	219,8	of which private subscribers ^b
wieś	166,3	122,1	88,7	89,9	rural areas
w tym abonenci prywatni ^b	137,6	92,0	68,5	80,1	of which private subscribers ^b
w tym standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej)	854,4	575,9	366,9	358,7	of which standard main line (fixed line telephone subscribers)
miasta	703,7	467,2	287,9	277,5	urban areas
wieś	150,6	108,8	78,9	81,2	rural areas
Aparaty telefoniczne publiczne samoinkasujące	6362	3807	598	309	Public pay telephones
miasta	4660	2392	380	174	urban areas
wieś	1702	1415	218	135	rural areas

^a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. ^b Posiadający aparaty telefoniczne zainstalowane w mieszkaniach prywatnych.^a Data concern operators of public telecommunication network. ^b Possessing telephones installed in private dwellings.

DZIAŁ XVIII HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których przeważającym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana według PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

- 1) sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych w:
 - punktach sprzedaży detalicznej, tj. w sklepach (łącznie z aptekami ogólnodostępnymi), składach, składnicach, stacjach paliw, punktach sprzedaży drobnodetalicznej (straganach i ruchomych punktach sprzedaży, punktach aptecznych),
 - hurtowniach oraz u producentów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców;
- 2) sprzedaż towarów handlowych (konsumpcyjnych) oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej uwzględniono sprzedaż zarówno ludności, jak i konsumentom zbiorowym, tj. urzędem, instytucjom, żłobkom, przedszkolom itp., nie uwzględniono natomiast sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej w zakresie sprzedaży towarów konsumpcyjnych prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP). W odróżnieniu od grupowań występujących w klasyfikacji COICOP wyodrębnia się „towary nieżywnościowe”.

3. Podziału towarów na **konsumpcyjne i niekonsumpcyjne** dokonano umownie, zaliczając do niekonsumpcyjnych te towary, których zużycie odbywa się głównie w sferze produkcji. Do towarów niekonsumpcyjnych zaliczono w szczególności towary przeznaczone do produkcji rolniczej (np. maszyny, narzędzia i urządzenia rolnicze, nasiona, pasze, środki ochrony roślin, nawozy sztuczne), materiały budowlane itp.

Podziału towarów konsumpcyjnych na żywność, napoje alkoholowe i towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

4. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonerzy), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

5. Podziału **sklepów według form organizacyjnych** dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

CHAPTER XVIII TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in this chapter – unless otherwise indicated – concerns all entities of the national economy conducting trade activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the principal activity of which is the sale of commodities, classified in accordance with NACE Rev. 2 in the section “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”.

2. Data concerning **retail sales** include:

- 1) sales of consumer and non-consumer goods in:
 - retail sales outlets, i.e. in: shops (including public pharmacies), warehouses, repositories, petrol stations and small retail sales outlets (stalls and mobile sales outlets, pharmaceutical outlets),
 - wholesale stores as well as at producers in quantities indicating purchases for the individual needs of the purchaser;
- 2) sales of trade commodities (consumer goods) as well as catering production in catering establishments.

Sales of goods both for the general public as well as for collective consumers, i.e., government offices, institutions, nurseries, nursery schools etc. are included in the value of retail sales. Not included, however, are marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g., sales of agricultural products conducted by farmer producers, sales at automobile markets).

Data concerning retail sales within the scope of consumer goods sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP). As opposed to groupings in the COICOP classification “non-foodstuff goods” are presented separately.

3. The division of commodities into **consumer and non-consumer goods** was made on the following basis, non-consumer goods include those goods, the consumption of which occurs primarily in the sphere of production. In particular, goods designated for agricultural production (e.g., agricultural machinery, tools and equipment, seeds, animal feeds, plant protection products, artificial fertilizers), building materials, etc., were included in non-consumer goods.

The division of consumer goods into food, alcoholic beverages and non-foodstuff goods was made by estimation.

4. Data regarding the **wholesale of commodities** include sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sales realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sales realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

5. The division of **stores by organizational form** was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m², prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku oraz dodatkowo często nabywanych towarów nieżywnościowych.

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do pozostałych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

6. Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

7. Do **placówek gastronomicznych** zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

8. **Magazyny handlowe** hurtu i rozdzielcze detalu są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

9. Dane o działalności handlowej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dla jednostek o liczbie pracujących do 9 dane uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 5-procentowej próbie tych jednostek.

Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9.

10. **Targowiska** są to wyodrębnione tereny i budowle (plac, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

Department stores and trade stores are stores divided into separate departments, each selling a broad and universal assortment, primarily non-foodstuff goods, with a sales area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales area from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hypermarkets are stores with a sales area 2500 m² and more, selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Universal stores are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption and also often purchased non-foodstuff goods, with a sales area from 120 to 399 m².

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.).

Other stores include stores with a sales area up to 119 m².

6. Shops include public pharmacies.

7. **Catering establishments** include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Mobile retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

8. **Trade warehouses** wholesale and retail distribution are organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing commodities, occupying separate storage area, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering amount and the changes in stocks.

9. Data regarding trade activity, of which information about shops and petrol stations are compiled on the basis of reporting. For entities employing up to 9 persons data have been generalized on the basis of the result of a sample survey conducted on a 5 percent sample of these entities.

Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons.

10. **Marketplaces** are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or weekly (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (263). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM w mln zł	46953,3	80042,3	121056,8	133321,1	TOTAL in mln zł
W tym w przedsiębiorstwach handlowych ^a :					Of which in trade enterprises ^a :
w milionach złotych	20982,7	44982,4	81668,8	91808,3	in milion zlotys
w %	44,7	56,2	67,5	68,9	in %
NA 1 MIESZKAŃCA w zł	13939	23258	34847	38335	PER CAPITA in zł

^a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49.

^a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (264). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP ^a (ceny bieżące)**
RETAIL SALES BY GROUPS ^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
OGÓŁEM	28829,1	59888,1	98900,9	110330,6	TOTAL
W ODSETKACH IN PERCENT					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Towary konsumpcyjne	77,8	85,8	94,7	94,5	Consumer goods
żywność i napoje bezalkoholowe	39,4	43,8	51,3	51,3	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe	6,4	6,6	7,2	7,2	alcoholic beverages
towary nieżywnościowe	32,0	35,4	36,2	36,0	non-foodstuffs
Towary niekonsumpcyjne	22,2	14,2	5,3	5,5	Non-consumer goods

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9.

^a Data concern enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3 (265). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH ^a (ceny bieżące)**
WHOLESALE IN TRADE ENTERPRISES ^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
OGÓŁEM	40654,7	60555,8	103400,9	110852,9	TOTAL
W ODSETKACH IN PERCENT					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Żywność i napoje bezalkoholowe	20,8	16,6	22,4	23,6	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	5,7	4,6	7,5	7,8	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	73,5	78,8	70,1	68,6	Non-foodstuff goods ^b

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9. ^b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

^a Data concern enterprises employing more than 9 persons. ^b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (266). **SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW^a**
Stan w dniu 31 XII
SHOPS BY ORGANIZATIONAL FORM AND PETROL STATIONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Sklepy.....	38424	31182	35326	35976	Shops
Domy towarowe.....	8	7	6	5	Department stores
Domy handlowe.....	29	23	12	9	Trade stores
Supermarkety.....	272	432	714	736	Supermarkets
Hipermarkety.....	31	47	54	53	Hypermarkets
Sklepy powszechne.....	636	651	622	637	Universal stores
Sklepy wyspecjalizowane.....	1947	2855	3653	3857	Specialized shops
Pozostałe sklepy ^b	35501	27167	30265	30679	Other shops ^b
Stacje paliw.....	971	830	838	946	Petrol stations

^a Według lokalizacji sklepu/stacji paliw. ^b Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

^a According to location of shop/petrol station. ^b Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including public pharmacies.

TABL. 5 (267). **GASTRONOMIA^a**
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII).....	829	968	1632	1548	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje.....	326	432	497	487	of which restaurants
Sprzedaż z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł.....	399135	739286	1009547	1218011	Sales from catering activity (current prices) in thous. zł
w tym:					of which:
produkcja gastronomiczna.....	295894	592751	849384	1035369	catering production
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe.....	60082	89829	95918	100871	alcoholic beverages and tobacco

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9.

^a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6 (268). **MAGAZYNY HANDLOWE**^a
Stan w dniu 31 XII
TRADE WAREHOUSES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2009	2012	2015	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:					Secured warehouses:
liczba	3141	3355	2949	3313	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	2218,0	2874,7	3849,3	4218,3	storage area in thous. m ²
Magazyny zadaszone:					Roofted warehouses:
liczba	246	349	610	480	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	108,9	166,0	757,2	346,9	storage area in thous. m ²
Place składowe:					Storage sites:
liczba	529	502	501	491	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	1453,2	1374,2	1709,3	1273,0	storage area in thous. m ²
Silosy i zbiorniki:					Silos and reservoirs:
liczba	942	947	993	1072	number
pojemność w tys. m ³	282,0	266,3	362,6	972,2	capacity in thous. m ³

^a Hurtu i rozdziałcze detalu; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9.

U w a g a. Od 2006 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.

^a Wholesale and retail distribution; data concern economic entities employing more than 9 persons.

N o t e. Since 2006 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 7 (269). **TARGOWISKA**
Stan w dniu 31 XII
MARKETPLACES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					Permanent marketplaces:
liczba	258	237	235	227	number
w tym z przewagą sprzedaży drobno- detalicznej	228	205	225	219	of which with predominance of small- -retail sales
powierzchnia w tys. m ²	1341,7	1338,0	1296,5	1161,1	area in thous. m ²
w tym sprzedażowa	893,8	885,0	853,9	841,9	of which sales area
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	9337	11840	10032	9696	permanent small-retail sales outlets
w tym na targowiskach czynnych codziennie	6577	7515	6382	6064	of which at marketplaces opened daily
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	101	473	436	434	Seasonal marketplaces ^a (during the year)
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	28616,0	27602,5	23098,2	20156,0	Annual receipts from marketplace fees in thous. zł

^a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

^a Number of marketplaces or places located on streets and squares opened periodically

ZIAŁ XIX FINANS PRZEDSIĘBIORSTW

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1047 z późn. zm.).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9.

Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- 3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odškodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa;
- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

3. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne, do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych

CHAPTER XIX FINANCES OF ENTERPRISES

General notes

1. The financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1047 with later amendments).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, brokerage houses, insurance companies, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in the agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net revenues from sale of products (goods and services), including subsidies on products;
- 2) net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- 3) other operating revenues, i.e., revenues not directly connected with the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages, reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, revenues from social activities, revenues from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights;
- 4) financial revenues, i.e., revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) the cost of products sold (goods and services), i.e., the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;
- 2) the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- 3) other operating costs, to which the following are included: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e., surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets

w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, opisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe;

- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży, z uwzględnieniem opustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych (zyski i straty nadzwyczajne) to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi.

W 2016 r. wszelkie zdarzenia związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki, które dotychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne, są zaliczane odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, do 2015 r. korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanych ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczoną, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

9. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge;

- 4) financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment, the surplus of foreign exchange losses over gains.

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices, taking into account discounts, rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Result on extraordinary events (extraordinary profits and losses) are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events.

In 2016 all events indirectly connected with the operating activity of the entity which previously affected the extraordinary profits or losses are classified as other operating revenues or other operating costs, respectively.

7. The gross financial result (profit or loss) is the result on economic activity, until 2015 corrected by result on extraordinary events.

8. Obligatory encumbrances on gross financial result include corporate income tax and personal income tax as well as other payments resulting from separate regulations. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after considering abatements granted. It includes:

- the current part, i.e., the tax presented in the tax declaration for a given reporting period,
- the deferred part, i.e., a difference between the state of provisions and assets, by virtue of deferred tax (because of the temporary differences between the gross financial result and the basis for taxation resulting from the different moments of the income and cost statement, in accordance with the tax and accounting regulations) at the end and the beginning of the reporting period.

9. The net financial result (profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.

10. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

- 1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 2) **wskaźnik rentowności obrotu:**
 - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
 - **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- 3) **wskaźnik płynności finansowej:**
 - **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
 - **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
 - **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, należności krótkoterminowych, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych) do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych.

11. **Aktywa obrotowe** obejmują: zapasy, należności krótkoterminowe, inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe) i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

12. **Kapitały (fundusze) własne** ujmują się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego.

Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne.

Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych – kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych – fundusz założycielski,
- w spółdzielniach – fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich, cywilnych – kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

10. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

- 1) **cost level indicator** as the relation of the costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;
- 2) **turnover profitability rate:**
 - **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
 - **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;
- 3) **financial liquidity ratio of:**
 - **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities excluding special funds,
 - **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues to short-term liabilities excluding special funds,
 - **third degree** as the relation of current assets (stocks, short-term dues, short-term investments and short-term inter-period settlements) to short-term liabilities excluding special funds.

11. **Current assets** include: stocks, short-term dues, short-term investments (cash equivalents, short-term securities) and short-term inter-period settlements.

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of their due date).

12. **Share equity (funds)** is recorded in ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year.

Until 2015 it has also included share capital (fund) not paid up and entity's shares (stock).

Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- **initial capital** – in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,
- **founders' capital** – in state owned enterprises,
- **participation fund** – in cooperatives,
- **owners' capital** – in limited partnership, unlimited partnership, professional partnership and civil law partnership companies.

Share capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in cooperatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

13. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

14. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

13. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from credits and loans and are divided into: long-term liabilities – when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities – when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

14. Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1 (270). PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
Przychody z całokształtu działalności.....	165643,5	264937,5	384888,4	417702,9	Revenues from total activity
sektor publiczny.....	13741,1	16721,1	18489,9	17344,2	public sector
sektor prywatny	151902,4	248216,5	366398,4	400358,6	private sector
w tym:					of which:
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług).....	89810,6	134376,7	185164,6	197350,2	Net revenues from sale of products (goods and services)
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów.....	69888,5	122913,6	190941,8	209210,4	Net revenues from sale of goods and materials
Przychody finansowe.....	2355,2	3202,4	3625,6	5057,2	Financial revenues
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	158054,2	250777,3	368573,2	397254,3	Costs of obtaining revenues from total activity
sektor publiczny.....	13384,4	15584,8	16434,5	15953,9	public sector
sektor prywatny	144669,8	235192,5	352138,7	381300,4	private sector
w tym:					of which:
Koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług).....	91202,0	140335,4	198181,9	211872,1	Cost of products sold (goods and services)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	60507,7	102421,9	158525,7	173392,9	Value of goods and materials sold
Koszty finansowe.....	2908,6	4083,2	5104,7	6817,5	Financial costs
Wynik finansowy na działalności gospodarczej.....	7589,3	14160,2	16315,2	20448,6	Financial result on economic activity
Sektor publiczny	356,7	1136,2	2055,4	1390,4	Public sector
Sektor prywatny.....	7232,6	13023,9	14259,8	19058,2	Private sector
Wynik zdarzeń nadzwyczajnych	10,4	-284,5	-8,4	x	Result on extraordinary events
sektor publiczny	0,2	-0,4	0,3	x	public sector
sektor prywatny.....	10,2	-284,1	-8,8	x	private sector
Zyski nadzwyczajne.....	29,7	32,6	15,5	x	Extraordinary profits
Straty nadzwyczajne.....	19,3	317,0	23,9	x	Extraordinary losses
Wynik finansowy brutto.....	7599,7	13875,7	16306,8	20448,6	Gross financial result
sektor publiczny	356,9	1135,9	2055,8	1390,4	public sector
sektor prywatny.....	7242,8	12739,8	14251,0	19058,2	private sector
Zysk brutto.....	8812,7	15683,3	20378,1	23416,4	Gross profit
Strata brutto.....	1213,0	1807,6	4071,4	2967,8	Gross loss
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	1434,4	2407,4 ^a	2370,2	2981,8	Obligatory encumbrances on gross financial result
sektor publiczny	76,7	198,2	306,0	201,4	public sector
sektor prywatny.....	1357,7	2209,2	2064,2	2780,5	private sector
W tym podatek dochodowy	1408,4	2407,4	2370,2	2981,8	Of which income tax
Wynik finansowy netto.....	6165,3	11468,3	13936,5	17466,7	Net financial result
sektor publiczny	280,2	937,7	1749,7	1189,0	public sector
sektor prywatny.....	5885,1	10530,6	12186,8	16277,8	private sector
Zysk netto	7382,3	13247,8	17936,9	20348,5	Net profit
Strata netto.....	1217,0	1779,5	4000,4	2881,8	Net loss

^a Obejmują tylko podatek dochodowy.^a Include only income tax.

TABL. 2 (271). PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przychody z całokształtu działalności <i>Revenues from total activity</i>	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności <i>Costs of obtain- ing revenues from total activity</i>	Wynik finansowy brutto <i>Gross financial result</i>	Obowiązkowe obciążenia wyniku finanso- wego brutto <i>Obligatory encumbrances on gross financial result</i>	Wynik finansowy netto <i>Net financial result</i>
		w mln zł in mln zł				
OGÓŁEM.....	2005	165643,5	158054,2	7599,7	1434,4	6165,3
TOTAL	2010	264937,5	250777,3	13875,7	2407,4 ^a	11468,3
	2015	384888,4	368573,2	16306,8	2370,2	13936,5
	2016	417702,9	397254,3	20448,6	2981,8	17466,7
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		8055,9	7520,4	535,5	18,7	516,8
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>						
Przemysł.....		177002,5	165536,4	11466,1	1663,8	9802,3
<i>Industry</i>						
górnictwo i wydobywanie		1728,8	1770,9	-42,0	12,3	-54,3
<i>mining and quarrying</i>						
przetwórstwo przemysłowe		158523,4	149028,9	9494,6	1396,2	8098,4
<i>manufacturing</i>						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Δ		13966,0	12221,6	1744,5	205,7	1538,8
<i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ		2784,2	2515,1	269,1	49,6	219,6
<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>						
Budownictwo		12668,0	10961,0	1707,0	83,5	1623,5
<i>Construction</i>						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ		179191,0	173578,2	5612,8	924,8	4688,1
<i>Trade; repair of motor vehicles Δ</i>						
Transport i gospodarka magazynowa.....		13899,5	13639,7	259,8	6,6	253,2
<i>Transportation and storage</i>						
Zakwaterowanie i gastronomia Δ		561,1	535,7	25,3	1,0	24,3
<i>Accommodation and catering Δ</i>						
Informacja i komunikacja		4816,2	4108,2	708,0	140,1	567,9
<i>Information and communication</i>						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....		2640,5	2548,7	91,8	31,5	60,3
<i>Financial and insurance activities</i>						
Obsługa rynku nieruchomości Δ		2729,6	2873,7	-144,1	-11,4	-132,7
<i>Real estate activities</i>						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		9621,5	9878,9	-257,4	38,9	-296,3
<i>Professional, scientific and technical activities</i>						
Administrowanie i działalność wspierająca Δ		3868,5	3629,8	238,7	39,7	199,1
<i>Administrative and support service activities</i>						
Edukacja.....		238,0	228,7	9,3	3,0	6,3
<i>Education</i>						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....		1849,4	1738,9	110,5	25,3	85,2
<i>Human health and social work activities</i>						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.....		165,5	161,2	4,3	0,8	3,5
<i>Arts, entertainment and recreation</i>						
Pozostała działalność usługowa.....		395,8	314,6	81,2	15,6	65,6
<i>Other service activities</i>						

^a Obejmują tylko podatek dochodowy.

^a Include only income tax.

TABL. 3 (272). PRZEDSIĘBIORSTWA WEDŁUG UZYSKANYCH WYNIKÓW FINANSOWYCH
ENTERPRISES BY OBTAINED FINANCIAL RESULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba przedsię- biorstw Number of enterprises	Z wynikiem finansowym brutto With gross financial result			Z wynikiem finansowym netto With net financial result			
		dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)	dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)	
		w % ogółu przedsiębiorstw			in % of total of enterprises			
OGÓŁEM.....	2005	4728	80,8	17,6	1,6	79,8	18,3	1,8
TOTAL	2010	5420	81,2	18,7	0,1	80,5	19,1	0,4
	2015	5832	85,2	14,7	0,1	84,8	15,1	0,1
	2016	5928	84,8	15,1	0,1	84,5	15,3	0,2
sektor publiczny		263	75,7	24,3	–	74,9	24,3	0,8
public sector								
sektor prywatny		5665	85,2	14,6	0,1	84,9	14,9	0,2
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		237	87,8	12,2	–	86,9	13,1	–
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		2095	87,9	12,0	0,1	87,9	11,9	0,2
Industry								
górnictwo i wydobywanie		12	66,7	33,3	–	66,7	33,3	–
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe		1891	88,2	11,7	0,1	88,3	11,7	0,1
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Δ		36	94,4	5,6	–	94,4	5,6	–
electricity, gas, steam and air conditioning supply								
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ		156	84,6	14,7	0,6	83,3	14,7	1,9
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								
Budownictwo		494	81,4	18,6	–	81,2	18,8	–
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ		1633	85,3	14,6	0,1	84,9	14,9	0,2
Trade; repair of motor vehicles Δ								
Transport i gospodarka magazynowa		408	86,8	13,2	–	86,0	14,0	–
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia Δ		82	73,2	26,8	–	73,2	26,8	–
Accommodation and catering Δ								
Informacja i komunikacja		171	76,6	23,4	–	76,6	23,4	–
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		44	75,0	25,0	–	72,7	27,3	–
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości Δ		143	83,9	16,1	–	81,8	16,8	1,4
Real estate activities								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		272	77,6	22,1	0,4	76,8	22,8	0,4
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca Δ		193	83,9	15,0	1,0	83,4	15,0	1,6
Administrative and support service activities								
Edukacja		33	69,7	30,3	–	69,7	30,3	–
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		80	76,3	23,8	–	76,3	23,8	–
Human health and social work activities								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		18	55,6	44,4	–	55,6	44,4	–
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa		25	72,0	28,0	–	72,0	28,0	–
Other service activities								

TABL. 4 (273). RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability rate		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity ratio of the		
			brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree
OGÓŁEM.....	2005	95,4	4,6	3,7	25,9	91,4	137,4
TOTAL	2010	94,7	5,2	4,3	39,8	103,3	147,7
	2015	95,8	4,2	3,6	36,2	93,3	140,6
	2016	95,1	4,9	4,2	36,9	94,0	141,1
sektor publiczny		92,0	8,0	6,9	97,8	159,6	198,8
public sector							
sektor prywatny.....		95,2	4,8	4,1	34,2	91,1	138,5
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		93,4	6,6	6,4	40,3	114,7	210,8
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł.....		93,5	6,5	5,5	34,6	93,3	144,8
Industry							
górnictwo i wydobywanie		102,4	-2,4	-3,1	26,6	61,9	89,3
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe.....		94,0	6,0	5,1	29,7	88,8	143,5
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Δ.....		87,5	12,5	11,0	77,9	135,6	161,5
electricity, gas, steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ.....		90,3	9,7	7,9	132,7	205,6	222,2
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo		86,5	13,5	12,8	50,7	143,1	187,5
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ.....		96,9	3,1	2,6	21,8	60,1	109,9
Trade; repair of motor vehicles Δ							
Transport i gospodarka magazynowa.....		98,1	1,9	1,8	120,3	199,3	204,9
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia Δ.....		95,5	4,5	4,3	38,8	82,1	99,4
Accommodation and catering Δ							
Informacja i komunikacja.....		85,3	14,7	11,8	123,4	198,8	224,1
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....		96,5	3,5	2,3	89,7	233,8	235,3
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości Δ.....		105,3	-5,3	-4,9	120,7	162,8	196,8
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		102,7	-2,7	-3,1	57,7	136,5	158,6
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca Δ.....		93,8	6,2	5,1	24,2	267,9	279,2
Administrative and support service activities							
Edukacja.....		96,1	3,9	2,6	41,4	103,6	118,5
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....		94,0	6,0	4,6	73,4	165,7	184,9
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.....		97,4	2,6	2,1	60,2	106,5	113,4
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa.....		79,5	20,5	16,6	121,6	208,3	234,8
Other service activities							

TABL. 5 (274). **AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES
As of 31 XII

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zapasy		
			razem total	w tym	
				materiały materials	półprodukty i produkty w toku semi-finished products and work in progress
		w mln zł			
1	OGÓŁEM..... 2005	45092,4	14112,9	3897,0	1385,2
2	TOTAL..... 2010	81159,0	22202,2	5869,1	2358,9
3	 2015	112824,3	35211,8	9476,8	3806,2
4	2016	123344,8	37850,6	10519,2	4155,3
5	sektor publiczny public sector	7420,4	903,5	307,7	284,3
6	sektor prywatny private sector	115924,4	36947,2	10211,4	3871,0
7	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	3410,7	1518,7	426,3	415,3
8	Przemysł..... Industry	56440,4	19092,5	9437,8	2878,7
9	górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	713,4	201,9	167,5	14,5
10	przetwórstwo przemysłowe manufacturing	49880,6	18549,0	9086,6	2861,4
11	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	4694,7	282,0	149,3	0,2
12	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	1151,7	59,6	34,5	2,6
13	Budownictwo Construction	6247,0	1216,6	189,8	569,4
14	Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	36593,3	15130,9	300,5	55,9
15	Transport i gospodarka magazynowa..... Transportation and storage	6565,1	95,3	37,3	1,1
16	Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	140,8	21,5	4,5	0,1
17	Informacja i komunikacja Information and communication	2482,8	187,8	24,1	28,7
18	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... Financial and insurance activities	2836,4	5,1	0,0	–
19	Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	1411,7	83,6	9,6	7,7
20	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	3920,3	397,7	31,1	195,3
21	Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	2565,6	48,1	21,6	2,2
22	Edukacja..... Education	42,3	2,9	0,2	0,3
23	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	464,6	32,8	29,6	0,0
24	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	73,0	2,5	0,2	–
25	Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	150,8	14,5	6,6	0,6

Stocks		Należności krótkoterminowe Short-term dues		Inwestycje krótkoterminowe Short-term investments	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe Short-term inter-period settlements	Lp. No.
of which						
produkty gotowe finished products	towary goods	razem total	w tym z tytułu dostaw i usług of which from deliveries and services			
in mln zł						
2833,9	5776,4	21488,5	17679,6	8503,9	987,1	1
3562,9	10020,6	34874,6	29366,3	21879,2	2203,0	2
5467,9	15816,1	45765,3	37187,4	29078,1	2769,1	3
5523,2	17031,0	49915,1	41698,2	32280,6	3298,5	4
196,7	112,4	2304,3	1919,3	3651,5	561,2	5
5326,5	16918,6	47610,8	39778,9	28629,2	2737,3	6
558,5	32,2	1203,6	979,2	651,9	36,4	7
4636,0	1918,7	22864,9	19884,0	13497,7	985,2	8
19,0	0,9	281,4	216,4	212,8	17,3	9
4607,3	1774,0	20526,6	17826,8	10334,0	470,9	10
0,0	132,0	1678,8	1564,5	2263,4	470,5	11
9,7	11,8	378,1	276,2	687,5	26,4	12
67,1	335,4	3080,3	2462,8	1689,1	260,9	13
151,9	14389,1	12771,2	11604,2	7254,0	1437,3	14
1,2	51,0	2529,9	2190,8	3854,6	85,3	15
13,3	3,3	61,3	28,7	54,9	3,1	16
48,7	83,9	836,0	721,5	1366,9	92,0	17
–	4,4	1737,0	1370,1	1081,1	13,2	18
26,9	33,6	302,1	226,9	865,9	160,1	19
10,0	152,4	1949,5	1476,5	1425,8	147,2	20
8,6	14,2	2239,7	460,6	222,5	55,3	21
1,0	0,4	22,2	14,3	14,8	2,5	22
–	3,2	231,7	215,3	184,6	15,5	23
–	2,2	29,8	17,7	38,7	2,0	24
–	7,1	55,7	45,7	78,1	2,5	25

TABL. 6 (275). KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 XII

SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym		Of which	
			kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplementary capital (fund)	niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych undistributed financial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year
			w mln zł		in mln zł	
OGÓŁEM	2005	54804,5	27109,7	18415,9	-3529,4	6134,3
TOTAL	2010	96840,3	40994,0	35610,6	-1798,3	11378,2
	2015	127121,9	53135,6	54295,7	-7428,1	13543,5
	2016	135259,3	55847,5	56382,5	-7161,2	17326,7
sektor publiczny		25922,8	12755,9	6867,3	2326,0	1187,9
public sector						
sektor prywatny		109336,5	43091,7	49515,2	-9487,2	16138,8
private sector						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		4805,1	1209,9	2185,0	188,2	517,1
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		79760,3	29923,2	33059,2	-1117,1	9636,4
Industry						
górnictwo i wydobywanie		1004,1	1448,7	17,2	-196,0	-54,3
mining and quarrying						
przetwórstwo przemysłowe		53533,3	17478,0	25909,4	-3305,3	7933,5
manufacturing						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		20477,5	7518,2	6367,3	2357,0	1537,7
electricity, gas, steam and air conditioning supply						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		4745,3	3478,4	765,4	27,2	219,6
water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
Budownictwo		4222,5	1285,1	2993,5	-2850,8	1645,6
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		25924,3	11038,0	8614,8	-726,3	4733,8
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa		2561,0	4018,5	1016,7	-1721,2	246,7
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		365,7	331,8	102,2	-103,7	24,3
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		2700,0	433,0	1637,2	-86,9	553,5
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		699,2	126,0	510,3	-60,4	73,5
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		7563,0	4255,0	2635,3	197,4	-142,2
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		3348,3	1617,2	2459,1	-716,8	-312,3
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		2116,2	751,8	856,1	-1,4	199,1
Administrative and support service activities						
Edukacja		41,2	15,0	23,3	-3,8	-2,9
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		772,6	555,3	225,8	-92,6	85,2
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		235,9	254,4	13,7	-48,5	3,5
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa		144,0	33,4	50,1	-17,2	65,6
Other service activities						

TABL. 7 (276). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK^a**
Stan w dniu 31 XII
SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym mienie		Of which estate	
			Skarbu Państwa of the State Treasury	państwowych osób prawnych of state legal persons	krajowych osób fizycznych of domestic natural persons	osób zagra- nicznych of foreign persons
			w mln zł		in mln zł	
OGÓŁEM	2005	20408,8	1523,4	825,5	3189,5	9593,4
TOTAL	2010	34211,6	7043,4	876,2	5096,6	12069,5
	2015	46066,4	5301,4	1865,6	6094,1	19503,2
	2016	49216,6	5347,1	1704,6	6345,8	21412,6
sektor publiczny		12524,8	5321,2	1702,6	19,6	5,9
public sector						
sektor prywatny		36691,7	25,9	2,0	6326,2	21406,6
private sector						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		1163,9	114,7	154,6	232,8	125,1
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		28352,7	5208,5	1306,9	2948,1	10421,7
Industry						
górnictwo i wydobywanie		1410,9	3,8	1008,3	14,1	26,9
mining and quarrying						
przetwórstwo przemysłowe		16014,2	191,5	185,6	2821,9	9862,8
manufacturing						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		7480,6	5013,2	90,2	53,8	529,4
electricity, gas, steam and air conditioning supply						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		3447,0	0,0	22,8	58,3	2,6
water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
Budownictwo		960,1	16,2	19,4	555,8	138,7
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		9990,4	–	19,8	1459,8	7242,1
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa		3694,4	2,0	118,1	130,3	2558,3
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		280,2	–	–	86,5	105,6
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		427,3	0,8	0,9	276,0	58,1
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		123,6	–	–	20,5	24,9
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		1273,0	1,2	–	73,2	23,4
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1372,6	3,8	2,0	458,2	546,5
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		733,7	–	4,8	46,8	127,8
Administrative and support service activities						
Edukacja		13,0	–	–	1,7	0,1
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		545,7	–	78,1	40,0	29,7
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		254,4	–	–	2,1	0,1
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa		31,6	–	–	14,0	10,7
Other service activities						

^a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

^a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8 (277). **ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
LIABILITIES OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term		
			razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which	
						kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu dostaw i usług from deliveries and services
						w mln zł	
OGÓŁEM.....	2005	48824,2	15318,4	9788,2	33505,8	6196,8	19759,3
TOTAL	2010	82485,1	26881,0	13072,5	55604,1	8351,4	31160,9
	2015	132204,2	51516,8	39585,8	80687,3	18406,8	45733,6
	2016	148737,4	60541,6	46814,8	88195,8	19188,3	50579,9
sektor publiczny		13634,4	9854,8	3504,8	3779,5	573,5	1626,9
public sector							
sektor prywatny.....		135103,1	50686,8	43310,1	84416,3	18614,8	48953,0
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		2631,1	1002,7	868,7	1628,4	483,5	657,0
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł.....		62001,8	22833,4	14854,5	39168,3	11247,8	19493,6
Industry							
górnictwo i wydobywanie		891,0	73,5	69,5	817,5	391,2	165,4
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe		47532,9	12629,6	10684,9	34903,2	10273,8	17779,5
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Δ		11687,7	8770,6	2833,2	2917,0	411,2	1386,6
electricity, gas, steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ		1890,3	1359,7	1266,8	530,6	171,5	162,1
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo		4726,0	1382,0	611,6	3344,0	416,9	2025,4
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ		38528,9	5174,2	4144,3	33354,7	4246,6	24078,1
Trade; repair of motor vehicles Δ							
Transport i gospodarka magazynowa.....		16246,1	13022,9	11962,6	3223,2	884,0	1565,8
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia Δ		380,4	236,3	232,1	144,0	64,4	51,1
Accommodation and catering Δ							
Informacja i komunikacja		3848,1	2736,4	2720,7	1111,7	194,4	502,2
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....		5328,9	4123,3	3868,9	1205,6	615,7	148,9
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości Δ		2391,8	1470,4	1273,3	921,4	148,4	327,9
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		6523,9	3778,9	1719,1	2745,0	477,4	1229,3
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca Δ		5081,8	4154,7	4046,0	927,1	297,4	306,9
Administrative and support service activities							
Edukacja.....		42,9	7,2	6,3	35,7	17,1	8,8
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		632,9	376,5	287,4	256,3	47,7	137,4
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.....		214,4	150,0	139,6	64,5	33,4	17,1
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa.....		158,5	92,7	79,6	65,8	13,5	30,5
Other service activities							

DZIAŁ XX FINANSE PUBLICZNE

Uwagi ogólne

Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej. Podstawę prawną określającą te procesy stanowiła w 2005 r. ustawa z dnia 26 XI 1998 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148 z późn. zm.), w latach 2006–2009 ustawa z dnia 30 VI 2005 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.), a od 2010 r. – ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241 z późn. zm.). W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego również ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym, ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 446, 814 i 486 z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 198 z późn. zm.).

1. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące **dochodów i wydatków** budżetów jednostek samorządu terytorialnego, z uwzględnieniem dotacji celowych z budżetu państwa oraz subwencji ogólnej z budżetu państwa.

2. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określone w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

Miasto na prawach powiatu realizuje równocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej. Powyższa uwaga dotyczy również samorządów zakładów budżetowych.

3. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. w podziale na działy – określające rodzaj działalności, oraz paragrafy – określające rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku. Dane opracowano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków,

CHAPTER XX PUBLIC FINANCE

General notes

Public finance include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and particularly: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government units (i.e. gminas, cities with powiat status, powiats and voivodships), incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public debt, as well as settlements with the European Union budget. The legal basis defining the above mentioned processes in 2005 was provided by the Law on Public Finances, dated 26 XI 1998 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 15, item 148 with later amendments), and in 2006–2009 provided the Law on Public Finances, dated 30 VI 2005 (uniform text: Journal of Laws No. 249, item 2104 with later amendments), and since 2010 – the Law on Public Finances, dated 27 VIII 2009 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1870 with later amendments) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241 with later amendments). With respect to the financial management of local government units, the legal basis is additionally provided by the Law on Gmina Local Government, dated 8 III 1990, the Law on Powiat Local Government, dated 5 VI 1998, the Law on Voivodship Local Government, dated 5 VI 1998 (uniform text Journal of Laws 2016 items 446, 814 and 486 with later amendments) as well as the Law on Incomes of Local Government Units, dated 13 XI 2003 (uniform text Journal of Laws 2016 item 198 with later amendments).

1. The presented data include information regarding **revenue and expenditure** of local government units budgets, taking into account the targeted grants from the state budget and general subvention from the state budget.

2. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are determined in the budgetary law passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Law on Public Finance.

City with powiat status fulfils the tasks of a gmina as well as of a powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received by both the gmina and the powiat) as well as expenditure realized jointly by the gmina and the powiat. Therefore in the tables revenue and expenditure of gminas are given without data for cities with powiat status, while revenue and expenditure of cities with powiat status are given jointly with gmina and powiat part of revenue and expenditure. The above note concerns also local government budgetary establishment.

3. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are grouped in accordance with the provisions set forth in the Law on Public Finance, i.e. they are grouped into divisions – defining types of activity, and into paragraphs – defining types of revenue, income or expenditure. The data were compiled in accordance with the decree of the Minister of Finance, dated 2 III 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds

przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1053 z późn. zm.).

Prezentowane dane o dochodach i wydatkach według działów obejmują wszystkie paragrafy dochodowe/wydatkowe zrealizowane w danym dziale.

4. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

- 1) dochody własne, tj.:
 - a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
 - b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową,
 - c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
 - d) środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł;
- 2) dotacje:
 - a) celowe z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200, 620 oraz od 2015 r. – 205 i 625), według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1053 z późn. zm.),
 - c) otrzymane z funduszy celowych,
 - d) pozostałe dotacje, w tym realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;
- 3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

5. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- wydatki na zakup materiałów i usług,
- dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- wydatki na obsługę długu publicznego,
- wydatki z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

6. Od 2010 r. w sektorze finansów publicznych funkcjonują samorządowe zakłady budżetowe, które odpłatnie wykonują zadania i pokrywają koszty swojej działalności z przychodów własnych oraz ewentualnych dotacji przedmiotowych, a także z dotacji celowych na zadania bieżące i z dotacji celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, otrzymanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

7. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

from Foreign Resources (Journal of Laws 2014 item 1053 with later amendments).

The presented data on revenue and expenditure by divisions covers all paragraphs grouping types of revenue/expenditure generated in a particular division.

4. Budget revenue of local government units comprise:

- 1) own revenue, i.e.:
 - a) revenue from shares in receipts from corporate and personal income taxes,
 - b) receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty,
 - c) revenue from property, e.g., revenue from renting and leasing as well as agreements with a similar character,
 - d) funds for additional financing of own tasks from other sources;
- 2) grants:
 - a) targeted grants from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, and tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies,
 - b) provided under programmes financed with the European funds and other foreign funds that are not reimbursable and payments from the European funds budget (paragraphs 200, 620 and since 2015 – 205 and 625), according to the detailed classification of incomes, expenses, revenues and expenditures, and funds from foreign sources, according to regulation of the Minister of Finance dated 2 III 2010 (Journal of Laws 2014 item 1053 with later amendments),
 - c) received from appropriated funds;
 - d) other grants, of which targeted grants for tasks realized on the basis of agreements between local government units;
- 3) general subvention from the state budget, comprising: equalisation, educational, compensating, balancing and regional parts.

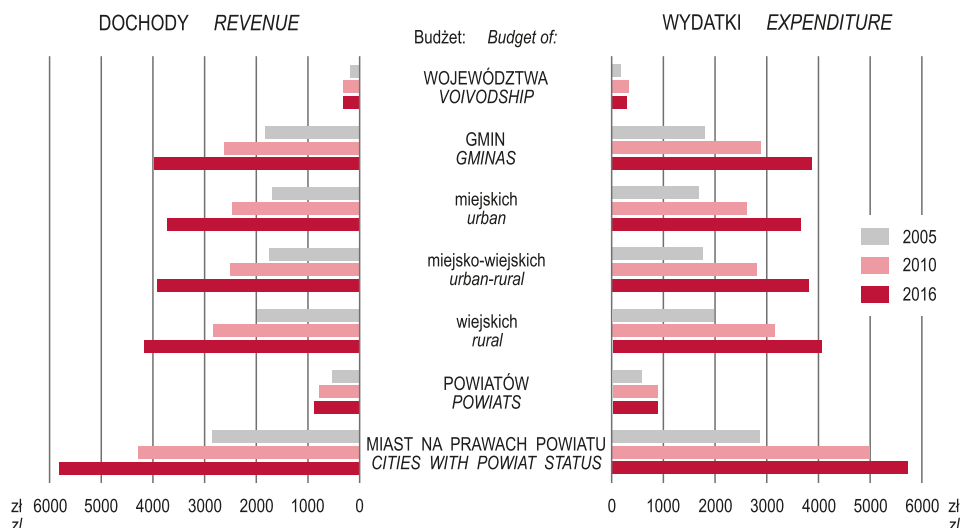
5. Expenditure of local government units budgets are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, i.e.:

- expenditure on wages and salaries (including derivatives),
- expenditure on the purchase of materials and services,
- grants, among others, for organizational and legal units operating within local government units budgets,
- expenditure on public debt servicing,
- expenditure related to granting endorsements and guarantees.

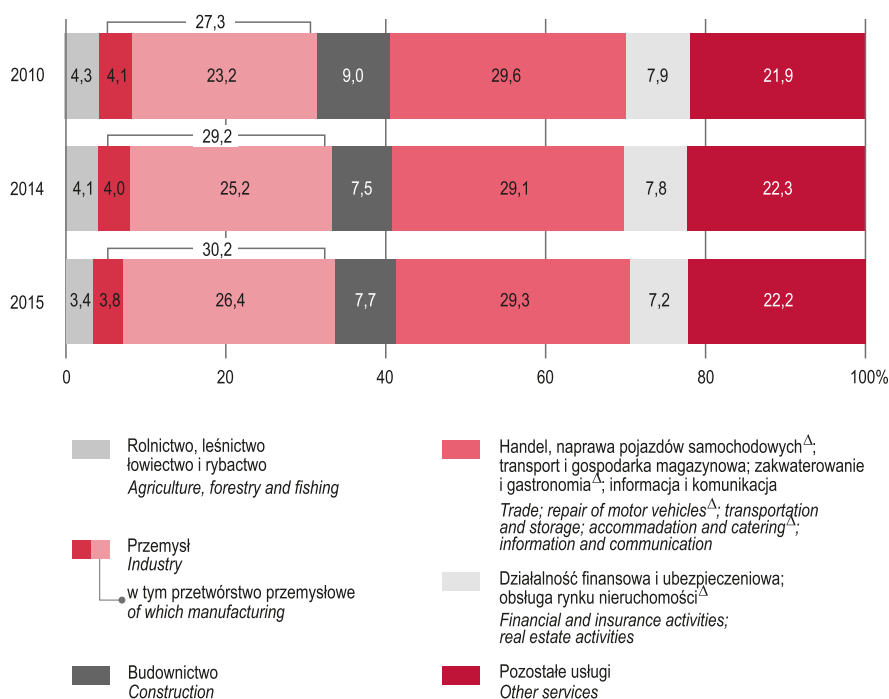
6. Since 2010 in the sector of public finance are functioning local government budgetary establishments which perform tasks for a fee, and cover the costs related to their activity from own revenues and from possible product grants, as well as from targeted grants for current tasks and targeted grants for financing or co-financing of the investment-related costs, obtained from the budgets of local government units.

7. Information concerning budgets of local government units is compiled on the basis of the Ministry of Finance budgetary reporting.

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA REVENUE AND EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS PER CAPITA

STRUKTURA WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (ceny bieżące) STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED BY KINDS OF ACTIVITIES (current prices)

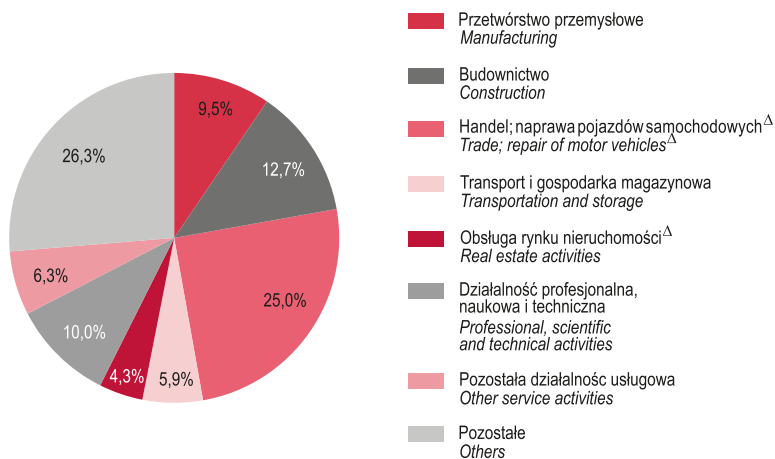

STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a WEDŁUG SEKCJI W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a BY SECTIONS IN 2016

As of 31 XII

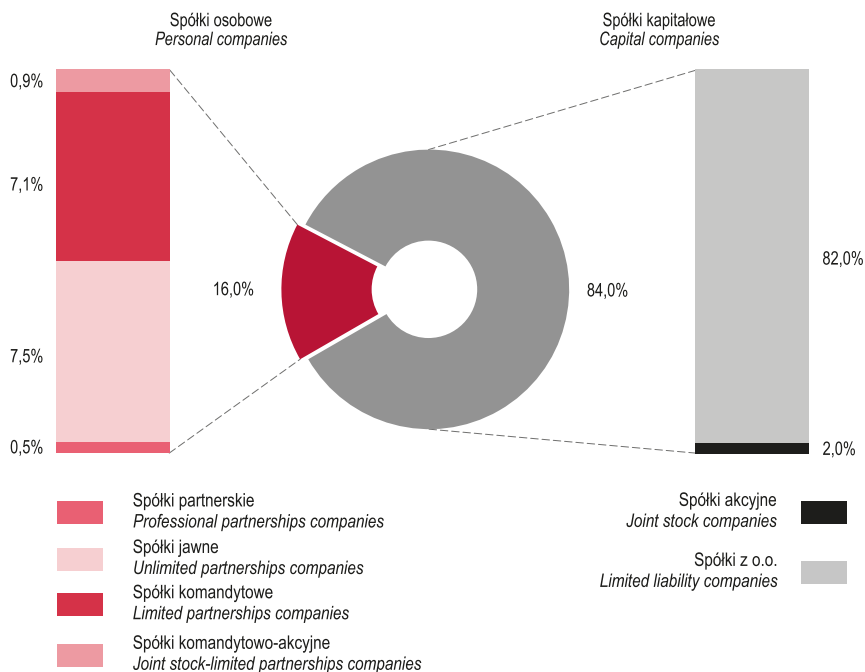
^a W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture.

SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS IN 2016

As of 31 XII

TABL. 1 (278). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem <i>Total</i>	Gminy ^a <i>Gminas ^a</i>	Miasta na prawach powiatu <i>Cities with powiat status</i>	Powiaty <i>Powiaty</i>	Województwo <i>Voivodship</i>
		w tys. zł <i>in thous. zł</i>				
O G Ó Ł E M	2005	8926358,9	4633145,1	2352923,6	1386612,8	553677,5
TOTAL	2010	13503032,7	6891703,1	3456241,1	2091351,3	1063737,2
	2015	16797218,9	8880413,4	4502623,9	2298754,8	1115426,9
	2016	18781340,1	10725737,5	4562606,5	2405067,0	1087929,0
Dochody własne		9491955,2	4980646,7	2792622,6	964127,0	754558,9
Own revenue						
w tym:						
<i>of which:</i>						
Udziały w podatku dochodowym		4553848,5	2005759,3	1355302,3	536263,9	656523,0
<i>Share in income tax</i>						
od osób prawnych		829998,0	123003,2	144906,3	25593,0	536495,6
<i>corporate income tax</i>						
od osób fizycznych.....		3723850,4	1882756,1	1210396,0	510670,8	120027,4
<i>personal income tax</i>						
Podatek od nieruchomości		2022550,8	1480898,4	541652,4	x	x
<i>Tax on real estate</i>						
Podatek rolny.....		145126,7	144021,0	1105,7	x	x
<i>Agricultural tax</i>						
Podatek od środków transportowych.....		132850,4	95576,2	37274,3	x	x
<i>Tax on means of transport</i>						
Podatek od czynności cywilnoprawnych		179561,5	117654,1	61907,3	x	x
<i>Tax on civil law transactions</i>						
Oplata skarbowa.....		39165,7	18054,2	21111,5	x	x
<i>Stamp duty</i>						
Dochody z majątku		502901,0	296273,2	164213,6	35709,9	6704,3
<i>Revenue from property</i>						
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze		186659,6	129821,2	40671,3	14298,6	1868,5
<i>of which income from renting and leasing as well as agreements with a similar character</i>						
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł		39892,6	18279,9	3416,3	17736,4	460,2
<i>Funds for additional financing of own tasks from other sources</i>						

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 1 (278). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem <i>Total</i>	Gminy ^a <i>Gminas ^a</i>	Miasta na prawach powiatu <i>Cities with powiat status</i>	Powiaty <i>Powiats</i>	Województwo <i>Voivodship</i>
	w tys. zł <i>in thous. zł</i>				
Dotacje.....	4619710,3	3082729,9	808440,1	450766,2	277774,1
Grants					
Dotacje celowe	4313874,3	3043782,7	711047,4	436744,7	122299,5
<i>Targeted grants</i>					
z budżetu państwa	4040048,1	2922776,2	661028,5	340683,1	115560,4
<i>from the state budget</i>					
na zadania:					
for tasks:					
z zakresu administracji rządowej.....	3498020,2	2596047,0	556002,2	245609,8	100361,2
<i>for government administration tasks</i>					
własne	539641,6	325207,2	104542,7	94757,5	15134,2
<i>for own tasks</i>					
realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej.....	2386,3	1522,0	483,5	315,8	65,0
<i>realized on the basis of agreements with govern- ment administration bodies</i>					
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	119351,1	49161,0	37250,8	32939,3	—
<i>for tasks realized on the basis of agreements between local government units</i>					
otrzymane z państwowych funduszy celowych.....	40564,9	19624,0	10349,5	7202,8	3388,6
<i>received from state appropriated funds</i>					
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań.....	113910,2	52221,5	2418,6	55919,5	3350,6
<i>for financial assistance between local government units for additional financing of own tasks</i>					
Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 ^b	305836,0	38947,1	97392,7	14021,5	155474,6
<i>Grants from paragraphs 200 and 620 as well as 205 and 625 ^b</i>					
Subwencja ogólna z budżetu państwa	4669674,6	2662361,0	961543,9	990173,7	55596,0
General subvention from the state budget					
W tym część oświatowa	3852635,9	2099087,7	892586,8	816907,7	44053,7
<i>Of which educational part</i>					

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. ^b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. ^b Of the classification of budget revenue and expenditure

TABL. 2 (279). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2016 R.
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thous. zł				
OGÓŁEM.....	18781340,1	10725737,5	4562606,5	2405067,0	1087929,0
TOTAL					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo..... <i>Agriculture and hunting</i>	248221,1	163666,5	443,7	646,6	83464,3
Przetwórstwo przemysłowe..... <i>Manufacturing</i>	1189,3	512,1	–	21,0	656,1
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę..... <i>Electricity, gas and water supply</i>	32114,0	32114,0	0,0	–	–
Transport i łączność..... <i>Transport and communication</i>	556458,9	112707,0	277472,5	92010,7	74268,8
Gospodarka mieszkaniowa..... <i>Dwelling economy</i>	601419,3	305048,9	234850,4	55800,6	5719,4
Działalność usługowa..... <i>Service activity</i>	61316,9	3732,0	9154,6	47581,0	849,4
Administracja publiczna..... <i>Public administration</i>	97356,9	55817,2	14804,6	21161,4	5573,7
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa.. <i>Public safety and fire care</i>	198864,7	7568,0	70175,3	121119,4	2,0
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej..... <i>Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal personality</i>	7539032,9	4080338,3	2134919,3	632396,7	691378,6
Różne rozliczenia..... <i>Miscellaneous settlements</i>	4932504,5	2714002,5	1018162,9	996405,1	203934,0
Oświata i wychowanie..... <i>Education</i>	389105,6	272642,0	78179,1	36998,5	1285,9
Ochrona zdrowia..... <i>Health care</i>	72555,0	1310,4	5532,4	64359,9	1352,3
Pomoc społeczna..... <i>Social assistance</i>	3400730,6	2587213,9	554015,3	252822,7	6678,6
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej..... <i>Other tasks in sphere of social policy</i>	78469,0	15240,0	17138,1	40169,4	5921,4
Edukacyjna opieka wychowawcza..... <i>Educational care</i>	40892,7	22955,3	5938,0	11911,6	87,8
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska..... <i>Municipal economy and environmental protection</i>	388633,0	280914,9	88024,3	17187,7	2506,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego..... <i>Culture and national heritage</i>	19169,6	6720,8	11328,3	368,7	751,8
Kultura fizyczna..... <i>Physical education</i>	68087,6	54615,4	10936,5	2459,8	75,9

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 3 (280). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem <i>Total</i>	Gminy ^a <i>Gminas ^a</i>	Miasta na prawach powiatu <i>Cities with powiat status</i>	Powiaty <i>Powiaty</i>	Województwo <i>Voivodship</i>
		w tys. zł <i>in thous. zł</i>				
O G Ó Ł E M.....	2005	8924566,0	4591585,6	2353391,9	1396034,1	583554,3
T O T A L	2010	15064021,6	7613344,3	4034393,9	2293368,1	1122915,3
	2015	16162771,0	8591055,5	4269821,4	2261741,9	1040152,2
	2016	18222879,8	10421612,8	4499460,7	2350260,5	951545,8
Wydatki bieżące.....		15631071,7	9106483,3	3794130,8	2023179,1	707278,5
Current expenditure						
w tym: <i>of which:</i>						
Dotacje		1638397,3	702265,1	485989,5	122942,4	327200,2
<i>Grants</i>						
w tym dla samorządowych zakładów budżetowych		76615,0	25479,5	50919,6	215,9	–
<i>of which for local government budgetary establishments</i>						
Świadczenia na rzecz osób fizycznych		3365293,1	2702203,6	565931,7	93012,4	4145,4
<i>Benefits for natural persons</i>						
Wydatki bieżące jednostek budżetowych		10334330,9	5574969,1	2626280,2	1771275,8	361805,8
<i>Current expenditure of budgetary units</i>						
w tym: <i>of which:</i>						
wynagrodzenia		5369329,2	2873820,6	1250129,2	1088626,0	156753,3
<i>wages and salaries</i>						
w tym osobowe		4870991,9	2601444,9	1144127,6	981624,7	143794,8
<i>of which personal</i>						
pochodne od wynagrodzeń ^b		1000692,5	565128,9	224443,2	183139,0	27981,4
<i>wages and salaries related expenditures ^b</i>						
zakup materiałów i usług		3256410,4	1739297,5	985550,9	371693,2	159868,9
<i>purchase of materials and services</i>						
Obsługa długu publicznego		132335,8	62409,3	43360,1	13877,9	12688,4
<i>Public debt servicing</i>						
w tym wypłaty z tytułu gwarancji i poręczeń		1409,7	–	–	1409,7	–
<i>of which payments related to guarantees and endorsements</i>						
Wydatki majątkowe		2591808,1	1315129,5	705329,9	327081,4	244267,4
Property expenditure						
W tym inwestycyjne ^c		2475713,1	1241344,5	676599,9	313501,4	244267,4
<i>Of which investment expenditure ^c</i>						

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. ^b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. ^c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych

^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. ^b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. ^c Including grants for financing investment tasks of local government budgetary establishments.

TABL. 4 (281). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2016 R.
EXPENDITURES OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem <i>Total</i>	Gminy ^a <i>Gminas ^a</i>	Miasta na prawach powiatu <i>Cities with powiat status</i>	Powiaty <i>Powiaty</i>	Województwo <i>Voivodship</i>
	w tys. zł <i>in thous. zł</i>				
OGÓŁEM..... TOTAL	18222879,8	10421612,8	4499460,7	2350260,5	951545,8
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo..... <i>Agriculture and hunting</i>	368123,4	253648,3	935,8	1864,1	111675,3
Przetwórstwo przemysłowe..... <i>Manufacturing</i>	1870,2	523,6	11,2	19,7	1315,8
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę..... <i>Electricity, gas and water supply</i>	32037,7	31887,7	150,0	—	—
Transport i łączność..... <i>Transport and communication</i>	2515442,0	783594,9	1034438,3	304297,8	393111,0
Gospodarka mieszkaniowa..... <i>Dwelling economy</i>	329373,4	218212,9	87588,5	17917,1	5654,9
Działalność usługowa..... <i>Service activity</i>	121614,7	25921,5	44189,2	41941,7	9562,3
Administracja publiczna..... <i>Public administration</i>	1551018,8	887789,4	258184,5	289558,8	115486,2
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa... <i>Public safety and fire care</i>	336725,2	96974,9	109172,5	126487,8	4090,0
Obsługa długu publicznego..... <i>Public debt servicing</i>	132505,4	62574,8	43360,1	13882,1	12688,4
Różne rozliczenia..... <i>Miscellaneous settlements</i>	121122,6	34536,5	65471,3	21015,1	99,7
Oświata i wychowanie..... <i>Education</i>	5707894,1	3535071,1	1374902,2	748360,5	49560,3
Ochrona zdrowia..... <i>Health care</i>	313161,3	64517,5	53984,3	123336,0	71323,6
Pomoc społeczna..... <i>Social assistance</i>	4125106,8	2961803,6	786501,4	363452,4	13349,4
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej..... <i>Other tasks in sphere of social policy</i>	229562,5	40770,2	69410,8	91996,3	27385,3
Edukacyjna opieka wychowawcza..... <i>Educational care</i>	373721,0	104134,1	103750,8	159075,0	6761,2
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska..... <i>Municipal economy and environmental protection</i>	881596,6	669230,2	195092,4	9859,8	7414,2
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego..... <i>Culture and national heritage</i>	594131,9	337535,2	137941,4	12467,3	106188,0
Kultura fizyczna..... <i>Physical education</i>	417115,2	296800,1	103661,6	7427,2	9226,3

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 5 (282). **PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH**
REVENUE AND COSTS OF LOCAL GOVERNMENT BUDGETARY ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem <i>Total</i>	Gminy ^a <i>Gminas ^a</i>	Miasta na prawach powiatu <i>Cities with powiat status</i>	Powiaty <i>Powiaty</i>	Województwo <i>Voivodship</i>
		w tys. zł <i>in thous. zł</i>				
Przychody	2015	518782,7	302324,7	213310,8	3147,3	–
Revenue	2016	530018,6	309956,3	215692,3	4370,0	–
w tym: of which:						
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątko- wych i usług		292525,6	209944,8	80336,8	2244,0	–
<i>Revenue from sale of products, asset components and services</i>						
Dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego ^b		75902,3	24754,8	50931,7	215,9	–
<i>Grants from local government units budgets ^b</i>						
Koszty	2015	506578,6	297709,6	205658,3	3210,7	–
Costs	2016	519278,7	304357,3	210436,8	4484,7	–
w tym: of which:						
Materiały i usługi		200914,5	113304,9	86052,0	1557,6	–
<i>Materials and services</i>						
Podatek dochodowy od osób prawnych		3525,0	2198,1	1326,9	–	–
<i>Corporate income tax</i>						
Wpłata nadwyżek do budżetów jednostek samorządu terytorialnego		4735,2	2863,1	1872,1	–	–
<i>Surplus payments to local government units budgets</i>						

^a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu. ^b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

^a Excluding revenue and costs of local government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status. ^b Including grants from the state budget as well as payments from the European funds budget.

DZIAŁ XXI INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. **Nakłady inwestycyjne** są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, udoskonalenia gruntów oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji, z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.

W przypadku ujemnych różnic kursowych walut suma nakładów na poszczególne grupy rodzajowe może być większa od nakładów na środki trwałe ogółem.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne – jeśli nie zaznaczono inaczej – zaliczono do odpowiednich sekcji PKD 2007 zgodnie z klasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe, rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) oraz budownictwo sakralne – ustalono szacunkowo.

CHAPTER XXI INVESTMENTS. FIXED ASSETS

General notes

Investments

1. **Investment outlays** are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and places as well as civil engineering works), of which, among others, construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and endowments),
- transport equipment,
- others, i.e., detailed meliorations, improvements to land as well as livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization, except for interests not included in outlays on fixed assets by units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005.

In case of foreign exchange losses of currencies, the sum of outlays on particular groups of assets may exceed the total value of outlays on fixed assets.

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays – unless otherwise indicated – are included into the appropriate sections of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and places, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

3. The value of investment outlays incurred by:

- legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction, was estimated.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytkowania. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytkowania w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonego w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. **Do środków trwałych** zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zaszczepienia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1047 z późn. zm.).

2. **Wartość brutto środków trwałych** jest to wartość równa nakładowi poniesionemu na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez **wartość brutto** środków trwałych w bieżących cenach ewidencyjnych według stanu w dniu 31 XII należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
 - przed 1 I 1995 r. – wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
 - po 1 I 1995 r. – wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia;
- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r. – również wycenę według wartości godziwej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 I 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 I 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

3. Dane według sekcji PKD 2007 – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano metodą przedsiębiorstw, co oznacza, że wszystkie środki trwałe danego podmiotu gospodarki narodowej zalicza się do tego poziomu klasyfikacyjnego, do którego zaliczono podmiot na podstawie przeważającego rodzaju działalności, np. w przedsiębiorstwie zaliczonym do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” wszystkie środki trwałe użytkowane zarówno w tym rodzaju działalności, jak i poza tą działalnością (budynki i lokale mieszkalne, obiekty służące edukacji, ochronie zdrowia itp.) zalicza się do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”. Wyjątek stanowią budynki mieszkalne w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, które ujęto w sekcji „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”.

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., do not include the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. **Fixed assets** include asset components and other objects completed and ready for usage with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, meliorations, water structures, land, livestock (basic herd) as well as since 1 I 2002 cooperative ownership right to residential premise and cooperative right to non-residential (utilitarian) premise.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised, since 1 I 1991, as a fixed assets, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12 XII 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual use of land, regarded as fixed assets since 1 I 2002, in accordance with Accounting Act, dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1047 with later amendments).

2. The **gross value of fixed assets** is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The **gross value** of fixed assets at current book-keeping prices is understood, as of 31 XII:

- within the scope of fixed assets designated for exploitation:
 - before 1 I 1995 – the value at replacement prices of September 1994,
 - after 1 I 1995 – the purchase or manufacturing value at current prices;
- in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005 – also revaluation according to fair value.

The **gross value at replacement prices** was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1 I 1995, in accordance with the decisions of the decree of the Ministry of Finance, dated 20 I 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets, as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).

3. Data by sections of the NACE Rev. 2 – unless otherwise indicated – were compiled using the enterprise method, i.e., all fixed assets of a given entity of the national economy are included in that classification level to which the entity was included on the basis of the superior kind of activity, e.g., in an enterprise classified in the section “Manufacturing” all fixed assets used in manufacturing and outside this activity (residential buildings and places, buildings for education, health care, etc.) are included in the section “Manufacturing”. An exception are residential buildings on private farms in agriculture, which were classified in the section “Real estate activities”.

Wartość dróg publicznych, ulic i placów zaliczono do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

4. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółek cywilnych z liczbą pracujących powyżej 9 – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek cywilnych z liczbą pracujących do 9, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych oraz budowli wodnych – ustalono szacunkowo.

5. Wartość środków trwałych według grup opracowano zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych. Grupowanie obejmuje:

- 1) budynki i budowle:
 - a) budynki i lokale, od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego),
 - b) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez melioracji szczegółowych);
- 2) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia:
 - a) kotły i maszyny energetyczne,
 - b) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania,
 - c) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty,
 - d) urządzenia techniczne,
 - e) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie;
- 3) środki transportu;
- 4) pozostałe środki trwałe, tj.: zasadzenia wieloletnie, melioracje szczegółowe i inwentarz żywy (stado podstawowe).

The value of public roads, streets and squares is included in the section “Transportation and storage”.

4. The gross value of fixed assets:

- of legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- of legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and detailed meliorations and water structures, was estimated.

5. The value of fixed assets according to groups was compiled in accordance with Classification of Fixed Assets.

The grouping includes:

- 1) *buildings and structures:*
 - a) *buildings and places, since 1 I 2002 cooperative ownership right to residential premise as well as cooperative right to non-residential (utilitarian) premise,*
 - b) *civil engineering works (excluding detailed meliorations);*
- 2) *machinery, technical equipment and tools:*
 - a) *boilers and power industry machinery,*
 - b) *general usage machinery, equipment and apparatus,*
 - c) *special use machinery, equipment and apparatus,*
 - d) *technical equipment,*
 - e) *tools, instruments, moveables and endowments;*
- 3) *transport equipment;*
- 4) *other fixed assets, i.e., long-term plantings, detailed meliorations and livestock (basic herd).*

Inwestycje Investments

TABL. 1 (283). **NAKŁADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł	in mln zł		
O G Ó Ł E M	18883,9	25329,0	23545,4	T O T A L
sektor publiczny	7129,9	6988,1	5710,6	public sector
sektor prywatny	11754,0	18340,9	17834,9	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	622,4	897,6	883,8	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	6037,5	11685,1	9974,7	Industry
górnictwo i wydobywanie	174,8	135,5	37,6	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	3742,2	8064,1	8181,3	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	1236,4	1429,1	1078,1	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	884,1	2056,3	677,7	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	517,5	1781,8	1592,4	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1907,5	1967,1	2197,4	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa ^b	3650,6	3020,3	2975,6	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	127,6	127,3	119,9	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	233,4	535,6	357,1	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	217,3	163,7	266,3	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2505,8	2803,7	2624,3	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	345,8	441,5	387,1	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	266,1	224,3	284,4	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	308,2	359,3	398,0	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	719,5	512,4	489,5	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	501,7	416,5	524,5	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	852,9	337,0	410,7	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	70,2	55,8	59,9	Other service activities

^a Według lokalizacji inwestycji. ^b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.

^a According to investment location. ^b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2 (284). **NAKLADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł	in mln zł		
O G Ó Ł E M.....	9449,7	15640,5	14906,4	T O T A L
sektor publiczny	2326,1	3267,2	2442,6	public sector
sektor prywatny.....	7123,6	12373,4	12463,8	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	196,7	251,4	383,0	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł.....	5366,3	10394,5	9462,0	Industry
górnictwo i wydobywanie	164,6	105,7	36,8	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe.....	3589,2	7867,6	7964,0	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	1190,3	1382,6	1060,7	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	422,1	1038,7	400,5	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	401,6	322,1	327,3	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1327,3	1562,0	1889,4	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa.....	719,7	1331,5	937,2	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	69,2	72,6	72,2	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	178,1	408,0	308,8	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....	165,6	141,5	241,4	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	252,4	245,3	179,7	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	211,5	332,9	293,3	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	86,8	156,8	184,7	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,0	0,1	–	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja.....	54,3	17,3	131,8	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	351,7	327,1	411,8	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	51,4	59,7	53,9	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa.....	17,3	17,5	30,0	Other service activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; według lokalizacji inwestycji.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

TABL. 3 (285). **NAKLADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem <i>Total</i>	W tym <i>Of which</i>		
			budynki i budowle <i>buildings and structures</i>	maszyny, urządze- nia techniczne i narzędzia <i>machinery, technical equipment and tools</i>	środki transportu <i>transport equipment</i>
			w mln zł	in mln zł	
OGÓŁEM	2010	9721,2	4237,8	4383,1	1049,8
TOTAL	2015	16021,5	6328,6	8265,0	1360,4
	2016	15704,3	5475,5	8691,9	1452,5
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		398,4	187,4	145,0	33,6
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>					
Przemysł.....		9632,9	2773,7	6424,7	386,4
<i>Industry</i>					
górnictwo i wydobywanie		41,7	14,0	25,8	1,9
<i>mining and quarrying</i>					
przetwórstwo przemysłowe		8122,1	1780,6	5983,0	312,5
<i>manufacturing</i>					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		1079,2	718,1	335,4	24,2
<i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		390,0	260,9	80,5	47,9
<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>					
Budownictwo		246,2	85,0	111,1	49,9
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		3174,5	1699,1	1103,9	369,9
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>					
Transport i gospodarka magazynowa.....		536,6	127,0	92,6	316,3
<i>Transportation and storage</i>					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		40,2	24,6	14,6	1,0
<i>Accommodation and catering^Δ</i>					
Informacja i komunikacja		208,4	52,8	141,3	14,1
<i>Information and communication</i>					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....		200,5	21,4	46,8	132,3
<i>Financial and insurance activities</i>					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		190,4	149,1	30,5	10,0
<i>Real estate activities</i>					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		295,3	77,4	168,8	49,1
<i>Professional, scientific and technical activities</i>					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		176,2	27,8	75,9	72,6
<i>Administrative and support service activities</i>					
Edukacja.....		131,8	10,6	119,6	1,7
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....		413,3	206,6	194,8	11,8
<i>Human health and social work activities</i>					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.....		49,8	31,6	17,3	0,9
<i>Arts, entertainment and recreation</i>					
Pozostała działalność usługowa.....		9,7	1,5	5,1	3,0
<i>Other service activities</i>					

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; według siedziby inwestora.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor seat.

Środki trwałe Fixed assets

TABL. 4 (286). WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH ^a (bieżące ceny ewidencyjne)
Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS ^a (current book-keeping prices)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł	in mln zł		
O G Ó Ł E M	226208,2	319161,2	339691,4	T O T A L
sektor publiczny	77548,4	109902,1	114368,1	public sector
sektor prywatny	148659,8	209259,1	225323,3	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	17865,4	20991,4	21630,9	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	73603,8	101622,1	114864,5	Industry
górnictwo i wydobywanie	2635,7	4363,8	4323,8	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	47909,3	65012,3	72104,2	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	13064,8	17607,4	23430,4	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	9994,0	14638,6	15006,1	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	5704,1	5889,0	6054,6	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	17039,1	32104,4	33711,8	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa ^b	34740,7	52817,2	55517,5	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1718,9	2293,2	2484,5	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	5500,7	7469,2	6360,6	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1704,7	2064,7	2095,6	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	40210,6	52776,4	55082,5	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2917,0	4975,2	4410,4	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	1955,2	2762,9	2849,1	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6193,7	8792,8	8537,7	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	9110,2	10852,2	11300,2	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4644,3	6838,2	7487,4	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2712,8	6020,7	6383,4	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	587,0	891,6	920,7	Other service activities

^a Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności. ^b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

^a The division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit. ^b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5 (287). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a** (bieżące ceny ewidencyjne)
Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES^a (current book-keeping prices)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł	in mln zł		
O G Ó Ł E M	121427,4	172581,6	186830,6	T O T A L
sektor publiczny	29062,6	40014,7	42351,8	public sector
sektor prywatny	92364,8	132566,9	144478,8	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4740,6	5555,9	5693,3	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	67108,4	92736,8	105868,5	Industry
górnictwo i wydobywanie	2558,5	4119,7	4055,5	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	45891,7	62288,8	69225,6	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	12718,6	16940,1	22694,8	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	5939,5	9388,1	9892,6	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	4255,5	3263,6	3140,3	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	13706,3	27585,9	29004,0	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	8655,4	12950,7	13589,1	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1277,7	1524,3	1646,0	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	5046,1	6742,3	5589,9	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1270,8	1425,5	1444,0	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	7577,8	8774,3	8935,1	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1620,1	3148,1	2460,6	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	1552,1	2054,0	2051,3	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,4	0,6	—	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	309,7	343,7	457,6	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3389,6	4848,6	5213,7	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	765,9	1413,8	1507,5	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	151,0	213,6	229,8	Other service activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

DZIAŁ XXII RACHUNKI REGIONALNE

Uwagi ogólne

1. **Rachunki regionalne** opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)”, wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 V 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26 VI 2013 r. z późn. zm.).

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. **Produkt krajowy brutto (PKB)** przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. **Wartość dodana brutto (WDB)** mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. **Produkcja globalna** obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

6. **Zużycie pośrednie** obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych i usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM) oraz koszty podróży służbowych (bez diet) i inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

8. **Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych** składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie

CHAPTER XXII REGIONAL ACCOUNTS

General notes

1. **Regional accounts** were compiled according to the principles of the “European System of Accounts 2010 (the ESA 2010)”, introduced by Regulation No. 549/2013 of the European Parliament and of the Council (EU) of 21 V 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26 VI 2013 with later amendments).

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. **Gross domestic product (GDP)** presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all domestic institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

In calculations of gross domestic product volume indices, current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices.

4. **Gross value added (GVA)** measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. **Gross output** includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. **Intermediate consumption** includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases and outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM) and costs of business trips (excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g. advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.

8. **Gross primary income in the households sector** is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross

z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreującą dochody do dyspozycji brutto.

9. Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne (świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pozostałe świadczenia społeczne) oraz pozostałe transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

10. Grupowanie danych według województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe) i prowadzące księgi rachunkowe,
- 2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz ubezpieczeniami,
- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono jednostki będące producentami nierynkowymi, których produkcja przeznaczona jest na spożycie indywidualne i ogólnospołeczne, finansowane z obowiązkowych płatności dokonywanych przez jednostki należące do pozostałych sektorów, a także jednostki, których podstawową działalnością jest redystrybucja dochodu i bogactwa narodowego oraz jednostki kontrolowane przez sektor, które zgodnie z metodologią ESA 2010 spełniają kryteria zaliczenia do sektora,
- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł,
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje spo-

mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfils the function of creating gross disposable income.

9. Gross disposable income in the households sector is obtained as a result of correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits (social security benefits and other social benefits) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

10. Data grouping by voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities was conducted applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. by the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

11. Criteria of rating a given unit of the national economy among **institutional sectors** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services) and keeping accounting books,
- 2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation, auxiliary financial activity as well as insurance activity,
- 3) general government sector, which consists of institutional units which are non-market producers whose output is intended for individual and collective consumption, and are financed by compulsory payments made by units belonging to other sectors, and institutional units principally engaged in the redistribution of national income and wealth as well as units which are controlled by the sector and accordingly to the ESA 2010 meet criteria for including in the sector,
- 4) households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,
- 5) non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions,

leczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. **Szara gospodarka** obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 (niezależnie od formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi prostytutki).

W ramach **działalności nielegalnej** ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług prostytucji przez inne osoby, produkcji narkotyków i handlu nimi oraz przemytu papierosów.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2010–2014 zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji *Rocznika* w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych, dokonaną stosownie do standardowej procedury dotyczącej nadmiernego deficytu (tzw. notyfikacja fiskalna). Zmiany dotyczyły przeklasyfikowania kolejnych jednostek publicznych do sektora instytucji rządowych i samorządowych.

14. Szczegółowy opis zmian wprowadzonych do rachunków narodowych znajduje się w notatce informacyjnej GUS „Skorygowany szacunek produktu krajowego brutto za 2016 rok” z dnia 23 X 2017 r., dostępnej na stronie <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/skorygowany-szacunek-produktu-krajowego-brutto-za-2016-rok,9,3.html>.

15. Wyjaśnienia dotyczące rachunków regionalnych (uwagi metodyczne oraz podstawowe pojęcia) zamieszczono w publikacji „Produkt krajowy brutto – Rachunki regionalne w 2015 r.”.

associations, foundations and units of religious organizations.

12. *The estimation of the hidden economy and illegal activities is included in the regional accounts. Hidden economy covers the legal concealed production estimated for registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including people providing prostitution services).*

Within illegal activities there were included estimations concerning activity of people deriving profits from exploiting prostitution, production and trafficking in narcotics as well as smuggling of cigarettes.

13. *Data from regional accounts for the years 2010–2014, presented in this publication, were changed in relation to those published in the previous edition of Yearbook as a consequence of revision in the annual national accounts, made due to the standard excessive deficit procedure (the so-called fiscal notification). Changes concerned reclassification of further public entities into the general government sector.*

14. *Detailed description of the changes, introduced in the national accounts can, be found in the CSO news release “Revised estimate of gross domestic product for the year 2016” of 23 X 2017, available at website <http://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2016,6,1.html>.*

15. *Explanations concerning regional accounts (methodological notes and basic concepts) are placed in the publication “Gross Domestic Product – Regional Accounts in 2015”.*

TABL. 1 (288). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2014	2015	2010	2014	2015
	w mln zł in mln zł			w odsetkach in percent		
OGÓŁEM TOTAL	135780	166510	176442	x	x	x
W tym wartość dodana brutto	119310	147598	156533	100,0	100,0	100,0
Of which gross value added						
w tym sektor: of which sector:						
przedsiębiorstw niefinansowych	60591	77377	84691	50,8	52,4	54,1
non-financial corporations						
instytucji rządowych i samorządowych ...	16165	18427	18871	13,5	12,5	12,1
general government						
gospodarstw domowych	38531	46398	47718	32,3	31,4	30,5
households						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5074	6011	5343	4,3	4,1	3,4
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł.....	32513	43144	47231	27,3	29,2	30,2
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe	27689	37263	41292	23,2	25,2	26,4
of which manufacturing						
Budownictwo	10749	11089	12023	9,0	7,5	7,7
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja	35336	42942	45936	29,6	29,1	29,3
Trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transportation and storage; accommodation and catering ^Δ ; information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ	9415	11522	11299	7,9	7,8	7,2
Financial and insurance activities; real estate activities						
Pozostałe usługi	26223	32890	34702	22,0	22,3	22,2
Other services						
NA 1 MIESZKAŃCA ^a	39454	47993	50790	x	x	x
PER CAPITA ^a						

^a W złotych.^a In złotys.

TABL. 2 (289). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW (ceny bieżące)**
BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2015	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			
Produkcja globalna	277884	343758	365209	Gross output
Zużycie pośrednie	158574	196160	208675	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	119310	147598	156533	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	48889	59891	62916	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	70423	88108	93711	Gross operating surplus

TABL. 3 (290). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH**
NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2015	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w milionach złotych	88538	106568	109482	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	25726	30716	31515	per capita in zł
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w milionach złotych	83689	97656	100295	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	24318	28147	28871	per capita in zł

DZIAŁ XXIII PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

Prezentowane w tablicach dane dotyczące **podmiotów gospodarki narodowej** wpisanych do rejestru REGON obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1068) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 XI 2015 r. (Dz. U. poz. 2009) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowany na podstawie danych o podmiotach gospodarki narodowej, przekazywanych drogą elektroniczną z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej oraz Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników, a także – w przypadku pozostałych podmiotów – na podstawie wniosków zgłaszanych do właściwych urzędów statystycznych. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku. Ponadto od 2011 r. do aktualizacji rejestru wykorzystywane są informacje z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dotyczące zgonów osób fizycznych, które były wpisane do rejestru REGON.

CHAPTER XXIII ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

General notes

The data presented in tables concerning **entities of the national economy** recorded in the REGON register and include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29 VI 1995 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1068) and the provisions of the decree of the Council of Ministers of 30 XI 2015 (Journal of Laws item 2009) on the mode and methodology of running and updating the National Official Business Register, application, questionnaire, certificate specimens and detailed condition.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

The REGON register is updated on a current basis with the use of data on entities of the national economy transferred through the electronic system from the Central Registration and Information on Business, the National Court Register, the Educational Information System as well as the Central Business Entity Register of the National Taxpayer Register, and – for the remaining entities – on the basis of applications submitted to the relevant statistical offices. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above-mentioned obligation. In addition, since 2011 the register has been updated with information from the Common Electronic System of Population (PESEL) on the deaths of natural persons, who were registered in the REGON.

TABL. 1 (291). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGION**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	341257	375482	409865^b	414798^b	TOTAL
sektor publiczny.....	10029	9846	9653	9703	public sector
sektor prywatny	331228	365636	396329	400567	private sector
w tym:					of which:
Przedsiębiorstwa państwowe	134	27	14	14	State owned enterprises
Spółki	45591	52388	70929	75277	Companies
w tym:					of which:
handlowe.....	20553	27818	45060	49251	commercial
cywilne	24886	24406	25689	25844	civil
Spółdzielnie	1856	1752	1975	2027	Cooperatives
Fundacje.....	542	831	1586	1813	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	6808	8882	11018	11419	Associations and social organizations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	270150	291948	300484	299906	Natural persons conducting economic activity

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W podziale na sektory własności – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture. ^b In division by ownership sectors – excluding entities, for which information on ownership form does not exist in the REGON register.

TABL. 2 (292). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGION WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
			razem total	w tym of which						
				przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives		
					razem total	w tym of which				
					jednoosobowe Skarbu Państwa sole-share holder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation				
O G Ó Ł E M.....	2005	341257	71107	134	20553	60	4900	24886	1856	270150
TOTAL	2010	375482	83534	27	27818	57	5838	24406	1752	291948
	2015	409865 ^b	109381	14	45060	38	7127	25689	1975	300484
	2016	414798 ^b	114892	14	49251	39	7364	25844	2027	299906
w tym: of which:										
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo..... Agriculture, forestry and fishing		11447	2269	–	1051	11	172	299	443	9178
Przemysł..... Industry		42283	12256	13	8510	13	1737	3393	187	30027
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing		39500	10749	12	7257	10	1530	3238	181	28751

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W podziale według sekcji PKD – bez podmiotów, dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture. ^b In division by PKD sections – excluding entities for which the information on dominate type of conducted activity does not exist in the REGON register

TABL. 2 (292). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowa- dzące działalność gospo- darczą Natural persons conducting economic activity
		razem total	przedsię- biorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which					
				spółki handlowe commercial companies			spółki cywilne civil law partner- ships	spółdziel- nie coopera- tives	
				razem total	w tym of which				
					jedno- osobowe Skarbu Państwa sole-share holder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicz- nego with foreign capital par- ticipation			
Budownictwo Construction	52860	7892	1	5228	2	559	2407	191	44968
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	103548	23685	–	12986	–	2534	10140	481	79863
Transport i gospodarka magazy- nowa Transportation and storage	24520	3272	–	2158	3	339	1072	13	21248
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ .. Accommodation and catering ^Δ	9685	2611	–	1035	–	224	1436	43	7074
Informacja i komunikacja Information and communication	13208	4599	–	3881	3	351	692	10	8609
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa Financial and insurance activities	11525	1995	–	1482	1	105	306	67	9530
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	17748	14310	–	2668	4	352	523	431	3438
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	41352	8857	–	6115	2	543	2477	49	32495
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	12760	2675	–	1892	–	261	687	57	10085
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne Public administration and defen- ce; compulsory social security	2748	2739	–	6	–	–	2	1	9
Edukacja Education	14394	7562	–	479	–	38	400	12	6832
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna Human health and social work activities	22591	2580	–	918	–	34	1054	21	20011
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	6939	4019	–	440	–	58	383	3	2920
Pozostała działalność usługowa... Other service activities	26290	12672	–	380	–	56	573	18	13618

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3 (293). **SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe Partnerships		
			razem total	akcyjne joint stock	z ograniczo- ną odpowie- dzialnością limited liability	razem total	w tym of which	
							jawne unlimited	koman- dytowe limited
OGÓŁEM	2005	20553	17969	755	17214	2584	2378	135
TOTAL	2010	27818	23541	794	22747	4277	3185	857
	2015	45060 ^a	37918	968	36950	7142	3656	2762
	2016	49251 ^a	41390	1004	40386	7861 ^b	3702	3471
w tym: of which:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		1051	966	20	946	85	34	46
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>								
Przemysł.....		8510	7222	256	6966	1288	707	540
<i>Industry</i>								
w tym przetwórstwo przemysłowe		7257	6092	222	5870	1165	663	467
<i>of which manufacturing</i>								
Budownictwo		5228	4296	110	4186	932	278	583
<i>Construction</i>								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		12986	10777	192	10585	2209	1487	673
<i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>								
Transport i gospodarka magazynowa.....		2158	1802	11	1791	356	169	176
<i>Transportation and storage</i>								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		1035	873	11	862	162	92	65
<i>Accommodation and catering ^Δ</i>								
Informacja i komunikacja		3881	3612	88	3524	269	90	165
<i>Information and communication</i>								
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....		1482	1234	97	1137	248	87	88
<i>Financial and insurance activities</i>								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		2668	2073	51	2022	595	144	366
<i>Real estate activities</i>								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		6115	5233	115	5118	882	224	447
<i>Professional, scientific and technical activities</i>								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		1892	1580	16	1564	312	112	183
<i>Administrative and support service activities</i>								
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne		6	4	–	4	2	–	2
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>								
Edukacja.....		479	415	3	412	64	36	28
<i>Education</i>								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....		918	554	8	546	364	201	65
<i>Human health and social work activities</i>								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		440	390	21	369	50	18	27
<i>Arts, entertainment and recreation</i>								
Pozostała działalność usługowa.....		380	340	5	335	40	20	17
<i>Other service activities</i>								

^a W podziale według sekcji PKD – bez podmiotów, dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON.

^b W tym 230 spółek partnerskich i 458 spółek komandytowo-akcyjnych.

^a In division by PKD sections – excluding entities for which the information on dominate type of conducted activity does not exist in the REGON register. ^b Of which 230 professional partnerships and 458 limited joint-stock partnerships.

TABL. 4 (294). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a NOWO ZAREJESTROWANE WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
NEWLY REGISTERED ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym Of which						osoby fizyczne prowa- dzące działal- ność gospo- darczą natural persons conducting economic activity
			spółki companies					spółdziel- nie coopera- tives	
			razem total	w tym of which					
				handlowe commercial		cywilne civil law partner- ships			
				razem total	akcyjne joint stock		z ograni- czoną od- powiedzial- nością with limited liability		
OGÓŁEM..... TOTAL	2005 2010 2015 2016	25170 38182 ^b 35602 ^b 33730 ^b	2183 3375 5964 5652	1048 2372 5211 4997	6 39 52 45	894 1935 4433 4219	1132 1000 753 653	14 29 34 85	21479 32985 27929 26504
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		510	85	79	–	71	6	23	402
Przemysł..... Industry		2711	549	475	2	365	74	6	2154
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		2567	476	408	2	310	68	5	2084
Budownictwo Construction		6204	653	573	5	419	80	3	5545
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ Trade; repair of motor vehicles Δ		6946	1121	955	3	830	166	31	5792
Transport i gospodarka magazynowa..... Transportation and storage		2165	334	292	–	241	42	–	1830
Zakwaterowanie i gastronomia Δ Accommodation and catering Δ		915	151	94	–	82	57	10	748
Informacja i komunikacja Information and communication		1663	586	567	16	529	19	1	1074
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... Financial and insurance activities		941	178	167	5	147	11	–	762
Obsługa rynku nieruchomości Δ Real estate activities		1000	346	324	3	242	21	–	262
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		3740	987	918	9	822	69	1	2729
Administrowanie i działalność wspierająca Δ Administrative and support service activities		1560	318	282	–	252	35	5	1235
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		8	1	1	–	1	–	–	1
Edukacja..... Education		1105	81	62	–	50	19	–	824
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		1387	103	83	–	60	20	2	1274
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		586	67	50	2	43	17	–	431
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities		1712	86	69	–	61	17	3	1441

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W podziale według sekcji PKD – bez podmiotów, dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture. ^b In division by PKD sections – excluding entities for which the information on dominate type of conducted activity does not exist in the REGON register.

TABL. 5 (295). PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a WYREJESTROWANE WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJILIQUIDATED ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym Of which						osoby fizyczne prowa- dzące działal- ność gospo- darczą natural persons conducting economic activity	
			spółki companies					spółdziel- nie coopera- tives		
			razem total	w tym of which						
				handlowe commercial			cywilne civil law partner- -ships			
				razem total	akcyjne joint stock	z ogranic- zoną od- powiedzial- nością with limited liability				
OGÓŁEM..... TOTAL	2005 2010 2015 2016	17984 22378 ^b 29792 ^b 28442 ^b	958 833 945 1072	142 375 471 650	12 16 10 6	102 243 286 386	813 458 474 422	21 26 14 34	16750 21204 28063 26952	
w tym: of which:										
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		354	13	9	–	5	4	12	328	
Przemysł..... Industry		2476	150	102	2	78	48	5	2319	
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		2341	113	70	1	49	43	4	2224	
Budownictwo Construction		5258	95	61	1	39	34	1	5160	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		8435	306	158	–	94	148	9	8119	
Transport i gospodarka magazynowa..... Transportation and storage		1924	29	15	–	9	14	–	1895	
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		852	28	9	–	5	19	–	823	
Informacja i komunikacja..... Information and communication		777	59	46	–	35	13	–	718	
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... Financial and insurance activities		1120	77	67	1	18	10	1	1039	
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		295	56	48	2	30	8	4	227	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		2321	115	75	–	43	40	1	2199	
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		1241	71	28	–	12	43	–	1169	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		17	1	1	–	1	–	–	1	
Edukacja..... Education		834	15	6	–	5	9	–	677	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		805	35	17	–	8	18	1	760	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		360	8	4	–	3	4	–	320	
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities		1373	14	4	–	1	10	–	1198	

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W podziale według sekcji PKD – bez podmiotów, dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture. ^b In division by PKD sections – excluding entities for which the information on dominate type of conducted activity does not exist in the REGON register.

DZIAŁ XXIV
TARGI

CHAPTER XXIV
FAIR

Uwaga do tablic 1–4

Tablice przygotowano na podstawie danych Międzynarodowych Targów Poznańskich.

Note to tables 1–4

Tables have been prepared on the basis of data of Poznań International Fair.

TABL. 1 (296). **WYSTAWCY ORAZ FREKWENCJA NA TARGACH „INNOWACJE – TECHNOLOGIE – MASZyny POLSKA (ITM POLSKA)” W POZNANIU**
EXHIBITORS, PRODUCERS AND ATTENDANCE ON THE “INNOVATIONS – TECHNOLOGIES – MACHINES POLAND (ITM POLAND)” IN POZNAŃ

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
CZAS TRWANIA DURATION			
Termin.....	09 VI–12 VI	07 VI–10 VI	Term
Liczba dni	4	4	Number of days
PAŃSTWA, WYSTAWCY STATES, EXHIBITORS			
Państwa biorące udział w targach	27	27	States taking part in the fair
Wystawcy	754	744	Exhibitors
krajowi.....	377	358	domestic
zagraniczni.....	377	386	foreign
FREKWENCJA ATTENDANCE			
Liczba zwiedzających w tys.....	13,3 ^a	14,1 ^b	Number of visitors in thous.

a, b Łącznie z targami: *a* – Bezpieczeństwo Pracy w Przemśle i SUBCONTRACTING – Targi Kooperacji Przemysłowej, *b* – FOCAS – Forum Odlewnicze i SUBCONTRACTING – Targi Kooperacji Przemysłowej.

a, b Including fair: *a* – Work Safety in Industry Exhibition and SUBCONTRACTING – Industrial Subcontracting Exhibition, *b* – FOCAS – Foundry Forum and SUBCONTRACTING – Industrial Subcontracting Exhibition.

TABL. 2 (297). **POWIERZCHNIA WYSTAWIENNICZA NA TARGACH „INNOWACJE – TECHNOLOGIE – MASZyny POLSKA (ITM POLSKA)” W POZNANIU**
EXPOSITIONAL AREA ON THE “INNOVATIONS – TECHNOLOGIES – MACHINES POLAND (ITM POLAND)” IN POZNAŃ

POWIERZCHNIA	2015	2016	AREA
	w tys. m ²	in thous. m ²	
O G Ó Ł E M.....	20,4	21,5	TOTAL
Sprzedana	20,4	21,3	Sold
kryta	20,2	21,2	covered
krajowa	15,3	15,7	domestic
zagraniczna	4,9	5,5	foreign
otwarta	0,2	0,1	open
krajowa	0,2	0,1	domestic
zagraniczna	–	–	foreign
Specjalna.....	–	0,2	Special

TABL. 3 (298). **IMPREZY WYSTAWIENNICZE NA MIĘDZYNARODOWYCH TARGACH POZNAŃSKICH W POZNANIU**
EXPOSITIONAL EVENTS ON POZNAŃ INTERNATIONAL FAIR IN POZNAŃ

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
Imprezy	57	63	Events
Wystawcy	9656	10562	Exhibitors
krajowi	7637	8601	domestic
zagraniczni	2019	1961	foreign
Zwiedzający w tys.	634,4	698,3	Visitors in thous.
Powierzchnia wystawiennicza w tys. m ²	404,6	462,7	Expositional area in thous. m ²
sprzedana	379,7	441,2	sold
otwarta	78,7	74,8	open
krajowa	73,6	66,0	domestic
zagraniczna	5,2	8,9	foreign
kryta	301,0	366,4	covered
krajowa	265,3	327,5	domestic
zagraniczna	35,7	38,9	foreign
specjalna	24,8	21,5	special

TABL. 4 (299). **WYBRANE IMPREZY WYSTAWIENNICZE ORGANIZOWANE (WSPÓŁORGANIZOWANE) PRZEZ MIĘDZYNARODOWE TARGI POZNAŃSKIE W 2016 R.**
SELECTED EXPOSITIONAL EVENTS ORGANIZED (COORGANIZED) BY POZNAŃ INTERNATIONAL FAIR IN 2016

NAZWA IMPREZY NAME OF EVENT	Państwa uczestniczące States taking part	Wystawcy Exhibitors		Zwiedzający w tys. Visitors in thous.
		ogółem total	w tym zagraniczni of which foreign	
POLAGRA – PREMIERY – Międzynarodowe Targi Rolnicze	11	342	28	32,4
POLAGRA – PREMIERY – International Agricultural Fair				
BUDMA – Międzynarodowe Targi Budownictwa i Architektury	31	674	163	→ 32,8
BUDMA – International Construction and Architecture Fair				
KOMINKI – Międzynarodowe Targi Kominkowe	6	64	15	→ 10,6
KOMINKI – International Fireplaces Exhibition				
CAVALIADA LUBLIN – Targi Sprzętu Jeździeckiego	2	55	1	→ 25,9
CAVALIADA LUBLIN – Horse-Riding Equipment Fair				
RYBOMANIA POZNAŃ – Targi Wędkarskie	11	347	15	→ 6,6
RYBOMANIA POZNAŃ – Angling Fair				
TOUR SALON – Targi Regionów i Produktów Turystycznych	16	176	43	→ 3,8
TOUR SALON – Trade Fair of Regions and Tourist Products				
TARGI MODY (Wiosna)	21	240	58	→ 25,0
FASHION FAIR (Spring)				
GARDENIA – Międzynarodowe Targi Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu	13	471	62	→ 17,2
GARDENIA – International Garden and Landscape Architecture Fair				
SPECIAL DAYS – Targi Produktów Świątecznych i Okazjonalnych	3	58	2	→ 22,1
SPECIAL DAYS – Holiday and Special Occasion Products Fair				
CAVALIADA WARSZAWA – Targi Sprzętu Jeździeckiego	2	45	2	
CAVALIADA WARSZAWA – Horse-Riding Equipment Fair				
AGRO-PARK LUBLIN – Targi Rolnicze	4	184	3	
AGRO-PARK LUBLIN – Agricultural Fair				

TABL. 4 (299). **WYBRANE IMPREZY WYSTAWIENNICZE ORGANIZOWANE (WSPÓLORGANIZOWANE) PRZEZ MIĘDZYNARODOWE TARGI POZNAŃSKIE W 2016 R. (cd.)**
SELECTED EXPOSITIONAL EVENTS ORGANIZED (COORGANIZED) BY POZNAŃ INTERNATIONAL FAIR IN 2016 (cont.)

NAZWA IMPREZY NAME OF EVENT	Państwa uczestniczące States taking part	Wystawcy Exhibitors		Zwiedzający w tys. Visitors in thous.
		ogółem total	w tym zagraniczni of which foreign	
MEBLE POLSKA – Targi Mebli..... <i>MEBLE POLAND – Furniture Fair</i>	12	258	23	→ 20,3
HOME DECOR – Targi Wnętrz..... <i>HOME DECOR – Interior Design Fair</i>	15	151	24	
ARENA DESIGN.....	4	82	9	
RYBOMANIA SOSNOWIEC – Targi Wędkarskie..... <i>RYBOMANIA SOSNOWIEC – Angling Fair</i>	5	132	8	9,4
TARGI EDUKACYJNE – Salon Wyposażenia Szkół i Przedszkoli, Książka dla Dzieci, Młodzieży i Rodziców – XV Poznańskie Spotkania Targowe..... <i>EDUCATION FAIR – School and Nursery Equipment Exhibition, Books for Children, Young Adults and Parents – XV Poznań Trade Fair Meetings</i>	8	330	15	28,9
TTM – Targi Techniki Motoryzacyjnej..... <i>TTM – Automotive Technology Fair</i>	12	227	48	15,3
MOTOR SHOW.....	9	154	12	112,2
SALMED – Międzynarodowe Targi Sprzętu i Wyposażenia Medycznego..... <i>SALMED – International Trade Fair of Medical Equipment and Instruments</i>	9	205	32	3,7
POZNAŃ SPORT EXPO.....	2	52	1	20,6
POL-ECO-SYSTEM SILESIA – Katowice.....	2	16	1	0,5
DREMASILESIA SOSNOWIEC – Targi Maszyn i Narzędzi do Obróbki Drewna..... <i>DREMASILESIA SOSNOWIEC – Exhibition of Woodworking Machines and Tools</i>	4	59	5	1,1
VIVA SENIORZY! Aktywność. Zdrowie. Profilaktyka..... <i>VIVA SENIORS! Activity. Health. Prevention</i>	1	96	–	3,7
INSTALACJE – Międzynarodowe Targi Instalacyjne..... <i>INSTALACJE – International Trade Fair of Instalation</i>	14	265	50	→ 22,2
TCS – Targi Ciepła Systemowego..... <i>TCS – System Heating Trade Fair</i>	1	7	–	
SECUREX – Międzynarodowe Targi Zabezpieczeń..... <i>SECUREX – International Security Fair</i>	15	259	42	
SAWO – Międzynarodowe Targi Ochrony Pracy, Pożarnictwa i Ratownictwa..... <i>SAWO – International Fair of Work Protection Fire-Fighting and Rescue Equipment</i>	22	241	81	12,7
LOOK – Forum Fryzjerstwa / BEAUTY VISION – Forum Kosmetyki..... <i>LOOK – Hairdressing Forum / BEAUTY VISION – Cosmetics Forum</i>	11	231	14	
EXPOPOWER – Międzynarodowe Targi Energetyki..... <i>EXPOPOWER – International Power Industry Fair</i>	6	98	6	
GREENPOWER – Międzynarodowe Targi Energii Odnawialnej..... <i>GREENPOWER – International Renewable Energy Fair</i>	9	87	24	→ 5,6
FIT-EXPO – Fitness & Sport Park.....	5	99	7	→ 6,9
SPORT INVEST – Forum Infrastruktury Sportowej..... <i>SPORT INVEST – Sports Infrastructure Forum</i>	3	13	2	

TABL. 4 (299). **WYBRANE IMPREZY WYSTAWIENNICZE ORGANIZOWANE (WSPÓLORGANIZOWANE) PRZEZ MIĘDZYNARODOWE TARGI POZNAŃSKIE W 2016 R. (cd.)**
SELECTED EXPOSITIONAL EVENTS ORGANIZED (COORGANIZED) BY POZNAŃ INTERNATIONAL FAIR
IN 2016 (cont.)

NAZWA IMPREZY NAME OF EVENT	Państwa uczestniczące States taking part	Wystawcy Exhibitors		Zwiedzający w tys. Visitors in thous.
		ogółem total	w tym zagraniczni of which foreign	
INNOWACJE – TECHNOLOGIE – MASZYNY POLSKA (ITM POLSKA)..... <i>INNOVATIONS – TECHNOLOGIES – MACHINES POLAND (ITM POLAND)</i>	27	744	386	→ 14,1
FOCAST – Forum Odlewnicze..... <i>FOCAST – Foundry Forum</i>	8	76	10	
SUBCONTRACTING – Targi Kooperacji Przemysłowej..... <i>SUBCONTRACTING – Industrial Subcontracting Exhibition</i>	6	78	10	
Roltechnika – Wystawa Rolnicza / Festiwal Starych Ciągników – Wilkowice..... <i>Roltechnika – Agricultural Exhibition / Festival of Antique Tractors – Wilkowice</i>	1	27	–	11,9
TARGI MODY (Jesień)..... <i>FASHION FAIR (Autumn)</i>	15	237	56	4,0
EKO-LAS – Targi Gospodarki Leśnej, Przemysłu Drzewnego i Ochrony Środowiska – Janów Lubelski..... <i>EKO-LAS – Fair of Forestry, Wood Industry and Environmental Protection – Janów Lubelski</i>	7	119	9	5,2
DREMA – Międzynarodowe Targi Maszyn i Narzędzi dla Przemysłu Drzewnego i Meblarskiego..... <i>DREMA – International Trade Fair of Machines and Tools for Wood and Furniture Industries</i>	17	340	93	→ 15,4
FURNICA – Międzynarodowe Targi Komponentów do Produkcji Mebli..... <i>FURNICA – International Fair of Components for Furniture Production</i>	19	121	45	
SOFAB – Międzynarodowe Targi Materiałów Obiciowych i Komponentów do Produkcji Mebli Tapicerowanych..... <i>SOFAB – International Trade Fair of Upholstery Fabrics and Components for Upholstered Furniture</i>	5	22	9	
INTERMIC – Targi Maszyn i Komponentów dla Przemysłu Włókienniczego, Odzieżowego i Obuwniczego..... <i>INTERMIC – Fair of Machines and Components for the Textile, Clothing and Footwear Industry</i>	2	6	2	→ 29,7
SMAKI REGIONÓW..... <i>TASTES OF THE REGIONS FAIR</i>	3	150	2	
POLAGRA-TECH – Międzynarodowe Targi Technologii Spożywczych..... <i>POLAGRA-TECH – International Trade Fair of Food Processing Technologies</i>	15	266	49	
POLAGRA-FOOD – Międzynarodowe Targi Wyrobnów Spożywczych..... <i>POLAGRA-FOOD – International Trade Fair for Food</i>	19	256	114	→ 29,7
POLAGRA GASTRO – Międzynarodowe Targi Gastronomii / INVEST-HOTEL – Targi Wyposażenia Hotelu..... <i>POLAGRA GASTRO – International Trade Fair for Gastronomy / INVEST-HOTEL – Hotel Equipment Trade Fair</i>	10	130	18	
TAROPAK – Międzynarodowe Targi Techniki Pakowania i Etykietowania / LOGIPAK – Targi Logistyki, Magazynowania i Transportu..... <i>TAROPAK – International Fair for Packaging and Labeling Technology / LOGIPAK – Logistics, Warehousing and Transport Fair</i>	23	412	91	
EPLA – Targi Tworzyw Sztucznych i Gumy..... <i>EPLA – Plastics and Rubber Fair</i>	2	27	3	

TABL. 4 (299). **WYBRANE IMPREZY WYSTAWIENNICZE ORGANIZOWANE (WSPÓLORGANIZOWANE) PRZEZ MIĘDZYNARODOWE TARGI POZNAŃSKIE W 2016 R. (dok.)**
SELECTED EXPOSITIONAL EVENTS ORGANIZED (COORGANIZED) BY POZNAŃ INTERNATIONAL FAIR IN 2016 (cont.)

NAZWA IMPREZY NAME OF EVENT	Państwa uczestniczące States taking part	Wystawcy Exhibitors		Zwiedzający w tys. Visitors in thous.
		ogółem total	w tym zagraniczni of which foreign	
POZNAŃ SPORT EXPO	2	65	1	14,8
POL-ECO-SYSTEM – Międzynarodowe Targi Technologii i Produktów dla Zrównoważonego Rozwoju i Usług Komunalnych	16	360	92	7,8
<i>POL-ECO-SYSTEM – International Fair of Technologies and Products for Sustainable Development and Municipal Services</i>				
PGA (Poznań Game Arena) – Targi Rozrywki i Multimedii	8	136	10	→ 59,4
<i>PGA (Poznań Game Arena) – Fair of Entertainment and Multimedia</i>				
HOBBY – Spotkania ludzi z pasją / AQUA&ZOO – Salon Zoologiczny	5	235	7	
<i>HOBBY – Meeting people with passion / AQUA&ZOO – Zoological Exhibition</i>				
HAPPY BABY – Targi Zabawek i Artykułów dla Dzieci	3	78	3	→ 17,5
<i>HAPPY BABY – Fair of Toys and Goods for Children</i>				
RETRO MOTOR SHOW	1	57	–	
STONE – Targi Branży Kamieniarskiej	22	182	101	→ 5,3
<i>STONE – Stone Industry Fair</i>				
GLASS – Targi Branży Szkłarskiej	6	32	11	
<i>GLASS – Glass Industry Fair</i>				
SAKRALIA – Targi Wyposażenia Kościołów, Przedmiotów Liturgicznych i Dewocjonalii	1	40	–	0,7
<i>SAKRALIA – Trade Fair of Church Furnishings, Liturgical Objects and Devotional Items</i>				
MEMENTO POZNAŃ – Targi Funeralne	7	55	11	1,6
<i>MEMENTO POZNAŃ – Funeral Fair</i>				
OPTYKA – Targi Optyczne	7	128	8	3,8
<i>OPTICS – Optical Fair</i>				
CAVALIADA POZNAŃ – Targi Sprzętu Jeździeckiego	7	113	13	→ 32,1
<i>CAVALIADA POZNAŃ – Horse-Riding Equipment Fair</i>				
Festiwal Sztuki i Przedmiotów Artystycznych	7	217	6	
<i>Art & Craft Festival</i>				
RYBOMANIA LUBLIN – Targi Wędkarskie	4	84	4	8,4
<i>RYBOMANIA LUBLIN – Angling Fair</i>				